

Photo: Renaud Egreteau

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်တော်ဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု

ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်အပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်
၂၀၁၁ – ၂၀၁၆

Renaud Egreteau

မေလ ၂၀၁၇ ခုနှစ်

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ
ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု
(ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်-၂၀၁၁-၂၀၁၆)

Renaud Egreteau
မေလ၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်

စာတမ်းရှင်အကြောင်း

Renaud Egretreau သည် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး တောင်အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး၊ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးနှင့် လွှတ်တော် နိုင်ငံရေး နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုတို့ကို အထူးပြုလျက် သုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် သင်ကြားခြင်းများ ဆောင်ရွက်နေသူဖြစ်သည်။ University of Hong Kong နှင့် Sciences Po Paris များတွင် ဆရာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ဝါရှင်တန်ဒီစီမှ Woodrow Wilson International Center for Scholars နှင့် စင်ကာပူမှ ISEAS-Yusof Ishak Institute တို့၏ သုတေသနပညာရှင် ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက Caretaking Democratization: The Military and Political Change in Myanmar (Oxford University Press and Hurst, 2016) စာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ယခုစာတမ်း အကောင်အထည်ပေါ်လာစေရန် အကြံပြု၊ ပူးပေါင်း၊ ပညာပေးခဲ့ကြသည့် မိတ်ဆွေများ၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၊ ပညာရှင်များ၊ မေးမြန်းခံပုဂ္ဂိုလ်များကို စာတမ်းရှင်မှ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ စာတမ်းကိုကြီးကြပ်ပေးသည့် The Asia Foundation မှ John J. Brandon နှင့် Kim N. B. Ninh တို့နှစ်ဦးသည်လည်း အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေခဲ့ကြပါသည်။ နေပြည်တော်ရှိ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၊ အချက်အလက်စုစည်းမှုများတွင် မမီကီကျော်မြင့်သည်လည်း များစွာကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ မေးမြန်းမှုများနှင့် မေးခွန်းအများအပြားကို အချိန်ယူဖြေကြားပေးခဲ့သည့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များနှင့် လက်ထောက်များကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ စာတမ်းပြုစုစဉ်နှစ်များအတွင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းများနှင့် ထပ်မံရွေးကောက်ခံရသူများသည် ၎င်းတို့၏ နေအိမ် သို့မဟုတ် ပါတီရုံးခန်းများတွင် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများအပေါ် ထားရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအမြင်များ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဘဝ ဖြတ်သန်းပုံများကို ပြောပြခဲ့ကြပါသည်။ ယင်းသို့ပြောပြချက်များသည် အသစ်ပေါ်ထွက်လာသည့် မြန်မာ့ဥပဒေပြုကြံစွမ်းရည်များအပေါ် စာတမ်းရှင်၏နားလည်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခဲ့ပါသည်။ ပါမောက္ခ David I. Steinberg နှင့် ဦးချစ်ဝင်းတို့၏ ပြန်လည်သုံးသပ်ပေးမှုကြောင့် စာတမ်းမှာ ပိုမိုပြည့်စုံခိုင်မာလာခဲ့သည်။ Matthew Arnold၊ Carine Jaquet၊ Mael Raynaud၊ Christina Fink နှင့် Kim Jolliffe တို့သည်လည်း စာတမ်းပိုမိုပြည့်စုံကောင်းမွန်ရေးအတွက် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် အကြံပြုချက်များဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခဲ့ကြပါသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) သည် အကျိုးအမြတ်မယူသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့် အာရှဒေသရှိလူများ၏ လူနေမှုဘဝမြှင့်တင်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်ခြောက်နှစ်ကြာကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့် ဒေသတွင်းအတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်းတွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီးစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများကိုလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် Books for Asia အစီအစဉ်နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်ဖလှယ်မှုများကိုပါ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အာရှဒေသ ငြိမ်းချမ်း၊ တရားမျှတကာ ဖွံ့ဖြိုးသာယာရေးအတွက် ကူညီဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုတွင် ရုံးချုပ်တည်ရှိပြီး အာရှနိုင်ငံပေါင်း (၁၈) နိုင်ငံနှင့် ဝါရှင်တန်၊ ဒီစီ တို့တွင် ရုံးများရှိပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖက်များနှင့် လုပ်ငန်းများတွဲဖက်လုပ်ဆောင်ကာ၊ ရန်ပုံငွေများအား နှစ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံပေါင်းဆုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလအလှူရှင်များမှ လက်ခံရရှိပါသည်။

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

အမှာစကား

မြန်မာ့လွတ်တော်သည် ပုဂံမင်းဆက်ကာလ ပထမဆုံးဝန်ကြီးများကောင်စီမှသည် ကိုလိုနီခေတ် ကာလတလျောက်နှင့် စစ်အစိုးရလွန် ခေတ်ကာလတဖန်ပြန်လည်အသက်ဝင်လာချိန်အထိရပ်ဆိုင်းမှုနှင့်ပြန်လည်အသက်ဝင်မှုပေါင်းများစွာဖြင့်အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုကျော်အကြာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နောက်ထပ် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ရပ်ကို ကြိုတွေ့နေရပြီဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်လွန် ပထမဆုံးဥပဒေပြု လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အငြင်းပွားဖွယ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီး အပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဤသည်ကို စစ်တပ်အနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်သစ်တွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ရယူထားမှုအပါအဝင် အဓိကဌာနအချို့ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားသော်ငြား နိုင်ငံရေး အာဏာမှ နောက်ဆုတ်သွားခြင်းအဖြစ် ရှုမြင်ရသည်။ ပြည်ထောင်စုလွတ်တော် အသက်ဝင်လည်ပတ်ခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း ၎င်း၏ ဥပဒေ ပြုမှု၊ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများမှာ အများအားဖြင့် အခြေတည်စာအဆင့်တွင်ပင် ရှိနေသေးကာ စွမ်းဆောင် ရည်၊ ထိရောက်မှုနှင့် လူထုယုံကြည်မှုများ ရရှိရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် နောက်ထပ်အထောက်အကူပြုမှုများ လိုအပ်နေဦးမည် ဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းတွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်သော ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ဆောင်မှုများအား သုံးသပ်လေ့လာထားပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ခံ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ သက်တမ်းကာလနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ရွေးကောက်ခံ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းကာလ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှစ်ရပ်အား နှိုင်းယှဉ်တင်ပြထားသည်။ လောလောဆယ်တွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ တိုက်ရိုက်မူဝါဒချမှတ်နိုင်စွမ်းမှာ အားနည်းနေပြီး စိစစ်ရေး ယန္တရား၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုမှာလည်း အားကောင်းမောင်းသန်ဖြစ်ရန် လိုအပ်နေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ ဒီမိုကရေစီပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်အား ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာစေရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း လွှမ်းမိုးမှုနှင့် ထက်-အောက်ညွှန်ကြားမှု အကြွင်းအကျန်များမှ ဖယ်ခွာရန်အလိုငှာ ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်သည် ၎င်း၏သွက်လက်တက်ကြွသော ဥပဒေပြုရေးအစီအစဉ်နှင့် တစ်ချိန်က မတူမတိ နိုင်ခဲ့သည့် ပြဿနာများအား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများကို အံ့အားသင့်စေခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုလွတ်တော်တွင် ပိုမိုများပြားလာသော အမျိုးသမီးများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များမှသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များနှင့် နိုင်ငံသားခေါင်းဆောင်များအထိ ကိုယ်စားပြုထားသော ကျယ်ပြန့်သည့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တစ်ရပ် အပါအဝင် စုံစီထွေပြားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို တွေ့မြင်နေရသည်။ ယခုကာလသည် လွှတ်တော်အနေဖြင့် ၎င်း၏ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အလေ့အကျင့်များအား ပိုမိုပြုပြင်ပြောင်းလဲလာစေရန်နှင့် ပညာသည်စစ်မှန်ပီသ၍ လွတ်လပ်အမှီခိုကင်းသော ဥပဒေပြုအဖွဲ့တစ်ရပ် ဖြစ်လာစေရေးအတွက် စွမ်းရည်ပိုမိုတည်ဆောက်ရန် အထောက်အကူပေးရမည့် အလွန်အရေးကြီးသောကာလ ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများနှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းကို ဥပဒေပြုနိုင်ငံရေးနှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နယ်ပယ်တွင် အထူးပြုဆောင်ရွက် နေသော နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရေးလေ့လာသူ Renaud Egretau က ပြုစုရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသော သဘောထားအမြင်များမှာ စာတမ်းပြုစုသူတစ်ဦးတည်း၏ သဘောထားအမြင်များဖြစ်ပြီး အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ သဘောထားအမြင်ကို ထင်ဟပ်စေလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

Dr. Kim N.B. Ninh
ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ။

မာတိကာ

အတိုကောက်များ	က
စာတမ်းအကျဉ်း	ခ
မိတ်ဆက်နိဒါန်း	၁
လွှတ်တော်များနှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု	၁
စာတမ်းပြုစုခြင်းရည်ရွယ်ချက်များ	၃
စာတမ်းပြုစုပုံ	၃
စာတမ်းဖွဲ့စည်းပုံ	၄
အခန်း ၁။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်အသက်ဝင်ခြင်း	၅
၁.၁။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့်အချက်များ	၆
၁.၂။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွေးကောက်ပွဲများ	၇
အခန်း ၂။ လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံ	၁၁
၂.၁။ အခြေခံအဆောက်အအုံ	၁၁
၂.၂။ လွှတ်တော်ရေးရာစီမံမှုနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်	၁၂
၂.၂.၁။ လွှတ်တော်ရုံးများ	၁၂
၂.၂.၂။ လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်အခက်အခဲ	၁၅
၂.၃။ လွှတ်တော်ရေးရာ အခြေတမ်းနှင့်ယာယီ ကော်မတီများ	၁၆
၂.၄။ လွှတ်တော်စီမံကိစ္စရပ်များ၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်စေရန် ပံ့ပိုးမှု	၁၉
အခန်း ၃။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်စုဖွဲ့မှု	၂၂
၃.၁။ အသက်	၂၂
၃.၂။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ပါဝင်မှု (Gender)	
၂၃	
၃.၃။ လူမျိုး - ဘာသာရေးနောက်ခံ	၂၄
၃.၃.၁။ လူမျိုး	၂၄
၃.၃.၂။ ဘာသာရေး	၂၅
၃.၄။ ပညာရေး	၂၆
၃.၅။ သက်မွေးမှုနောက်ခံ	၂၇
အခန်း ၄။ ကိုယ်စားပြုခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒနယ်အရေးဆောင်ရွက်ခြင်း	၃၀
၄.၁။ မဲဆန္ဒရှင်များနှင့်ဆက်ဆံရေး	၃၀
၄.၂။ မဲဆန္ဒရှင်များအား ကိုယ်စားပြုပြောဆိုခြင်း	၃၃
၄.၃။ မဲဆန္ဒရှင်အကျိုးဆောင်ရွက်ခြင်း	၃၄
အခန်း ၅။ ဥပဒေပြုခြင်း	၃၇
၅.၁။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း ဥပဒေပြုမှုပုံစံများ (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆)	၃၇
၅.၂။ လွှတ်တော်ဖန်တီးသည့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲ	၄၁
၅.၃။ အဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်း ဥပဒေပြုမှုပုံစံများ (၂၀၁၆)	၄၄
အခန်း ၆။ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်း	၄၈
၆.၁။ စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ (Vetting Processes)	၄၉
၆.၂။ လွှတ်တော်စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးအတွက် ပြင်ပထောက်ပံ့မှုများ	၅၂
သုံးသပ်ချက်၊ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်	၅၄
ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွက် အကြံပြုချက်များ	၅၅
လွှတ်တော်ရေးရာစီမံမှုအတွက် အကြံပြုချက်များ	၅၇
ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ အကြံပြုချက်များ	၅၈
နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များသို့ အကြံပြုချက်များ	၅၉

ကျမ်းကိုးစာရင်း ၆၁
 နောက်ဆက်တွဲ ၁။ ဇယား ၁။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်း ၆၃
 နောက်ဆက်တွဲ ၂။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများစာရင်း (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆) ၆၈
 နောက်ဆက်တွဲ ၃။ လွှတ်တော်ကော်မတီများ နှိုင်းယှဉ်ချက် (၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၆) ၇၉

ဇယားနှင့်ဇယားကွက်များ

ဇယား ၁။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အချိုးအစား ၈
 ဇယား ၂။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများအပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အချိုးအစား ၉
 ဇယား ၃။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းဦးရေ (၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာ) ၁၃
 ဇယား ၄။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း အစည်းအဝေးအလိုက် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေအရေအတွက် ၃၉
 ဇယား ၅။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးစီးသည့်သက်တမ်း အစည်းအဝေး ၄ ကြိမ်အတွင်း
 အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများ (၂၀၁၆ - ၁၇) ၄၅

ဇယားကွက် ၁။ ကိုလိုနီခေတ်၊ ကိုလိုနီခေတ်လွန် လွှတ်တော်များ..... ၅
 ဇယားကွက် ၂။ လွှတ်တော်တွင်းနေရာချထားပုံ၊ နှစ်ပါတီ နှင့် ပါတီစုံ ၁၁
 ဇယားကွက် ၃။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် ၁၅
 ဇယားကွက် ၄။ ဥပဒေရေးရာနှင့် အထူးကိစ္စရပ်များ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် ၁၉
 ဇယားကွက် ၅။ စစ်တပ်ခန့်ထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို လေ့လာခြင်း ၂၈
 ဇယားကွက် ၆။ ဒေသခွဲဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေ ၃၅
 ဇယားကွက် ၇။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းသည့်စနစ် ၄၈
 ဇယားကွက် ၈။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၅၀

အတိုကောက်စာလုံးများ

ALD	ရခိုင်အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
AMRDP	မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီပါတီ
BPST	လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ လေ့လာရေးနှင့် သင်တန်းကျောင်း ဗျူရို
BSPP	မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ
CNP	ချင်းအမျိုးသားပါတီ
CPP	ချင်းအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
DFID	နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန(ယူကေ)
INDP	အင်းအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
IPU	လွှတ်တော်ရေးရာသမဂ္ဂ
KDUP	ကိုးကန့်ဒီမိုကရေစီနှင့်ညီညွတ်ရေးပါတီ
KPP	ကရင်ပြည်သူ့ပါတီ
KSDDP	ကချင်ပြည်နယ်ဒီမိုကရေစီနှင့်တိုးတက်ရေးပါတီ
KSDP	ကချင်ပြည်နယ်ဒီမိုကရေစီပါတီ
LNDP	လီဆူးအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
MNP	မွန်အမျိုးသားပါတီ
MP	လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်
NDF	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစု
NDI	အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်အင်စတီကျူ
NLD	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
NUP	တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ
PNO	ပအိုဝ််အမျိုးသားအဖွဲ့
PSDP	ဖလုံ - စဝေါ်ဒီမိုကရေစီပါတီ
RNDP	ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
RNP	ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ
SLORC	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းရေးနှင့်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကောင်စီ
SNDP	ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
SNLD	ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
SPDC	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
TPNP	တအောန်း(ပလောင်)အမျိုးသားပါတီ
UDP-KS	စည်းလုံးရေးနှင့်ဒီမိုကရေစီပါတီ-ကချင်ပြည်နယ်
UEC	ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်
UNDP	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်
USDA	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း
USDP	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ
ZCD	ဖိုမီးဒီမိုကရေစီကွန်ဂရက်
WDP	ဝဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
WFD	ဝက်စ်မင်စတာ ဒီမိုကရေစီဖောင်ဒေးရှင်း

စာတမ်းအကျဉ်း

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ၂၀၁၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် အစိုးရကပုံဖော်သည့် အရေးပါသော နိုင်ငံရေးအစုအဖွဲ့ တစ်ခုအဖြစ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်တွင် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ ဦးဆောင်မှုဖြင့်(၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိ) လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင်မူ အနိုင်ရသည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် လည်းကောင်း လွှတ်တော် ၂ ရပ်သည် ဥပဒေများ ပြုပြင်ခြင်း၊ ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ အသစ်ရေးဆွဲခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သက်တမ်းအားဖြင့် နုနယ်သော်လည်း အာဏာရှင်ခေတ်လွန် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် ဗျူရိုကရေစီယန္တရားများ စိစစ်ခြင်း၊ ရွေးချယ်ခြင်းကိစ္စရပ်များတွင် အရေးပါသောဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပြည်သူလူထုနစ်နာမှုများ တင်ပြနိုင်သည့်နေရာဖြစ်ပြီး မြန်မာစစ်အစိုးရလက်ထက်က စိတ်ကူးမျှပင် ယဉ်ရန်အခွင့်မရှိသည့် အယူအဆများအား ဆွေးနွေးနိုင်သည့် နေရာလည်းဖြစ်သည်။ ပါလီမန်ဝါဒ ပြန်လည်ထွန်းကားရေး အတွက် အားထုတ်နေသည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများကြား ထူးခြားဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ် သက်သေထူနိုင်ရန် အလား အလာများ ရှိနေသည်။

ယင်းကဲ့သို့ အားရဖွယ်တိုးတက်မှုများကြောင့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ခိုင်မာတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ရှေ့လျှောက် တည်ငြိမ်မည်၊ အောင်မြင်မည်ဟု ကံသေကံမ မပြောနိုင်ပါ။ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုများ တိုးတက်လာစေရန်၊ ဥပဒေပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်သာမက ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင်ပြန်လည်ပေါ်ထွက် လာစဉ်မှစပြီး မသေမသပ်နှင့် လျော့တိလျော့ရဲနိုင်လှသော သက်တမ်းနုနယ်သည့် လွှတ်တော်၏ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကိုပါ မြှင့်တင်နိုင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမှုများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည့် နေရာများစွာ ရှိသည်။

ယခုစာတမ်းတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံနှင့် ဥပဒေပြုပုံများကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် မှ စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လေ့လာထားချက်များပေါ် အခြေခံပြီး ဆန်းစစ်ချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန်ကာလ အသစ်ထွက်ပေါ်လာသည့် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ်၏ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ၊ စုဖွဲ့မှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများနှင့် ဥပဒေမူဘောင်များကို ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ရွေးချယ်ခံရသည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဦးဆောင်မှုနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်မှုအောက်ရှိ လွှတ်တော်များ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ၊ လုပ်ငန်းစဉ်အမျိုးမျိုးကို အသေးစိတ် သရုပ်ခွဲလေ့လာထားသည်။ နေပြည်တော်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များနှင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျလွှတ်တော်များ ဆောင်ရွက် ရမည့် အဓိကတာဝန်ကြီးများဖြစ်သော ဥပဒေရေးဆွဲခြင်း (ပြန်လည်ရေးဆွဲခြင်း)၊ နိုင်ငံသားများကိုကိုယ်စားပြုခြင်း၊ အစိုးရလုပ်ငန်း များနှင့်အသုံးစရိတ်များစိစစ်ခြင်းတို့ အား လေ့လာထားချက်များအပေါ် အခြေခံလျက် စာတမ်းပြုစုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူဝါဒရေးရာနှင့် ဥပဒေပြုမှုများတွင် အမိန့်ပေးခြင်းဖြင့် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်းမဟုတ်ပဲ သွယ်ဝိုက်လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၊ တိုက်ရိုက်စောင့်ကြည့် ခြင်းထက် ရွေးကောက်ခံစနစ်ဖြင့် အစိုးရဌာနများ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အမှုအကျင့်များကို ထိန်းကျောင်းနိုင်စွမ်းရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွှတ်တော်အသစ်သည် အလားအလာကောင်းများနှင့် ထွန်းတောက်မည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ခြင်းရှိမရှိကို ယခု စာတမ်းတွင် အဖြေရှာထားသည်။

ပြည်တွင်းပြည်ပအကူအညီများနှင့်တကွ လွှတ်တော်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများ စွမ်းရည်မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ၆ နှစ်တာအတွင်း အင်တိုက်အားတိုက်ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ အရင်းအမြစ်များချို့တဲ့ခြင်း၊ စုဖွဲ့မှု အင်အားမရှိခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းနှင့် မဲပေးရွေးချယ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပိုင်နိုင်စွာတတ်ကျွမ်းမှုမရှိခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အားနည်းခြင်း အပါအဝင် အရေးကြီးသည့်အားနည်းချက်များကို စာတမ်းတွင် ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။

မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီလမ်းစဉ် လျင်မြန်ချောမွေ့စေရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် စုဖွဲ့မှုတစ်ခုဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ဩဇာ သက်ရောက်မှုကို တိုးချဲ့နိုင်ရန်၊ လွှတ်တော်၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ ဆောင်ရွက်ပုံ၊ ကိုယ်စားပြုမှုများ ယခုထက်ပိုပြီး ခိုင်မာကျယ်ပြန့်လာစေရန် ရည်ရွယ်လျက် အကြံပေးချက်များကို အစဉ်လိုက် ဖော်ပြထားခြင်းဖြင့်စာတမ်းကိုအဆုံးသတ်ထားပါသည်။

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

၂၀၁၁ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ(နအဖ သို့မဟုတ် စစ်အာဏာရှင်အစိုးရ) ဖျက်သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အထူးခြားထင်ရှားဆုံးသော ပြောင်းလဲမှုကြီးတစ်ခုမှာ လွှတ်တော်ပြန်လည် ပေါ်ထွက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်နောက်ပိုင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဟုခေါ်ဆိုသော လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပါဝင်သည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ထိုအချိန်က စစ်အာဏာရှင်အစိုးရ လက်မခံသည့် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး နှစ် ၂၀ ကျော်အကြာ၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ နအဖထိန်းချုပ်မှုအောက် အငြင်းပွားဖွယ်ရာပြုလုပ်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ၃ လအကြာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် နအဖအစိုးရသည် နအဖအစိုးရက ကျောထောက်နောက်ခံပေးထားသည့် အရပ်သားတစ်ပိုင်းအစိုးရတစ်ခုနှင့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီလွှမ်းမိုးထားသော ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တစ်ရပ်ဆီသို့ ထိန်းချုပ်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လွှတ်တော်တစ်ကြိမ်ကျင်းပပြီးတိုင်း ထူးခြားရဲတင်းသည့် အဆိုပြုတင်သွင်းမှုများ၊ နိုင်ငံရေးရလဒ်ကောင်းများ ထွက်လာလေ့ရှိသည်။ အာဏာရပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ အဆိုပြုတင်သွင်းလာသည့် ဥပဒေကြမ်းများအပေါ် စိန်ခေါ်မေးခွန်းထုတ်လာကြသည်။ လုံခြုံရေးအင်အားစုများမှ ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့ကြသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် မြေယာသိမ်းမှုများအား ဖြေရှင်းရန် လုပ်ဆောင်မှုများ ရှိလာသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ဦးဆောင်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီးနောက် လွှတ်တော်အသစ်၏ တရားဝင်မှုကို ပိုမိုခိုင်မာစေခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ အငြိမ်းစားနှင့်တာဝန်ထမ်းဆောင်ဆဲ စစ်တပ်အရာရှိများ၊ လူချမ်းသာစီးပွားရေးသမားများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ၊ လူမှုရေးလုပ်သားများ၊ ကဗျာဆရာများ၊ ဟစ်ဟော့အဆိုတော်များသည် လွှတ်တော်အသစ်တွင် အတူတကွယှဉ်တွဲရပ်တည်လျှက် လွှတ်တော်ကော်မတီများတွင် စားပွဲတစ်ခုတည်း၌တိုင်ကာ ဥပဒေသစ်များကိုဆွေးနွေးခြင်း၊ နှစ်အလိုက်ရ-သုံးစရိတ်များစစ်ဆေးခြင်း၊ သမ္မတဦးသိန်းစိန်ဦးဆောင်သည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန်အစိုးရက တင်သွင်းလာသည့် ဥပဒေကြမ်းများအား ပယ်ချခြင်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လာကြသည်။

ပြန်လည်အသက်ဝင်လာသည့် မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ နိုင်ငံရေးအဆင့် မြင့်မားတိုးတက်မှုများနှင့် ၂၀၁၀ နှစ်လည်ပိုင်းမှစ၍ ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် လွှတ်တော်၏ လှုပ်ရှားတက်ကြွမှုများကို ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်၊ ပြည်သူများနှင့် လူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်များကြား တင်းမာမှုများရှိခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီကာ ပိတ်ပင်ထားခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းသည် စတင်ပွင့်လင်းလာခဲ့သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်များအတွင်း နေပြည်တော်တွင်တည်ရှိသည့် လွှတ်တော်အသစ်သည် နအဖခေတ်လွန်အစိုးရသစ်၏ အဓိကမောင်းနှင်အား ဖြစ်လာသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်တွင် အကန့်အသတ်များစွာဖြင့် ကျင်းပခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ၅ နှစ်အကြာ၊ ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ၁၉၆၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း လွတ်လပ်မှုအရှိဆုံး ရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး နအဖခေတ်လွန်အပြောင်းအလဲတွင် နေရာရခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီအများစု ရှုံးနိမ့်ခဲ့ရသည်။ ရွေးကောက်ခံခဲ့ရဖူးသည့် ကိုယ်စားလှယ် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ ပြန်လည်ရွေးချယ်ခံခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နေရာပေါင်း ၃၈၈ ခုကို ရယူထားနိုင်သည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီသည်လည်း တပ်ပျက်မတတ်ဖြစ်ပြီး လွှတ်တော်တွင်းသို့ ကိုယ်စားလှယ် ၄၁ ဦးသာ ဝင်ရောက်နိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်းယုတ်ကြည့်ပါက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် နအဖ သို့မဟုတ် စစ်အာဏာရှင်အစိုးရခေတ်လွန် ဒုတိယအကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အများစုဖြစ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာပေါင်း ၃၉၀ ကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်။

အာရှဒေသရှိ လွှတ်တော်အများအပြား၏ လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် ၂ စုနှစ်ကြာ ဖြတ်သန်းမှုများအရ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှင့် ကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်များ အားကောင်းလာခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်ကို အားပေးကြောင်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မသမာမှုများရှိနေသည့်တိုင် ရွေးကောက်ပွဲများ ထပ်ခါထပ်ခါ ကျင်းပခြင်းသည်လည်း အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လူ့အဖွဲ့အစည်းအား ရှေ့ဆက်ရေးအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည်။ အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်သော ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ ပေါ်ထွက်လာသည့် မြန်မာ့ဥပဒေပြု လွှတ်တော်သစ်သည် အခြေကျနေသည့်အာဏာရှင်စနစ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းလွှမ်းမိုးနေရာယူမှု၊ အထက်အောက် တစ်ဖက်သတ် မူဝါဒချမှတ်မှုများ၊ တာဝန်ခံမှုမဲ့စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှုများဖြင့် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ အသားကျလာသည့် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုတွင် အဓိကနေရာမှ ပါဝင်နိုင်ခြင်းရှိမရှိကို ဤစာတမ်းက အဖြေရာထားသည်။

လွှတ်တော်များနှင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ခွဲမရသည့် အတွဲအစပ်ဖြစ်သည်။¹ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်တွင် ဥပဒေများကို ဆွေးနွေးနိုင်သည့် အစိုးရဌာနများအပေါ်တွင် စောင့်ကြည့်မှုများပြုလုပ်နိုင်သည့် လွတ်လပ်စွာ

¹ ရှင်းလင်းတိကျသည့် အတိုချုပ်ရှင်းပြချက်ကို M. Steven Fish, "Stronger Legislatures, Stronger Democracies," *Journal of Democracy* 17, no. 1 (2006): 5-20 တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ရွေးချယ်ထားသော လွှတ်တော်များပေါ် ပေါက်လာခြင်းသည် အဓိကအရေးပါသည်။ စစ်တပ်တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်မှု သို့မဟုတ် အရပ်သား အာဏာရှင် စိုးမိုးမှုမှ လွတ်လပ်သော၊ ဒီမိုကရေစီကျသော အုပ်စိုးမှုများသို့ အသွင်ပြောင်းနိုင်မှုသည် ရွေးချယ်ခံအစုအဖွဲ့များ၏ စုစည်း ခိုင်မာစွာ ရပ်တည်နိုင်မှုအပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။ အသစ်ပြန်လည်ပေါက်လာသည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော်သစ် အားကောင်းလာစေရန်မှာ လွှတ်တော်ကို တစ်စထက်တစ်စ ခိုင်မာအောင်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို စဉ်ဆက် မပြတ် အရည်အသွေးမြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်သည်။

လွှတ်တော်ကိုခိုင်မာအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း(Institutionalization)ဆိုသည်မှာ အစုအဖွဲ့တစ်ခုသည် ၎င်း၏လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ရည်မှန်း ထားသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် တိကျစွာသတ်မှတ်ထားသည့်နည်းလမ်းများအား ဖော်ထုတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင် သက်ရောက်မှုများ၊ ပါဝင်သူများ၏လွှမ်းမိုးမှုများနှင့် လတ်တလောပြဿနာများ၏ သက်ရောက်မှုမရှိဘဲ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။² လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံရေး အပေး အယူများပေါ်မူတည်ပြီး အပြောင်းအလဲရှိသော်လည်း ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကား ဆက်လက် တည်တံ့နေမည် ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် အရည်အသွေးမြှင့်တင်ခြင်း(professionalization)ဆိုသည်မှာလည်း ရွေးကောက်ခံ သို့မဟုတ် ခန့်အပ်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် လွှတ်တော်၏ လုပ်ငန်းစဉ်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ စည်းမျဉ်း များကို လေ့လာ၊ ထိန်းသိမ်း၊ ကျင့်သုံးခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်များသည်လည်း တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တိုးတက်သွားရလေ့ရှိသည်။ အစောပိုင်းနှစ်များတွင် လွှတ်တော်များသည် ထိလွယ်ရလွယ်ခြင်း၊ အချိုးမကျခြင်း၊ စွမ်းရည်မပြည့်မီခြင်း သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်းများနှင့် ပြည့်နှက်နေပြီး အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ခေါင်းငြိမ်းပေးရသည့် အစုအဖွဲ့အဖြစ် ပုံဖော်ထားခံရကာ အသံတိတ်လွှတ်တော်များအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ကြရသည်။ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ အောင်မြင်မှုဖြစ်သော လွတ်လပ်စွာဥပဒေပြုနိုင်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားမှုတို့သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် ပါတီခေါင်းဆောင် တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ တစ်ကိုယ်တော် စွမ်းဆောင်အောင်မြင်မှုများကို ကျော်လွန်လျက် လွှတ်တော်တွင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ခိုင်မာအားကောင်းကာ ပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်စွမ်းရှိမှုအပေါ် မူတည်နေသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အခြားအပြိုင်အဆိုင် အစုအဖွဲ့များ၏လွှမ်းမိုးမှုများ အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၏လွှမ်းမိုးမှုများမှ ကင်းလွတ်အောင် ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကိုလည်း မြှင့်တင် ရမည်ဖြစ်သည်။

ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်များအားလေ့လာချက်အရ လွှတ်တော်များကို အဓိကအားဖြင့် အမျိုးအစား ၃ မျိုး ခွဲနိုင်သည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များတွင် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင် Micheal Mezey က လွှတ်တော်များ၏ ဥပဒေပြုနိုင်မှု၊ ပြည်သူများအားကိုယ်စားပြုနိုင်မှုနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်း နိုင်မှု၊ အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရေး၊ လွှတ်တော်က ပုံဖော်ပေးလိုက်သည့် သမိုင်းကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အဆက်အစပ်များ အပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အခြေပြုကာ လွှတ်တော်ပုံစံအမျိုးမျိုးအား ခွဲခြားပြခဲ့သည်။³ ဥပဒေအသက်သွင်းခြင်း၊ အစိုးရမူဝါဒများနှင့် လုပ်ဆောင်မှုများအပေါ် ထိန်းကျောင်းခြင်းကိစ္စရပ်များတွင် ဩဇာရှိသည့်လွှတ်တော်များကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အရှိဆုံးသော မူဝါဒချမှတ် သည့်(policymaking)လွှတ်တော်များအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနည်းမကျသည့် အစိုးရများအောက်ရှိ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အခြားအာဏာရှိ အစိုးရဌာနများပေါ်တွင် ဩဇာအရှိန်အဝါ လုံးဝမရှိသော သို့မဟုတ် မဆိုသလောက်သာရှိသော လက်ညှိုးထောင်ခေါင်းညိတ် (rubber-stamp) လွှတ်တော်များအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ယင်းအစွန်း နှစ်ဖက်ကြားတွင် အဆုံးအဖြတ်ပေး နိုင်သည့်အာဏာ နည်းပါးသော်လည်း ဥပဒေပြုရာတွင် ဩဇာသက်ရောက်မှု ရှိသော(policy-influencing)လွှတ်တော်များလည်းရှိသည်။ Mezey ၏အဆိုအရ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များ သည် သွက်လက်တက်ကြွမှု၊ ထက်မြက်စွာတုန့်ပြန်တတ်မှု၊ ထိလွယ်ခိုက်လွယ်မှု၊ စံနှုန်း လျော့ရဲမှု သို့မဟုတ် မပြတ်မသား သဘောထားရပ်တည်ချက်များအပေါ်မူတည်၍ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ထိရောက်မှုနှင့် အမှီအခိုကင်းမှု အရာတွင် အနိမ့်အမြင့်၊ အတက်၊အကျ ကွဲပြားသွားနိုင်သည်။

မူဝါဒရေးရာနှင့် ဥပဒေပြုမှုများတွင် အမိန့်ပေးခြင်းဖြင့် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ သွယ်ဝိုက်လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း၊ တိုက်ရိုက်စောင့်ကြည့် ခြင်းထက် ရွေးကောက်ခံစနစ်ဖြင့် အစိုးရဌာနများ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အမှုအကျင့်များ အား ထိန်းကျောင်းနိုင်စွမ်းရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွှတ်တော်အသစ်သည် အလားအလာကောင်းများနှင့် ထွန်းတောက်မည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ခြင်းရှိမရှိကို ယခုစာတမ်း တွင် အဖြေရှာထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနောက်ခံအရ ယင်းကဲ့သို့ဆောင်ရွက်လာနိုင်မှုသည်ပင် တိုးတက်မှုသတင်းကောင်း ဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီကာ ပျောက်ဆုံးနေခဲ့သည့် အခင်းအကျင်းမျိုးတွင် ပြန်လည် ထွက်ပေါ်လာသည့် လွှတ်တော်သစ်အနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ လျှင်လျှင်မြန်မြန် အောင်မြင်မှုရလာခြင်းမျိုးသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှင် နှိုင်းယှဉ်ရန် မရှိသည့် ဖြစ်စဉ်ဖြစ်သည်။ ရေရှည်အကျိုးရှိခြင်း၊ ထိရောက်မှုရှိခြင်း၊ ကိုယ်စားပြုနိုင်ခြင်း၊ ဥပဒေပြုနိုင်ခြင်းများတွင်သာမကဘဲ လွှတ်တော်

² John R. Hibbing, "Legislative Institutionalization with Illustrations from the British House of Commons," *American Journal of Political Science* 32, no. 3 (1988): 682. တို့တွင် ကြည့်ပါ။
³ Michael L. Mezey, *Comparative Legislatures* (Durham, NC: Duke University Press, 1979), 36. See also David M. Olson, *Democratic Legislative Institutions: A Comparative View* (Armonk NY: ME Sharpe, 1994) and David Arter, ed., *Comparing and Classifying Legislatures* (London: Routledge, 2009).

တစ်ရပ်လုံး၏ လွတ်လပ်စွာရပ်တည်နိုင်မှုများ တိုးတက်ခိုင်မာလာစေရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရမည့် အပိုင်းလည်း များစွာရှိနေသေးသည်။

စာတမ်းပြုစုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

ဤစာတမ်းတွင် မကြာသေးမီအချိန်က မြန်မာ့လွတ်တော် ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာခြင်း၏ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးမှုများကို အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်ရန်အတွက် နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စုလွတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု အဆင့်ဆင့်ကို အဓိကထား လေ့လာထားသည်။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံအဆင့် လွှတ်တော် ၂ ရပ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုတွင်လည်း ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံအဆင့် ဥပဒေပြုမူကြံနှင့်စာလျင် ဥပဒေပြုခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းအာဏာ အနည်းငယ်သာရရှိထားသည့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များကို ယခုစာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းလေ့လာထားခြင်း မရှိပါ။ ယခုစာတမ်းကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ စုစည်းမှုနှင့် အတွင်းစည်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက် ပုံများအား လေ့လာခြင်း၊ ၂၀၁၀၊ ၂၀၁၂၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများအပြီး ၎င်း၏ကိုယ်စားပြုမှုကို သရုပ်ခွဲလေ့လာခြင်း၊ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ငါ့နှစ်ကြာလွှတ်တော်၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် လွှတ်တော်၏ အဓိကတာဝန်သုံးရပ်ဖြစ်သော (ဥပဒေပြုခြင်း၊ ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်း)တာဝန်များအား ထမ်းဆောင်နိုင်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် သုတေသနပြုလေ့လာ ရေးသားထားပါသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုမူကြံ၏ ဖြတ်သန်းမှု ၂ ခုဖြစ်သော ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီစီမံသည့် အခြေအနေနှင့် ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်စီမံသည့် အခြေအနေကို ဖြစ်နိုင်သမျှ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြ သုံးသပ်ထားပါသည်။⁴

တွေ့ရှိလာသည့် အားနည်းချက်များ၊ ကန့်သတ်ချက်များအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် အကြံပြုချက်များအား အစဉ်လိုက်ဖော်ပြခြင်းဖြင့် စာတမ်းကို အဆုံးသတ်ထားပါသည်။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီခေတ်လွန် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံနှင့် မူဝါဒပိုင်းအရအရေးပါမှုများကို အရည်အသွေးမြှင့်တင်နိုင်ရန် မြန်မာ့ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် နည်းလမ်းဖော်ထုတ်ခြင်း နှင့် ဆောင်ရွက်ပုံ ရွေးချယ်ခြင်းများတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်၊ ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် အားလုံးပါဝင်မှုကို ချဲ့ထွင်နိုင်ရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအာဏာနှင့် တရားဝင်မှုကို ရရှိထားသည့် အခြားသောစုဖွဲ့မှုများဖြစ်သော အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ လွှမ်းမိုးမှုများမှ ကင်းလွတ်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်တင်ပြသည့် အကြံပြုချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်အတွက် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည့် ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများအဖြစ် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ လွှတ်တော်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်လာသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို စုစည်းတင်ပြထားပါသည်။

စာတမ်းပြုစုပုံ

နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ၄ နှစ်တာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ အသေးစိတ် သရုပ်ခွဲလေ့လာခြင်းမှ ရရှိသော ရလဒ်များအပေါ်အခြေခံကာ ပြုစုခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်မှုအောက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် သို့မဟုတ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အာဏာရပြီးနောက်ပိုင်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိ လေးနှစ်တာလေ့လာချက်များ ဖြစ်သည်။ ရရှိထားသည့်အချက် အလက်များအား ထပ်မံဖြည့်စွက်ရန်၊ မူဝါဒစာတမ်းအသစ်များနှင့် ကော်မတီမှတ်စုများ စုစည်းရန်၊ လွှတ်တော်ရုံး အကြီးတန်းစီမံအဖွဲ့နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းရန်၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်မှုအောက် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိအခြေတမ်းကော်မတီများ၊ ယာယီကော်မတီများ၊ ဥပဒေရေးရာနှင့် အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်၊ မတူသည့် နောက်ခံအမျိုးမျိုး၊ ပါတီအသီးသီးမှ ဝန်ကြီးဌာန လက်ကိုင်မရှိသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အား မေးမြန်းစုံစမ်းရန်အတွက် အထူးပြင်ဆင်လျက် ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလတွင် ကွင်းဆင်း လေ့လာမှု ပြုခဲ့ပါသည်။

မေးမြန်းမှုများကို မြန်မာဘာသာ သို့မဟုတ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ လွှတ်တော် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်အားလုံးနှင့်မဟုတ်ဘဲ တစ်ဦးချင်းစီ သို့မဟုတ် ဦးတည်အုပ်စုအလိုက် မေးမြန်းခြင်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုင်ငံတကာပိတ်ဆို့မှုများ ဖယ်ရှားပြီး နောက်ပိုင်း ဆောင်ရွက်နေသည့် လွှတ်တော်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်အမျိုးမျိုး၏ အခြေအနေအမျိုးမျိုးကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန် ရန်ကုန်နှင့် နေပြည်တော်အခြေစိုက် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများမှ အကြံပေးများ၊ ပါဝင်ကိုယ်စားပြုနေသူ အများအပြားနှင့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေး ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာမှု၊ လွှတ်တော်ရေးရာကိစ္စများ၊ နအဖခေတ်လွန် ဥပဒေပြု လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် သုံးသပ်ထားသည့် လက်တစ်ဆုပ်စာ အနည်းငယ်မျှသော စာတမ်းများအပေါ် တွင် အမှီပြုကာ ဤစာတမ်းကို ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

⁴ အထူးသတိထားရမည့် ကိစ္စ - ပထမဆုံးဥပဒေပြုလွှတ်တော်သည် ၎င်း၏သက်တမ်းအပြည့် ၅ နှစ် ထမ်းဆောင်ပြီးဖြစ်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်တာဝန်ယူထားသည့် လွှတ်တော်ကား အသက်ဝင်သည်မှာ ၁ နှစ်သာ ရှိသေးသည်။ (ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၆ မှ မတ် ၂၀၁၇)

အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အစဉ်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များ၊⁵ ရွေးကောက်ခံရသူဖြစ်စေ၊ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခံရသူဖြစ်စေ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်နှင့် အမြင်အယူအဆများ၊⁶ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်ဆွေးနွေးအတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေအမျိုးအစားများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အတွင်းကျကျလေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။⁷

စာတမ်းဖွဲ့စည်းပုံ

တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်ရေး ဆယ်စုနှစ်များစွာ စိုးမိုးမှုအပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာသည့် လွှတ်တော်၏ နောက်ခံအကြောင်းကို မိတ်ဆက်နိဒါန်းအခန်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၂ တွင် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို အခြေခံကာ ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုလွှတ်တော် တည်ဆောက်ပုံ၊ ဖွဲ့စည်းထားပုံ၊ လွှတ်တော်စီမံမှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ၊ နအဖခေတ်လွန် ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ခံ ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုလွှတ်တော်အဆက်ဆက်တွင် အမြဲတမ်းကော်မတီ၊ အထူးကော်မတီ နှင့်ကော်မရှင်များ ဖွဲ့စည်းစီစဉ်ပုံတို့ကို လေ့လာထားသည်။ အခန်း ၃ တွင် ရွေးကောက်ခံခန့်အပ်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်၊ လူမှုရေးနောက်ခံများကို ၂၀၁၂ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွင်း စုဆောင်းရရှိထားသည့် အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံပြီး သုံးသပ် တင်ပြထားသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ စွမ်းဆောင်ရည်အားလုံးနှင့် ဥပဒေရေးရာတိုးတက်မှုများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် ပုံစံဟောင်းမှပုံစံသစ်သို့ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုရှိမရှိကို သိနိုင်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုပြီးတိုင်း ထွက်ပေါ်လာသည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အခင်း အကျင်းသစ်တွင် အဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည်။

ခေတ်သစ်ဒီမိုကရေစီတွင် လွှတ်တော်နှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ထမ်းဆောင်ရမည့် ဥပဒေပြုခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာတာဝန်များ ဆောင်ရွက်နေပုံကို နောက်အခန်း ၃ ခန်းတွင် တင်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၄ တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစပြီး ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများကို သရုပ်ခွဲလေ့လာခြင်း၊ ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြုရမည့် ပြည်သူများ (မဲဆန္ဒနယ်များ) နှင့် မည်ကဲ့သို့သောလမ်းကြောင်း များ ဖော်ဆောင်ထားသည်ကို အသေးစိတ် လေ့လာထားပါသည်။ အခန်း ၅ တွင် ဥပဒေပြုမှု လုပ်ငန်းစဉ် အသစ်အကြောင်းကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများ၏ ထိရောက်မှု၊ အကျိုးသွားများကို လေ့လာတင်ပြထားသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်အကြား ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးစီးသည့် လွှတ်တော် အောက်တွင် ဥပဒေပေါင်း ၂၃၂ ခုကို (နောက်ဆက်တွဲ ၂ ကိုကြည့်ပါ) အတည်ပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်မတ်လအကြား အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်မှုအောက်၌ ကျင်းပခဲ့သည့် လွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေး ၄ ကြိမ်တွင် ဥပဒေပေါင်း ၁၂၄ ခုကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တည်ဆဲဥပဒေ ၄၁၈ ခုရှိပြီး အများစုမှာ ခေတ်နောက်ကျသော၊ မပြည့်စုံသော၊ ဖိနှိပ်ရန်အသားပေးထားသော ဥပဒေများဖြစ်သည်။⁸ နောက်ဆုံး အခန်း ၆ တွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို အသားပေးထားပြီး ကော်မတီများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် လွှတ်တော်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ သဘောပေါက်သည်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။ နအဖခေတ်လွန် မြန်မာအစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဌာနများကို စိစစ်နိုင်ရန် အားထုတ်မှုများကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာသည့် လွှတ်တော်၏ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုများ၊ အကျိုးပြုမှုများကို မြှင့်တင်နိုင်ရန် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ပါဝင်ပတ်သက်သူ အကျိုးရှင်များသို့ မူဝါဒရေးရာ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များဖြင့် စာတမ်းကို အဆုံးသတ်ထားသည်။

⁵ International Crisis Group (ICG), "Not a Rubber Stamp": Myanmar's Legislature in a Time of Transition, Asia Briefing No. 142 (Brussels and Yangon: ICG, 2013); Tom Kean, "Myanmar's Parliament: From Scorn to Significance," in Debating Democratization in Myanmar, eds. Nick Cheesman, Nicholas Farrelly, and Trevor Wilson, 43-74 (Singapore: ISEAS Publications, 2014); Renaud Egretau, "(Re)-emerging Patterns of Parliamentary Politics in post-SPDC Myanmar," in Myanmar: The Dynamics of an Evolving Polity, ed. David I. Steinberg, 59-88 (Boulder, CO: Lynne Rienner, 2014); Christina Fink, "Myanmar's Proactive National Legislature," Social Research 82 no. 2 (2015): 327-354; and Chit Win, "The Hluttaw and Conflicts in Myanmar," in Conflict in Myanmar: War, Politics, Religion, eds. Nick Cheesman and Nicholas Farrelly, 199-220 (Singapore: ISEAS Publications, 2016).

⁶ Renaud Egretau, "Legislators in Myanmar's First Post-Junta National Legislature (2010-2015): A Sociological Analysis," Journal of Current Southeast Asian Affairs 33 no. 2 (2014): 91-124; Renaud Egretau, "Who Are the Military Delegates in Myanmar's 2010-2015 Union Legislature?" Sojourn, 30 no. 2 (2015): 338-370; and Mary C. Murphy, Survey of Myanmar: Members of Parliament; Reflections from the First Hluttaw (Yangon: UNDP Publications, 2016).

⁷ Sean Turnell, "Legislative Foundations of Myanmar's Economic Reforms," in Law, Society and Transition in Myanmar, eds. Melissa Crouch and Tim Lindsey, 183-199 (Oxford: Hart Publishing, 2014); and Melissa Crouch, "Legislating Reform? Law and Conflict in Myanmar," in Cheesman and Farrelly, eds., Conflict in Myanmar, 221-41.

⁸ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်၏ ဥပဒေကြမ်းကော်မတီဥက္ကဋ္ဌနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။

အခန်း ၁။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ ပြန်လည်အသက်ဝင်ခြင်း

၁၉၈၈ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းမှုအပြီး တိုက်ရိုက်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ အရပ်သားတစ်ပိုင်းပါဝင်သည့်အစိုးရအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန် ၂၃ နှစ် အချိန်ယူခဲ့ရသည်။^၉ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့်ဒီမိုကရေစီကို ဦးတည်သော အချက် ၇ ချက်ပါ လမ်းပြမြေပုံကို ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ(နအဖ သို့မဟုတ် စစ်အာဏာရှင်အစိုးရ)က ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အခြေခံဥပဒေသစ် အတည်ပြုပြီး သည့်အခါ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဗြိတိသျှလက်အောက်မှ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း တတိယမြောက်ပါလီမန်အဖြစ်နှင့် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ပြန်လည်အသက်သွင်းရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အတည်ပြုပြီးနောက်ပိုင်း ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ်မှာ ပို၍အရှိန်ရလာခဲ့ပြီး နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာလတွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့သည်။ လက်တစ်ဆုပ်စာ လူများက အများသဘောမပါဘဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ၁၉၅၀ ဝန်းကျင်နှစ်များမှစပြီး နိုင်ငံရေးတွင် လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည့် တပ်မတော်က ထိန်းချုပ်ထားသော ရွေးကောက်ပွဲအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။ အရပ်သားများနှင့် စစ်တပ်မှခန့်အပ်သော ဝန်ကြီးများပါဝင်သည့် စစ်တပ်ပိုင်းအစိုးရကို ၂၀၁၁ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းလိုက်သော ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ရွေးချယ်လိုက်သည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတက ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ နအဖအား တရားဝင်ဖျက်သိမ်းခြင်းမပြုမီ တစ်ရက်အလိုတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်လမ်းပြမြေပုံ၏ သတ္တမမြောက်နှင့် နောက်ဆုံးအဆင့်အဖြစ် အာဏာရှင် ခေတ်လွန် လွှတ်တော်အခြေပြု အစိုးရသစ်တစ်ရပ်ကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။^{၁၀}

ဇယားကွက် ၁။ ကိုလိုနီခေတ်၊ ကိုလိုနီခေတ်လွန် လွှတ်တော်များ

၁၃ ရာစု ပုဂံခေတ်အစောပိုင်းမှစ၍ ၁၈၈၅ ခုနှစ် သီပေါမင်းပါတော်မူပြီးသည့်အချိန်ထိ မင်းအစဉ်အဆက်ကို ဘုရင်က ခန့်အပ်ထား သည့် လွှတ်တော်က ပံ့ပိုးအကြံပေးခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးများကောင်စီဟု သတ်မှတ်ရမည့် လွှတ်တော်သည် ဘုရင်၏ အခွင့်အာဏာ ပေးထားမှုနှင့်အတူ တိုင်းပြည်ကို စီမံသည်။ မြို့စားနယ်စားများ ခန့်အပ်သည်။ နောက်ဆုံး အဆင့်အမြင့်ဆုံး အယူခံရုံးအဖြစ်လည်း တာဝန်ယူသည်။ ခေတ်သစ်မြန်မာ၏ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်များသည် လွှတ်တော်များဖြစ်လာသည်။

၁၉၈၇ တွင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီအစိုးရသည် အဖွဲ့ဝင် ၉ ဦးပါဝင်သည့် ဥပဒေပြုကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယင်းကောင်စီသည် လက်ထောက်ဘုရင်ခံကိုဥပဒေပြုရေးရာများနှင့်ပတ်သက်၍အကြံပေးရသည်။ ၁၉၁၅ တွင် ခန့်အပ်ခံရသည့်အဖွဲ့ဝင်အရေအတွက် ၃၀ ထိ တိုးလာသည်။ ၁၉၂၃ တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ဒိုင်အာစီအုပ်ချုပ်ရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံနှင့် အဖွဲ့ဝင် တိုးချဲ့ထားသည့် ဥပဒေပြု ကောင်စီကြား မူဝါဒချမှတ်ရန် အာဏာခွဲဝေမှုကိုအခြေခံသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့ဝင် ၁၀၃ ဦး ရှိသည့်ကောင်စီတွင် ပါဝင်မည့် ကိုယ်စားလှယ် ၈၀ ဦး ရွေးချယ်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၂၂ နိုဝင်ဘာတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ တိုးချဲ့ထားသည့်ကောင်စီကို နေရာ ချထားပေးရန် အတွင်းဝန်ရုံးအတွင်းတွင် အဆောက်အဦသစ်ကို ထပ်တိုးဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ထိုအဆောက် အဦမှာ ယနေ့တိုင်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၅၊ ၁၉၂၈၊ ၁၉၃၂ ခုနှစ်တို့တွင် ရွေးကောက်ပွဲများ ဆက်လက် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၁၉၃၅ ခုနှစ် ဘားမားအက်ဥပဒေအရ တစ်ခုတည်းရှိသော ဥပဒေပြုကောင်စီကို ၂ ခု ခွဲထုတ်လိုက်သည်။ အဖွဲ့ဝင် ၃၆ ဦးပါဝင်သည့် ဆီးနိတ်နှင့် အဖွဲ့ဝင် ၁၃၂ ဦးပါဝင်သည့် ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သည် အတွင်းဝန်များရုံးတွင် ဆက်လက်ရှိနေပြီး ဆီးနိတ်သည် ဘဏ်လမ်းရှိ တရားရုံးအသစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသည်။ မြန်မာ့ဥပဒေပြု လွှတ်တော်သစ်အတွက် တစ်ခုတည်းသောရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဗြိတိသျှထံမှ လွတ်လပ် ရေး ရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ထားသည့်စနစ်ကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်တို့ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၁၊ ၁၉၅၆ နှင့် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များတွင် အထွေထွေရွေး ကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်မတ်လ စစ်အာဏာသိမ်းမှုဖြင့် ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ် ရပ်ဆိုင်းသွားချိန်ထိ လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးသည် မူလ အဆောက်အဦတွင်ပင် ရှိနေခဲ့သည်။

^၉ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှုများ၊ ဖြစ်စဉ်များနှင့် ပတ်သက်လျှင် David I. Steinberg, ed., Myanmar: The Dynamics of an Evolving Polity (Boulder CO: Lynne Rienner, 2014); Nick Cheesman, Nicholas Farrelly, and Trevor Wilson, eds., Debating Democratization in Myanmar (Singapore: ISEAS Publications, 2014); Renaud Egretteau and François Robinne, eds., Metamorphosis: Studies in Social and Political Change in Myanmar (Singapore: NUS Press, 2015); Nick Cheesman and Nicholas Farrelly, eds., Conflict in Myanmar: War, Politics, Religion (Singapore: ISEAS Publications, 2016); and Renaud Egretteau, Caretaking Democratization: The Military and Political Change in Myanmar (NY: Oxford University Press, 2016) စာတမ်းများတွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

^{၁၀} နအဖလမ်းပြမြေပုံ၏ ပထမအဆင့်မှာ အမျိုးသားညီလာခံပြန်လည်ကျင်းပခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် အခြေခံဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲရေးညီလာခံ သို့မဟုတ် အမျိုးသားညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၀၇ စက်တင်ဘာ နောက်ဆုံးအကြိမ်ညီလာခံတွင် အခြေခံဥပဒေသစ်မူကြမ်းကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ (လမ်းပြမြေပုံအဆင့် ၃) အငြင်းပွားဖွယ်ရာပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် အခြေခံဥပဒေကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ (အဆင့် ၄) ၂၀၀၈ နိုဝင်ဘာ ၇ တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပခဲ့သည်။ (အဆင့် ၅) ၃ လအကြာတွင် လွှတ်တော်စနစ်နှင့် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သစ်တစ်ရပ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ (အဆင့် ၆)

ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရပြုစုသည့် ၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်အရ လွှတ်တော် ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာသည်။ မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ တစ်ပါတီစနစ်အောက်တွင် တစ်ခုတည်းသော လွှတ်တော်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း၊ အလုံလမ်းနှင့်ပြည်လမ်းထောင့်သို့ လွှတ်တော်ကို ရွှေ့ပြောင်းလိုက်သည်။ ၁၉၇၄၊ ၁၉၇၈၊ ၁၉၈၁၊ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တို့တွင် ဟန်ပြရွေးကောက်ပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် တစ်မတော်အာဏာသိမ်းသည့်အချိန်တွင် လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထိုနောက် ပိုင်း ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်သည် ၂၃ နှစ်အကြာတွင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲဖြင့် နေပြည်တော်ရှိ လွှတ်တော် အဆောက်အဦသစ်တွင် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

၁.၁။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့်အချက်များ

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၄ တွင် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဥပဒေပြုနိုင်သည့်အာဏာကို ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော် ၂ ရပ် ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ အပ်နှင်းထားသည်။¹¹ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ကိုယ်စား လှယ်နေရာပေါင်း ၄၄၀ ပါဝင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် နှင့် ၂၂၄ နေရာပါဝင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အထက်လွှတ်တော်၊ အောက်လွှတ်တော်ဟု ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများမှစ၍ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများတွင်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်ထုတ်ဝေသည့် စာရွက်စာတမ်းများတွင်လည်းကောင်း ယင်းစကားလုံး ၂ လုံးကို တရားဝင်မဟုတ်သော်လည်း အလွတ်သဘော ရည်ညွှန်းသုံးစွဲခဲ့သည်မှာ လွှတ်တော်စတင်သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အာဏာတန်းတူ ရှိသည်။ လွတ်လပ်သော၊ အတောင်အလက်ပြည့်စုံသော လွှတ်တော်များအဖြစ် ရပ်တည်ကြပြီး တစ်ခု၏လုပ်ငန်းကို အခြားတစ်ခုက ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မရှိပါ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခန်း ၂ ခန်းဖြင့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ တစ်ထပ်တည်းနီးပါးတူနေသည့် တာဝန်များနှင့်လုပ်ငန်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တို့တွင် မူကြမ်းတစ်ခုအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် ခက်ခဲမှုများဖြစ်ပေါ်လာပါက ပြဿနာဖြေရှင်းရန်၊ မဲခွဲရန်အတွက် လွှတ်တော် ၂ ရပ် ပေါင်းထားသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို ကျင်းပဖြေရှင်းသည်။¹² ပြည်သူ့လွှတ်တော် အနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် သာသည်ဖြစ်သောကြောင့် (၄၄၀ နှင့် ၂၂၄) ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်သည့်အခါ အသာစီးရလေ့ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် စုံညီအစည်းအဝေးများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးနောက်တွင် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ (အပိုဒ် ၇၈၊ ၁၂၃၊ ၁၅၄ က)¹³ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရန် အရေးကြီးလိုအပ်လာပါက ပြည်ထောင်စုသမ္မတ သို့မဟုတ် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အထူးအစည်းအဝေးကျင်းပရန် ဆင့်ခေါ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော်များကို သီးသန့်ဆင့်ခေါ်နိုင်ရန် အခွင့်မရှိပါ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ မေလ မိတ္ထီလာတွင် အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်ပွားပြီးနောက် အရေးပေါ်အစည်းအဝေးတစ်ကြိမ် ခေါ်ယူခဲ့ဖူးသည်။

လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးတွင် ဥပဒေကြမ်းများ(လွှတ်တော်က သဘောတူအတည်ပြုမှသာ ဥပဒေအဖြစ် အသက်ဝင်မည့် မူကြမ်းများ) တင်သွင်းနိုင်သည်။ ချွင်းချက်အနည်းငယ်အနေဖြင့် နှစ်အလိုက် ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဥပဒေကြမ်း၊ အခွန်ဆက်စပ်ဥပဒေများ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်လုပ်ငန်းများ၊ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင်သာ တင်ပြရန် သတ်မှတ်ထားသည်။ (အပိုဒ် ၁၀၀၊ ၄၃၄) နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များနှင့်စာချုပ်များကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ကိုင်တွယ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေဇယား ၁ တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ဥပဒေပြုအာဏာအပြည့်အစုံကို စာရင်းပြု ဖော်ပြထားသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်) ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော်တို့သည် တူညီသည့်ဥပဒေတစ်ခုကို အတည်ပြုလိုက်သည်ဆိုပါက ယင်းသည် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရန်မလိုအပ်ဘဲ ပြည်ထောင်စုဥပဒေအဖြစ် အသက်ဝင်သည်။ (အပိုဒ် ၉၅(က)) ပြည်ထောင်စုသမ္မတအနေဖြင့် ဥပဒေကို ပယ်ချရန်နှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများပြုလုပ်စေရန် လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကို ၁၄ ရက်အတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့် ကွဲပြားသည်မှာ သမ္မတသည် ဥပဒေများကို ဝီတိုဖြင့် ပယ်ချနိုင်ခွင့် မရှိပါ။ ၁၄ ရက်အတွင်း သမ္မတအမိန့်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမရှိပါက ယင်းဥပဒေသည် အလိုအလျောက်အတည်ဖြစ်သည်။ (အပိုဒ် ၁၀၅) လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးတွင် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းနေရာ ဝင်ရောက်ရယူထားသည့် စစ်တပ်အစုအဖွဲ့သည်

¹¹ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုတွင် လွှတ်တော်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ပြည်နယ်များအတွက် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ၇ ခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ၇ ခု ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ဥပဒေပြုနိုင်သည့် အာဏာကို ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ယခုစာတမ်းသည် နေပြည်တော်တွင်အခြေစိုက်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့်ပတ်သက်သည့်များကိုသာ သီးသန့်လေ့လာထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။
¹² ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟူ၍ သီးသန့်မရှိသော်လည်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး သီးသန့်အုပ်ချုပ်ရေး ရှိသည်။ ယခုစာတမ်းအခန်း ၂ တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။
¹³ ၇ ရက်အတွင်း အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ကျင်းပရမည်။ (၁၄၅ (ခ) နှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို ၁၅ ရက်အတွင်း ဆင့်ခေါ်ကျင်းပရမည်။

အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်လျှင်သာ ဗီတိုသုံးခွင့်ရှိသည်။ မဲအများစုဖြင့်ဆုံးဖြတ်သည့် အခြားသော ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဗီတိုအသုံးပြုခွင့်မရှိပါ။

ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ တစ်ဦးစီဖြင့် ကြီးကြပ်သည်။ ကြီးကြပ်ဦးဆောင်မည့်သူများကို ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အသစ်၏ ပထမဆုံးအစည်းအဝေး ပထမနေ့တွင် ရွေးချယ်သည်။ (အပိုဒ် ၇၅၊ ၁၁၁၊ ၁၄၃) အထက်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၅ နှစ်သက်တမ်း၏တစ်ဝက်ကို တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ကျန်ရှိသည့်သက်တမ်း လ ၃၀ ကို အောက် လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌက တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ (အပိုဒ် ၇၆) ဥက္ကဋ္ဌများသည် အဓိကကျပြီး လွှတ်တော်ကျင်းပရေး လုပ်ငန်းများ စနစ် တကျဖြစ်ပေါ်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချသည်။ ဆွေးနွေးမည့် အချိန်အခါနှင့် အကြောင်းအရာများကို သတ်မှတ်သည်။ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ကော်မတီများ နှင့်ကော်မရှင်များကို လိုအပ်သလို ဖွဲ့စည်းနိုင်(ဖျက်သိမ်းနိုင်)သည်။ ကော်မတီတွင်ပါဝင်မည့်သူများကို ရွေးချယ်နိုင်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးရန် အဓိကလမ်းကြောင်းဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုသမ္မတကို လွှတ်တော်သို့ ဆင့်ခေါ်နိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၇၇ တွင် အနည်းအကျဉ်း ဖော်ပြထားကာ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုထားပြီး ပြင်ဆင်အဆင့်မြှင့်တင်မှု ၂ ကြိမ် ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သော လွှတ်တော်စည်းမျဉ်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။¹⁴

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်နေရာ ၄ ပုံ ၃ ပုံကို မဲဆန္ဒဖြင့်ရွေးချယ်ရန် ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နေရာ ၃၃၀ နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်နေရာ ၁၆၈ စုစုပေါင်း ၄၉၈ နေရာ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ် ၃၃၀ သည် နိုင်ငံရှိ မြို့နယ် ၃၃၀ ပေါ်တွင် အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း ၃၃၀ နေရာတွင် ၂၀၀၅ ခုနှစ်၌ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် နေပြည်တော်ရှိ မြို့နယ် ၅ ခု ပါဝင်သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင်မူ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများသည် ရွေးကောက်ခံ နေရာ ၁၂ ခုစီ သို့မဟုတ် ၁၆၈ နေရာကို ညီတူညီမျှရရှိကြသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်၏ ကျန်ရှိသည့် ၄ ပုံ ၁ ပုံသည် ရွေးကောက်ခံမဟုတ်သည့် ကိုယ်စားလှယ် များဖြစ်ကြသော မြန်မာ့လက်နက်ကိုင်အင်အားစုမှ တပ်မတော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် အခြေခံဥပဒေဖြင့် သီးသန့်သတ်မှတ်ထားသည့် နေရာဖြစ်သည်။ အခြေခံဥပဒေအရ အောက်လွှတ်တော်တွင် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၀ ဦး အများဆုံး နေရာယူနိုင်ရန် (အပိုဒ် ၁၀၉(ခ) နှင့် အထက်လွှတ်တော်တွင် ၅၆ နေရာယူနိုင်ရန် (အပိုဒ် ၁၄၁(ခ)) သတ်မှတ်ထားသည်။ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်သည် စစ်တပ် ကိုယ်စားလှယ်များကို တိုက်ရိုက်ခန့်ထားသည်။ ၎င်းတို့ကို မည်သည့် အစုအဖွဲ့ကမျှ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းထားနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ လွှတ်တော်သက်တမ်းတစ်လျှောက် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များကို ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏ဆန္ဒအတိုင်း ခန့်အပ်ထားနိုင်၊ ထုတ်ပယ်ပစ်နိုင် သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်မှ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များသည် ၅ နှစ်သက်တမ်းအတွက် ရွေးချယ်ခံရသူများ ဖြစ်သည်။¹⁵

၁.၂။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွေးကောက်ပွဲများ

စစ်အာဏာရှင်များက အသိအမှတ်ပြုရန် အမြဲငြင်းဆန်ခဲ့သည့် နောက်ဆုံးရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး နှစ်ပေါင်း ၂၀ အကြာ ၂၀၁၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် နအဖကကြီးမှူးပြီး အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်မတူဘဲ ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်နှင့် ၎င်း၏ပါတီဖြစ်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း မသမာမှုများနှင့်ပြည့်နေပြီး အလိမ်အညာရလဒ်များအဖြစ် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အကြီးအကျယ် ရှုတ်ချခဲ့ကြသည်။ ဥပဒေပြုရွေးကောက်ပွဲများသည် နအဖစစ်အစိုးရမှ အရပ်သားတစ်ပိုင်းပါဝင်သည့်အစိုးရ အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းရာတွင် ပရမ်းပတာ မဖြစ်ရန်ဖြစ်သည်။ အငြိမ်းစားစစ်တပ်အရာရှိများ၊ အစိုးရဝန်ထမ်းဟောင်းများ၊ အစိုးရနှင့် ပလဲနဲပသင့်သော တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များ၊ ဒေသတွင်းတွင်ဩဇာရှိသော စီးပွားရေးသမားများ ပါဝင်သည့် နအဖ ကျောထောက်နောက်ခံပြု ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ သည် မဲအများစုရရှိပြီး ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် ၇၈ ရာခိုင်နှုန်း နေရာရရှိခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၃၈၈ ဦးဖြင့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ ၅၈.၉ ရာခိုင်နှုန်းကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပြီး ဥပဒေအများစုကို အခက်အခဲမရှိ အတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်အတွင်း ဝင်ရောက်နေရာယူထားသည့် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရွေးကောက်မခံဘဲ ဝင်ရောက်နေရာယူသည့်

¹⁴ နအဖ ဥပဒေ ၁၂/၂၀၁၀ (ပြည်သူ့လွှတ်တော်) နှင့် နအဖ ဥပဒေ ၁၃/၂၀၁၀ (အမျိုးသားလွှတ်တော်) နှစ်ခုလုံးကို ၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၃/၂၀၁၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၄/၂၀၁၂ (အမျိုးသားလွှတ်တော်) ဖြင့် ဖျက်သိမ်းအစားထိုးခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၅/၂၀၁၅ (အမျိုးသားလွှတ်တော်)နှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၆/၂၀၁၅ (ပြည်သူ့လွှတ်တော်) ဖြင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် ပတ်သက်လျှင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသတ်မှတ်ချက်ဥပဒေကို ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီတွင် (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂/၂၀၁၄) ဖြင့် ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာတွင် (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၆၃/၂၀၁၅) ဖြင့် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

¹⁵ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်ရှိ စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များအကြောင်း အသေးစိတ်ကို Renaud Egretau, "Soldiers as Lawmakers? နှင့် Assessing the Legislative Role of the Armed Forces (2010-2015)," in Egretau and Robinne, Metamorphosis, 15-42; နှင့် Egretau, "Who Are the Military Delegates? တို့တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေရေ ၁၆၆ ဦးဖြင့် ဒုတိယ အင်အားအကြီးဆုံး အင်အားစုအဖြစ် ရပ်တည်နေသည်။ ဇယား ၁ တွင် အသေးစိတ် လေ့လာနိုင်သည်။¹⁶

ဇယား ၁။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာအမျိုးအစား

နိုင်ငံရေးပါတီများ	ပြည်သူ့လွှတ်တော်	အမျိုးသားလွှတ်တော်	စုစုပေါင်း
ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ	၂၅၉	၁၂၉	၃၈၈
တပ်မတော်	၁၁၀	၅၆	၁၆၆
ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	၁၈	၃	၂၁
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ	၁၂	၅	၁၇
ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ	၉	၇	၁၆
အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစု	၈	၄	၁၂
မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီပါတီ	၃	၄	၇
ချင်းတိုးတက်ရေးပါတီ	၂	၄	၆
ဖလုံ - စဝေါ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ	၂	၃	၅
ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်	၃	၁	၄
ချင်းအမျိုးသားပါတီ	၂	၂	၄
ဝဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ	၂	၁	၃
ကရင်ပြည်သူပါတီ	၁	၁	၂
စည်းလုံးရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ (ကချင်)	၁	၁	၂
တအာန်း(ပလောင်)အမျိုးသားပါတီ	၁	၁	၂
အင်းအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ	၁	-	၁
ကရင်ပြည်နယ်ဒီမိုကရေစီနှင့်တိုးတက်ရေးပါတီ	-	၁	၁
တသီးပုဂ္ဂလ	၁	၁	၂
လစ်လပ်	၅	-	၅
စုစုပေါင်း	၄၄၀	၂၂၄	၆၆၄

ကိုးကား၊ စာတမ်းရှင်လေ့လာစုဆောင်းမှု

၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သစ်အစည်းအဝေးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ငါးရက်အကြာတွင် နအဖလက်ထက် ဝန်ကြီးချုပ် အငြိမ်းစားပိုလ်ချုပ်ကြီးသိန်းစိန်ကို ပြည်ထောင်စုသမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်ခဲ့သည်။ သမ္မတသက်တမ်း ၅ နှစ်နှင့် ၎င်း၏ အရပ်သားတိုင်းအစိုးရသစ်သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် စတင်အသက်ဝင်ခဲ့သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှ ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် အများအပြားသည် ဝန်ကြီးနေရာများ၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကဲ့သို့သော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဖွဲ့စည်းမှု များတွင် ဦးဆောင်နေရာများမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ ဝန်ကြီးဌာနနေရာတွင် ခန့်အပ်ခံရသူများသည် ၎င်းတို့၏လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာကို စွန့်လွှတ်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ၂၀၁၂ ဧပြီ ၁ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးဌာနများ၌ တာဝန်ယူရသူများ၏ နေရာများနှင့် အခြားလစ်လပ်သွားသည့် နေရာများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ နိုဝင်ဘာတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် လားလားမျှ မသက်ဆိုင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကလည်း ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်သည်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲအကြို မဲဆွယ်မှုများသည် လည်းကောင်း ၁၉၆၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် လွတ်လပ်မှုအရှိဆုံးအဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရသည်။ မဲဆွယ်ကာလအတွင်း ဒေါ်အောင်ဆန်း စုကြည်ကို နိုင်ငံနှင့်အဝှမ်းတွင် သောင်းသောင်းဖျံ့ဖြိုး ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အပြတ်အသတ် အသာစီးရခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နေရာ ၄၁ နေရာအပါအဝင် လစ်လပ်နေရာ ၄၅ နေရာအနက် ၄၃ နေရာကို အနိုင်ရခဲ့သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်

¹⁶ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲဆန်းစစ်မှုအတွက် အရေးပါသည့်စာတမ်းနှစ်ခုဖြစ်သော ICG, Myanmar's Post-Elections Landscape နှင့် Neil A. Englehart, "Two Cheers for Burma's Rigged Elections," Asian Survey 52, no. 4 (2012): 666-86 တို့တွင် လေ့လာ နိုင်သည်။

ပေါင်း၏ ၆.၅ နေရာကို အတိုက်အခံပါတီက ရယူနိုင်ခဲ့သည်။¹⁷ ပြည်ခိုင်ဖြိုးနောက်တွင် ဒုတိယအင်အားအကြီးဆုံး အရပ်သားအစုအဖွဲ့အဖြစ် ရပ်တည်လာနိုင်ခဲ့ပြီး ရှမ်းနှင့် ရခိုင်ပါတီများ၊ ပါတီအကူးအပြောင်းကြမ်းသည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုတို့ရှေ့တွင် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။¹⁸ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည်လည်း ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ပြည်သူ့လူထုရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည်။¹⁸ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ကော့မှူးမဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ရခဲ့ကာ ၂၀၁၂ ဇူလိုင်တွင် ကျင်းပသည့် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် တက်ရောက်နိုင်ခဲ့သည်။

အငြင်းပွားဖွယ်ရာများနှင့်ပြည့်နှက်နေသည့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ၅ နှစ်တိတိအကြာ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၈ ရက်နေ့တွင် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဒုတိယအကြိမ်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်း အသန့်ရှင်းဆုံးမဟုတ်သည့်တိုင် လွတ်လပ်မှုအရှိဆုံး ရွေးကောက်ပွဲအဖြစ် သက်သေထူနိုင်ခဲ့သည်။¹⁹ ၂၀၁၀၊ ၂၀၁၂ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့်မတူဘဲ နိုင်ငံအဝှမ်းရှိ မဲရုံပေါင်း ၄၀၀၀၀ ကျော်တွင် မဲပေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထောင်ပေါင်းများစွာသော မြန်မာနှင့်နိုင်ငံတကာ လေ့လာသူများ၊ သံတမန်များ၊ သတင်းစာဆရာများက စောင့်ကြည့်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၀ ကဲ့သို့ပင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်က ပြတ်ပြတ်သားသား အနိုင်ရခဲ့ပြီး မဲအရေအတွက် စုစုပေါင်း ၅၈ ရာခိုင်နှုန်း ရယူနိုင်ခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည်လည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ် ၃၅၄ ဦးနှင့်အတူ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်က ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၁၅၅ နေရာ ရယူထားခဲ့သည်။ အာဏာရပါတီသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ၅၉.၃ ရာခိုင်နှုန်းကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပြီး ယခင်လွှတ်တော်များတွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုး စိုးမိုးထားသည့်နည်းတူ စိုးမိုးနိုင်ခဲ့သည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် စစ်တပ်ကျောထောက်နောက်ခံပြုပြည်ခိုင်ဖြိုးတို့အကြား တတိယ အင်အားစု၏ အဓိကအင်အားဖြစ်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုကဲ့သို့သော ပါတီများအပါအဝင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီအများစုမှာ ၂၀၁၅ တွင် တပ်ပျက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် ပါတီ ၉၂ ပါတီအနက် ၁၃ ပါတီသာလျှင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အသစ်တွင် နေရာရခဲ့သည်။ အာဏာရပြည်ခိုင်ဖြိုးသည်လည်း တပ်ပျက်ခဲ့ပြီး လွှတ်တော် ၂ ရပ် တွင် ၄၁ နေရာ သို့မဟုတ် ၆.၂ ရာခိုင်နှုန်းကို ခက်ခက်ခဲခဲ ရယူခဲ့ရသည်။ (ဇယား ၂ ကို ကြည့်ပါ) ရှမ်း၊ ကရင်၊ မွန် နှင့် ချင်း ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း နေရာပျောက်ခဲ့ရသည်။ ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေး ပါတီနှင့် ရခိုင်အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်တို့ ပူးပေါင်းထားသည့် ရခိုင်အမျိုးသားပါတီသာလျှင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ (၂၂) ထက် နေရာများအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ၃.၃ ရာခိုင်နှုန်းနေရာကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် နှစ်ရှည်လက်တွဲခဲ့သည့် မဟာမိတ်ဖြစ်သော ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကို ဆန့်ကျင်သပိတ်မှောက်ခဲ့သည့် ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ၁၅ နေရာ(၂.၃ ရာခိုင်နှုန်း) အနိုင်ရခဲ့သည်။ ဖိုမီးနှင့်လီဆူးပါတီများအပါအဝင် ရွေးကောက်ပွဲများအပြီးတွင် ပါတီသစ်အများအပြား ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

ဇယား ၂။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများအပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ အမျိုးအစား

နိုင်ငံရေးပါတီများ	ပြည်သူ့လွှတ်တော်	အမျိုးသားလွှတ်တော်	စုစုပေါင်း
အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	၂၅၅	၁၃၅	၃၉၀
တပ်မတော်	၁၁၀	၅၆	၁၆၆
ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ	၃၀	၁၁	၄၁
အာရကန်အမျိုးသားပါတီ/ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ	၁၂	၁၀	၂၂
ရှမ်းအမျိုးသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်	၁၂	၃	၁၅
တအာန်း(ပလောင်)အမျိုးသားပါတီ	၃	၂	၅
ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်	၃	၁	၄
ဖိုမီးဒီမိုကရေစီကွန်ဂရက်	၂	၂	၄
လီဆူးအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ	၂	-	၂
ကချင်ပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ	၁	-	၁
မွန်အမျိုးသားပါတီ	-	၁	၁

¹⁷ ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အတော်များများ ဆုံးပါးခဲ့ပြီး လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် ပါတီ၏ နေရာများ အနည်းငယ်လျော့ကျသွားခဲ့ရသည်။

¹⁸ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် နေအိမ်အကျယ်ချုပ်ကျနေခြင်းကြောင့် မဲပေးခွင့်မရှိသကဲ့သို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်နှင့်လည်း ပါဝင်ခွင့်မရခဲ့ပါ။

¹⁹ မဲပေးသူအများစုသည် တရားမျှတမှုမရှိ၊ ညီမျှမှုမရှိသည်များကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများသည် မဲပေးခွင့်ပိတ်ပင်ထားခြင်းကြောင့် မဲပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည်မှာ ကိုလိုနီခေတ်လွန်မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ဖြစ်သည်။ အသေးစိတ်ကို ICG, The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing No. 147 (Yangon and Brussels: ICG, 2015) တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ	ပြည်သူ့လွှတ်တော်	အမျိုးသားလွှတ်တော်	စုစုပေါင်း
ဝဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ	၁	-	၁
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ	-	၁	၁
ကိုးကန့်ဒီမိုကရေစီနှင့်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ	၁	-	၁
တစ်သီးပုဂ္ဂလများ	၁	၂	၃
လစ်လပ်နေရာများ	၇	-	၇
စုစုပေါင်း	၄၄၀	၂၂၄	၆၆၄

ကိုးကား၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် International Crisis Group.²⁰

မသမာမှုများ၊ တရားလက်လွတ်ပြုလုပ်မှုများရှိနေသည့်တိုင် ရွေးကောက်ပွဲများ ပုံမှန်ကျင်းပသည်ဆိုပါက နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲနှင့် ခေါင်းဆောင်သစ်များ ပေါ်ထွက်လာမှုဖြစ်စဉ်ပေါ်တွင် အကျိုးပြုမှုများရှိသည်။ ရလဒ်များကို မှန်းဆရန်ခက်ခဲသော်လည်း လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်များက ကောင်းကျိုးများရှိကြောင်း ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် တွေ့ရှိနေရသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းများ အဆက်မပြတ်ကျင်းပခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အကျိုးပြုသည်။²¹ ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုပြီးတိုင်း နိုင်ငံရေးပါတီများ၏စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်တက်လာသကဲ့သို့ တက်ကြွသည့်နိုင်ငံသားများ ဖြစ်လာ စေရန်လည်း တွန်းအားပေးသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ၊ ကျင်းပနေစဉ်နှင့် အပြီးတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို လိုလားသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ထွက်ပေါ်လာစေသည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင်သာမက ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်ကာလနှင့် မဲပေးသည့်ကာလတွင် ယင်းတိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုကို အခိုင်အမာ တွေ့မြင်နိုင် သည်။ ဥပမာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သို့မဟုတ် စစ်တပ်ကျောထောက်နောက်ခံပြု ပြည်ခိုင်ဖြိုးစသဖြင့် မည်သည့် အဖွဲ့ကိုမျှ တိမ်းညွတ်ခြင်းမရှိသည့် တတိယအင်အားစုများ ပေါ်ထွက်လာသည်။ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အားပေးမှုနှင့်အတူ ယင်းအင်အားစုများ အားကောင်းလာသည်။

၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပထမဆုံးပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ စပ်ကူးမတ်ကူးကာလ ဥပဒေပြုအစုအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ပါဝင်သူအများစုမှာ နအဖအမာခံများနှင့် ဝန်ထမ်းဟောင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဒုတိယ အကြိမ်ရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၁၅ တွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တစ်ခုလုံးနီးပါး အသစ်ဖြစ်သွားစေခဲ့သည်။ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသော ကိုယ်စားလှယ်များသာ လွှတ်တော်တွင် ပြန်လည်နေရာရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမပြုခဲ့သည့် အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမား အများစုမှာ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့်မတူဘဲ ၎င်းတို့နေရာများကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးလိုက်ရသည်။ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင် အပြောင်းအလဲကြီးသည် မြန်မာ့အကူးအပြောင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အပြုသဘောဆောင်ပြီး အများလက်ခံ သည့် ရလဒ်ကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများပုံမှန်ကျင်းပခြင်းသည် ယခင်အာဏာရှင်စနစ်မှ ရုန်းထွက်လိုသည့် လစ်လပ်အင်အားစု၏ အားထုတ်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်အပြောင်းအလဲ ကြီးမားခြင်းသည် နနယ်သည့်လွှတ်တော်၏ တည်ငြိမ်မှုနှင့်ထိရောက်မှုပေါ်တွင် ကောင်းကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိလှပါ။ နောင်တာဝန်ယူမည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် လုပ်ရည်ကိုင်ရည် ထက်မြက်ပြီး စိတ်ပါလက်ပါ နှစ်မြှုပ်ဆောင်ရွက်သည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ လွှတ်တော်တွင် ပြန်လည်နေရာရရန် လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ တည်ငြိမ်ထိရောက်မှုကို ပံ့ပိုးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

²⁰ Ibid.

²¹ ရွေးကောက်ပွဲများသည် နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအသစ်ပေါ်ပေါက်လာရေးနှင့် အာဏာရှင်ထောက်တိုင်များဖယ်ရှားရေးနည်းလမ်းများ အနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုများကို Staffan I. Lindberg, "Democratization by Elections? A Mixed Record," Journal of Democracy, 20 no. 3 (2009): 86-92. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

အခန်း ၂။ လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံ

ပထမအကြိမ်လွှတ်တော်ညီလာခံမကျင်းပမီ တစ်နှစ်ခွဲအလိုတွင် မြန်မာနိုင်ငံဗဟိုဘဏ်သည် ၅၀၀၀ ကျပ်တန် ငွေစက္ကူများကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ပန်းရောင်ငွေစက္ကူနောက်ကျောတွင် ခမ်းနားလှသည့် လွှတ်တော်အဆောက်အအုံပုံကို ပုံနှိပ်ထားသည်။ နအဖက နေပြည်တော်တွင် ဆောက်လုပ်နေသည့် လွှတ်တော်အသစ်၏ရုပ်ပုံကို ပထမဆုံးထုတ်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများ မကျင်းပမီနှင့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဥပဒေပြုလွှတ်တော် မပြုလုပ်မီ နအဖအကြံပေးများ၊ ဗျူဟာရေးဆွဲသူများ အထူးသဖြင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်လာမည့် ဦးခင်အောင်မြင့်သည် လွတ်လပ်ရေးခေတ်လွန် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သမိုင်း၊ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှ လွှတ်တော်အခြေပြု အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်လေ့လာပြီး နေပြည်တော်တွင်တည်ဆောက်မည့် လွှတ်တော်ကို ပုံစံထုတ်ခဲ့သည်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံများကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၂.၁။ အခြေခံအဆောက်အအုံ

ရန်ကုန်ရှိလွှတ်တော်ဟောင်းနှင့်မတူဘဲ နေပြည်တော်မှလွှတ်တော်သည် တခမ်းတနားကြီးဖြစ်သည်။ ဇေယျာသီရိမြို့နယ်တွင်တည်ရှိပြီး ဧက ၈၀၀ ကျော်ကျယ်သည့်နေရာတွင် နန်းတော်သဖွယ် ပုံစံယူ တည်ဆောက်ထားသည့် အဆောက်အအုံ ၃၁ ခုဖြင့် လွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသား လွှတ်တော်နှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်များကျင်းပရန် သီးသန့်ခန်းမကြီး ၃ ခု ခွဲခြားထားသည်။ တောင်ဘက်ခြမ်းတွင် အဆောက်အအုံ ၂၁ လုံးရှိပြီး I-1၊ I-2၊ I-3 အစရှိသဖြင့် အမည်ပေးထားသည်။ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများ၏ရုံးများ၊ လွှတ်တော်ကော်မတီနှင့် ကော်မရှင်များ၏ရုံးများ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၆ အတွင်း တာဝန်ယူခဲ့သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်အေးချမ်းတည်ငြိမ်ရေးကော်မတီသည် I-12 အဆောက်အအုံတွင် ရုံးစိုက်ရသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကတိကဝတ်များနှင့် တာဝန်ခံချက်များစိစစ်ရေးကော်မတီသည် အဆောက်အအုံအမှတ် I-20 တွင် ရုံးစိုက်သည်။ သူရဦးရွှေမန်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်တာဝန်ယူသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေရေးရာနှင့်အထူးကိစ္စရပ်များ သုံးသပ်လေ့လာရေးကော်မရှင်သည် I-11 တွင် ရုံးစိုက်သည်။

ဇယားကွက် ၂။ လွှတ်တော်တွင်းနေရာချထားပုံ၊ နှစ်ပါတီနှင့် ပါတီစုံ

နအဖခေတ်လွန် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ကိုပွဲကိုင်သူများသည် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ် ပါတီ စိုးမိုးစဉ်ကာလ ၁၉၇၄ မှ ၁၉၈၈ အတွင်း လွှတ်တော်ပုံစံဖြစ်သော လခြမ်းပုံစံနှင့် လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌက လခြမ်းအရှေ့ဘက် အလယ်တည့်တည့် ပလ္လင်ပေါ်တွင် နေရာယူကျင်းပသည့် အခင်းအကျင်းအတိုင်း ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ ဝက်စ်မင်စတာ နေရာချထားပုံဖြစ်သော အတိုက်အခံနှင့် အစိုးရကို မျက်နှာချင်းဆိုင် နေရာယူစေသည့်ပုံစံ ပြန်မပြောင်းသွားစေရန် လခြမ်းပုံကို ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင်ချထားပုံသည် ကိုလိုနီခေတ်နှောင်းပိုင်း(၁၉၂၃ - ၁၉၄၇)နှင့် ကိုလိုနီခေတ်လွန် အစောပိုင်းကာလများမှ ၁၉၆၂ ခုနှစ်ထိ မြန်မာ့လွှတ်တော် နေရာချထားပုံပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစပြီး မြန်မာစစ်တပ်သည် ပါတီစုံနိုင်ငံရေးစနစ် ပြန်လည် ဖော်ဆောင်မည်ဟု ကတိပြုထားမှုများမှ သွေဖယ်လာသည်။ ကိုလိုနီခေတ်လွန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမျိုးစုနိုင်ငံရေး အမြစ်တွယ်လာခြင်း၊ နအဖခေတ်လွန်လွှတ်တော်တွင် အခြေခံဥပဒေပါ သတ်မှတ် ချက်အရ စစ်တပ်မှ ဝင်ရောက်နေရာယူခြင်းတို့ကြောင့်လည်း မျက်နှာချင်းဆိုင် နေရာချထားပေးမှုပုံစံ ပေါ်ထွက်လာမှုမရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ် တရားဝင်အာဏာလက်ခံခြင်းမပြုမီကပင် လွှတ်တော်၏ဖွဲ့စည်းပုံပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်မှုများ အကြီးအကျယ် ရှိခဲ့သည်။ လွှတ်တော်၏ ကိန်းကြီးခန်းကြီးနိုင်ခြင်းကြောင့် ကုန်ကျသည့်စရိတ်များကို သာမက တရားလွန်ဇာချဲ့ထားခြင်းများအပေါ် အကြီးအကျယ် ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။²² တိတ်ဆိတ်ခြောက်သွေ့နေသည့် အဆောက်အအုံများအား အသုံးပြုသူ ရှိမှရှိပါတော့မည်လားဟု သရော်ဝေဖန်သည်များလည်း ရှိခဲ့သည်။²³ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီတွင် ပထမဆုံးအကြိမ်ကျင်းပသည့် စည်းဝေးပွဲသို့ သတင်းထောက်များကို သတင်းရယူရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပြီး လွှတ်တော်နှင့်ဝန်းကျင်တဝိုက် လူသူမရှိ ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်နေမှုကြောင့် သတင်းထောက်များ မှင်သက်မိသွားကြရသည်။²⁴ တင်းကျပ်မှုများ လျော့ချလိုက်သည့်တိုင် လုံခြုံရေးအစီအမံများမှာ နှံ့နှံ့စပ်စပ်ရှိပြီး လူတကာလေးစားဖွယ် ဖြစ်သည်။ တပ်မတော်က ချုပ်ကိုင်ထားသည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏လက်အောက်ခံ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့သည် လွှတ်တော်ဝင်းလုံခြုံရေးတာဝန်ယူရပြီး လွှတ်တော်လုံခြုံရေးယူနစ်ကို သီးသန့်ဖွဲ့ စည်းထားသည်။²⁵ အခြားနိုင်ငံများမှာကဲ့သို့ပင် လွှတ်တော်က သီးသန့် ချုပ်ကိုင်၊ ကြီးကြပ်။

²² "Myanmar's new capital: remote, lavish and off-limits," New York Times, June 23, 2008.

²³ "As poll looms, Myanmar still building parliament," Reuters, January 26, 2010.

²⁴ "A parliament, but not as you know it," Economist, January 27, 2011.

²⁵ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် နေပြည်တော်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ

စီမံထောက်ပံ့သည့် အထူးယူနစ်ဖွဲ့စည်းရန် လွှတ်တော်ရုံးက တင်ပြခဲ့သော်လည်း အချည်းနှီးပင်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ဝင်းလုံခြုံရေးကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနကသာ ဆက်လက်တာဝန်ယူသည်။

လွှတ်တော်စာကြည့်တိုက်များ၊ ကွန်ပျူတာအခန်း၊ လေ့လာသူဧည့်သည်များအတွက် ဆိုင်ငယ်များနှင့် စားသောက်ဆိုင်များကို ပင်မ အဆောက်အအုံများထဲတွင် နေရာချထားသည်။ ဆိုင်ငယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် အခြားလူဝင်များထွက်သည့်နေရာများသည် ပင်မ အဆောက်အအုံများသို့ ပြောင်းရွှေ့လာသဖြင့် လွှတ်တော်အတွင်း အသက်ဝင်လာသော်လည်း နေ့စဉ်အစည်းအဝေးများအပြီးတွင်မူ တိတ်ဆိတ်ခြင်းက ဆက်လက်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ခမ်းနားစွာဆောက်လုပ်ထားသည့် အဆောက်အအုံများအား အသုံးဝင်လာစေရန်၊ ဥပဒေပြု လုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ကိုယ်ပိုင်အလုပ်ခန်းများ ပြင်ဆင်ထားပေးနိုင်သည်။ လွှတ်တော်ရပ်နားနေသည့်အချိန်တွင် စာရွက်စာတမ်း ရှာဖွေခြင်း၊ ပြင်ပနှင့်ဆက်ဆံခြင်း၊ အင်တာနက်အသုံးပြုခြင်း၊ စာအုပ်၊ အစီရင်ခံစာ များနှင့် ဖိုင်တွဲများကို တစ်နေရာတည်းတွင် ပြုလုပ်နိုင်သည်သာမက အင်တာဗျူးဖြေရန်၊ ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရန်အပြင် သတင်းစာ ဆရာများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများ အစရှိသော ဧည့်သည်များကိုလည်း လက်ခံတွေ့ဆုံနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ လက်တလောအခြေအနေအရ ကော်မတီတွင် ပါဝင်သည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော်ဝင်းအနောက်တောင်ဘက်မှ သီးသန့်အဆောက်အအုံ ၂၀ ထဲမှ တစ်ခုတွင် စားပွဲတစ်လုံးဖြင့် လွှတ်တော်တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နေကြရသည်။ အပြင်အဆင်အားဖြင့် တခမ်းတနား ရှိသော်လည်း ဗိသုကာဒီဇိုင်းနှင့် နေရာချထားသည့်ပုံစံတို့ကြောင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်သည်သာမက စောင့်ကြည့်မှု များပင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ၁၉၆၀ နှစ်များမှစပြီး သာမန်ပြည်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွင်းစည်းအနီး ကပ်ခွင့်ပင်မရှိသလောက် ဖြစ်သည်။ ယခုလွှတ်တော်တွင်မူ ကျောင်းသားများသည် ဆရာများနှင့်အတူ လာရောက်လေ့လာ ဓာတ်ပုံရိုက်နိုင်သည်။ ပြင်ပလေ့လာသူ များသည် ခန်းမအပေါ်ထပ်တွင် ဝင်ရောက်နေရာယူပြီး လွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေးများကို လေ့လာရန် ခွင့်ပြုထားသည်။ ကော်မတီ ကြားနာမှုများ သို့မဟုတ် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ မူဝါဒရှင်းလင်းပွဲများပြုလုပ်ရန် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများကို ဖိတ်ခေါ်သည်။²⁶ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်နေသည့် ဥပဒေပြုကိစ္စများ၊ လွှတ်တော်အတွင်း အချီအချ ပြောဆိုမှုများကို ၎င်းတို့၏ဆန္ဒနယ်များသို့ ပြသနိုင်သည်။ လွှတ်တော်ရုံးနှင့်ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိမှ ဗျူရိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်အား စိတ်ရှည်သည်းခံ စောင့်ဆိုင်းနိုင်ရန်သာ လိုအပ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ပြည်သူများအတွက် လွှတ်တော်ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် လာရောက်လည်ပတ်သင့်သည်ဟု ဆိုထားသည်။²⁷ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ကာလများမှစပြီး မီဒီယာနှင့်ဆိုင်သည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ တင်းကျပ်လာသော်လည်း(ဆက်လက်တင်းကျပ်ထားဆဲဖြစ်သည်) မီဒီယာမေးမြန်းမှုများ၊ ရုပ်သံလွှင့်ရန်နေရာများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် လွှတ်တော်အတွင်း ယခင်ကတည်းက နေရာချထားပေးခဲ့သည်။²⁸

၂.၂။ လွှတ်တော်ရေးရာစီမံမှုနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိလွှတ်တော်များတွင် ကျွမ်းကျင်မှုပြည့်ဝသည့်ဝန်ထမ်းများကို ခန့်ထားကြသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် (အမြဲတမ်းတော့မဟုတ်) နိုင်ငံရေးအရ ဘက်လိုက်မှုမရှိစေရန် ရွေးချယ်ခန့်ထားသည့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း များဖြစ်သော လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများကို ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ ရုံးအမျိုးမျိုးနှင့် စီမံရုံးများတွင် ခန့်ထားပြီး နေ့စဉ် လုပ်ငန်းများ၊ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်ပေးစေသည်။ ဝန်ထမ်းများသည် ဥပဒေပြုလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ၊ လွှတ်တော်ရေးရာကိစ္စရပ်များအပြင် လွှတ်တော်စည်းမျဉ်းများ၊ သတ်မှတ်ချက်များ၊ အခမ်းအနားများ၊ သံတမန်အခင်းအကျင်းများကို ပိုင်နိုင်စွာသိထားရမည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် လုပ်ငန်းတာဝန် အများအပြားကို အလျင်မီအောင်ဆောင်ရွက်ရပြီး လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများအား ကူညီဆောင်ရွက်ရသည့်အခါ သို့မဟုတ် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများ၌ ခန့်ထားခံရသည့် အခါများတွင် အထူးသဖြင့် အလုပ်များကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်၊ နိုင်ငံရေးအပေးအယူများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များ၏ ဆန္ဒများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိဘဲ လွှတ်တော်အနေဖြင့် ၎င်း၏ကိုယ်ပိုင်ဝန်ထမ်းများ ခန့်ထားနိုင်ခြင်းသည် အစိုးရနှင့်ပင် ဆက်နွှယ်ခြင်း မရှိသည့် လွှတ်တော်၏ လွတ်လပ်သည့်ရပ်တည်မှုကို ပြသည်။

၂.၂.၁။ လွှတ်တော်ရုံးများ

၂၀၁၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများအပြီး လွှတ်တော်ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာသည့်အခါတွင် လွှတ်တော်ရုံးတစ်ခုတည်းသာရှိပြီး ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း ရာထူးများအနက် အဆင့်အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တစ်ဦးက စီမံသည်။ လွှတ်တော်အသစ်၏ ရုံးလစ်လပ်နေရာများအတွက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနအသီးသီးမှ ဦးစီးအရာရှိများအား ခေါ်ယူခန့်ထားသည်။ စစ်တပ်အငြိမ်းစားများအပါအဝင် အငြိမ်းစားပြည်သူ့ ဝန်ထမ်းများကို ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ သို့မဟုတ် အကြီးတန်းစီမံခန့်ခွဲရေးမှူးများအဖြစ် ခန့်ထားဆောင်ရွက်စေသည်။

²⁶ ရန်ကုန်အခြေစိုက် Tampadipa Institute ဒါရိုက်တာနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။
²⁷ အောက်လွှတ်တော်မှ ရှမ်းကိုယ်စားလှယ်တဦးနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု၊ ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ
²⁸ "Media confronts Hluttaw lockout," Myanmar Times, February 10, 2016.

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်မှုဖြင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများ ကျင်းပပြီးနောက်တွင် လွှတ်တော်၏လုပ်ငန်းများ တဖြည်းဖြည်း ကျယ်ပြန့် တိုးတက်လာသည်။ စီမံယူနစ် ၃ ခုခွဲထုတ်ပြီး လုပ်သားအင်အားစုကို တိုးချဲ့ရန် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တစ်ဦးစီက ဦးဆောင်သည့် ရုံး ၃ ရုံးသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်များ၏ လုပ်ငန်းများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး စီမံသည်။ ရုံးတိုင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်ဘတ်ဂျက် ရှိသည်။ လွှတ်တော် ၃ ရပ်၏ ရုံးလုပ်ငန်းများအား သီးခြား ဆောင်ရွက်ကြပြီး တစ်ရုံးနှင့်တစ်ရုံး အပြန်အလှန်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ မရှိကြပါ။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံးသည်လည်း လွှတ်တော်စီမံမှုကို ညှိနှိုင်းပေးသည့်ရုံးအဖြစ် တာဝန်ယူထားခြင်းမရှိပါ။²⁹ နှစ်ကြာသည်နှင့်အမျှ ရုံး ၃ ရုံးရှိ လုပ်သားအင်အားစုများလည်း တိုးတက်လာသည်။ ၂၀၁၆ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် လွှတ်တော်ရုံးအားလုံးပေါင်း၌ ဝန်ထမ်းပေါင်း ၁၂၄၀ ဦးရှိပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ် လွှတ်တော်ရုံးမှ ပြုစုထားသည့် ဝန်ထမ်းအင်အား ၃၁၀၀ ဖြည့်ဆည်းရန်လျာထားမှုနှင့် အလှမ်းဝေးနေဆဲ ဖြစ်သည်။

ဇယား ၃။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းဦးရေ (၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာ)

လွှတ်တော်	ဝန်ထမ်းဦးရေ	လျာထားဦးရေ
ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်	၂၈၀	၆၀၀
ပြည်သူ့လွှတ်တော်	၅၆၀	၁၅၄၂
အမျိုးသားလွှတ်တော်	၄၀၀	၁၀၀၀
စုစုပေါင်း	၁၂၄၀	၃၁၄၂

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံးကို ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ဦးကျော်စိုးက ဦးဆောင်ပြီး လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ၂ ဦး ရှိသည်။³⁰ ၂၀၁၆ နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ဝန်ထမ်းအရေအတွက် ၂၈၀ ရှိပြီး၊ လျာထားချက်၏ တစ်ဝက်ခန့်သာ ရှိသည်။ အခြားလွှတ်တော်ရုံး ၂ ခုထက် ဝန်ထမ်း အရေအတွက် သိသိသာသာ လျော့နည်းသည်။ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏လုပ်ငန်းများမှာ အခြားရုံးများထက်လျော့နည်းပြီး ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် တို့နှင့်မတူဘဲ ပံ့ပိုးရမည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် မရှိပါ။³¹ ဤရုံးကို ဌာန ၃ ခု ခွဲခြားထားရှိသည်။

(၁) အစည်းအဝေးကျင်းပရေးဌာန(ဥပဒေပြုရေး)- လွှတ်တော် ၂ ရပ်ပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် လွှတ်တော် ရေးရာ၊ ဥပဒေပြုကိစ္စရပ်များအား ပံ့ပိုးရန်။ (၂) နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ သုတေသနနှင့် စာကြည့်တိုက်ဌာန - (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အဆောက်အအုံ အတွင်းရှိ စာကြည့်တိုက်သည် လွှတ်တော်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။) (၃) စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဌာန- (လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခြား စီမံတာဝန်များ ဆောင်ရွက်သည်။)

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံးကို ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တစ်ဦး(ဦးတင်ဝင်းအောင်)နှင့် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ၄ ဦးက ဦးဆောင်သည်။ ၂၀၁၆ နှစ်ကုန်နီးပါးတွင် အရေအတွက် ၅၆၀ ရှိသော ဝန်ထမ်းများကို ကြီးကြပ်သည်။ (လျာထားအရေအတွက်မှာ ၁၅၄၂ ဖြစ်သည်)³² ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရုံးတွင် ဌာန ၄ ခု ရှိသည်။

(၁) ဥက္ကဋ္ဌရုံး - ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌတို့၏ နေ့စဉ်တာဝန်များနှင့် ဆောင်ရွက်ချက် များကို စီမံသည်။ ရွေးကောက် ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရွေးကောက်ခြင်းမခံရဘဲ နေရာယူထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သည်။ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကို ပြည်ထောင်စုသမ္မတရုံးနှင့် အစိုးရရုံး၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံး၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံအဆင့်အစုအဖွဲ့များနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးသည်။ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၏ ရုံးခွဲ လည်းရှိပြီး လက်ရှိတွင် ဝန်ထမ်း ၆၀ ခန့် ရှိသည်။ (၂၀၁၆ နှစ်ကုန်ပိုင်းစာရင်းအရ)

(၂) အစည်းအဝေးကျင်းပရေးဌာန(ပုံမှန်အစည်းအဝေး၊ ဥပဒေပြုအစည်းအဝေး)- နေ့စဉ် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အခြေတမ်းနှင့်ယာယီကော်မတီများကို စီမံသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများကို ညှိနှိုင်းပေးသည်။ ၂၀၁၆ နှစ်ကုန် ပိုင်းတွင် ဌာနတွင်းဝန်ထမ်းအင်အား ၂၀၀ ရှိလာသည်။ ဌာနတွင် ဌာနခွဲရုံးတစ်ခုရှိပြီး ပုံမှန် စည်းဝေးပွဲများပြုလုပ်ရန် သီးသန့်တာဝန်ယူရသည်။ အစည်းအဝေးအစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်သည်။ လွှတ်တော်တွင်း ကိုယ်စားလှယ်များနေရာချထားမှုနှင့် သံခင်းတမန်ခင်းများအား စီစဉ်သည်။ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ်များကို မှတ်တမ်းတင်သည်။ တင်ပြချက်များ ကိုစုစည်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များသို့ ပေးပို့သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များမှ နှစ်ပတ်ကြိုပေးပို့ထားသည့် မေးခွန်းများကို ကြယ်ပွင့်မြေးခွန်း၊ ကြယ်ပွင့်မပြေးခွန်းများအဖြစ် ခွဲခြားသည်။ ဒုတိယဌာနခွဲသည် လွှတ်တော် ရေးရာကော်မတီများနှင့် ဝန်ထမ်းများ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံကို ကြီးကြပ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင် သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အပြီးတွင် ကော်မတီပေါင်း

²⁹ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကျော်စိုးနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
³⁰ လက်ထောက် ၂ ဦးရှိသည့် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။
³¹ အောက်လွှတ်တော်၊ အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား စုစည်းပြီး စည်းဝေးကျင်းပခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။
³² ဦးခင်မောင်ဦး၊ ဦးမြတ်မိုး၊ ဦးတင်အောင်ဆွေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးတို့နှင့် ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။

၂၅ ကော်မတီ ကျန်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ၁၉ ခု ရှိသည်။ လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများတွင် ဝန်ထမ်းအများအပြား ခန့်ထားသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော် သက်တမ်းတစ်ဝက် ရှိလာသည့်အချိန် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၌ ကော်မတီတစ်ခုတွင် ဝန်ထမ်း ၆ ဦး သို့မဟုတ် ၇ ဦး ရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အခြေတမ်းကော်မတီများ၌ ဝန်ထမ်း ၁၀ ဦး သို့မဟုတ် ၁၀ ဦးထက် ပိုလာသည်။ လုပ်ငန်းဖိစီးသဖြင့် ဦးစီးအရာရှိများ ပို၍လိုအပ်သည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူး သို့မဟုတ် အလုပ် မများသည့် ယာယီကော်မတီ များအတွက်မူ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးများက ကော်မတီဝန်ထမ်းများကို ကြီးကြပ်သည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် သို့မဟုတ် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံးက ဝန်ထမ်းအသစ်ခန့်ထား ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆုံးဖြတ် သည်။ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်စေ၊ ရွေးကောက်ပွဲမဝင်ဘဲ နေရာယူထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်စေ လုပ်ငန်းစဉ် ပေါ်တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ကော်မတီတွင်ခန့်ထားသည့် ဝန်ထမ်းများ၏ ဆက်ဆံရေးမှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ အကျင့်သိက္ခာ၊ လုပ်ငန်းတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ရာထူးရာခံများပေါ်လိုက်ပြီး ကွဲပြားကြသည်။ အချို့ကိုယ်စားလှယ်များက ဝန်ထမ်းများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စာရေးများအဖြစ်၊ အစီရင်ခံစာများရိုက်ပေးရန်၊ အိမ်မေးလိပို့ရန်၊ လက်ဖက်ရည်ဖျော်ပေးရန် ခန့်ထားသည့် နေ့စားများအဖြစ် သဘောထားကြသည်။ အချို့ကမူ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ၊ ဥပဒေပြုစည်းမျဉ်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ လွှတ်တော်လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သတင်းအရင်းအမြစ် များအဖြစ် သဘောထားကြသည်။

(၃) နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့်သုတေသနဌာနတွင် ဌာနခွဲ ၂ ခု ရှိသည်။ ဌာနခွဲတစ်ခုသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို အချက်အလက်များ စုစည်းပေးသည်။ မူဝါဒစာတမ်းများ၊ စာတမ်းငယ်များ ပြင်ဆင်ပေးသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များအလိုရှိသည့် သုတေသနများကို စုစည်းပေး သည်။ ဘာသာပြန်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားဧည့်သည်များလက်ခံခြင်းအပါအဝင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ပြင်ပရေးရာများကို စီမံသည်။ အခြားဌာနခွဲတစ်ခုသည် ပြန်ကြားရေး၊ မီဒီယာတို့နှင့်ဆက်ဆံရေးကို ကိုင်တွယ်သည်။ လွှတ်တော် ဂျာနယ်၊ လွှတ်တော်မှတ်တမ်းများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ လွှတ်တော်တွင် စာကြည့်တိုက်ငယ်ကို စီမံသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဝန်ထမ်း ၁၂၈ ဦး ရှိသည်။

(၄) စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဌာနတွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်စာရင်းအရ ဝန်ထမ်း ၁၇၀ ဦးရှိပြီး ဌာနခွဲ ၂ ခု ရှိသည်။ စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနခွဲနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဌာနခွဲတို့ဖြစ်ပြီး ဌာနအကြီးအကဲတစ်ဦးစီက ကြီးကြပ်သည်။ ဌာနခွဲတစ်ခုသည် ဝန်ထမ်းရေးရာ၊ နည်းပညာနှင့် ဆက်သွယ်ရေးပိုင်းကို ကိုင်တွယ်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနနှင့် သင့်တော်သလိုပူးပေါင်းပြီး လွှတ်တော် ဝက်ဘ်ဆိုက်၊ တွစ်တာ၊ ဖေ့စ်ဘုတ်စာမျက်နှာများကို ထိန်းချုပ်သည်။ လွှတ်တော်၏ နေ့စဉ် ဝေယျာဝစ္စ၊ စာရေး ကိရိယာဝယ်ယူမှုနှင့် လွှတ်တော်မော်တော်ယဉ် အဝင်အထွက်ကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်သည်။ အခြားဌာနခွဲသည် ဝန်ထမ်းလစာ ကိစ္စ၊ ကိုယ်စားလှယ်များအသုံးစရိတ်နှင့် အခြား ရ-သုံးစရိတ်ဆိုင်ရာကိစ္စများကို စီမံကိုင်တွယ်သည်။

အမျိုးသားလွှတ်တော်ရုံး- ၂၀၁၆ စာရင်းများအရ ဝန်ထမ်းအင်အား ၄၀၀ ခန့်ရှိပြီး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် တစ်ဦးက ဦးစီးသည်။³³ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ရုံး ဖွဲ့စည်းပုံကဲ့သို့ပင် ဌာန ၄ ခု ရှိသည်။ (၁) ဥက္ကဋ္ဌရုံး (နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌရုံး) (၂)အစည်းအဝေးကျင်းပရေးဌာန၊ ပုံမှန်အစည်းအဝေးနှင့် ဥပဒေပြုအစည်းအဝေး (ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ကော်မတီ ၁၈ ခု ရှိပြီး၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ကော်မတီ ၁၆ ခု ရှိသည်။) (၃) နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့်သုတေသနဌာန၊ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာန (လွှတ်တော်၏ အင်တာနက်စာ မျက်နှာနှင့် ဖေ့ဘုတ်စာမျက်နှာကို ကိုင်တွယ်သည်) (၄) စီမံဌာနတို့ ဖြစ်သည်။ ဘတ်ဂျက်အနည်းငယ်သာရရှိသည့်တိုင် အထက်လွှတ်တော်သည် ဝန်ထမ်းအင်အားတိုးချဲ့ရန် စီစဉ်လျှက်ရှိပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမို ကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော် သက်တမ်းအပြီးတွင် ဝန်ထမ်း ၁၀၀၀ ကို ခန့်ထားနိုင်ရန် မျှော်မှန်းထားသည်။ ၂၀၁၅ - ၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အငယ်တန်းဝန်ထမ်း ၄၀ နှင့် အကြီးတန်းဝန်ထမ်း ၂၀ ခန့်ကို ခန့်ထားနိုင်ခဲ့သည်။³⁴

³³ အမျိုးသားလွှတ်တော် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်မင်းနှင့် မေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

³⁴ အမျိုးသားလွှတ်တော် လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့်မေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

ဇယားကွက် ၃။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းရွေးချယ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော် အစောပိုင်းကာလတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ဝန်ထမ်းမလုံလောက်မှု၊ နေ့စား ခန့်ထားမှုများကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ရန် လွှတ်တော်ရုံး ၃ ရုံးသည် ဝန်ထမ်းခန့်ထားမှုအစီအစဉ်ကို စတင်ကျင့်သုံး ခဲ့သည်။ အစောပိုင်းလွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းနှုန်းစနစ်အလိုက် အထူးပြုကျွမ်းကျင်မှုများ အပေါ် မူတည်ပြီး လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ခန့်ထားနိုင်ရန် (စစ်တပ်ထွက်အငြိမ်းစားများအပါအဝင်) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဌာနအသီးသီးနှင့် အခြားသောပျူရှီကရေစီယန္တယားမှ ခေါ်ယူခန့်ထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများကို နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကော်မတီ ၂ ခုသို့ ခေါ်ယူခန့်ထားသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အမျိုးသားစီမံကိန်းဝန်ကြီးဌာနမှ အရာရှိများကို ပြည်သူ့စာရင်းအင်း ကော်မတီများတွင် ရ-သုံးစရိတ်ဆိုင်ရာကိစ္စများကြီးကြပ်ရန် ခန့်ထားသည်။ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ကျွမ်းကျင်သူများကို လယ်သမားနှင့် ကျေးလက်ရေးရာကိစ္စများအား ကိုင်တွယ်ရသည့်ကော်မတီများတွင် ခေါ်ယူခန့်ထားသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်ရောက်သည့်အခါတွင် လွှတ်တော်ရုံးများသည် ဝန်ထမ်းခန့်ထားရေးအတွက် သီးသန့်စီစဉ်လာကြသည်။ အထိရောက်ဆုံးနည်းလမ်းမှာ ဘွဲ့ရရှိလူငယ်များကိုဦးတည်စုဆောင်းခြင်းဖြစ်သည်။ အငယ်တန်းဝန်ထမ်းများကိုဦးစားပေးခေါ်ယူကာ ကဏ္ဍအလိုက် အထူးပြုလေ့ကျင့်ပေးခြင်းသည် လွှတ်တော် စီမံအင်အားကို အမြန်ဆုံး မြှင့်တင်နိုင်သည့် နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများတွင် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းငယ်များ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးအများအပြားကို ခန့်ထားသည်။ အကြီးတန်းဦးစီးအရာရှိ နေရာအတွက် ဝန်ထမ်းခေါ်ယူခြင်းသည် အနည်းငယ်ပို၍ရှုပ်ထွေးပြီး အလုပ်ကြေညာသည့်နေ့မှ အလုပ်ဝင်သည့် နေ့ထိဆိုလျှင် ၈ လမှ ၁၀ လအထိ အချိန်ယူရသည်။³⁵ စီမံနေရာများအတွက် အလုပ်ခေါ်ယူရာတွင် ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုရန်လိုပြီး ဥပဒေ၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် ရုံးစီမံရေးရာနှင့်ပတ်သက်သည်များကို မေးလေ့ရှိသည်။

လျှောက်ထားသူများသည် ကွန်ပျူတာကျွမ်းကျင်မှုရှိရန်လိုပြီး မြန်မာဖောင့်အမျိုးမျိုးကို ကျွမ်းကျင်ရမည် ဖြစ်သည်။ (ဥပမာ Myanmar2, Myanmar3, and Zawgyi) ရေးဖြေစာမေးပွဲအောင်မြင်သူများကို လူတွေ့ စစ်ဆေးသည်။

လွှတ်တော်အသီးသီး၏ လူတွေ့စစ်ဆေးမှုမှာ တစ်မျိုးစီဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အင်တာဗျူးသည့် ကော်မတီ ၃ ခု ရှိသည်။ ကော်မတီတစ်ခုချင်းစီကို လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က ဦးဆောင်သည်။³⁶ နောက်ဆုံးလူတွေ့စစ်ဆေးမှုအောင်မြင်သူများကိုလွှတ်တော်များရှိညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ကရွေးချယ်ပြီး၎င်းတို့ကျွမ်းကျင်မှုအလိုက်၊ လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အလိုက် သက်ဆိုင်ရာဌာနများသို့ ခွဲခြားခန့်ထားသည်။ ဝန်ထမ်း အသစ်များသည် ၎င်းတို့အားခန့်ထားသည့်ဌာနတွင် အနည်းဆုံး ၃ နှစ်လုပ်ကိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းနောက်တွင် အခြားသောဌာနများသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ လုပ်ငန်းခွင်မဝင်မီ တစ်လကြာ သင်တန်း တက်ရောက်ရသည်။³⁷ လွှတ်တော်ရုံးများက ခေါ်ယူပို့ချခြင်းဖြစ်ပြီး လွှတ်တော်ဝေငွေအားသည့်ကာလတွင် ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများနှင့် မြန်မာအကြံပေးများက ဌာနတွင်းသင်တန်းများ ပုံမှန်ပို့ချသည်။

၂.၂.၂။ လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်အခက်အခဲ

လွှတ်တော်ရုံးများသည် အခက်အခဲအများအပြားနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး ဆက်လက်၍လည်း ရင်ဆိုင်နေရဦးမည် ဖြစ်သည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးများက ဝန်ထမ်းအရေအတွက် အကြီးအကျယ်တိုးချဲ့ရန် စီစဉ်နေသည် ဆိုသော်လည်း ဝန်ထမ်းအင်အား လျော့နည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ လျာထားသည့်ဝန်ထမ်းဦးရေအောက် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းလျက် တာဝန်များထမ်းဆောင်နေရသည်ဟု ထုတ်ဖော်ထားသည်။ ပို၍စိုးရိမ်စရာ ကောင်းသည့်ကိစ္စမှာ လွှတ်တော်ရုံးများတွင် အလုပ်နှုတ်ထွက်မှုများ မြင့်မားနေမှုဖြစ်သည်။ အတော်ဆုံး သို့မဟုတ် လုပ်သက်ရင့် ဝန်ထမ်းများ တည်ငြိမ်သည်မှာ ရှားရှားပါးပါးဖြစ်သည်။ အသစ်ခန့်ထားသည့် ဝန်ထမ်းများမှာလည်း ရွေးချယ်ရန်နေရာ များလာသည်နှင့်အမျှ တာဝန်မှ နှုတ်ထွက်သွားကြသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများမှ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများအတွက် သင်တန်းပေးမှုများသည် ဝန်ထမ်းနှုတ်ထွက်မှုနှုန်းကို ပို၍အားပေးသကဲ့သို့ဖြစ်နေကြောင်း ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တစ်ဦးက ဝမ်းပန်းတန့်နှင့် ထုတ်ဖော်ပြောပြသည်။ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ပိုမိုကျွမ်းကျင်လာသည်နှင့်အမျှ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်၊ ကွန်ပျူတာ၊ ရုံးစီမံမှုနှင့် သုတေသနနည်းများ ကျွမ်းကျင်လာသည်နှင့်အမျှ တစ်စထက်တစ်စကြီးထွားလာသည့် ပြင်ပအလုပ်ဈေးကွက်က ပို၍ အလိုရှိလာကြသည်။ ဝန်ထမ်းအသစ်များ လွှတ်တော်မှထွက်ပြီး ဌာနများတွင်ပင် ပြန်လည်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ သံရုံး၊ နိုင်ငံတကာ NGO များ၊ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများ၏လစာကောင်းသောအလုပ်များတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြသည့်ဖြစ်စဉ်အများအပြားရှိသည်။

³⁵ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုရာထူးဝန်အဖွဲ့မှ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ဟောင်း တစ်ဦးဖြစ်သူနှင့် မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ ဩဂုတ်လ။

³⁶ ပြည်သူ့လွှတ်တော် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် မေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

³⁷ သင်တန်းပို့ချသော ဘာသာရပ်များတွင် ဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိတည်ဆဲ ဥပဒေများ၊ ရုံးတွင်း စီမံခန့်ခွဲရေး၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာများ (ICT) နှင့် အခြားဘာသာရပ်များ ပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် မေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

ဝန်ထမ်းသစ်များသည် အနည်းဆုံး ၃ နှစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပါမည်ဟု စာချုပ်တွင် လက်မှတ်ထိုးရသော်လည်း အစိုးရဝန်ထမ်းပြန်လည် လုပ်ကိုင်ခွင့်မပြုခြင်းမှလွဲ၍ ဒဏ်ကြေးသတ်မှတ်ထားမှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အခြားပြစ်ဒဏ်ချထားမှု မရှိသောကြောင့် ထွက်ခွာရန် ဆုံးဖြတ် ကြသူ အများအပြားရှိသည်။³⁸ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်လိုသူများသည်လည်း ရာထူးတိုးမြှင့်သည့် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများတွင် လုပ်ကိုင်ရန် ပိုမိုစိတ်ဝင်စားကြသည်။ စစ်တပ်အပါအဝင် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းသည် ကိုလိုနီခေတ်လွန်မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ဂုဏ်သရေရှိအလုပ် ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်သည် အသစ်ပေါ်ပေါက် လာသည့် အစုအဖွဲ့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း သည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအလုပ်ကို အကျိုးပြုမည်၊ မပြုမည်ကို မည်သူမျှ အတိအကျပြောနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများကို အခြားသော အဆင့်တူပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများနှင့်တန်းတူ လစာငွေချီးမြှင့်သည့် ဖြစ်သော်လည်း ဘတ်ဂျက် အရွယ်အစား သေးငယ်သည့်ဖြစ်သောကြောင့် လွှတ်တော်ရုံးများသည် ဝန်ထမ်းများအား အပိုခံစားခွင့် ရက်ရက်ရောရော ချီးမြှင့်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဝန်ထမ်းအသစ်များကို ဆွဲဆောင်ရန်၊ လုပ်သက်ရင့်သူများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် လစာငွေတိုးမြှင့်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဝန်ထမ်း စုဆောင်းရာတွင် ဆွဲဆောင်မှုရှိစေရန် အထူးခံစားခွင့်အဖြစ် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်အရာ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ တစ်ခုမှာ ဝန်ထမ်း အိမ်ရာဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအားလုံးဝန်ထမ်းအိမ်ရာရရှိကြပြီး လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများအတွက်မူလွှတ်တော်ဝင်းနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော အဆောက်အဦအသစ်များတွင် နေရာချထားပေးသည်။ လုပ်ငန်းခွင်နှင့် အနီးကပ်တွင် နေထိုင်ရပြီး လွှတ်တော်ရုံးများမှ ကြိုပို့စဉ်ပေးသည်။ လွှတ်တော် ခေတ္တနားသည့်အချိန်တွင်ပင် ကြိုပို့စဉ်ပေးသည်။ လွှတ်တော်ကျင်းပစဉ်ကာလများတွင် ဝန်ထမ်းများ အနေဖြင့် နေ့လည်စာ အခမဲ့ စားသုံးနိုင်သည်။

ဝန်ထမ်းများကို ထိန်းထားနိုင်ရန် လွှတ်တော်ရုံးများသည် ဝန်ထမ်းတို့၏ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော်လည်း ရန်ကုန်ရှိ လစာကောင်းအလုပ်များသို့ စုပြုံရောက်မသွားစေရန်မူ ဆင်ဆင်ခြင်ခြင်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။³⁹ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်း စဉ်များ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ အတွက် ဌာနဖွဲ့ဆောင်ရွက်မှုဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မရှိသလောက်နီးပါး ပျောက်ကွယ်သွားသည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အုပ်ချုပ်ရေးမှ အလေးထားစေရန်၊ ဝန်ထမ်းများ ကျွမ်းကျင်လာစေရန်၊ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်။ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ကိုယ်စားလှယ်အပြောင်းအလဲ များခဲ့ပြီး လာမည့်နှစ်များတွင်လည်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်ရန် အလားအလာရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် လုပ်ငန်းအစဉ်အလာမပျက်၊ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အဆက်ဆက်ချောမွေ့စွာဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန်မှာ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများအမြဲတမ်းရှိနေအောင်အခိုင်အမာစုစည်းထားနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။

၂.၃။ လွှတ်တော်ရေးရာ အမြဲတမ်းနှင့်ယာယီ ကော်မတီများ

လွှတ်တော်လုပ်ငန်းများတွင် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများသည် အဓိကဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုအဖွဲ့ငယ် သဖွယ်ဖြစ်သော ကော်မတီများကို ကိုယ်စားလှယ်အနည်းငယ်ဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ တံခါးပိတ်အစည်း အဝေးများဖြင့် ပြဿနာများ၊ မူဝါဒများကို ဖော်ထုတ်ဆွေးနွေး သည်။ အမြဲတမ်းကော်မတီများသည် လွှတ်တော်တည်သရွေ့ ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏အခန်းကဏ္ဍကို အခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် လွှတ်တော် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသတ်မှတ်ချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဥက္ကဋ္ဌဆန္ဒအရ အမြဲတမ်းမဟုတ်သည့် ကော်မတီများကို ယာယီ ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။ ကော်မတီများသည် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာစစ်စစ်မှု ပြုလုပ်ရန် အသင့်တော်ဆုံး နေရာဖြစ်သည်။⁴⁰ လွှတ်တော်ကို မည်သူက ဦးဆောင်နေသည်ဖြစ်စေ ကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း (institutionalization)သည် လွှတ်တော်၏ လွတ်လပ်စွာလုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်ကို အားကောင်းစေပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အားပေးသည်။

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ လွှတ်တော်တစ်ရပ်၌ အမြဲတမ်းကော်မတီ ၄ ခုကို ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေး ကျင်းပသည့်အခါတွင် ဖွဲ့စည်း ထားရမည်ဖြစ်သည်။ (အပိုဒ် ၁၁၅(က)၊ ၁၄၇(က)) လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ တာဝန်များ၊ လုပ်ငန်းများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့်အမျိုးသား လွှတ်တော် ၏ စည်းမျဉ်းများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဥပဒေအဖြစ် အတည်ပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ကာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးစီးသည့်လွှတ်တော်တွင် အပြီးသတ်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။⁴¹

³⁸ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆၊ ဇူလိုင်လ။
³⁹ လွှတ်တော်အတွေ့အကြုံရှိသည့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များ၊ လူမှုရေးလုပ်သားများ ရှိနေခြင်းသည် ရေရှည်တွင် ပြည်သူများနှင့်လွှတ်တော်၏ ဆက်ဆံရေးကို သေချာပေါက် အားကောင်းစေမည်ဖြစ်ပြီး လွှတ်တော်နှင့်ဆိုင်သည့် အသိပညာများကို နေပြည်တော်ပြင်ပသို့ ပြန့်နှံ့စေမည်ဖြစ်သည်။
⁴⁰ Shane Martin, "Committees," in The Oxford Handbook of Legislative Studies, ed. Shane Martin, Thomas Saalfeld, and Kaare W. Strom, 352-70 (Oxford: Oxford University Press, 2014).
⁴¹ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥပဒေများမှာ ထပ်တူဖြစ်ပြီး အပိုဒ်ငယ် ၂ ခုသာ ကွဲသည်။ The laws for the Pyithu Hluttaw and Amyotha Hluttaw are identical, save for two minor provisions.

အမြဲတမ်းကော်မတီများမှာ-(၁) ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ - ဥပဒေကြမ်းများကို စိစစ်သည်။⁴² (၂) ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ - အစိုးရမှ လွှတ်တော်သို့ချထားပေးသည့် ရန်ပုံငွေအား စနစ်တကျသုံးစွဲမှု ရှိမရှိ ဆန်းစစ်သည်။⁴³ (၃) အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေးကော်မတီ - အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ ကတိပြုထားချက်များကို စိစစ်ကာ မည်သည့်အတိုင်းအတာထိ ဆောင်ရွက် ထားပြီးသည်ကို အစီရင်ခံသည်။⁴⁴ (၄) လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီ - လွှတ်တော်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ၊ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ခံစားခွင့်၊ တာဝန်များကို ကြီးကြပ်သည်။⁴⁵

ဥက္ကဋ္ဌ ၂ ဦးက ၎င်းတို့သက်တမ်းအတွင်း အထူးပြုဆောင်ရွက်လိုသည့် မူဝါဒရေးရာများအပေါ်မူတည်ပြီး အခြား ယာယီ သို့မဟုတ် အထူး ကော်မတီများကို ဖန်တီး၊ ဖျက်သိမ်း၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်၊ အမည်ပြောင်း ပေးနိုင်သည်။ ကော်မတီအရေအတွက်မှာလည်း အစည်းအဝေးတစ်ခု ကျင်းပပြီးတိုင်း၊ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တစ်ရပ် ပြောင်းတိုင်း အတိုးအလျော့ရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်၏ ပထမဆုံး အစည်းအဝေးတွင် အမြဲတမ်းကော်မတီ ၈ ခု (လွှတ်တော် ၁ ရပ်တွင် ၄ ခု) ကိုသာ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင်စတင်သည့် ဒုတိယအကြိမ်အစည်းအဝေး၌ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ယာယီကော်မတီ ၁၉ ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၈ ခု ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။⁴⁶ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဦးစီးသည့်လွှတ်တော် သက်တမ်းကုန်သည့်အချိန်တွင် ကော်မတီပေါင်း ၄၃ ခုရှိပြီး ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် တွင် ပူးပေါင်းကော်မတီ ၅ ခု ရှိသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်အသစ်၌ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ကော်မတီ ၁၉ ခု ရှိပြီး အမျိုးသား လွှတ်တော်တွင် ၁၆ ခု ရှိသည်။ ပူးပေါင်းဥပဒေကြမ်းကော်မတီ၊ ပူးပေါင်းပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ပူးတွဲကော် မတီ၊ အာဆီယံလွှတ်တော် ပူးပေါင်းကော်မတီ၊ လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးရေး ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၃ မှ ဇယားကွက် က၊ ခ၊ ဂ ကို လေ့လာပါ) အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ကော်မတီ ၂၅ ခုမှ ၁၉ ခုထိလျော့ကျသွားခဲ့သည်။ အလွန်သင့်တော်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ပြီးကော်မတီအများအပြားတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများအပြား ဝင်ရောက်တာဝန်ယူရပြီး အလုပ်ပိနေခြင်းမှ ရှောင်ရှား နိုင်စေခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်အများအပြားမှာ ကော်မတီများ သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းကော်မတီများတွင် ပါဝင်နေကြဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီလထိ ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်က ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဦးဝင်းမြင့်က အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ် အေးချမ်းရေးကော်မတီကို အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အနိုင်ရပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးသူငယ် ရေးရာကော်မတီကိုလည်း ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။⁴⁷ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လက်ထက်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းသည့် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီမှာ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ တစ်ခုတည်းသာရှိသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင်လည်း ကော်မတီအရေအတွက် အနည်းငယ်လျော့ကျသွားသည်။ ၁၈ ခုရှိရာမှ ၁၆ ခုသာကျန်သည်။⁴⁸ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ထက် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ လျော့နည်းသည်ဖြစ်သောကြောင့် ကော်မတီ အများ အပြားတွင် ပါဝင်ရသည့် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် များသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ဖွဲ့စည်း ထားသော စီးပွားရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် ကော်မတီများကို ဆက်မထားရန် အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုရေးရာကော်မတီမှ ကော်မတီအသစ် ၂ ခု ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကဲ့သို့ပင် မူဝါဒလိုက်ပြီးဖွဲ့စည်းသည့် ယာယီကော်မတီများလည်းရှိသည်။ လုပ်ငန်းများထပ်နေသဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်အများအပြားက စောဒကတက်ကြကြောင်း မေးမြန်းချက်များအရ သိရသည်။ အထူးသဖြင့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ အမျိုး အစားတူကော်မတီများကို တရားဝင်ပူးတွဲထားခြင်းမရှိပါက အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးမှုများ ကြိုကြားကြိုကြားသာ ရှိသည်။ အကောင်း ဘက်မှဆိုလျှင် လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် ပုံစံတူ ကော်မတီ ၂ ခုရှိခြင်းကြောင့် ကော်မတီအစည်းအဝေးများ၊ ဥပဒေပြုကိစ္စ၊ မဲဆန္ဒနယ် အရေးများဖြင့် အလုပ်များနေသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ တာဝန်များကို ခွဲချပေးသည့်သဖွယ် ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစည်းမျဉ်းများအရ ကော်မတီ ၁ ခုတွင် ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အတွင်းရေးမှူးအပါအဝင် အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးထိ အများဆုံး ပါဝင်နိုင်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌများ၊ အတွင်းရေးမှူးများနှင့် ကော်မတီဝင်များကို လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ရွေးချယ်သည်။ ကော်မတီလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်

⁴² ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥပဒေ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်ဥပဒေ၊ အခန်း ၈။

⁴³ Ibid., section 9.

⁴⁴ Ibid., section 11.

⁴⁵ Ibid., section 10.

⁴⁶ New Light of Myanmar, August 23, 2011, p. 9; and New Light of Myanmar, September 6, 2011, pp. 8-9.

⁴⁷ မည်သည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်သည်ကို နားလည်ရန်ခက်သည်။ လုပ်ငန်းများထပ်နေခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်မှာလည်း ခိုင်မာမှုမရှိပါ။ အထက်လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးသူငယ်များအခွင့်အရေးကို ဆောင်ရွက်သည့် ကော်မတီ ရှိပြီးဖြစ်သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ကော်မတီ အများအပြားသည် ဆင်တူဖြစ်နေပြီး ပူးတွဲထားခြင်း မရှိပါ။

⁴⁸ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၃ ပုံ ၁ ပုံမှာ ကော်မတီတစ်ခု တည်းတွင်သာ မဟုတ်ဘဲ ကော်မတီအမျိုးမျိုးတွင် အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ပါဝင်နေရသည်။ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးခင်အောင်မြင့် တစ်ဦးတည်းသာလျှင် မည်သည့် ကော်မတီ တွင်မှ ပါဝင်ခြင်းမရှိသူ ဖြစ်သည်။

သက်ပြီး ဥက္ကဋ္ဌများကို လုပ်ပိုင်ခွင့်အများအပြား ပေးထားသည်။ အစည်းအဝေးများကျင်းပမည့်အချိန်ကို ၎င်းတို့က ဆုံးဖြတ်သည်။ ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီများ၏ အစည်းအဝေးများသည် သုံးပတ်တစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီး (လိုအပ်ပါက အကြိမ်ရေ တိုးနိုင်သည်) အရေးမပါလှသည့်ကော်မတီများ၏ အစည်းအဝေးများမှာ ရံဖန်ရံခါသာ ကျင်းပကြသည်။⁴⁹ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သက်တမ်း ပထမ အကြိမ်အစည်းအဝေးကာလအတွင်း အစည်းအဝေးများမှာ မရှိသလောက်ဖြစ်ပြီး၊ အစည်းအဝေးကျင်းပမည့်အချိန်မှာလည်း တိုတောင်းသည်။ အမြဲတမ်းကော်မတီ ၄ ခု၏ အစည်းအဝေးကိုမူ လိုအပ်သလိုပြုလုပ်ပြီး လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ရပ်နားထားသည့်တိုင် လိုအပ်ပါက ခေါ်ယူပြုလုပ်သည်။⁵⁰ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် လွှတ်တော်လုပ်ငန်းများ သိသိသာသာတိုးချဲ့လာသည်ဖြစ်သောကြောင့် ကော်မတီများသည် အစည်းအဝေးများ ပုံမှန်ကျင်းပလာ သည်။ အစည်းအဝေးကာလလည်း တိုးလာပြီး လွှတ်တော်ရပ်နားချိန်တွင်ပင် အစည်းအဝေးများ ရှိလာသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင်လည်း အစည်းအဝေးကို ယခင်အတိုင်း ပြုလုပ်သည်။ ကော်မတီအစည်းအဝေးများသည် တံခါးပိတ်အစည်းအဝေးများဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ လေ့လာနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ပြည်ပကျွမ်းကျင်သူများ၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်း ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းများကိုမူ ကြားနာမှုများတွင် ပုံမှန်ဖိတ်ကြားလေ့ရှိသည်။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများသည် ကော်မတီ အစည်းအဝေး မှတ်တမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်၊ အမျိုးအစားခွဲ သိမ်းဆည်းသည်။ (ကော်မတီအစည်းအဝေး မှတ်တမ်းများကို ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိပါ)

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အာဏာရလာပြီးနောက်ပိုင်း စစ်တပ်မှအငြိမ်းစားပုဂ္ဂိုလ်များကော်မတီဥက္ကဋ္ဌသို့မဟုတ် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် နေရာယူမှုများ သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း တွင် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းသော ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌများမှာ စစ်တပ် အငြိမ်းစားများဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများတွင် မမျှမတနေရာယူထားမှု (အထူးသဖြင့် အောက်လွှတ်တော်တွင် ပို၍ သိသာသည်) သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အာဏာရှင်စနစ်ဖျက်သိမ်းပြီးသည့်တိုင် နအဖနှင့်စစ်တပ်က အာဏာရှိနေဆဲ၊ ချုပ်ကိုင်ထားဆဲ ဖြစ်သည်ကို ထင်ရှားစေသည်။⁵¹ တရားဥပဒေရေးရာနှင့်အထူးကိစ္စရပ်များ စုံစမ်းစစ်ဆေး ရေးကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူသည့် သူရဦးရွှေမန်းမှအပ စစ်တပ်ထွက်များအနေဖြင့် ၂၀၁၆ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်တွင် အဓိကနေရာများ ရယူနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်တွင်မူ အတွင်းရေးမှူးရွေးချယ်ရန်မှာ အသစ်ခန့်ထားခြင်းခံရသည့် ဥက္ကဋ္ဌ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်တွင်မူ လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ ၂ ဦးက ရွေးချယ်ခန့်ထားသည်။

ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် သက်တမ်းမှာ ၁ နှစ်ဖြစ်ပြီး သက်တမ်းတိုးပေးနိုင်သည်။ တာဝန်ပြောင်းပေးရန် တင်ပြနိုင်သည်။ လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုတွင် တာဝန်ပြောင်းရန်အခွင့်ရသူ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ အမြဲတမ်းကော်မတီ ၈ ခု တွင်သာ နေရာချထားခြင်း ခံရသည်။ သို့သော်လည်း တပ်မတော်သည် လွှတ်တော်အတွင်း ၎င်း၏ အနေအထားကို ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်လာသည်နှင့်အမျှ အခြေအနေများ တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲ လာသည်။ အမျိုးသားဒီမို ကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်စတင်ချိန်တွင် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ကော်မတီတိုင်းတွင် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီ ပါဝင်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အဆင့်မြင့်အရာရှိများ (ဗိုလ်မှူးနှင့်အထက်) ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ ၂၀၁၇ ဇန်နဝါရီ စတုတ္ထအကြိမ် အစည်းအဝေးမှစပြီး ကော်မတီတိုင်းတွင် လေ့လာသူအဖြစ်တက်ရောက်ရန် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၂ ဦးစီ ထည့်သွင်းမည်ဟု စစ်တပ် ခေါင်းဆောင်ပိုင်းမှ ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများကလည်း သဘောတူညီခဲ့ပြီး ကော်မတီတွင် ဘက်မျှစေရန် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် ၂ ဦးကိုလည်း လေ့လာသူများအဖြစ် ထပ်မံပေါင်းထည့်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်ရန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်က စံတစ်ခုသတ်မှတ်ခဲ့ပြီး တိုးတက်မှုအဖြစ် အများက လက်ခံခဲ့သည်။ ကော်မတီတိုင်းတွင် အနည်းဆုံး အမျိုးသမီး ၁ ဦး ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများအပြီးတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ၂ ဆ တက်လာ သည်ဖြစ်သောကြောင့် ခက်ခဲသည့်ကိစ္စတစ်ခု မဟုတ်တော့ပါ။

⁴⁹ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးကော်မတီအစည်း အဝေးကို လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများ ကျင်းပနေစဉ်အတွင်း ၁ လ ၂ ကြိမ် ပြုလုပ်သည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

⁵⁰ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းကော်မတီဝင်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊ နေပြည်တော်။

⁵¹ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်တွင်းမှ အငြိမ်းစားတပ်မတော်သားများ လွှမ်းမိုးထားမှုကို အသေးစိတ် လေ့လာလိုပါက Renaud Egretau, Retired Military Officers in Myanmar's Union Parliament: An Emerging Legislative Force? ISEAS Trends no. 17 (Singapore: ISEAS-Yusof Ishak Institute, 2015).

ဇယားကွက် ၄။ ဥပဒေရေးရာနှင့် အထူးကိစ္စရပ်များ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်⁵²

ဥပဒေရေးရာနှင့်အထူးကိစ္စရပ်များ(ပြဿနာများ) စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင်ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဥပဒေအကြံပေးအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများအား ပံ့ပိုးမှုများပေးရန်၊ လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများအား လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံတွင်ကူညီရန် ဖြစ်သည်။ ဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် သမ္မတရုံးတို့ကို အကြံပေးနိုင်သည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဖြစ်သော်လည်း ဥပဒေကြမ်းပြုစုရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားခြင်း မရှိပါ။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် အောက်လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးနန္ဒကျော်စွာက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပထမဆုံးဆောင်ရွက်သည်။

ဥပဒေရေးရာခွဲခြမ်းကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုးတွင် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများကို အကြံပေးခြင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေများ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများဖြင့် ကော်မရှင်သည် အဓိကကျသည့် အကြံပေးအဖွဲ့အဖြစ် အလျင်အမြန် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌများအား သစ္စာခံမှုတို့ကြောင့် အငြင်းပွားစရာများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ အခြားသော ပြည်ထောင်စု အဆင့်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသည် ကော်မရှင်၏ဆောင်ရွက်ပုံများကြောင့် ချောင်တိုးခံရ၊ အပယ်ခံထားရသည်ဟု ခံစားလာကြရသည်။ ကော်မရှင်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့် လွှတ်တော်တွင်းစုစည်းမှုတစ်ခုဖြစ်ပြီး အမြဲတမ်း ကော်မတီများ ကဲ့သို့ရာသက်ပန်တည်နေမည့်စုစည်းမှုမဟုတ်ပါ။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ၂၀၁၆ မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကော်မရှင်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့ဝင် ၂၃ ဦးခန့်ထားပြီး ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးကိုယ်စားလှယ်များကိုလည်း ပြန်လည် ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း သူရဦးရွှေမန်းကို ကော်မတီတစ်ခု၏ ဥက္ကဋ္ဌအသစ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်စာရင်းများအရ အဖွဲ့ဝင်များသည် လစာငွေ ၆၀၀၀၀၀ ရရှိပြီး နေ့စဉ်စရိတ်အဖြစ် ၅၀၀၀ ခံစားခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဥပဒေအရ အကာအကွယ် ပေးထားသည်။ ကော်မရှင်ရ-သုံးစရိတ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ရ-သုံးစရိတ်မှ ချထားပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်မှ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်း ၁ ဒါဇင်ခန့်ကို စီမံကိစ္စများအတွက် ခန့်ထားသည်။

၂.၄။ လွှတ်တော်စီမံကိစ္စရပ်များ၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်စေရန် ပံ့ပိုးမှု

နိုင်ငံတကာမှအလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီ ခိုင်မာနေပြီဖြစ်သော နိုင်ငံများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှ ထွန်းသစ်စီမံကိစ္စရပ်နိုင်ငံများတွင် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုတိုးတက်လာစေရန် ကူညီပေးလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာပိတ်ဆို့ထားမှုများအား ဖယ်ရှားလိုက်သည့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် လွှတ်တော်ရေးရာနှင့်ပတ်သက်သော အကူအညီပေးသည့်အစီအစဉ် အများအပြား ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ဝါလီမန်သမဂ္ဂInter-Parliamentary Union (IPU)သို့ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ သင်တန်းအများစုမှာ ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များအတွက် ရည်ရွယ်သည်။ ဥပဒေကြမ်းပြုစုခြင်း၊ လွှတ်တော် မေးခွန်းများပြင်ဆင်ခြင်း၊ ကော်မတီကြားနာမှုဆောင်ရွက်ပုံကဲ့သို့သော လွှတ်တော်လုပ်ငန်းစဉ်၊ လည်ပတ်ပုံများကို အသားပေးသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ ကွန်ပျူတာနှင့် ပြန်ကြားဆက်သွယ်ရေး အခြေခံ သင်တန်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၁ - ၁၆ အတွင်း နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၆ နိုင်ငံကျော်မှ ငွေကြေးပံ့ပိုး၊ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သော လွှတ်တော်ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် ရည်ရွယ်သည့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပံ့ပိုးမှုအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများရော၊ ကိုယ်စားလှယ်များပါ အကျိုးခံစားရသည်။⁵³ လုပ်ငန်းထပ်ခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်၊ အပြိုင်အဆိုင် ဆောင်ရွက်ကြခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရန် နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ စတင်ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ တကမ္ဘာလုံးမှ အာရုံစိုက်မှုကို ခံနေရသည်ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်မားစွာ လည်ပတ်နိုင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်ရုံးများက အမှန်တကယ် လိုလားကြသည်။ ၂၀၁၂ နှစ်ကုန် ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နှင့် IPU တို့ကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ စတင်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်စာကြည့်တိုက်၊ သုတေသနနှင့် အချက်အလက်ပိုင်းတွင် ကူညီပေးခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ရုံးများ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လပေါင်းများစွာဆွေးနွေးမှု၊ ပမာဏဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်နှင့်အတူ ပိုမိုဆီလျော်သည့် အစီအစဉ်တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာသည်။⁵⁴ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ၃ နှစ်ကြာမဟာဗျူဟာအစီအစဉ် (၂၀၁၅ - ၁၈)ကိုပံ့ပိုးရန် လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။⁵⁵ မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက် ၄ ခုကို ချမှတ်ခဲ့သည်။

⁵² ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၂ ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ၊
⁵³ လွှတ်တော်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အကြံပေးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
⁵⁴ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
⁵⁵ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီထိ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ယူထားသည့် ဦးလှမြင့်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဧပြီ

- စုံညီစည်းဝေးပွဲများနှင့် ကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်းရလဒ်များ ထိရောက်မှုကိုမြှင့်တင်ရန်
- လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရန်
- ပြန်ကြားဆက်သွယ်ခြင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။

UNDP-IPU ၏ လွှတ်တော်ပံ့ပိုးရေးစီမံချက်ဖြင့် လွှတ်တော်ရုံးများတွင် ICT ပစ္စည်းများ ပံ့ပိုးသည်။ သုတေသနနှင့်စာကြည့်တိုက် စီမံမှုသင်တန်းများပေးပြီး၊ အဖွဲ့ဝင်လက်စွဲစာအုပ်ပြုစုရာတွင် ကူညီသည်။ ကင်ဘာရာ၊ လန်ဒန်၊ ဟောင်ကောင်တို့သို့ မြန်မာကိုယ်စား လှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများကို လေ့လာရေး ခရီးစဉ်များ စီစဉ်ပေးသည်။ နေပြည်တော်သို့ လာရောက်လေ့လာလိုသည့် နိုင်ငံတကာမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ခရီးစဉ်များကို စီစဉ်ပေးသည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လွှတ်တော် ဒုတိယသက်တမ်း စတင်သည့် ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီတွင် အသစ်ရွေးချယ်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ၅ ရက်ကြာ မိတ်ဆက်သင်တန်းပေးခဲ့သည်။⁵⁶

မြန်မာလွှတ်တော်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရန်အတွက် လွှတ်တော်အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ထားမှု တချို့ ရှိသည်။ လွှတ်တော်ရုံးများမှ ယင်းအစီအစဉ်ကို ကြိုဆိုခဲ့ကြ သည်။ သင်တန်း ၁ ခါ၊ ၂ ခါ ပြုလုပ်ပြီး ရပ်သွားခြင်းမျိုးမဟုတ်ပဲ ရေရှည်ဖြစ်ရန်လိုသည်ဟု ဝါရင့်ဝန်ထမ်းများက မှတ်ချက်ပေးသည်။ အခြေကျပြုခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားလွှတ်တော်တစ်ခုက မြန်မာနိုင်ငံကို အကူအညီပေးရန်မှာ အတွင်းစည်းနိုင်ရေးအပြောင်းအလဲများနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ အာဏာရပါတီအသစ် သို့မဟုတ် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ အသစ်နှင့် ၎င်းတို့၏သဘောထားများက နိုင်ငံတကာနှင့် အပြန်အလှန် ဆက်ဆံရေးကို နှေးကွေးသွားစေနိုင်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သူရဦးရွှေမန်း နယူးဒေလီသို့ ပထမအကြိမ် သွားရောက်လည်ပတ်ပြီးနောက်ပိုင်း အိန္ဒိယ အောက်လွှတ်တော် ၏ လွှတ်တော်ရေးရာ လေ့လာရေးနှင့်လေ့ကျင့်ရေးဗျူရို (Bureau of Parliamentary Studies and Training (BPST)သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ လာရောက်လေ့လာသည့် ကိုယ်စားလှယ်များကို ၃ ရက်မှ ၅ ရက်ကြာ သင်တန်းများ ပြင်ဆင်ပေးသည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၅ အတွင်း အိန္ဒိယ လွှတ်တော်၏အကူအညီဖြင့် လွှတ်တော် ဝန်ထမ်း ၅၀ အထက်ကို နယူးဒေလီသို့ စေလွှတ်လေ့လာ လေ့ကျင့်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁷

ဗြိတိသျှအောက်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက အခြားလွှတ်တော်များနှင့် ဆောင်ရွက်ဖူးခြင်းမရှိသေးသည့် အစီအစဉ်တစ်ခုဖြင့် ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။⁵⁸ အောက်လွှတ်တော်စာကြည့်တိုက်မှ စာရေးတစ်ဦး (၂၀၁၆ တွင် ၃ ဦး) ကို လွှတ်တော်ရုံးများအားပံ့ပိုးပေးရန် နေပြည်တော်သို့ တာဝန်ချ ထားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ကူညီပေးမှုကြောင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သုတေသန၊ မူဝါဒစာတမ်းများ၊ စည်းဝေးမှတ်တမ်းများ စုစည်းခြင်းနှင့် စာကြည့်တိုက်ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သုတေသနဌာနသည်လည်း မျက်မှောက်ရေးရာများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဂျာနယ်တစ်ခု ထုတ်ဝေလာနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁹ Westminster Foundation for Democracy (WFD) အနေဖြင့်လည်း ပြည်နယ် နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များသို့ ယင်းကဲ့သို့သော ပံ့ပိုးမှုများ ပြုလုပ်သွားရန် စီစဉ်နေသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုကလည်း နေပြည်တော်တွင် လွှတ်တော်အတွက် ရင်းမြစ်ဌာနတစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ USAID ကထောက်ပံ့သည့် ယင်းဌာနသည် အစပိုင်းတွင် နဝဒေးဟိုတယ်၌ရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင် Park Royal Hotel.⁶⁰ သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသည်။ ဩစတေးလျ၊ ကနေဒါ၊ ဂျာမနီ၊ ဒိန်းမတ်၊ အီတလီ၊ ဆာဘီးယား၊ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် အခြားသောလွှတ်တော်များသည်လည်း လွှတ်တော်ရုံးများကို နိုင်ငံ အချင်းချင်းကြား ကူညီသည့်ပုံစံဖြင့် ပံ့ပိုးလျက်ရှိသည်။⁶¹ တရုတ်နိုင်ငံသည်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် လေ့လာရေး ခရီးစဉ်များကို တိုးမြှင့်လက်ခံလျက်ရှိသည်။⁶²

အလွန်အပြုသဘောဆောင်သည့် တုန့်ပြန်မှုများရှိနေသည့်တိုင် ပြဿနာအချို့ကား ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားအထောက်အပံ့များသည် လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသည်ကို ပံ့ပိုးရမည့်အစား ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာအခြေခံဖြင့် ပံ့ပိုးနေသည်ကို ရံဖန်ရံခါ ကြုံတွေ့ရသည်။ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံခြားအစိုးရများ၏ ပံ့ပိုးမှုများသည် ဥပဒေပြုမှုကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် သီးသန့်ပံ့ပိုးပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်မှုပုံစံနှင့်ဒီမိုကရေစီကို ကျယ်ပြန့်လာစေရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် လွှတ်တော်ကို အသုံးပြုရန်ရည်ရွယ်လျက် ပံ့ပိုးမှုများပြုလုပ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စာသင်တန်း၊ ပြန်ကြားဆက်သွယ်ခြင်းသင်တန်း၊ ကွန်ပျူတာနှင့်နည်းပညာသင်တန်းများ၊ ရုံးစီမံခန့်ခွဲမှု သို့မဟုတ် မျက်မှောက်နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များအား သင်ကြားပေးခြင်းမှာ လက်ရှိ မြန်မာ

⁵⁶ UNDP ဌာနကိုယ်စားလှယ် Toily Kurbanov ၏ "A parliament geared to go," Myanmar Times, February 2, 2016. ကို ကြည့်ပါ။
⁵⁷ အိန္ဒိယ၏ ITEC စီမံကိန်း၊ (Indian Technical and Economic Cooperation). ရန်ကုန်ရှိ အိန္ဒိယသံရုံး၏ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၁ ရက်နေ့ သတင်း ထုတ်ပြန်ချက်http://www.indiaembassyangon.net/index.php?option=com_content&view=article&id=228:press-release-itec-day-2015&catid=28&Itemid=137&lang=ENG.
⁵⁸ DFID မှ တွေ့မြင်ပံ့ပိုးပေးထားသည်။ DFID တာဝန်ရှိသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
⁵⁹ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
⁶⁰ NDI အကြီးတန်းတာဝန်ရှိသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင်
⁶¹ ဥပမာ Danish program, available at: <http://myanmar.um.dk/en/news/newsdisplaypage/?newsid=578d979e-c403-4eda-86ca-eeffe45aa9ec>.
⁶² ဥပမာ ရန်ကုန်အခြေစိုက် Tampadipa Institute မှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ယင်းအဖွဲ့၏ဒါရိုက်တာနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ .

ပြည်တွင် အရေးကြီးလိုအပ်နေသည့် အရာဖြစ်သည်။ မိမိရပ်ရွာအကြောင်းနဲ့ စပ်သည့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ပြင်ပထောက်ပံ့မှုကို ယူပြီး ဖော်ပြပါသင်တန်းများ ပေးနိုင်ပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လွှတ်တော်ရုံးသို့ အသစ်ဝင်ရောက်သူများသည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများပြုလုပ်သည့် အခြေခံ သင်တန်းများတွင် တက်ရောက်ခွင့်ရသည်။ (ရဲဖန်ရဲခါ နိုင်ငံခြား လေ့လာရေးခရီးစဉ်များလည်း ပါဝင်သည်) ယင်းသင်တန်းများသည် ဝန်ထမ်းသစ်အတွက် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း လောကအပြင်ဘက်၊ ရန်ကုန်ရှိ လစာကောင်းအလုပ်များတွင် အလွယ်တကူဝင်ရောက်နိုင်ရန် များစွာ အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။⁶³ ဝန်ထမ်းများ အလျင်အမြန်နှုတ်ထွက်ကြမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် လွှတ်တော် ရုံးများသည် နိုင်ငံတကာ ပံ့ပိုးမှုများအား လက်ခံရန် တစ်စထက်တစ်စ စိုးရွံ့လာကြသည်။ လွှတ်တော်ရုံးမှ ဝါရင့်ဝန်ထမ်းများကမူ ပြင်ပပံ့ပိုးမှုများသည် လွှတ်တော်နှင့် ဆက်နွယ်ရမည်၊ ရေရှည်အတွက်ရည်ရွယ်ပြီး ပံ့ပိုးရမည်ဟုဆိုသည်။ ဥပမာ တက်ရောက်ထားသည့် ဥပဒေပြုမှုဆိုင်ရာသင်တန်းမှ တတ်မြောက်လာမှုကို သက်သေထုနိုင်ရန် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် သို့မဟုတ် ဒီပလိုမာ ပေးအပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဆိုသည်။⁶⁴

အကြီးတန်းစီမံများအတွက် အထူးစီစဉ်ထားသည့် သင်တန်းများကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရန်လိုသည်။ လွှတ်တော်ရုံးများတွင် ရာထူးတိုးမြှင့် ခံရသူများကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် ဖြစ်သည်။ ရာထူးမြှင့်သည့်ဦးစီးများ အသစ်မွေးထုတ်နိုင်ရန်၊ စစ်တပ်အငြိမ်းစားများ၏လွှမ်းမိုးမှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် အကူအညီပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ တပ်မတော်အဆင့်မြင့်အရာရှိများ စစ်တပ်မှထွက်သည့်အခါတွင် အရပ်ဘက်သို့ ထိပ်ဆုံးရာထူး ကြီးဖြင့် ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာကြသည်မှာ ရှေးယခင်ကတည်းက ဖြစ်သည်။ လက်ရှိလွှတ်တော်ရုံးများရှိ ညွှန်ချုပ်၊ လက်ထောက်ညွှန်ချုပ် အများစုမှာ စစ်တပ်မှအငြိမ်းစားယူထားသူများ ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်မှ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာနမှ အတွေ့အကြုံရှိ ဝန်ထမ်းများသည် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကျွမ်းကျင်သူများ မဟုတ်ပါ။

⁶³ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် စိတ်မသက်မသာဖြင့် ထုတ်ပြောသည်။ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ

⁶⁴ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ

အခန်း ၃။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် စုဖွဲ့မှု

နိုင်ငံရေးအရဦးဆောင်နေသူများ၏ လူမှုရေးနောက်ခံသည် အာဏာမည်သူ့လက်တွင်း၌ရှိသည်ကို ထင်ရှားစေသည့် အဓိကကျသော လက္ခဏာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိတ်၊ လက်ရှိ၊ လာလတ္တံ့သော ဥပဒေပြု ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နောက်ခံများက မြန်မာ နိုင်ငံ၏အာဏာဆင်းသက်ပုံတွင်အခြေခံကျသည့်အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်ခဲ့မှုရှိမရှိနှင့်အပြောင်းအလဲများဆက်လက်ပေါ်ပေါက်လာရန် ရှိမရှိကို ဆက်လက်နိမိတ်ပြနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ အပြောင်းအလဲရှိခြင်း သို့မဟုတ် အပြောင်းအလဲမရှိခြင်းသည် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်စေရန် လေ့ကျင့်ပေးမှုတွင် သက်ရောက်မှုရှိပြီး မြန်မာ့ဥပဒေပြု မဏ္ဍိုင်စုစည်းမှုနှင့် စွမ်းရည်ထက်မြက်ရန်ဆောင်ရွက် ခြင်း တို့အပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှုရှိသည်။ အာဏာရှင်စိုးမိုးမှုတွင် မြစ်ဖျားခံသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများကြောင့် လည်းကောင်း၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အပြောင်းအလဲ မြန်ဆန်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လွှတ်တော်ရေးရာများတွင် ကျွမ်းကျင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ခေါင်းဆောင်မှုကို ပုံဖော်နိုင်ခြင်းမရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အာရှနှင့် ဆိုဗီယက်ခေတ်လွန် အရှေ့ဥရောပမှ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်သည် ချို့နဲ့လျှင်ချို့နဲ့ မချို့နဲ့လျှင် ထိခိုက်မခံသည့် အနေအထား ဖြစ်သည်။⁶⁵

၂၀၁၀ ခုနှစ်များတွင် မြန်မာ့ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များသည် ကိုလိုနီခေတ်လွန်မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးသမားပုံရိပ် ဖြစ်သော အမျိုးသား၊ အသက် ၅၀ သို့မဟုတ် ၆၀ အတွင်း၊ ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓ၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် ဗျူရိုကရေစီယန္တရား သို့မဟုတ် ပညာရေးပိုင်း သို့မဟုတ် စစ်တပ်တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ဖူးသည့် အတွေ့အကြုံရှိသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်း လွှတ်တော်များတွင်ရွေးချယ်ခံရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အချက်အလက်များ အတိအကျ အပြည့်အစုံ မဟုတ်သည့်တိုင် အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်ရေးနောက်ခံကို လေ့လာရာနှင့် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာနှိုင်းယှဉ်လေ့ လာမှုများ ပြုလုပ် ရာတွင် အများအားဖြင့်အသုံးပြုသည့် လူမျိုးစုဖွဲ့ပုံ၊ လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ ကိန်းရှင် ၅ ခုကို ယခုအခန်းတွင် အထူးအလေးထား လေ့လာဖော် ပြထားပါသည်။ လိင်၊ အသက်၊ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ပညာအဆင့်အတန်းနှင့် အသက်မွေးမှုနောက်ခံတို့ ဖြစ်သည်။⁶⁶ ရွေးကောက်ခံနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရောက်ခဲ့သည့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း၊ နောက်ခံအတွေ့အကြုံများကို အတိုချုပ် ဖော်ပြထားသည့် စာရွက်စာတမ်း ၂ ခုပေါ်တွင် အခြေခံ၍ လေ့လာဖော်ထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ထုတ်ပြန်သည့် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်၊ စစ်တပ်ခန့်ထားသည့်ကိုယ်စားလှယ် ၆၅၈ ဦး၏ ကိုယ်ရေး ရာဇဝင်ဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရှိ လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်မေလ တတိယပုံမှန် အစည်းအဝေးအပြီး ဝင်ရောက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြသည့် ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ကြသည်။ မူရင်းစာရွက်စာတမ်းမှာ မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်အခြေစိုက် စာအုပ်တိုက် MCM က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုထားသည်။⁶⁷ ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် ရွေးကောက်ခံရသည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွက်မူ ၂၀၁၅ စက်တင်ဘာတွင် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က တရားဝင် ထုတ်ပြန်သည့် ကိုယ်စားလှယ် ၆၀၀၀ ၏ စာရင်းအပြည့်အစုံကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ စာရင်း ၂ ခုလုံးတွင် စာလုံးကျွတ်ခြင်း၊ အမှားများ၊ ထိခိုက်မှု ထားခြင်း၊ အခြားမသမာမှုများ (ပါရဂူဘွဲ့အတုများ)ဖြင့် ကင်းစင်မှုမရှိသည့်တိုင် လတ်တလောရနိုင်သည့် အကောင်းဆုံးရင်းမြစ်များ ဖြစ်နေသည်။⁶⁸ ဇယားကွက် ၅ တွင် စစ်တပ်မှခန့်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ် ၁၆၆ ဦး၏ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်ကို သီးသန့်ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၁။ အသက်

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရန် အနည်းဆုံး အသက် ၂၅ နှစ်ရှိရမည် ဖြစ်ပြီး (အပိုဒ် ၁၂၀(က) အမျိုးသားလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရန် အသက် ၃၀ ပြည့်ရမည်ဖြစ်သည်။ (အပိုဒ် ၁၅၂(က) ၂၀၁၂ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ် ၄၁ ဦး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပျမ်းမျှအသက်မှာ ၅၇.၅ နှစ်ဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင် ၅၇နှစ် ဖြစ်ပြီး အထက်လွှတ်တော်တွင် ၅၈နှစ် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော် ပထမအကြိမ်စည်းဝေးပွဲတွင် တက်ရောက်ကြသည့် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပျမ်းမျှအသက်မှာ ၅၄.၅ နှစ် ဖြစ်သည်။⁶⁹ ယင်းကိန်းဂဏန်းသည် အိမ်နီးနားချင်း

⁶⁵ ဥပမာ , Elena Semenova, Michael Edinger, and Heinrich Best, eds., *Parliamentary Elites in Central and Eastern Europe: Recruitment and Representation* (London: Routledge, 2014); and Zheng Yongnian, Lye Liang Fook, and Wilhelm Hofmeister, eds., *Parliaments in Asia: Institution Building and Political Development* (London: Routledge, 2014).
⁶⁶ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်အတွက်မူ ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်၊ ခန့်အပ်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အသေးစိတ်မေးမြန်းထားမှုပေါ် အခြေပြုသည့် ကိုယ်တိုင်ရေးစာတမ်းများကို အဓိကအခြေခံသည်။ (ကျမ်းကိုးစရင်းတွင် ကြည့်ပါ).
⁶⁷ *The Parliaments of Myanmar* (Yangon: MCM, 2013).
⁶⁸ အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဝက်ဘ်ဆိုက်များတွင် ပြည့်စုံမှုမရှိသည့်တိုင် အချို့အချက်အလက်များ ပါဝင်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် <http://www.pyithuhluttaw.gov.mm/?q=representatives>. အမျိုးသားလွှတ်တော် http://www.amyothahluttaw.gov.mm/?page_id=1657.
⁶⁹ စာတမ်းပြုစုသူ၏ တွက်ချက်မှု၊ ၂၀၁၅ အောက်တိုဘာ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ထုတ်ပြန်သည့် အချက်အလက်များပေါ်တွင် အခြေခံတွက်ချက်သည်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ များဖြစ်သော အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှားတို့နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ရွေးချယ်ခံရသည့် အသက်အကြီးဆုံးကိုယ်စားလှယ်မှာ ကယားပြည်နယ်မှ အသက် ၇၉ နှစ် အရွယ် ပြည်ခိုင်ဖြိုးကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည်။ အသက်အငယ်ဆုံးမှာ ရှမ်းအမျိုးသားများဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ခြုံငုံပြောရလျှင် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် အောက်လွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းရှိ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် အများစုမှာ ၁၉၄၀ ခုနှစ်များအလယ်ပိုင်း၊ ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအကုန်ပိုင်းတွင် မွေးဖွားကြသူများဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းနှင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်း၌ မွေးဖွားသူ ကိုယ်စားလှယ်အများစုက အညီအမျှစိုးမိုးထားကြသည်။ ၂၀၁၆ ဖေဖော် ဝါရီတွင် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော်ဒုတိယသက်တမ်း စသည့်အချိန်တွင် အသက်အကြီးဆုံးကိုယ်စားလှယ်မှာ မော်လမြိုင်မှ နိုင်သောင်းညွန့်ဖြစ်ပြီး ၈၂ နှစ် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ အသက်အငယ်ဆုံးကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် အောက်လွှတ်တော်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၂ ဦး ပါဝင်ပြီး ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင်မွေးဖွားသူများ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်မှ ဒေါ်နီနီမေမြင့် (တောင်ကုတ်၊ ရခိုင်)၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှ လျှူတိုင်းဟောင်(လောက်ကိုင်း၊ ရှမ်း)တို့သည် အသက် ၂၆ နှစ်တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ကြသူများ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမို ကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အသက်အရွယ်ပါဝင်မှုပုံစံမှာ ဆင်တူနီးပါးဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ်သူများထက် အသက် ၅၀၊ ၆၀ အရွယ် ကိုယ်စားလှယ်အများစုပါဝင်သော ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်ထက် အသက်အရွယ် ပိုမိုစုံလင်သည်။

၃.၂။ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ပါဝင်မှု (Gender)

အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်မှာ အလွန်နည်းသော်လည်း လက်ရှိသက်တမ်းတွင် ယခင်ကထက် ၂ ဆ တိုးလာသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသမီး ၁၈ ဦးသာ ရွေးချယ်ခံရပြီး ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၄၉၂ ဦး၏ ၃.၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့်ခန့်အပ်ခံ ကိုယ်စားလှယ် အားလုံးပေါင်း၏ ၃.၇ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။ ယင်းအနက်မှ ၁၀ ဦးသည် ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှဖြစ်ပြီး အခြား ၈ ဦးမှာ လူမျိုးစုပါတီများနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုမှ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အနိုင်ရခဲ့သည့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၄၁ ဦးအနက် ၁၂ ဦးသည် အမျိုးသမီးများဖြစ်ပြီး အားလုံး အောက်လွှတ်တော်မှဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်အစုအဖွဲ့၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်းထိ မြင့်တက်စေခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၁ ကြား ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် အထက် လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသမီး ၄ ဦး (၂.၄ ရာခိုင်နှုန်း)သာ ရှိသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုး မှ ၃ ဦးဖြစ်ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုမှ ဒေါ်ခင်ဝိုင်း ကြည်တို့ ဖြစ်သည်။ နအဖခေတ်လွန် လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ ပထမသက်တမ်းတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီ ၄၀ အနက် ၃ ခုတွင်သာ အမျိုးသမီးဥက္ကဋ္ဌများ ခန့်ထားသည်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကော်မတီ (ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဥက္ကဋ္ဌ)၊ စီးပွားရေးနှင့်ကုန်သွယ်ရေးကော်မတီ (အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ ဒေါ်နော်နီနီအေး ဥက္ကဋ္ဌ) အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းရေးရာကော်မတီ (အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ ဒေါ်ခင် ဝိုင်းကြည် ဥက္ကဋ္ဌ)၊ ဒီမိုကရေစီနှင့်စည်းလုံးညီညွတ်ရေးပါတီ ကချင်ပြည်နယ်မှ ကချင်လူမျိုး ဒေါ်ဒွဲဘူကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် လူမျိုးစုရေးရာ ကော်မတီတွင် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။⁷⁰ အသုံးအနှုန်းနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်၏ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် သက်ဆိုင်သော မူဝါဒချမှတ်သည့်ကော်မတီ ၂ ခုတွင် စစ်တပ်အငြိမ်းစား အမျိုးသားများက ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသမီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးကိုယ်စား လှယ်အရေအတွက်မှာ ၂ ဆခန့် ခုန်တက်လာခဲ့ပြီး လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် စုစုပေါင်း ၆၇ ဦး ရှိလာသည်။ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ် စားလှယ်၏ ၁၃.၇ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်လာသည်။⁷¹ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့တွင် အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အမျိုးသမီး ၂၃ ဦး (အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် ၁၆၈ ဦးအနက်) အောက်လွှတ်တော်တွင် ၄၄ ဦး (ကိုယ်စားလှယ် ၃၂၃ အနက်) တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် စာရင်းများအရ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၆၀၀၀ အနက် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် အမျိုးသမီးကိုယ် စားလှယ်လောင်းများ ဖြစ်သည်။⁷²

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင် တိုးတက်မှုများရှိသော်လည်း လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများတွင် အမျိုးသမီး ကိုယ်စားပြုမှုမှာ အကြီးအကျယ်လျော့နည်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အမည် စာရင်းတင်သွင်းခံရသူ ၂ ဦးသာရှိသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ဒေါ်ရီလာနန်တောင်(ကချင် - ၂)ကို လူမျိုးစုရေးရာကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ

⁷⁰ ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ၊ နေပြည်တော်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်
⁷¹ Kim N. B. Ninh, "Myanmar Elections Usher in Unprecedented Number of Women Parliamentarians," InAsia (blog), March 2, 2016. ဂျပန်လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အမျိုးသမီးဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ် ၁၃.၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံလွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် ၁၁.၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ (၂၀၁၆ နှစ်ကုန်ပိုင်းစာရင်းများအရ)၊ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ထားသည့် အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို IPU အင်တာနက်စာမျက်နှာ www.ipu.org တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။
⁷² ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးတင်အေးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်။

အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရပြီး ဒေါ်နော်မြစေး(ကာယား ၁၁)ကို ပညာရေးမြှင့်တင်ရေးကော်မတီ၏ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်အပ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကတိကဝတ်များနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေးကော်မတီကို ဒေါ်မေဝင်းမြင့်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူသည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်တွင် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူအဖြစ် နှစ်ရှည်ရပ်တည်ခဲ့သည့် မရမ်းကုန်းမဲဆန္ဒနယ်ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်သည်။ ဘက်နှင့်ဘဏ္ဍာရေး ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီကို ပုလဲမဲဆန္ဒနယ်ကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်ခင်စန်းလှိုင်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူသည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ အမျိုးသမီးရေးရာ ကြီးကြပ်သည့်ကော်မတီများ၌ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းမှာကဲ့သို့ပင် အမျိုးသားကိုယ်စားလှယ်များက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူသည်။ ကော်မတီအတွင်းရေးမှူးများအဖြစ် အမျိုးသား လွှတ်တော်တွင် ဒေါ်ထုမေ(ရခိုင်- ၁၁)သည် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ကော်မတီတွင်လည်းကောင်း၊ ဒေါ်နော် လှလှစိုး(ရန်ကုန်- ၁၀)သည် အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးသူငယ်ရေးရာကော်မတီတွင်လည်းကောင်း တာဝန်ယူသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရှိ ကော်မတီ ၁၉ ခုတွင် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ခန့်အပ်ခံရသည့်အမျိုးသမီး မရှိပါ။

လွှတ်တော်လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကျားမအရေးပါပုံကိုစုံစမ်းသည့် လေ့လာမှုများအရ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ လွှတ်တော်များတွင် အမျိုးသမီး ကိုယ်စားပြုမှုမှာ လျော့နည်းနေသည်ကို ထောက်ပြကြသည်။⁷³ ကိုလိုနီ ခေတ်လွန်နိုင်ငံရေး၏ အရေးပါသည့်နေရာအချို့တွင် အမျိုးသမီး လက်တဆုပ်စာ နေရာရခဲ့ကြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှုမှာ လျော့နည်းနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အပြီး IPU ကထုတ်ပြန်သည့် အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှုသတ်မှတ်ချက်တွင် ၁၉၂ နိုင်ငံအနက် အဆင့် ၁၅၅ တွင် ရပ်တည်ခဲ့သည်။⁷⁴ လက်ရှိနှင့် လာလတ္တီ.သော လွှတ်တော်များတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်ကိစ္စ အများအပြားရှိသည်။ ကော်မတီများတွင် တာဝန်ပေးခြင်း၊ ဦးဆောင်စေခြင်းတို့သည် ပထမခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များသာပါဝင်သည့် ပူးတွဲလွှတ်တော် အဖွဲ့များ၊ သီးသန့်အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။⁷⁵ လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် မြန်မာ - ပြင်သစ် ချစ်ကြည်ရေးအဖွဲ့ ကဲ့သို့သော ပြင်ပအဖွဲ့များနှင့် ချစ်ကြည်ရေးဆောင်ရွက်သည့် သီးသန့်အဖွဲ့ အများအပြား ဖွဲ့စည်း ထားပြီးဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီး များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒကိစ္စများကိုသာ သီးသန့်ဆောင်ရွက်သည့် စုဖွဲ့မှုမျိုးသည်လည်း လွှတ်တော်ဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများ ပေါ်ပေါက် လာစေရန် အဆင်ပြေစေမည်ဖြစ်ပြီး၊ အမျိုးသားကြီးစိုးနေသည့် ကော်မတီအစည်းအဝေးများ အပြင်ဘက်သို့ ကျော်လွန်လျက် လူ့အခွင့် အရေး ကိစ္စရပ်များဆွေးနွေးမှုများ မြင့်တက်လာစေမည်ဖြစ်သည်။⁷⁶ အမျိုးသမီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်း များအတွက် အထူးရည်ရွယ်သည့်သင်တန်းများ ပို့ချခြင်းသည်လည်း အမျိုးသမီး ရင်းမြစ်များ၏ အဆင့်အတန်းကို မြင့်တက်စေမည် ဖြစ်သည်။

၃.၃။ လူမျိုး - ဘာသာရေးနောက်ခံ

၃.၃.၁။ လူမျိုး

အာရှတွင် လူမျိုးအစုံလင်ဆုံးနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ကိုလိုနီခေတ်ပြီးနောက် နိုင်ငံ၏ဌာနများရှိ အမြင့်ဆုံးရာထူးများတွင် ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနောက်ခံရှိသူများက ကြီးစိုးထားသည်။⁷⁷ သို့သော်လည်း အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဒုတိယလွှတ်တော်သက်တမ်း ကျင်းပချိန်တွင် အခင်းအကျင်းများ ပြောင်းလဲသွားပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တစ်စထက်တစ်စ ကိုက်ညီလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းရလဒ်များမှာ ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိသေးသော်လည်း မြန်မာ့လူဦးရေ ၃ ပုံ ၂ ပုံသည် ဗမာ(ဗမာသွေးတဝက်ပါဝင်သူများကို ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ပါက ထို့ထက်ပိုနိုင်သည်)ဖြစ်ပြီး ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်မည်ဟု ယခင်ကတည်းက ယူဆခဲ့ကြသည်။

အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၆၄ ရာခိုင်နှုန်းမှာ (သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ် ၃၁၅ ဦး)မှာ ဗမာ သို့မဟုတ် ဗမာကပြားများ ဖြစ်သည်။⁷⁸ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၅၆.၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ပြည်သူ့

⁷³ ၂၀၁၁ Julie Ballington and Azza Karam, eds., *Women in Parliaments: Beyond Numbers*, rev. ed. (Stockholm: International IDEA Publications, 2009); and Pamela Paxton and Melanie M. Hughes, *Women, Politics, and Power: A Global Perspective*, 2nd ed. (Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2013).
⁷⁴ ပုံမှန်ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်လျက်ရှိသည့် IPU ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ <http://www.ipu.org/WMN-e/classif.htm>.
⁷⁵ ချယ်ရီဇာဟောင်း၊ ၂၀၁၅ အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့သည့် ချင်းလူမျိုး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူမှ စတင် ထုတ်ဖော်သည့် အကြံပြုချက်ဖြစ်သည်။ Thin Lei Win, "Myanmar's economy would improve if we can increase women's incomes" - Cheery Zahau," Mizzima, September 24, 2015.
⁷⁶ လွှတ်တော်တွင် အလွတ်သဘောဖွဲ့ စည်းထားသည့် ယင်းကဲ့သို့ သောအဖွဲ့များကို အခြားနိုင်ငံများတွင် ကော်မရှင်များ သို့မဟုတ် သီးသန့်အဖွဲ့ "caucuses" ဟုခေါ်သည်။ Gonzales, Keila, and Kristen Sample, eds., *One Size Does Not Fit All: Lessons Learned from Legislative Gender Commissions and Caucuses* (Stockholm: International IDEA Publications, 2010).
⁷⁷ ဦးနေဝင်းခေတ် မြန်မာ့ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအခြေအနေကို လေ့လာလိုပါက Yoshihiro Nakanishi, *Strong Soldiers, Failed Revolution: The State and Military in Burma, 1962-88* (Singapore: NUS Press, 2013). ကိုကြည့်ပါ။ ယင်းအဆိုပြုချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး နက်နက်နဲနဲတင်ပြထားမှုကို Matthew J. Walton, "The Wages of Burman-ness: Ethnicity and Burman Privilege in Contemporary Myanmar," *Journal of Contemporary Asia* 43 no. 1 (2013): 1-27. တွင် လေ့လာနိုင်သည်။
⁷⁸ ၂၀၁၂ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး လွှတ်တော်၏ အခြေအနေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်တွင် ရာခိုင်နှုန်းအနည်းငယ်ပိုများကာ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင်လည်း ယင်းအမျိုးအစားအတိုင်း ခပ်ဆင်ဆင်ဖြစ်ပြီး (၄၉၁ ဦးအနက် ၃၁၄ ဦး)သည် ဗမာ သို့မဟုတ် ဗမာကပြားဖြစ်သည်ဟု ခံယူထားကြသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၅၅.၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၆၉ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။

ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်တွင် ရှမ်းအရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များသည် ဗမာနောက် ဒုတိယအကြီးဆုံးအုပ်စုဖြစ်ကာ (၇.၉ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ ရခိုင်(၄.၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ ချင်း (၄.၁ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကရင် (၃.၉ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မွန် (၂.၈ ရာခိုင်နှုန်း) အသီးသီးရှိသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော်သက်တမ်းတွင်လည်း ရှမ်းနောက်ခံ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များသည် ဒုတိယအကြီးဆုံးအုပ်စု ဖြစ်သည်။ (၆.၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့လျော့သွားသည့်တိုင်) ရခိုင်(၅.၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ ချင်း နှင့်ဗီမီ (နှစ်ပေါင်း ၄.၇ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကရင် (၄.၇ ရာခိုင်နှုန်း) အသီးသီးရှိသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ရွေးကောက်ခံရသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၌ ပအိုဝ်-ဗမာ၊ ရှမ်း-ကယား၊ ကချင်-ရှမ်း ကဲ့သို့သော ကပြားအမျိုးအစား ပို၍များပြားလာသည်ကို တွေ့ရသည်။

၃.၃.၂။ ဘာသာရေး

နအဖခေတ်လွန် လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ လွှမ်းမိုးထားသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်လက်ထက်တွင် ခရစ်ယာန်ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် အနည်းငယ်ရှိလာပြီး အစ္စလာမ်ဘာသာ ဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်လာခြင်း မရှိသေးပါ။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော် စတင်သည့်အချိန်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ လွှမ်းမိုးမှုမှာ သိသာထင်ရှားသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ကျင်းပသည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် ၂၅၅ ဦးအနက် ၂၉၅ ဦး (၉၀.၇ ရာခိုင်နှုန်း)သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စား လှယ် ၁၆၇ ဦး အနက် ၁၄၁ ဦး(၈၄.၄ ရာခိုင်နှုန်း)သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ် တွင် ခရစ်ယာန်ဟုခံယူထားသည့် ကိုယ်စားလှယ် ၅၂ ဦး(၁၀.၅ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၂၇ ဦးနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၂၅ ဦး ဖြစ်သည်။ ကချင်၊ ရဝမ်၊ ချင်း၊ ကရင်၊ ကယား လူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်ဖြစ်သည်ဟု ခံယူထားသူ ၃ ဦး သို့မဟုတ် လွှတ်တော်တစ်ရပ်လုံး၏ ၀.၆ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ ၂ ဦးမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း မောင်းတောနှင့်ဘူးသီးတောင် မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ဦးမှာ ယင်းနယ်မြေများပေါင်းထားသည့် မဲဆန္ဒနယ်မှ အထက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်သည်။ ၃ ဦးလုံး၏ တရားဝင်ကိုယ်ရေးအကျဉ်းတွင် ဗမာမူဆလင် သို့မဟုတ် မြန်မာမူဆလင်ဟု ဖော်ပြထားသည်။⁷⁹

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊နိုဝင်ဘာတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲသည် ဘာသာရေးအမျိုးအစားစုံလင်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။⁸⁰ ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ မြန်မာဗဟိုအာဏာပိုင်များသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အဓိကနေထိုင်ကြသည့် သန်းနှင့်ချီသော မူဆလင်ရိုဟင်ဂျာများ၏ မဲပေးခွင့်ကို ပိတ်ပင်ခဲ့ကြသည်။⁸¹ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်လာနိုင်ခြေ ရှိသည့် မူဆလင်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများစွာကိုလည်း ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်က ပယ်ချခဲ့သည်။⁸² ဘူးသီးတောင်ပြည်သူ့လွှတ်တော်နေရာကို လက်လွှတ်လိုက်ရသော အပြောအဆိုရဲတင်းသည့် ဦးရွှေမောင် ကဲ့သို့သော ၂၀၁၀ တွင် ရွေးချယ်ခံရသည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးမူဆလင်ကိုယ်စားလှယ်များလည်း ပယ်ချခံရသည်။⁸³ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ ချုပ်သည်လည်း မူဆလင်နိုင်ငံရေးသမားများကို အားပေးခြင်းမရှိသဖြင့် ၁၉၆၀ နောက်ပိုင်း ပထမဆုံးအကြိမ် လွတ်လပ်စွာကျင်းပသည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်ပါ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တွင် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်သွားသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်လွှတ်တော်အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်မှာ ၈၈.၃ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ၂၉၀ အနက် ၂၈၁ ဦး ရှိသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိ သွားသည်။ ၂၀၁၀ ထက်စာလျင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အခြေအနေမှာ အနည်းငယ် တိုးတက်လာသည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၉၀၀ ခန့် ရှိပြီး အထက်လွှတ်တော်တွင် ၂၃ နေရာ၊ အောက်လွှတ်တော်တွင် ၃၃ နေရာ အနိုင်ရကြသည်။ အများစုမှာ ကချင်နှင့် ချင်းပြည်နယ်များတွင် အနိုင်ရကြခြင်းဖြစ်သည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကိုယ်စားလှယ် ၁၆ ဦးစီ ရှိသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကိုယ်စားလှယ် ၁၁ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ရှိပြီး နိုင်ငံလူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ခရစ်ယာန်လူနည်းစုများ ရရှိရမည့်ဝေစုထက် အမျိုးအစား အနည်းငယ် ပိုနေသည်။ (၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၆.၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်)

အရောင်အသွေးစုံလင်သည့် လွှတ်တော်တစ်ခု ရှိနေခြင်းအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်း၍ သဟဇာတဖြစ်သော ဥပဒေပြု နိုင်ငံရေး ပေါ်ထွက်လာစေမည်

⁷⁹ ၎င်းတို့ခံယူထားသည့် ရိုဟင်ဂျာဟု ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ၂၀၁၃ မေလ၊ ရန်ကုန်တွင် ၎င်းတို့နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။
⁸⁰ Renaud Egreteau, "Myanmar Parliament Preserves Old Patterns," Nikkei Asia Review, April 3, 2016.
⁸¹ ရိုဟင်ဂျာများ၏ လူမှုအခြေအနေများ အသေးစိတ်လေ့လာထားချက်ကို Francis Wade, "West Bank of the East: Burma's Social Engineering Project," Los Angeles Review of Books, November 7, 2015. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။
⁸² ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်၊ နေပြည်တော်
⁸³ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်၊ ရန်ကုန်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်

မဟုတ်ပါ။ အာရှနှင့်အနောက်နိုင်ငံများတွင် ကွဲပြားနေသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြောင်း လေ့လာသည့် ပညာရှင်များ၏လေ့လာချက်အရ အစိုးရဌာန၏ အဆင့်မြင့်နေရာများတွင် လူမျိုးစုံ၊ ဘာသာစုံ ပါဝင်စေရန် အားပေးခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်များတွင် နေရာပေးခြင်း များကြောင့် နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မည်၊ တရားမျှတသည့်အုပ်ချုပ်မှု ပေါ်ထွက်လာမည်ဟု မျှော်လင့်မှန်းဆ၍ မရနိုင်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ မြန်မာ့လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသားကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာပဋိပက္ခများ၊ လူမျိုး၊ ဘာသာရေး ကွဲပြားမှုများ မြင့်တက်လာနိုင်ဖွယ် ရှိသည်။ ကွဲပြားသည့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူနည်းစုများကို နေရာပေးပေါင်းစပ်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်စားပြုခွင့်ပိုပေးရန်(ပို၍ကောင်းမွန်စေရန်) ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် ကနဦးခြေလှမ်း၊ အရေးပါသည့်ခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ မူဆလင်၊ ဟိန္ဒူ၊ ဆစ်ခ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အားလုံးပါဝင်မှု ပိုမိုအားကောင်းလာရေးအတွက် ပထမဆုံးသောခြေလှမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၃.၄။ ပညာရေး

အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုမြောက်တွင် အသစ်ရွေးချယ်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ပညာရေးနောက်ခံသည် သာမန်ပြည်သူများထက် အဆင့်မြင့်ပြီး ထူးခြားသည့် ဥပဒေပြုခေါင်းဆောင်များ ပေါ်ထွက်လာနိုင်မှု(သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု)၏ နိမိတ်ပုံရိပ်များဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များ ရရှိထားသည့် ဒီဂရီ၊ ဒီပလိုမာ အများစုမှာ မြန်မာအခြေစိုက် အဖွဲ့အစည်းများမှ ချီးမြှင့်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၇၆.၆ ရာခိုင်နှုန်း(၂၄၉ ဦး)သည် တက္ကသိုလ်မှ ဒီဂရီများ(ဝိဇ္ဇာ သို့မဟုတ် သိပ္ပံနှင့် အထက်) ရရှိထားကြသူများ ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် ၇၆ ရာခိုင်နှုန်း(၁၂၇ ဦး) သည် အနည်းဆုံး ဝိဇ္ဇာ သို့မဟုတ် သိပ္ပံဘွဲ့ ရရှိထားကြသူများ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တစ်ခုလုံးတွင် မြန်မာ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာမှ ပါရဂူဘွဲ့ရထားသူ ၈ ဦး(၁.၆ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ အချို့သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ ထိုင်း၊ အစ္စရေး၊ ဩစတေးလျနှင့် ရုရှားရှိ တက္ကသိုလ်ဘွဲ့များ ရရှိထားကြသည်။⁸⁴

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လွှတ်တော် ဒုတိယသက်တမ်းတွင် တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရသည့်အချိုးအစား အနည်းငယ်မြင့်တက်လာသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရှိ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် ၈၁.၁ ရာခိုင်နှုန်း(သို့မဟုတ် ၂၆၂ ဦး)နှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော်မှ ၈၂.၁ ရာခိုင်နှုန်း (၁၃၈ ဦး) သည် တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရများဖြစ်သည်။⁸⁵ လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုအတွင်း အလယ်တန်း ပညာရေးသာ ရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ၈၇ ဦးမှ ၅၀ ဦးသို့ ကျဆင်းသွားသည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ကိုယ်စားလှယ် ၁၀ ဦးသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ရေးရာဇဝင်တွင် ပါရဂူဘွဲ့ရဟု ဖော်ပြထားကြသည်။(၂ ရာခိုင်နှုန်း) ၎င်းတို့အနက်မှ ၁ ဦးသည် သံသယဖြစ်ဖွယ် ပါကစ္စတန်တက္ကသိုလ်တစ်ခုမှ ပါရဂူဘွဲ့အတု ရယူထားကြောင်း ဝန်ခံခဲ့သည်။⁸⁶ ဥပဒေဘွဲ့ရ(ဝိဇ္ဇာဘွဲ့) (ဥပဒေ) သို့မဟုတ် LLB/LLM) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အချိုးအစားမှာလည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးစီးသည့် လွှတ်တော်တွင် ရှေ့လွှတ်တော်ထက် သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသည်။ အစောပိုင်းကာလကတည်းက ရှေ့နေများသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီဝင်များအဖြစ် ရာထူးများ ရယူထားကြသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်တွင် ဆေးပညာဘွဲ့ရ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်မှာလည်း သိသိသာသာ မြင့်တက်လာသည်။

တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရဖြစ်ခြင်းကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် ပို၍တော်သည့် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်မည်၊ ဥပဒေကြမ်းများ ရေးဆွဲနိုင်မည်၊ ရသုံးငွေစာရင်းများကို ကျင်လည်စွာစစ်ဆေးနိုင်မည်ဟု တထစ်ချ ယူဆ၍ မရပါ။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများမှ ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ် များတွင်လည်း တက္ကသိုလ်ကြီးများ၏ ပညာရေး လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆည်းပူးခဲ့ခြင်းမရှိသည့် ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်နေတတ်သည်။ အတိတ်ဆယ်စုနှစ် များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဆင့်မြင့်ပညာရေးစံသတ်မှတ်ချက်များမှာ အလွန်နိမ့်ကျခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းမခံရမီအထိ များစွာသော လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်များ၊ ကွန်မြူနစ် ခေါင်းဆောင်များသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များ သို့မဟုတ် သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် တပ်မတော်နှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ၏ပင်မပညာရေးစနစ်မှ ပယ်ထုတ်ခံရသူ အများစုဖြစ်သောကြောင့် ပညာရေးမှတ်တမ်းကောင်းများ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံရေးသမားအများစု သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းများသည် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများအတွက် သီးသန့်လေ့လာ ခဲ့သူများ မဟုတ်ဘဲ ဘူမိဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒ၊ ရုက္ခဗေဒ၊ တိရစ္ဆာန်ဗေဒဆိုင်ရာ ဘွဲ့ရသူများ ဖြစ်ကြသည်။⁸⁷

⁸⁴ အသေးစိတ်လေ့လာလိုပါက Egretau, "Legislators in Myanmar's First Post-Junta National Legislature," 112-15. တွင်ကြည့်ပါ။
⁸⁵ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရသည့် အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များကိုသာ လေ့လာပါက အချိုးအစား ပို၍မြင့်မားသည်။ Ninh, "Myanmar Elections."
⁸⁶ Wia Moe and Austin Ramzy, "Myanmar Approves Cabinet Nominees, but Some Face Questions Over Credentials," New York Times, March 24, 2016.
⁸⁷ ရုက္ခဗေဒဘွဲ့ရ ချင်းလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအများစုမှာလည်း ကိုယ်ရေးအကျဉ်းတွင် ဘွဲ့အတုများ တင်ပြခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံခဲ့သည်။

၃.၅။ သက်မွေးမှုနောက်ခံ

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သက်မွေးမှုနောက်ခံရာဇဝင်ကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် လွှတ်တော်တွင်း ဦးဆောင်နေရာယူထားသူ များသည် မည်သည့်ကဏ္ဍမှ ရောက်ရှိလာသည်ကို သိရှိနိုင်သည်။ လွှတ်တော်၏ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်ကိုလည်း ပုံဖော်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများအပေါ် ၎င်းတို့၏ပြင်ပလုပ်ငန်းများထက်အချိန်ပေးနိုင်မှုရှိမရှိကို သိမြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စိတ်ဝင်စားစရာအကောင်းဆုံး အချက်တစ်ခုမှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်ခံရသည့်ကိုယ်စားလှယ် ၄၉၂ ဦး ၏ သက်မွေးမှု ရာဇဝင်နောက်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ အများလက်ခံထင်မြင်ထားသကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ အနည်းငယ်သာလျှင် စစ်တပ်နောက်ခံ ရှိကြသည်။ ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၆ အထိ လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကိုယ်စားလှယ်များတွင် စစ်တပ်မှအငြိမ်းစားများ ပါဝင်မှု အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၄၀ ဦး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၂၁ ဦးတို့ ဖြစ်ပြီး အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်၏ ၁၂.၄ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။⁸⁸

လွှတ်တော် ၂ ရပ်မှ စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များကိုပါ ထည့်ပေါင်းမည်ဆိုပါက စစ်တပ်နောက်ခံရှိသူ ၂၂၇ ဦး ရှိလာမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံဖြစ်သည်ဟု အကြမ်းဖျင်းဆိုနိုင်သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် လုံခြုံရေးအရာရှိဟောင်းများ ပါဝင်မှုမှာ ထပ်မံကျဆင်းသွားသည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်သည့် အငြိမ်းစားစစ်တပ်ထွက်အရာရှိ ၁၅၀ ဦးသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် လူမျိုးစုပါတီမှ နိုင်ငံရေးသမားများကို အရေးနိမ့်ခဲ့ရသည်။⁸⁹ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဒုတိယသက်တမ်းတွင် ရွေးချယ်ခံရသည့် တပ်မတော်နှင့်ရဲအရာရှိအငြိမ်းစား ၂၃ ဦးသာ ရှိသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၁၆ ဦးဖြစ်ပြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၇ ဦးဖြစ်သည်။ အသစ်ရွေးချယ်ခံကိုယ်စားလှယ်များစုစုပေါင်း၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိသည်။⁹⁰

၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ပါဝင်သည့် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အခြား စီးပွားဖြစ်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပါဝင်နေကြသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးစီးသည့် လွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၂၈.၆ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ၁၄၁ ဦးသည် ကိုယ်ပိုင်စတိုးဆိုင် သို့မဟုတ် ကုန်သည်များ၊ အရောင်းအဝယ်သမားများ၊ မြေပိုင်ရှင်များ၊ သို့မဟုတ် စီးပွားဖြစ် ကုမ္ပဏီများမှ မန်နေဂျာများဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုထားကြသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင်လည်း ဆိုင်ပိုင် ရှင်များ၊ ကုမ္ပဏီမန်နေဂျာများ၊ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များ တဖန်နေရာယူစိုးမိုးလာကြပြီး အရေအတွက်အားဖြင့် ၁၆၁ ဦးရှိကာ အရပ်သား လွှတ်တော်၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံ (၃၂.၈ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိလာသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် လွှတ်တော်သို့ ပထမဆုံးအကြိမ် တက်ရောက်သည့်အခါ (အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များအဖို့ ၂၀၁၂ ခုနှစ် တွင်လွှတ်တော်သို့ဝင်ရောက်သည့်အခါ) ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ ၎င်းတို့အကျိုးကိုယ်လျက် ဥပဒေပြုရေးတွင် အာရုံစိုက်ရန် ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိကြပါ။⁹¹

ပညာရေးကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့သူများက ဒုတိယအများဆုံး ဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၈၃ ဦး (၁၆.၉ ရာခိုင်နှုန်း)မှာ ဆရာများ၊ ကျောင်းအုပ်များ၊ တက္ကသိုလ်သရုပ်ပြ ဆရာများ၊ အလွတ်ကျူရှင်ဆရာများ ဖြစ်ကြသည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းတွင်မူ ၇၁ ဦး (၁၄.၅ ရာခိုင်နှုန်း)သို့ လျော့ကျသွားသည်။ ပညာရေးဝန်ထမ်းများနောက်တွင် ပြည်သူ့ ဝန်ထမ်းများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် မဆလ၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးအသင်း၊ ၁၉၈၈ တွင်တည်ထောင်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ကဲ့သို့သော အင်အားကြီးပါတီများမှ နိုင်ငံရေး-အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားတွင် လစားစီမံသူများအဖြစ် အသက်မွေးခဲ့ကြသည့် နိုင်ငံရေးသမားဟုခေါ်ရမည့် သူများအုပ်စုက လိုက်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ယခုအမျိုးအစားအုပ်စုမှ ကိုယ်စားလှယ် ၈၁ ဦး သို့မဟုတ် ၁၆.၅ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင်မူ ကိုယ်စားလှယ် ၄၀ သို့မဟုတ် ၈.၁ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့ကျသွားသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးနှင့် မဆလပါတီ၏နေရာကိုဆက်ခံသည့် တစ်ဦးတည်း ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရလဒ်မကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်း စုကြည်သည်လည်း နိုင်ငံရေးသမားအုပ်စုတွင် ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၂၊ ၂၀၁၅ လွှတ်တော်တွင် တင်ပြသည့် ကိုယ်ရေးအကျဉ်းတွင် အလုပ် အကိုင်နေရာ၌ နိုင်ငံရေးသမားဟု ဖော်ပြထားသည်။

လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုအတွင်း အကြီးမားဆုံးတိုးတက်လာမှုမှာ ဥပဒေကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ၏ ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်များတွင် ရှေ့နေအများစု ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် မြောက်အမေရိကနှင့်အိန္ဒိယတွင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပြည်ခိုင်ဖြိုး သက်တမ်းလွှတ်တော်တွင် ဥပဒေနောက်ခံ ရှိသူ ၂၇ ဦး သို့မဟုတ် ၅.၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ပါဝင်သည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းတွင်မူ ဥပဒေဖြင့်အသက်မွေးသူ ၄၄ ဦး သို့မဟုတ် ၉ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်လာသည်။ ပိုမိုခိုင်ခံ့ကောင်းမွန်သည့် ဒီမိုကရေစီလွှတ်တော်စနစ်ဖြစ်ရန်မှာရှေ့နေများ၊ ဥပဒေကျွမ်းကျင်သူများသည် ဥပဒေပြုသည့်နေရာများတွင် အရေအတွက်များများရှိနေရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။ သို့သော်လည်း အတိုက်အခံပီတီ၏ အောင်မြင်မှုတစ်ခုတည်းကို အခြေပြုလျက် ကောက်ချက်ချနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ရှေ့နေအများအပြားကို ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ (ဆရာဝန်များကိုလည်း ဆွဲဆောင်ထားနိုင်သည်)

⁸⁸ Egretau, "Legislators in Myanmar's First Post-Junta National Legislature," 116.
⁸⁹ Renaud Egretau, "A generals' election in Myanmar," Diplomat, November 4, 2015.
⁹⁰ Renaud Egretau, "The (few) generals that don't exit in Myanmar," Diplomat, November 20, 2015.
⁹¹ အဖွဲ့ချုပ်မှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၄ မေးမြန်းချက်

ဆေးဝါးကျွမ်းကျင်နှင့် တိရိစ္ဆာန်ဆေးကုများအပါအဝင် ဆေးပညာဖြင့်အသက်မွေးသူများသည် ပြည်ခိုင်ဖြိုး သက်တမ်းတွင် လွှတ်တော်၏ ၈.၃ ရာခိုင်နှုန်း(၄၁ ဦး)ကို နေရာယူနိုင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင်မူ ၁၁.၈ ရာခိုင်နှုန်း(၅၈ ဦး) နေရာယူနိုင်ခဲ့သည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်လယ်ယာကဏ္ဍ နောက်ခံရှိသူများသည် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ၈.၁ ရာခိုင်နှုန်း(၄၀ ဦး)ရှိရာမှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ၁၁.၆ ရာခိုင်နှုန်း(၅၇ ဦး)ထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ မြို့ပြအင်ဂျင်နီယာများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်အင်အားစုမှာ လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုလုံးတွင် အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ၄ ဦး၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းတွင် ၆ ဦး ရှိသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင် သတင်းစာဆရာနှင့် စာရေးဆရာ ၉ ဦး(၁.၈ ရာခိုင်နှုန်း)ကို လွှတ်တော်တွင် တွေ့မြင်ရပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုး သက်တမ်းတွင်မူ ၂ ဦးသာ ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲစည်းရုံးရေးကာလတွင် မီဒီယာများက အာရုံစိုက် ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ်အချို့သာလျှင် အနုပညာရှင် သို့မဟုတ် ကဗျာဆရာများအဖြစ် ဖော်ထုတ်ဝန်ခံကြသည်။ အနုပညာနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများဖြင့် အသက်မွေးသည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသူ ၇ ဦးသာ ရှိသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင်မူ ၅ ဦး ရှိသည်။⁹²

ဇယားကွက် ၅။ စစ်တပ်ခန့်ထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို လေ့လာခြင်း⁹³

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၁၀၉(ခ)အရ ကာကွယ်ရေးဌာနအနေဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အများဆုံး ကိုယ်စားလှယ် နေရာ ၁၁၀ ရယူနိုင်သည်။ အပိုဒ် ၁၄၁(ခ)အရ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ ၅၆ နေရာ ကို စစ်တပ်အရာရှိများအတွက် သီးသန့် ဖယ်ထားသည်။ သီးသန့်ဖယ်ထားသည့်နေရာများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ရဲတပ်ဖွဲ့အတွက် ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ လွှတ်တော်တွင်း ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း နေရာယူထားသည့် တပ်မတော်သည် အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအားလုံးအတွက် အထူးအာဏာ ဆုပ်ကိုင်ထားသည်။ အခြေခံ ဥပဒေပြုပြင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းအထက် ထောက်ခံရန်လိုအပ်သည်။ (အပိုဒ် ၄၃၆)

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်ရှိ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၄၉၂ ဦးနှင့် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၁၆၆ ဦးတို့၏ ကိုယ်ရေး ရာဇဝင်များကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပထမလွှတ်တော်သက်တမ်း တွင် လွှတ်တော်သို့ တာဝန်ချခံထားရသည့် တပ်မတော်အရာရှိများအကြောင်းကို ရိုးတိုးရိပ်တိတ် သိနိုင်သည်။⁹⁴ တာဝန်ချထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တပ်မတော်အထက်ပိုင်းက မည်သို့ဆုံးဖြတ်သည်ဆိုသည်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။

ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်မှလွဲ၍ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များသည် အသက် ၆၀ တွင် ပင်စင်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလစာရင်းများအရ လွှတ်တော်သို့စေလွှတ်ခံရသည့် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၁၆၆ ဦးသည် ရွေးကောက်ခံများထက် ပျမ်းမျှ ၁၀ နှစ်ခန့် ငယ်သည်။ ပျမ်းမျှအသက်အနေဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ၄၂.၅ နှစ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် ၄၃.၅ နှစ် အသီးသီးရှိကြသည်။ ၂၀၁၄ မတိုင်ခင်ထိ အမျိုးသား အရာရှိများသာဖြစ်ပြီး ယင်းနောက်တွင် အမျိုးသမီးအရာရှိ ၂ ဦးကို ပြည်သူ့ လွှတ်တော်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ (စစ်တပ်အစုအဖွဲ့၏ ၁.၂ ရာခိုင်နှုန်း) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရှိ စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၈၆ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရှိ စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၉၁ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဗမာလူမျိုးများဖြစ်သည်။ နောက်ထပ် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် များတွင် ၆ ဦးမှာ ဗမာကပြား၊ ၁၂ ဦးမှာ ရခိုင်၊ ကရင်တစ်ဦးနှင့် ရှမ်းတစ်ဦးတို့ ပါဝင်သည်။

ရာထူးအမြင့်ဆုံးအရာရှိမှာ ဗိုလ်မှူးချုပ်များဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစတင်ကာ ဗိုလ်ချုပ်များ ပါဝင်လာသည်။ ဗိုလ်မှူးကဲ့သို့သော အလယ်တန်းအဆင့်အရာရှိများ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ ထင်သာမြင်သာရှိသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်များမှာ အခရာဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးတွင် ဗိုလ်မှူး ၅ ဦးမှာ ရာထူးအမြင့်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး လွှတ်တော်သို့ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဝင်ရောက်လာသည့်အခါတွင် တပ်မတော်အနေဖြင့် လွှတ်တော်တွင်းအင်အားကို တိုးချဲ့လိုက် သည်။ လွှတ်တော် တစ်ခုစီသို့ ဗိုလ်မှူးချုပ် ၄ ဦးစီနှင့် ဗိုလ်မှူး ၁၄ ဦး စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ် ၃ ဦး၊ ဗိုလ်မှူးချုပ် ၁၁ ဦးနှင့် ဗိုလ်မှူး ၁၀ ဦးရှိသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်ခန့်ထားသည့် စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးမှာ ဘွဲ့ရများဖြစ်ပြီး ဝိဇ္ဇာဘွဲ့၊ သိပ္ပံဘွဲ့၊ သို့မဟုတ် ဆေးပညာဘွဲ့ ရရှိကြသူများဖြစ်သည်။ မဟာဘွဲ့ရ သို့မဟုတ် ယင်းနှင့်ညီညည့် ဘွဲ့ရသူ ၅၁ ဦး (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း) ပါဝင်သည်။ လွှတ်တော်သို့ စေလွှတ်ခံရသည့်အချိန်တွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုရလျှင် ၎င်းတို့သည် စီမံအရာရှိများ၊ စစ်တပ် ဗျူရိုကရက်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဒုတိယတိုင်းမှူးများ၊ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးများအနက် တစ်ခုခုတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ဖူးသူများ၊

⁹² အလုပ်အကိုင်နောက်ခံမရှိ သို့မဟုတ် အလုပ်လုပ်ဖူးခြင်းမရှိသည့် (အချို့မှာ အိမ်ရှင်မ ဟုဖော်ပြကြသည်) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေ အတွက်မှာ လွှတ်တော် ၂ ရပ်တွင် အညီအမျှရှိသည်။

⁹³ Egretau ရေးသားသည့် "Who Are the Military Delegates?" ဝေါ်တွင်အခြေခံပါသည်။

⁹⁴ The Parliaments of Myanmar (Yangon: MCM, 2013).

စစ်ဦးစီးရုံးနှင့် စစ်ထောက်ချုပ်ရုံးများတွင် ညွှန်ကြားရေးမှူး သို့မဟုတ် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင် ဖူးသူများ သို့မဟုတ် စစ်ဦးစီးအရာရှိများ ဖြစ်ကြသည်။ စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ တပ်မတော်၏ အမျိုးမျိုးသော လေ့ကျင့်ရေးနှင့်ပညာရေး သင်တန်းကျောင်းထွက်များ ဖြစ်ကြသည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင် ၂၈ ဦး(၂၅.၅ ရာခိုင်နှုန်း)နှင့် အထက်လွှတ်တော်တွင် ၉ ဦး(၁၆ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ ဗိုလ်မှူးချုပ် ၄ ဦးမှာ တပ်မတော်လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းမှ ကျောင်းအုပ် များဖြစ်ပြီး အခြားသော ကိုယ်စားလှယ် ၂၆ ဦးမှာ စစ်တက္ကသိုလ်များမှ ဆရာများဖြစ်ကြသည်။

ဒုတိယကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဟောင်းက စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နောက်ခံအရည်အချင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တွေ့ဝေအံ့သြရန် မလိုကြောင်း၊ လွှတ်တော်သို့စေလွှတ်ခံရသည့် အရာရှိများသည် ပညာရည် ပြည့်ဝသူများ၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းပြည်ရေးရာ၊ မူဝါဒ ကိစ္စများတွင် ပိုင်နိုင်သူများဖြစ်သည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။⁹⁵ လာမည့် လွှတ်တော်များသို့လည်း အသေအချာလေ့ကျင့်ထားသူများ၊ အတွေ့အကြုံရှိသော ဝါရင့်ဗျူရိုကရက်များ သို့မဟုတ် ကာကွယ်ရေးတက္ကသိုလ်မှ ကျောင်းဆင်းများအား ဆက်လက်စေလွှတ်သွား မည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

⁹⁵ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊ နေပြည်တော်၊ စာတမ်းရှင် အင်တာဗျူး။

အခန်း ၄။ ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်အရေးဆောင်ရွက်ခြင်း

ပြည်သူများ၏လိုအပ်ချက်များကို တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်၏ ရည်ရွယ်ချက်များအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်အထက်လွှတ်တော်ကဲ့သို့ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခြင်းမရှိသည့် လွှတ်တော်များပင်လျှင် ပြည်သူများဆန္ဒနှင့်အညီဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ထားကြသည်။⁹⁶ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူများက လာရောက်ပြောပြဆွေးနွေးသည့် ပြဿနာများ၊ အလေးထားရမည့် ကိစ္စအများအပြားကို ကိုင်တွယ်ရသည်။ လွှတ်တော်ရေးရာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး သုတေသနပြုလေ့လာသည့် အဖွဲ့တစ်ခုက ကိုယ်စားလှယ်များကို မဲဆန္ဒရှင်များ၏အကျိုးဆောင်၊ ရံဖန်ရံခါ အစေခံဝန်ထမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုမှုများရှိသည်ဟုဆိုသည်။⁹⁷ လွှတ်တော်တစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသည် ၎င်းကိုယ်စားပြုရမည့် တာဝန်များကို တိတိကျကျ၊ ပုံမှန်နှင့် ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်မှု၊ ၎င်းကိုယ်စားပြုသူများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်ဆံခြင်း၊ ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့သည် ဥပဒေပြုမူကြိုငှာလုပ်ငန်းများ၏ အရာရောက်မှုနှင့် တရားဝင်မှုအဆင့်အတန်းကို ထင်ရှားစေသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်သည်။

မဲဆန္ဒရှင်များက ၎င်းတို့ရွေးချယ်လိုက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များထံမှ ဆောင်ရွက်ပေးရန်မျှော်လင့်ထားသည့် ကိစ္စ ၃ ရပ်ကို ယခုအခန်းတွင် အဓိက တင်ပြထားပါသည်။

ပထမအနေဖြင့် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက် မှုများအား ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရမည်။ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ နှစ်နာချက်များ၊ တောင်းဆိုချက်များကို နားထောင်ပေးရမည်။ ၎င်းတို့အားကိုယ်စားပြုလျက် ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများ၏ အခြေအနေကို ပြန်လည် တင်ပြရမည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့မဲဆန္ဒရှင်များဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့်နေရာများ၊ အဆင့်မြင့်အစိုးရနေရာများတွင် ထုတ်ဖော်တင်ပြပေးရမည် ဖြစ်သည်။ မိမိမဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူများ၏ ယူဆချက်များ၊ ပုပန်မှုများကို အာဏာပိုင်များသိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

တတိယအနေဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့မဲဆန္ဒနယ်တွင် ရင်းမြစ်အသစ်များဖြင့် ပေါ့ကြွယ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ရှိပြီးသားရင်းမြစ်များ လျော့ပါးသွားခြင်းကို ကာကွယ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အားထောက်ခံသူများအတွက် အမျိုးမျိုးသော ဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ပြန်လည် ရွေးကောက်ခံရန် မျှော်လင့်ထားသည်ဆိုပါက ယင်းကိစ္စကို ဖိစိစီးဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၃ ခုမှစ၍ ပြီး ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရွေးချယ်မေးမြန်းထားချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး အရေအတွက် (quantitative)ကို ဦးစားမပေးဘဲ အရည်အသွေး(qualitative)ကို ဦးစားပေးသည့်ပုံစံဖြင့် ယခုအခန်းကို တင်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင်ကျင်းပခဲ့သည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းမှစပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆက်ဆံရေး တစ်စထက်တစ်စ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပုံကို အကုန်အစင်မဟုတ်သည့်တိုင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တင်ပြထားပါသည်။

၄.၁။ ။ မဲဆန္ဒရှင်များနှင့်ဆက်ဆံရေး

လွှတ်တော်တွင် မည်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီက နေရာယူထားသည်ဖြစ်စေ လွှတ်တော်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်သူများအား သတင်းပေးတင်ပြရမည်။ ပြည်သူများအား ထိထိရောက်ရောက် သတင်းပေးနိုင်ရန်မှာ လွှတ်တော်၏တာဝန်ဖြစ်လာပြီး ယင်းတာဝန်များဆောင်ရွက်ရန် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ဌာနများကို ဖွဲ့စည်းထားကြသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အနေဖြင့် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံများကို အများပြည်သူသိစေရန် သတင်းပေးတင်ပြမှုများကို တိုးတက်အောင် ပြင်ဆင်ရမည့်ကိစ္စ အများအပြား ရှိသည်။ ထို့ပြင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးချင်းစီအနေဖြင့်လည်း ၎င်းကိုထောက်ခံသူများ၊ မဲဆန္ဒနယ်များသို့ ကွင်းဆင်းရန် လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပြန်လည်လည်ရွေးကောက်ခံလိုလျှင် ကွင်းဆင်းခြင်းကို မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရန်လိုသည်။ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များသည် မဲဆန္ဒနယ်တွင် လူကိုယ်တိုင်သွား၍ သော်လည်းကောင်း၊ စာအဆက်အသွယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုန်း သို့မဟုတ် ဆိုရှယ်မီဒီယာ များမှတစ်ဆင့်သော်လည်းကောင်း ပြည်သူလူထုနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ် အချိန်ပေးရန် လိုသည်။ မဲဆန္ဒရှင် များ၏ အကြံပေးမှုများကို ပုံမှန်လက်ခံရန်လိုပြီး အကြံပေးမှုများကို ဥပဒေရေး၊ နိုင်ငံရေး ဆောင်ရွက်ချက်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရမည်။ မဲဆန္ဒရှင်များကိုယ်စား လွှတ်တော်တွင်း ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုများကို အချိန်မှန်ပြန်လည်တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ ရန်ကုန်မှ အမျိုးသား

⁹⁶ Olson, Democratic Legislative Institutions, 4.
⁹⁷ လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၅၀ အတွင်း နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များသည် နိုင်ငံရေးကိုယ်စားပြုမှုများ၊ ကိုယ်စားလှယ်၏တာဝန်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး Hanna Pitkin ၏ စာအုပ်စာတမ်းများပေါ်တွင် အဓိက အခြေခံကြသည်။ Hanna F. Pitkin, The Concept of Representation (Berkeley, CA: University of California Press, 1967).

ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက “စနေ၊ တနင်္ဂနွေတိုင်း ကျနော်တို့ဆန္ဒနယ်ကို အမြဲတမ်းပြန်တယ်”ဟု ဂုဏ်ယူစွာ ဖြင့် ပြောသည်။⁹⁸

ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော် သက်တမ်းအစပိုင်း နှင့် ကွဲပြားလာပြီး ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်သည် “ကျနော်ပြည်သူတွေ”ဟု ရံဖန်ရံခါ သုံးနှုန်းလေ့ရှိသော ၎င်းတို့၏မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိနေရမည်ကို အလေးထားလာကြသည်။ ပြည်သူများနှင့် နီးစပ်မှုမရှိဟု သတ်မှတ်ခံရသည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှ ဩဇာရှိပါတီဝင်များသည် ၎င်းတို့စိုးမိုးထားသည့် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ၎င်းတို့ပြည်သူများ အတွက် အချိန်နှင့်ငွေကို အသုံးပြုရန် အမြဲတမ်းအသင့် ရှိနေခဲ့သည်။ နအဖခေတ်လွန် ဒုတိယလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် အမျိုးသားဒီမို ကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ၎င်း၏လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များအတွက် ပို၍တင်းကျပ်သည့် စည်းကမ်းများ၊ လုပ်ငန်းများဖြင့် ပြည့်နေ သည့် အချိန်ဇယားများကို ချမှတ်ပေးထားသည်။ အထူးသဖြင့် နေပြည်တော်နှင့် အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ မဲဆန္ဒနယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များမှာ ပို၍ကျပ်တည်းစွာ လိုက်နာရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲနောက်တစ်ကြိမ် ကျင်းပရန် လေးနှစ်ကျော်လိုသေးသည့်တိုင် လွှတ်တော်ရပ်နားချိန်တွင် ကျေးရွာများသို့ မနားမနေ ကွင်းဆင်းခြင်း၊ အစည်းအဝေးများနှင့် မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းရှိ ပါတီလုပ်ငန်းများတွင် အဆက်မပြတ် ပါဝင် နေခြင်းတို့ကြောင့် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များက စတင်ပြီးပြုလာကြသည်။⁹⁹

မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် မိမိကိုယ်စားပြုခရိုင်တွင် ရုံးဖွင့်ခြင်းသည် ထိရောက်သည့် နည်းလမ်းဖြစ် သည်။ ၂၀၁၀ နှစ်များတွင် အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီကြီး ၂ ခုဖြစ်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပါတီရုံးခွဲများကို အထက်ပါကိစ္စရပ်များအတွက် အသုံးပြုကြသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင် နိုင်ငံအနှံ့ရှိ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များကို နိုင်ငံရေးအဆင့်များအားလုံးတွင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော စုဖွဲ့မှုအင်အားရှိသည့် ၂ ခုတည်းသော နိုင်ငံရေး အင်အားစု ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ၎င်း၏ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့် ကိုယ်စားလှယ်များကို ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်ရုံးများတွင် ထိုင်နေမည့်အစား ရုံးခွဲများသို့ သွားရောက်ကွင်းဆင်းရန် ညွှန်ကြားထားသည်။¹⁰⁰ ၂၀၁၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးအနေဖြင့် စည်းကမ်းလျော့ရလာသည်ဟု ယူဆရသည်။ လွှတ်တော်သက်တမ်း(၂၀၁၁ - ၂၀၁၆)အတွင်း ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပါတီဝင် များ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံရေးလွှမ်းမိုးမှုများအပေါ်မူတည်ကာ ကောက်ချက်ချခြင်းဖြစ်သည်။ ပါတီဝင်အများစုမှာ ၎င်းတို့မဲဆန္ဒနယ်ရှိ ၎င်းတို့၏အိမ်များကို ရုံးများအဖြစ် အသုံးပြုရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြသူများ ဖြစ်သည်။¹⁰¹ ပါတီရုံးခွဲ ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်ရုံးဖြစ်စေ ယင်းနေရာများသည် မဲဆန္ဒရှင်များ၏နာမည်များကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ကြားနာခြင်း၊ ဖုန်းလက်ခံ ခြင်းနှင့် တိုင်ကြားစာများလက်ခံခြင်းတို့ ပြုလုပ်သည့်နေရာများ ဖြစ်သည်။ ထိုတိုင်ကြားမှုများအား နိုင်ငံရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ဆောင် ချက်များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန်ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း နာမည်မရှိသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဝေးလံသည့်ဒေသများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ သို့မဟုတ် မပြည့်စုံသည့် နိုင်ငံရေးပါတီဝင်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များအဖို့ ရုံးတစ်ခုဖွဲ့စည်းရန်မှာ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အလှမ်းကွာလွန်းသည့်ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုလုံးတွင် တွေ့ရသည်။ နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် အစည်းအဝေး တက်ရင်း မိမိမဲဆန္ဒနယ်ရှိရုံးကို လည်ပတ်နေစေရန်မှာ နေ့စဉ်စီမံကိစ္စများဆောင်ရွက်ပေးမည့် စိတ်ချရသော ဒေသခံ လုပ်သားအင်အား သာမက ငွေကြေးလည်း လိုအပ်သည်။ ဝေးလံသည့်ဒေသများမှ ကိုယ်စားလှယ် များအနေဖြင့် လွှတ်တော်ကျင်းပနေသည့်ကာလအတွင်း စနေ၊ တနင်္ဂနွေနေ့များတွင် ရန်ကုန်၊ မကွေး သို့မဟုတ် မန္တလေးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပုံမှန်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသကဲ့သို့ မိမိသက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်ကို ပြန်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။¹⁰² ပထဝီအနေအထားအရ နေပြည်တော်သည် နိုင်ငံ၏အလယ်တွင် ရှိနေသည်ဖြစ်သော်ငြားလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးမှာ ချောမွေ့ခြင်းမရှိဘဲ ကုန်ကျစရိတ်လည်း ကြီးမားသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်ဈေးနှုန်းအရ ရန်ကုန် - နေပြည်တော် အသွားအပြန်လေယာဉ်လက်မှတ်သည် ကိုယ်စားလှယ်လစာ၏ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သော ကျပ်ငွေ ၁၅၀,၀၀၀ သို့မဟုတ် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၅၅ ကျန်ကျသည်။¹⁰³ နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ မဲဆန္ဒနယ်များမှ ကိုယ်စားလှယ်များအတွက်မူ နေရာအားသာချက်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ဥပဒေပြုအစည်းအဝေးများ ထပ်သည့်အခါနှင့် စုံညီအစည်းအဝေးများ ပိလာသည့်အခါတွင် ပို၍သိသာသည်။ ခရီးသွားလာခွင့် ကန့်သတ်ခြင်း၊ မြေမြုပ်မိုင်း၊ စစ်ဖြစ်ခြင်း အစရှိသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားလေ့ရှိသောဒေသရှိ လုံခြုံရေးကိစ္စများကလည်း ရုံးခွဲဖွဲ့ဖွင့်ရန်နှင့် လည်ပတ်ရန် အတားအဆီးဖြစ်စေသည်။

⁹⁸ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ၊ နေပြည်တော်တွင် မေးမြန်းချက်
⁹⁹ အသက် ၆၈ နှစ်အရွယ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆
¹⁰⁰ ရုံးခွဲများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများအားစီမံရန် ပါတီအမတ်များကို လစာချိမ်းမြှင့်ခြင်းမရှိဘဲ စေတနာဝန်ထမ်းအဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ်သည်။ ဧရာဝတီမှ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆
¹⁰¹ အထက်လွှတ်တော် ပြည်ခိုင်ဖြိုးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆) ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်
¹⁰² ကချင်ပြည်နယ်မှ တထညကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၆၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ မတ်လ။
¹⁰³ ၂၀၁၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကြား ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို လစာငွေအဖြစ် တစ်လလျှင် ကျပ်ငွေ ၃၀၀, ၀၀၀ ချီးမြှင့်သည်။ ၂၀၁၅ - ၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစပြီး ဆယ်သိန်းသို့ တိုးမြှင့်လိုက်သည်။ လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ကျင်းပစဉ်ကာလအတွင်း နေ့စရိတ်၊ စားစရိတ်၊ သွားလာစရိတ်များတွင် အသုံးပြုရန် တစ်ရက်လျှင် နေ့တွက်စရိတ်အဖြစ် ကျပ်ငွေ ၂၀၀၀၀ ပေးသည်။ (၂၀၁၅ ခုနှစ်ရှေ့ပိုင်းတွင် ၁၀၀၀၀ ကျပ်) စုံညီအစည်းအဝေး အစနှင့်အပြီးတွင် နေပြည်တော်မှ မိမိနေရပ် အသွားအပြန်စရိတ်ကို လွှတ်တော်ဘတ်ဂျက်မှ ကျခံသည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အောက်တွင်ထားရှိသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများသည်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်ကြား ချိတ်ဆက်ပေးသည့် အရေးပါသော ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်တွင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၌ အတည်ပြုခဲ့သည့်အစီအစဉ်ဖြစ်ကာ ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကြား ရေပန်းစားသည့်အစီအစဉ် ဖြစ်လာသည်။¹⁰⁴ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံး ကြီးကြပ်မှုအောက်ရှိ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေဥပဒေ(အသေးစိတ်ကို ဇယားကွက် ၆ တွင် ဖော်ပြထားသည်)အရ မဲဆန္ဒနယ် ၃၃၀ ခန့်တွင် အသေးစားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်များကို နှစ်စဉ် ချထားပေးသည်။ ယင်းဥပဒေအရ မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီတွင် လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်သည့် ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းထားပြီး ရန်ပုံငွေဖြင့်ဆောင်ရွက်မည့် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကြမ်း ရေးဆွဲကာ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါတွင် ကြီးကြပ်မှုများပြုလုပ်သည်။ ယင်းကော်မတီများကို မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းစီ ကိုယ်စားလှယ် ၄ ဦး အနက်မှ ၁ ဦးက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရာ အများအားဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်က တာဝန်ယူသည်။

ရန်ပုံငွေအစီအစဉ်ကြောင့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်များအား ဆွေးနွေးရန် အခွင့်အလမ်းသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ မဲဆန္ဒနယ်အများစုတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ကျေးရွာ၊ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကြားတွင် အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုကို မြှင့်တင်ပေးသည်။ မတူညီသည့်လွှတ်တော်များတွင် ကိုယ်စားပြုနေသည့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတည်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များကြားတွင်လည်း အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပြိုင်ဘက်ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ပါက ယင်းသို့ပြုလုပ်ရန် အခက်အခဲရှိနိုင်သည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေသည် စတင်သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစပြီး တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပို၍ခိုင်မာလာသည်။ မဲဆန္ဒနယ်များအတွင်း ဆွေးနွေးမှုများမှာလည်း တစ်စထက်တစ်စ စနစ်ကျလာခဲ့သည်။¹⁰⁵ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အင်ဂျင်နီယာနှင့်ဗိသုကာများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မြို့နယ်နှင့်ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် အကြံပေး ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရသည်။¹⁰⁶ လွှတ်တော်စည်းဝေးပွဲများ ကျင်းပသည့်အခါတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရှိမနေနိုင်တော့သည့်အခြေအနေနှင့် ဒေသခံဗဟိုကဏ္ဍများ၏ ဆောင်ရွက်ပုံမှာလည်း တက်တက်ကြွကြွမရှိသည့်အခါများတွင် အချို့သော အစွန့်အဖျားဒေသများမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မဲဆန္ဒရှင်တို့အကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုများ အားနည်းနေသေးသည်လည်း ရှိသည်။¹⁰⁷

မဲဆန္ဒနယ်များနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ရန် အဆင့်မြင့်နည်းပညာအသုံးပြုသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ လက်တစ်ဆုပ်စာသာ ရှိသည်။ ခေတ်သစ်လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်ဝက်ဘ်ဆိုက်သာမက ဖေ့စ်ဘုတ်နှင့်တွင်တာများ အသုံးပြုကြပြီး စာပြန်ရန်အတွက် အလုပ်သင်များကို သင့်တော်သလို ခန့်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နာမည်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ဒေသခံ နိုင်ငံရေးသမားများသည် ဝိုက်ဘာကဲ့သို့သော စာအသွားအလာပြုလုပ်နိုင်သည့်စနစ်ကို အသုံးပြုကြပြီး ဖေ့စ်ဘုတ်ကို အဓိက အသုံးပြုကြသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ကာ အင်တာနက်မှတစ်ဆင့် စစ်တမ်းကောက်ယူလိုသည့် သတင်းစာဆရာများနှင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် ဖေ့စ်ဘုတ်ကို စာတိုက်သဖွယ် အသုံးပြုဆက်သွယ်ကြသည်။

ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သူဇော်ဦးရွှေမန်းသည် ဖေ့စ်ဘုတ်ကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်၊ ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုသူဖြစ်သည်။¹⁰⁸ ပြည်ခိုင်ဖြိုးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ အငြိမ်းစားပိုလ်မှူးဦးလှဆွေသည်လည်း ဟာသနောသည့် မှတ်ချက်များကြောင့် ထင်ရှားသည်။¹⁰⁹ စမတ်ဖုန်းများ ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သော်လည်း ဒေသအများစု တွင် အင်တာနက်ရရှိမှုမှာ နောက်ကျနေကြောင်းဖြစ်သည်။ ချောင်ကျသည့်ဒေသများတွင်ခေတ်မှီနည်းပညာများနှင့်ထိတွေ့နိုင်မှုမှာပျမ်းမျှနှုန်းအောက်ကျသည်။¹¹⁰ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြင်ပလေ့လာသူများကြား အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ရန် ဆိုရှယ်မီဒီယာကို အများအားဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမီဒီယာများနှင့် ဆက်သွယ်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များမှာ ဖုန်းခေါ်ဆို ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးသားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်၏ရုံးသို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်

¹⁰⁴ ချို့ယွင်းချက်များ၊ ဝေဖန်မှုများ အကြီးအကျယ်ရှိနေပြီး၊ အကျင့်ပျက်လာဘေးခြင်းနှင့် မဲဝယ်ခြင်းများ ပေါ်ပေါက်ရန် အလားအလာများ နေသည့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တို့၏ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်များနှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူရုပ်ထွေးမှုကို လေ့လာသူများက ဖော်ထုတ်ထားသည်။ အသေးစိတ်လေ့လာလိုပါက Bart Robertson, Cindy Joeline, and Lauren Dunn, Local Developments Funds in Myanmar: An Initial Review, Discussion Paper No. 9 (MDRI, ActionAid, and The Asia Foundation, 2015), 10-12. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

¹⁰⁵ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး အမျိုးသားလွှတ်တော်မှ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။ ၎င်း၏မဲဆန္ဒနယ်ရှိ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

¹⁰⁶ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။ မြို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူထားသည့် ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း မှော်ဘီမဲဆန္ဒနယ် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။

¹⁰⁷ ချင်းပြည်နယ်မဲဆန္ဒနယ်မှ ဝိဇီးလူမျိုး ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆၊ ဇွန်။

¹⁰⁸ ခန့်မှန်းလေ့လာလိုပါက <https://www.facebook.com/HETHuraUShweMann>. တွင် ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

¹⁰⁹ Mratt Kyaw Thu and Kyaw Phone Kyaw, "The New Political Playing Field," Frontier Myanmar, September 1, 2016.

¹¹⁰ အင်တာနက်နှင့် ဖေ့စ်ဘုတ်ကို မထင်မှတ်ထားသည့်နေရာများမှ ကြိုကြားသုံးစွဲမှုများတော့ ရှိနေသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Craig Mod, "The Facebook-loving farmers of Myanmar," The Atlantic, January 26, 2016. ကို ကြည့်ပါ။

အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ကြသည်။ “ပြဿနာပေါ်လာရင် ဘယ်အချိန်မဆို ကျနော်တို့ကို ဖုန်းခေါ်လို့ ရပါတယ်”ဟု အလုပ်များသဖြင့် ပြီးပြန်ခဲ့သူဖြစ်သော အထက်လွှတ်တော်မှ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ရယ်မောလျက် ပြောသည်။¹¹¹

၄.၂။ မဲဆန္ဒရှင်များအား ကိုယ်စားပြုပြောဆိုခြင်း

ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ယူဆချက်များကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ အကျိုးစီးပွားများ တိုးတက်လာရန်နှင့် အစိုးရ၏ဆောင်ရွက်ချက်များကို စောင့်ကြည့်ရန် လမ်းကြောင်းသစ်တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တိုက်ရိုက် ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် သွားခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ပြည်သူများ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူများသည် လူထုတွေ့ဆုံပွဲများတွင် တင်ပြဆွေးနွေးနိုင်လာသည်။¹¹² ပြည်သူများနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏အသံကို ထုတ်ဖော်နိုင်ရန် အသင့်တော်ဆုံးနေရာအဖြစ် လွှတ်တော်သည် ရေပန်းစားနေသည်။ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၆ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သူရဦးရွှေမန်းသည် ယင်းအယူအဆကို ပို၍ကျယ်ပြန့်စေခဲ့သည်။¹¹³ ၎င်း၏သက်တမ်း အစောပိုင်းကာလ များတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် နိုင်ငံသားတိုင်း၏လွှတ်တော် ဖြစ်ကြောင်းကို နိုင်ငံအနှံ့ လှည့်လည်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲပြီးစကာ ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းတစ်ခုတွင် လွှတ်တော်သစ်၏ ဆောင်ပုဒ်ကို သူက “ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တွေအနေနဲ့ ပြည်သူတွေရဲ့ ဆန္ဒနဲ့လိုအပ်ချက်တွေကို - ပြည်သူ့အသံ လွှတ်တော်အသံ၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒ လွှတ်တော်ဆန္ဒ၊ ပြည်သူ့လိုအပ်ချက် လွှတ်တော်ဆောင်ရွက် - ဆိုတဲ့ဆောင်ပုဒ်နဲ့အညီ ဖြည့်ဆည်းပေးနေပါတယ်”ဟု ထပ်မံဖော်ပြခဲ့သည်။¹¹⁴

လွှတ်တော်သည် ပြည်သူများ လွတ်လပ်စွာတင်ပြနိုင်သည့် နေရာဖြစ်သည်ကို အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းတွင် ရွေးချယ်ခံရသည့် ကချင်လူမျိုးရှေ့နေတစ်ဦးက တင်ပြခဲ့သည်။ လွှတ်တော်သည် တရားရုံးကဲ့သို့ဖြစ်ပြီး မဲဆန္ဒရှင်များမှာ အမှုသည်ဖြစ်ကာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှာ အာဏာရှိပြီး ဖိစီးတတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုမှ ကာကွယ်ပေးမည့် ရှေ့နေများ ဖြစ်သည်ဟု ဥပမာပြခဲ့သည်။¹¹⁵ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း အစိတ်အပိုင်းများအနက် အဆင့်မြင့်အစိုးရပိုင်းသို့ ဖွင့်ဟတင်ပြလိုဆုံးသူများမှာ ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်မှုများသည် လူများစုဖြစ်သော ဗမာတို့၏ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် ခံစားခဲ့ရသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုများကို ရှုတ်ချရင်း တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များအတွက် ၎င်းတို့၏လှုပ်ရှားရန်ကန့်သတ်မှုများကို ဖော်ပြနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့ကြသည်။

ကချင်၊ ရဝမ်၊ လီဆူး၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ချင်း နှင့် ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူ့ အရေးအရာကိစ္စများတွင် တိုင်းရင်းသားများ၏လိုလားချက် များ ပါဝင်ရန်အရေးကြီးပုံကို ၂၀၁၀၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်ကာလ များနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် လွှတ်တော်အတွင်း၌ အထူးအလေးထား ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည့် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု နိုင်ငံရေးပါတီများမှ နိုင်ငံရေးသမားများသည် အမေ့လျော့ခံ၊ လျစ်လျူရှုခံရသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အုပ်စုများ၏အသံများကို နိုင်ငံ၏အာဏာ အခင်းအကျင်းသစ်တွင် တဖန်ပြန်လည် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်ရန် အခြေခံအားဖြင့်ရည်ရွယ်လျက် မြန်မာ့ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ စစ်အစိုးရက အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ် ထားသည်ဟု အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ခဲ့သည့်တိုင် မြန်မာ့လွှတ်တော်သစ်သည် လူထုဆွေးနွေးငြင်းခုံရာ နေရာတစ်ခုကို ပုံဖော်ခဲ့ပြီဖြစ်ရာ ဗမာမဟုတ်သည့် အခြားလူမျိုး နိုင်ငံရေးသမားများ အနေဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ကပင် စောစီးစွာ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၀ ခုနှစ်သည် နိုင်ငံရေးအရ အပြောင်းအလဲရှိသည့်နှစ် မဟုတ်ခဲ့ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် လွတ်လပ်ရေးရချိန်ကတည်းက လက်နက်ကိုင်တော်လှန် ပုန်ကန်ခြင်းအပါအဝင် တိုင်းရင်းသား အခြေပြု တရားဝင်နိုင်ငံရေးပါတီများ တည်ထောင်ခြင်းစသော နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အမျိုးသားသရုပ်လက္ခဏာ တည်တံ့ရေးအတွက် ကာလကြာရှည် လုံးပမ်းတိုက်ခိုက်လာခဲ့ကြသည်။

ယင်းဖြစ်စဉ်သည် နယူးယောက်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခ ကာချန် ချန်ဒရာ(Kanchan Chandr) က အိန္ဒိယတွင် လေ့လာဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်နှင့် ဆင်တူဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု၊ အနိမ့်ခံလူနည်းစုမှလာသည့် နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် နိုင်ငံအဆင့် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အဆင့် အရေးအရာများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းထက် ၎င်းတို့၏လူမျိုးစုရေးရာများအား ပြောဆိုရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ညီနောင် တိုင်းရင်းသားများအတွက် အထောက်အကူပြုရန် ပို၍အလေးထားသည်မှာ သဘာဝတိမ်းညွတ်မှု ဖြစ်သည်။¹¹⁶ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် အထက်လွှတ်တော်မှ ချင်းကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက “ကျနော်တို့ပြည်သူတွေရဲ့အသံကို အလေးထားဖော်ထုတ် တင်ပြသွားချင်ပါတယ်။

¹¹¹ မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆
¹¹² Greg Power နှင့် Rebecca A. Shoot ၏ IPU အစီရင်ခံစာကို , The Changing Nature of Parliamentary Representation (Geneva and New York: IPU and UNDP, 2012). တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။
¹¹³ “Parliament to consider all voices, says Speaker,” Myanmar Times, September 19, 2011.
¹¹⁴ ပြည်သူများ၏ဆန္ဒများ၊ လိုအပ်ချက်များကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့တင်ပြခြင်းဖြင့် အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုလျက် လျက်ရှိ၊ မြန်မာ့အလင်း၊ ၂၀၁၂ ဇွန်၊ ၃ စာမျက်နှာ ၁။
¹¹⁵ မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ
¹¹⁶ Kanchan Chandra, “Patronage, Democracy, and Ethnic Politics in India,” in Clientelism, Social Policy, and the Quality of Democracy, edited by Diego Abente-Brun and Larry Diamond, 135-172 (Baltimore MD: The Johns Hopkins University Press, 2014).

အစိုးရဟာ ပြည်သူတွေရဲ့အရေးအရာတွေကို ဘယ်တုန်းကမှ ဂရုမစိုက်ခဲ့ပါဘူး”ဟု ဆိုသည်။¹¹⁷ အလားတူ ရခိုင်လွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များကလည်း အသစ်ပေါ်ထွက်လာသည့် နအဖခေတ် လွန်နိုင်ငံရေးနှင့် လွှတ်တော်အခင်းအကျင်းသစ်ကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး သီးခြားဖြစ်တည်မှုအတွက် အသုံးချရန်အားသန်မှုကို ဘယ်တုန်းကမှ ဖုံးကွယ်ထားခဲ့ကြချေ။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပြည်ခိုင်ဖြိုး လွှတ်တော်တွင်း၌ မြန်မာ့အမျိုးသားအဝန်းအဝိုင်းက နိုင်ငံခြားသားများအဖြစ် ကာလရှည်ကြာ မှတ်ယူထားသည့် ရိုဟင်ဂျာ ကိုယ်စားလှယ်များ ရှိနေမှုကိုလည်း ရှုတ်ချကြသည်။¹¹⁸

ပြည်သူ့အသံကို လွှတ်တော်တွင်တင်ပြပေးခြင်းသည် သီးခြားကိစ္စတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားပြုရမည့် တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်နေကြောင်း လူသိများခြင်းက ပို၍ပင် အကျိုးများစေသည်။ လွှတ်တော်သက်တမ်း ၂ ခုလုံးတွင် ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော်ထုံးစံဖြစ်သော မေးခွန်းမေးမြန်းခြင်း (၂ ပတ် ကြိုတင် တင်ပြရန်လိုသည်)၊ မိမိမဲဆန္ဒနယ်ကိစ္စများ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ချင်းပြည်နယ်မှ ရွေးကောက်ခံရသည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးအထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၊ အငြိမ်းစားရေတပ်အရာရှိတစ်ဦးက ပုံမှန် အစည်း အဝေးများတွင် မေးခွန်းမေးသည့်အခါနှင့် ဝင်ရောက်ပြောဆိုသည့်အခါတိုင်း တီဗီ သို့မဟုတ် သတင်းစာထဲတွင် ၎င်း၏ပုံရိပ်များကို မြင်တွေ့ ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး တက်ရသည်ကို သဘောကျသည်ဟုဆိုသည်။ နေပြည်တော်တွင် မဲဆန္ဒနယ်အကျိုးကို စွမ်းစွမ်းတံဆိပ် ကာကွယ် ဆောင်ရွက်ပေးနေခြင်းအား ၎င်း၏မဲဆန္ဒနယ်ကလည်း သိရှိနိုင်သည်။¹¹⁹ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုအား ကိုယ်စားပြု ခြင်းတွင် အများပြည်သူရှေ့၌ ရိုးရာဝတ်စုံဖြင့် သွားလာပြခြင်းသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများအရ မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးတွင် ကိုယ်စားလှယ် အားလုံး (စစ်တပ်ခန့်ထားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များမှလွဲ၍) ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်မှ ရိုးရာဝတ်စုံ သို့မဟုတ် ဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ (တိုင်းရင်းသားအခြေပြုပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် သမိုင်းကြောင်း နှင့်ယှဉ်သည့် ဝတ်စုံ၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ပင်နီတိုက်ပုံကဲ့သို့သော) ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် SNDP အနေဖြင့် ရှမ်းမဲဆန္ဒ နယ်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် ဗမာလူမျိုး ဦးရဲထွန်းသည် ဗမာဝတ်စုံထက် ရှမ်းဝတ်စုံကို ပို၍ဝတ်ဆင်သည်။¹²⁰ မေးမြန်းချက်တွင် ဖြေဆိုသူ အားလုံးက အချို့သော ခေါင်းဆောင်းနှင့်ခေါင်းပေါင်းများ ကြောင့် အဆင်မပြေမှုများရှိသော်လည်း အမျိုးသားဝတ်စုံသည် အရေးပါကြောင်း ပြောသည်။ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင်း တကယ်မရှိသည့် အားလုံးပါဝင်မှုရှိကြောင်းကို ပြသရန်အတွက် သရုပ်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

၄.၃။ မဲဆန္ဒရှင်အကျိုးဆောင်ရွက်ခြင်း

အသစ်စက်စက် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ၏ တာဝန်မှာ မဲဆန္ဒနယ်အကျိုးကို သယ်ပိုးရန်၊ ရှိထားသည့်ရင်းမြစ်များကို ကာကွယ် ရန်နှင့် ရင်းမြစ်အသစ်များကို ရှာဖွေရန် ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့အပေါ် အလွန်အကျွံမျှော်လင့်ချက်များ ထားရှိ ခြင်းလည်း ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ဥပဒေမဏ္ဍိုင်၏ ထိရောက်မှုထက် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ပို၍တာဝန်ခံ ရတတ်သည်။ ပြည်သူများနှင့်မဲဆန္ဒရှင်များတွင် ဒီမိုကရေစီနည်းကျဦးဆောင်ခြင်းကို ပြန်လည်ဖော်ဆောင်ရန် ကဲ့သို့သော ကျယ်ပြန့်သည့် နိုင်ငံရေးအတွေးအခေါ်နှင့်လိုလားချက်များ ရှိကောင်းရှိနိုင်သော်လည်း ကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ လမ်းနှင့် အလုပ်နေရာပေးနိုင်သည့် စက်ရုံများ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး လိုအပ်ချက်များလည်း အမှန်တကယ် ရှိနေနိုင်သည်။ ဒေသအလိုက် ပြောင်းလဲတတ်သောနိုင်ငံရေးဟု ဆိုရိုးရှိသည့် အတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

၎င်းမဲဆန္ဒရှင်များ၏တောင်းဆိုမှုများမှာ အများအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကဆန်သော ဒေသတွင်းပြဿနာများသာ ဖြစ်သည်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်တွင် ဖြေဆိုသူအများစုက ရှင်းပြသည်။ ဖြေဆိုချက်များမှာ မြို့နယ်အဆင့် အစိုးရ ပျူရိုကရက်များ၏ အမှုအကျင့်များနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်တော မှုများ၊ လမ်းနဘေးရွာငယ်လေးတွင် မည်သည့် အခါကမျှ လျှပ်စစ်မီးမရရှိကြောင်း၊ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်းများစွာက ပျက်စီးသွားသည့် တံတားကို အစားထိုးပြုပြင်ပေးမှု မရှိသေးကြောင်း၊ နိုင်ငံပိုင်ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ဒေသခံတပ်ရင်းက သိမ်းယူလိုက်သည့် မြေယာအကြောင်း အစရှိသဖြင့် ဖြစ်သည်။

ပြည်သူတစ်ဦးချင်းစီကသော်လည်းကောင်း၊ ကျေးရွာဥက္ကဋ္ဌများကသော်လည်းကောင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ကိုယ်စားလှယ်များကို ဝန်ဆောင်မှုဖြည့်ဆည်းပေးသူများအဖြစ် ရှုမြင်မှုမှာ တစ်စထက်တစ်စ မြင့်တက်လာသည်။ နအဖခေတ်လွန် ပထမလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သော ရှမ်းအမျိုးသားဒီမိုကရေစီပါတီမှ ဦးရဲထွန်း သည် ယင်းတာဝန်ကို အထင်အရှား ထမ်းဆောင်နေရသူ ဖြစ်သည်။¹²¹ ၎င်း၏မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်သော ရှမ်းပြည်၊ သီပေါရှိ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းပေးရန်၊ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး သို့မဟုတ် ဒေသခံတပ်ရင်းမှ တပ်ရင်းမှူးနှင့် ပြည်သူများကြားတွင် ကြားဝင်ပေးရန် နေ့စဉ်နီးပါး

¹¹⁷ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၃ ဩဂုတ်
¹¹⁸ ရခိုင်အမျိုးသားပါတီမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁ ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊
¹¹⁹ ၂၀၁၅ မိုးဦးကာလတွင် ရေကြီးမြေပြိုမှုကြောင့် အကြီးအကျယ်ပျက်စီးသွားခဲ့ရသော ချင်းပြည်နယ်၏ ဆိုးရွားသည့် သယ်ပို့ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံလိုအပ်ချက်ကို ပုံမှန် စွဲစွဲမြဲမြဲ ထောက်ပြလေ့ရှိသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်
¹²⁰ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင်
¹²¹ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင်

ဖုန်းဆက်ပြီး တောင်းဆိုကြသည်။ ၂၀၁၀ရွေးကောက်ပွဲ အပြီးတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်တစ်စုံတစ်ရာ ရလာသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဒေသခံများ၏ ကိုယ်စားလှယ်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာရရှိထားသူတစ်ဦးအဖြစ် ရှုမြင်ခြင်းခံရသည်။ “အလုပ်ရှာပေးဖို့လာပြောတဲ့သူတွေ လည်းရှိတယ်” ဟု ၎င်းက ရယ်မောရင်းပြောသည်။

ဇယားကွက် ၆။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေ¹²²

၂၀၁၃ - ၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေကို စတင်ချထားပေးသည်။ ရန်ပုံငွေမချမီ ၂ နှစ်အလိုတွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်များက ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်အောက်တွင် ထားရှိရန် ပထမဆုံးအကြိမ် ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုရသုံးစရိတ်မှ ကျပ်ငွေ ၃၃ ဘီလီယံကို နှစ်စဉ်ထုတ်ယူပြီး ၃၃ မြို့နယ်သို့ အညီအမျှ ခွဲဝေပေးသည်။ တံတား၊ ရေချိုရရှိရေး၊ ဆိုလာ၊ ကျောင်းပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း အစရှိသော ပြည်သူ့ရေးရာကိစ္စရပ်များတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် နှစ်စဉ် ကျပ်ငွေ သန်း ၁၀၀ ကို မြို့နယ်တိုင်းသို့ ချပေးသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တစ်ခုအတွင်း အပြီးဆောင်ရွက်ရမည့် အသေးစား ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်နိုင်သည်။ မဲဆန္ဒနယ် ၃၃၀ တိုင်းမှ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် ၄ ဦးစီက ပူးပေါင်းပြီး လုပ်ငန်းကြီးကြပ်သည်။ (ပြည်သူ့ လွှတ်တော်မှ ၁ ဦး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်မှ ၁ ဦး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်မှ ၂ ဦး) ယင်းကဲ့သို့ သောရန်ပုံငွေများအား အသုံးပြုခွင့်ရပါက အကျင့်ပျက်လာဘ်စားခြင်း၊ မဲဝယ်ခြင်း၊ ပြဿနာအမျိုးမျိုးတက်ခြင်းများ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု နိုင်ငံတကာလေ့လာချက်များတွင် တွေ့ရှိရသည်။ ဥပဒေပြုမူကြိုင်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမူကြိုင်၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကြား ပြည်သူများ၏နားလည်မှုကို ရှုပ်ထွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဇယားကွက် ၆ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေသည် ရွေးကောက်ပွဲကိုယ်စားလှယ်များအကြား ရေပန်းစားသည်။¹²³ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေများ ပူးတွဲစီမံရာတွင် ညှိနှိုင်းမှု၊ အပေးအယူများနှင့် အပြင်းအထန် ဆွေးနွေးခြင်းမှာ ထူးဆန်းသည့်ကိစ္စရပ် မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် မတူညီသည့်ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်ပါက ပို၍ပြင်းထန်နိုင်သည်။¹²⁴ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အပြတ်အသတ်အနိုင်ရပြီးနောက်ပိုင်း ယင်းကိစ္စများ လျော့နည်းသွားသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေ စတင်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဗမာ့ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်အများစုက အပြုသဘောဆောင်သည့် မှတ်ချက်များပေးကြပြီး ရသည့်အခွင့်အရေးကို အစွမ်းကုန်အသုံးပြုရန် ဆန္ဒရှိကြောင်းကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။ (ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ခွဲဝေချထားပေးသည့် နိုင်ငံရေး(distributive politics)ကို ဆန့်ကျင်ဘက်အဓိပ္ပာယ်အနေနှင့် နားလည်ထားကြသည့် အလျောက်)¹²⁵ မဲဆန္ဒနယ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းများကို ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် အားတက်သရောဆောင်ရွက်ကြပြီး ကျေးရွာသားများနှင့်မြို့နေလူထုတို့သည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်စားလှယ်များ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှုကို နောက်ကျသည်မရှိဘဲ သိရှိနေရပြီဟု ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည်။¹²⁶

၂၀၁၁ - ၂၀၁၆၊ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သက်တမ်းမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ကချင်လူမျိုး ဒေါ်ဒွဲဘူသည် ၎င်း၏မဲဆန္ဒနယ်အတွက် ဆောင်ရွက်စီမံပေးနိုင်ခဲ့မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဂုဏ်ယူနေသည်။ ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ကချင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ဝေးခေါင်လှသည့် အင်ဂျန်းယန် မြို့နယ်အတွက် ဆိုလာပြားများ ဝယ်ယူပေးနိုင်ခဲ့သည်။ မူကြိုကျောင်း ၃ ခုကိုလည်း တည်ဆောက် ပေးနိုင်ခဲ့သည်။¹²⁷ ၎င်း၏ဆောင်ရွက်ချက်များသည် နိုင်ငံရေးအရမူ အမြတ်မထွက်ခဲ့ပါ။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ၎င်းတစ်ယောက်တည်း မဟုတ်ပါ။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြန်လည်ရွေးကောက်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းမှာ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း အောက် နည်းသည်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေသည် မဲဝယ်ခြင်းဘက်ကို ဦးတည်စေသည်ဖြစ်သောကြောင့် ခိုင်မာမှန်ကန်မှု အားနည်းသည်။ ငွေလုံးငွေရင်းဖြင့် ချထားပေးသည့်ရန်ပုံငွေကို ဖွံ့ဖြိုးရေးထက် နိုင်ငံရေးအသာစီးရရေးအတွက် အသုံးပြုလျက် ရှိသော ကြောင့် လက်တစ်ဆုတ်စာကိုယ်စားလှယ်အချို့နှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေသည့် အရပ်ဘက်က လူ့အဖွဲ့အစည်း

¹²² Robertson et al., Local Developments Funds in Myanmar, 11.
¹²³ လတ်တလောနှစ်များအတွင်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော နိုင်ငံတော်ကပွဲပိုးသည် အခြားသောအစီအစဉ်များလည်း ရှိသေးသည်။ ဒေသတွင်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေ၊ (၁၉၆၀၊ ၂၀၁၄ တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်) ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးရန်ပုံငွေ နှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေ။ Robertson et al., Local Developments Funds in Myanmar.
¹²⁴ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစု တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ မတ်လ။
¹²⁵ အာရှနှင့်အာဖရိကနိုင်ငံများရှိ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေပမာဏ မြင့်တက်လာမှုကို လေ့လာရန် Mark Baskin and Michael L. Mezey, eds., Distributive Politics in Developing Countries: Almost Pork (Lanham, MA: Lexington Books, 2014).
¹²⁶ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ မြို့နယ်တစ်ခုမှ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်။
¹²⁷ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ

အချို့က ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။¹²⁸ လွှတ်တော် အသစ်အသက်ဝင်ပြီးနောက် အတော်အတန် လွတ်လပ်မှုတစ်သော ရွေးကောက်ပွဲ တစ်ကြိမ် သာ ကျင်းပပြီးစီးသည့်အချိန်တွင် ငွေလုံးငွေရင်းချထားပေးမှု၊ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် နိုင်ငံရေး၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၊ မဲဝယ်ခြင်း နှင့် တဖန်ပြန်လည်ရွေးကောက်ခံရမှုတို့အကြား အဆုံးသတ် ကောက်ချက်ချရန် ခက်ခဲလျက်ရှိသေးသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တာဝန် ယူပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ယခင် လွှတ်တော်၏ ကောင်းမွန် ဆိုးမွေများကို လက်ခံကျင့်သုံးရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်ကို သိရှိထားရမည်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များအနှံ့ မဟုတ်သည့်တိုင် အချို့သော နယ်မြေများသို့ ထင်သာမြင်သာသည့် အကျိုးပြုမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန် တိုက်ရိုက် အားပေးသည့် မူဝါဒအဖြစ် ရှုမြင်ခံရသည်။¹²⁹ ရခိုင်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက “မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုကို တစ်နှစ်မှာ သိန်းတစ်ထောင်ပေးတာ မလောက်ဘူး”ဟု ငြီးငြူပြောဆိုသည်။¹³⁰ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များက လိုလားသော်လည်း နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက အားတက်သရော ထောက်ခံခြင်းမပြုသည့် နိုင်ငံရေးအရ ဘေးသင့်စေနိုင်သော ရန်ပုံငွေအစီအစဉ် ဆက်လက်တည်ရှိနေစေရန် ရွေးချယ် ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက် ပြီးစီးသွားသောစီမံကိန်းများ စစ်ဆေးခြင်းတွင် တာဝန်ခံမှု မှန်မှန်ကန်ကန်ပေါ်ပေါက်ရန် အဓိကလိုအပ်သည်။¹³¹

¹²⁸ “Vote-buying fears over MP funds plan,” Myanmar Times, December 15, 2013.

¹²⁹ “Suu Kyi says president should not have rejected Parliament’s funding plan,” Radio Free Asia, December 18, 2013.

¹³⁰ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ရခိုင်အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီကိုယ်စားလှယ်၊ တစ်သိန်းကို Lakh ဟု ရည်ညွှန်းသည်။ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်တွင်အသုံးပြုသည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။ (မြန်မာတွင်လည်း အကျုံးဝင်သည်။ lakh တစ်ထောင်သည် သန်း ၁၀၀ ဖြစ်သည်။)

¹³¹ UNDP မှ အရာရှိများနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန် ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

အခန်း ၅။ ဥပဒေပြုခြင်း

လွှတ်တော်တစ်ခုသည် ဥပဒေ ပြုသည်၊ ဥပဒေသစ်များ ရေးဆွဲသည်၊ ပြုပြင်သည်။ ဥပဒေဟောင်းများကို ဖော်ထုတ်ပြီး ပြင်ဆင်သည်၊ အသစ်ပြုပြင် ရေးဆွဲသည်။ ဥပဒေပြုခြင်းသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အနေဖြင့် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည့် အရေးကြီးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။¹³² အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေး မဏ္ဍိုင်ကြား အာဏာမျှမျှ၊ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အမှုအကျင့်နှင့် လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်မှုတို့သည် လွှတ်တော်တစ်ခုအနေဖြင့် ဥပဒေပြုနိုင်မှုပြုနိုင်မှုကို ပုံဖော်သည်။¹³³ ဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲခြင်း၊ ထိန်းချုပ်နိုင်မှု၊ ဆွေးနွေး ပြုပြင်နိုင်မှု၊ စောင့်ကြည့်နိုင်မှု တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ထိန်းချုပ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာသည်လည်း လွှတ်တော်၏ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှု အဆင့် အတန်းကို ဖော်ပြနေသည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။¹³⁴

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အသစ်အဆန်းဖြစ်သော ဖက်စပ်သမ္မတစနစ်တစ်ခုကို ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ ဥပဒေပြုသည့်နေရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတကို လုပ်ပိုင်ခွင့် အများဆုံး ပေးထားသည်။ အစပြုတင်ပြလာသည့် ပြည်သူ သို့မဟုတ် အစိုးရဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းများကို ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးပြီး အများစုကို အတည်ပြုပေးရန် တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွက် အပိုဒ် ၉၅ မှ ၁၀၂၊ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အတွက် အပိုဒ် ၁၃၆ မှ ၁၄၀၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် အပိုဒ် ၁၅၆ မှ ၁၆၀ တွင် ကျယ်ပြန့်စွာ ဖော်ပြရေးသားထားသည်။ လွှတ်တော်တစ်ခုချင်းစီရှိ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားသည်။ လွှတ်တော် ၂ ခုရှိ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ တစ်ထပ်တည်း နီးပါးဖြစ်သည်။ ယင်းကို အခန်း ၁.၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

၅.၁။ ။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း ဥပဒေပြုမှုပုံစံများ (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆)

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးစီးသည့် လွှတ်တော်သက်တမ်း ၅ နှစ်အတွင်း ဥပဒေရေးဆွဲမှုကို လေ့လာကြည့်ပါက အချက် ၃ ချက်ကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ (၁) အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်သည် ဥပဒေပြုရေးအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲသည်၊ ချုပ်ကိုင်ထားသည်။ မူဝါဒရေးဆွဲမှုတစ်ခု အစပြုရန်အတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များတွင် အခွင့်အရေးအနည်းငယ်သာရှိသည်။ (၂) လွှတ်တော်၏အခြားသောတာဝန်များနှင့်အခန်းကဏ္ဍများအား မှေးမှိန်သွားသည်အထိ လွှတ်တော်သည် ဥပဒေအများအပြားကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ ဥပဒေပြုရေးကို တရားလွန် အားစိုက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ (၃) ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ လျင်လျင်မြန်မြန် ကျွမ်းကျင်လာကြသည့်တိုင် ဥပဒေကြမ်းပြုစုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အားကောင်းမောင်းသန် မဖြစ်ခဲ့ချေ။ ၁၉၅၀ နောက်ပိုင်းမှစပြီး ပျောက်ကွယ်သွားသည့် အစဉ်အလာနှင့် အစုအဖွဲ့ လိုက်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ကင်းမဲ့သွားမှု များကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရသည့် အားနည်းချက်များဖြစ်သည်ဟု ဖေးဖေးမမ မှတ်ချက်ချနိုင်သည်။

ပထမအနေဖြင့် ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၆ ကာလအတွင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် မူဝါဒချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အစပြုတင်ပြသည်မှာ ရှားပါးလှသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေပေါင်း ၂၃၂ ခုတွင် အများစုမှာ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ပြင်ဆင်ထားသည်များ၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးကော်မရှင် သို့မဟုတ် ရှေ့နေချုပ်ရုံးကဲ့သို့သော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေပြုရေးနှင့်ဆိုင်သည့် အစုအဖွဲ့ များက တင်ပြလာသော ဥပဒေကြမ်းများ ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်၊ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် တင်ပြသည့် ဥပဒေကြမ်း အနည်းငယ်ကိုသာလျှင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက တစ်ဦးချင်းစီ ပြင်ဆင်တင်ပြ ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ တစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အတိုက်အခံကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့် ဥပဒေကြမ်းပြင်ဆင်တင်ပြနိုင်သည့် အခွင့်အရေး အပြည့်အဝရှိသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်တော် ပြင်ဆင်တင်ပြသည့် ဥပဒေကြမ်းများမှာ ရှားပါးလှသည်။ ဥပဒေတစ်ခုအဖြစ် အတည်ဖြစ်လာ ရန် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဖြတ်ကျော်နိုင်သည်မှာလည်း ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲကိစ္စ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပြင်ဆင်မှုအားနည်းသော တစ်ကိုယ်တော်တင်ပြသည့် ဥပဒေကြမ်းများသည် လွှတ်တော်တွင်း အဆိုတစ်ခု၊ အခြားဥပဒေမူကြမ်း သို့မဟုတ် ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရာတွင် ထပ်ပေါင်းခြင်း သို့မဟုတ် လွှတ်တော်နေ့စဉ်အစည်းအဝေးတွင် မေးခွန်းတစ်ခုအနေဖြင့်သာ အဆုံးသတ်လေ့ရှိသည်။¹³⁵ အများစုမှာ မဲခွဲရာတွင် ရှုံးနိမ့်သဖြင့် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက နေ့စဉ်အစည်းအဝေးအစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းမပေး သည်များလည်း ရှိသည်။

ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သည် အလုပ်များပြီး အလွန်တက်ကြွသည့်သဏ္ဍာန်အဖြစ် ရံဖန်ရံခါတွင် တွေ့မြင်ယူဆနိုင်သော်လည်း ဥပဒေပြုခြင်း

¹³² Olson, Democratic Legislative Institutions, 145-51.
¹³³ Sebastian M. Saiegh, "Lawmaking," in Martin et al., Oxford Handbook of Legislative Studies, 481-513. တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။
¹³⁴ နှိုင်းယှဉ်တင်ပြထားမှုများကို လေ့လာနိုင်ရန် Arter, Comparing and Classifying Legislatures. တွင် ကြည့်ပါ။
¹³⁵ တစ်ကိုယ်တော် ဥပဒေကြမ်းတင်ပြခြင်း အနည်းငယ်သာရှိမှုအပေါ် ကိုယ်စားလှယ်များ အကြောင်းအမျိုးမျိုးပြကြသည့်အနက် ဥပဒေရေးရာ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိခြင်း၊ အလုပ်များလွန်းခြင်း၊ တင်ပြရန်စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခြင်းများပင် ပါဝင်သည်။ Fink, Myanmar's Proactive National Legislature, 340; နှင့် Egrettau, "Emerging Patterns of Parliamentary Politics," 74-5. ကိုကြည့်ပါ။

ကိစ္စများတွင်မူ တက်တက်ကြွကြွ မရှိလှပေ။¹³⁶ မူရင်းဥပဒေကို အကြမ်း ရေးဆွဲရမည့်အစား အဆိုပြုမှု၊ မေးခွန်းများနှင့် ပြင်ဆင်မှုများကိုသာ ဥပဒေပြုရေးနည်းလမ်းအဖြစ် အဓိကအသုံးပြုသည်။¹³⁷ ဝန်ကြီးဌာနမှပျံ့နှံ့ရက်များ ပြင်ဆင်လာသည့် ဥပဒေကြမ်းများအား ဆွေးနွေးခြင်း၊ ထောက်ပြခြင်း၊ ရံဖန်ရံခါ ပယ်ချခြင်းများကို အလွယ်တကူ လုပ်ငန်းပြီးမြောက်စေသည့် နည်းလမ်းများအဖြစ် ယူဆထားကြသည်။¹³⁸ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ယင်းနည်းလမ်းဖြင့် ၎င်းတို့နှင့်အကျွမ်းတဝင် မရှိသည့် ခေါင်းစဉ်မှ ကိစ္စတစ်ခုကို ထုတ်နှုတ် ဆွေးနွေးနိုင်ခွင့် ရလာကြသည်။ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသော မဲဆန္ဒနယ်၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရေးကိစ္စအား ဥပဒေကြမ်းထံသို့ ထည့်သွင်းခြင်းကို ဥပဒေကြမ်းပြုရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။

ဥပဒေကြမ်းအား မိမိဇာတာရေးဆွဲတင်ပြနိုင်ခြင်းကို ဂုဏ်ယူကြသည့် ကိုယ်စားလှယ်တချို့ရှိခဲ့သည်မှာ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း အစပိုင်း ကတည်းကဖြစ်ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုမှ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း အပါအဝင် ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဌေးဦးသည် လယ်ယာမြေအသုံးချမှုကို အဓိကထားသည့် ဥပဒေကြမ်းတစ်ရပ်ကို အောက်လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းခဲ့သည်။¹³⁹ ၂၀၁၂ ဇူလိုင်တွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်း ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးတီခွန်မြတ်သည် ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေး ဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုရန် အဆိုတင် သွင်းခဲ့သည်။¹⁴⁰

ပြည်ထောင်စုအစိုးရက လွှမ်းမိုးထားသည့် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စနစ်တကျဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ခြင်းသည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မှ သွေဖီသည့် ကိစ္စတစ်ခုမဟုတ်ပါ။ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံး သည့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်များ၊ အထူးသဖြင့် လွှတ်တော်စနစ်များတွင် အစိုးရက ဥပဒေပြုရေးအစီအစဉ် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ချုပ်ကိုင်ထားပြီး ဆွေးနွေးသမျှ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဥပဒေအဖြစ်အတည်ပြုသည့် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်ချက်ဟု သုံးနှုန်းသည့် အလွတ်သဘော သတ်မှတ်ချက်တစ်ခုရှိသည်။¹⁴¹ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင် ခြင်းမပြုလုပ်သရွေ့ မြန်မာ့ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အနေနှင့်လည်း လာမည့်သက်တမ်းများတွင် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ အစပြု ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း များများစားစား ရမည်မဟုတ်ပါ။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဖက်စပ်သမ္မတစနစ်ကို ရွေးချယ်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ နှစ်များက ဝက်စ်မင်စတာပါလီမန်စနစ်နှင့်ဆင်သည့် နိုင်ငံရေးစနစ်သို့ ပြန်ပြောင်းသွားရန်မှာ အခြေအနေ ပံ့ပိုးမှု အနည်းငယ်သာ ရှိနေသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းလွှတ်တော်သည် အခြားသော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာတာဝန်များ လစ်ဟာသွားသည်အထိ ဥပဒေပြု ရေး(ပြန်လည်ရေးဆွဲရေး)ပေါ်တွင် အာရုံစိုက်လွန်းသည်ဟု ပြည်တွင်းပြည်ပ လေ့လာသူအများစုက တစ်သံတည်း မှတ်ချက်ချသည်။ ၂၀၁၁ ဇန်နဝါရီမှ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ထိ လွှတ်တော် ၃ ရပ်မှ အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေပေါင်း ၂၃၂ ခု ရှိသည်။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ၄၆ ခုနှုန်း ဖြစ်သည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင်ကြည့်ပါ) အရေအတွက်မြင့်မားသော်လည်း ဇယားကွက် ၄ အရ ပြန်လည်သုံးသပ်မည်ဆိုလျှင် အတည်ပြုလိုက်သည့်ဥပဒေသစ် ၄၅ ရာခိုင်နှုန်း(သို့မဟုတ် ၁၀၅ ခု)သည် ဥပဒေဟောင်းတစ်ခုကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဒုတိယအကြိမ် သို့မဟုတ် တတိယအကြိမ် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမတိုင်မီ အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေ ၁၇ ခု(၇.၃ ရာခိုင်နှုန်း)သည်လည်း စာသားအသစ် ထပ်မံထည့်သွင်းခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဥပဒေဟောင်းများကို ဖျက်သိမ်းသည့် ဥပဒေ ဖြစ်သည်။ ယင်းဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် လွှတ်တော်ကော်မတီများတွင် အလေးအနက် ကျယ်ပြန့်စွာဆောင်ရွက်ရန် မလို၊ အချိန်ပေးရန် မလို၊ အသေးစိတ်ဆွေးနွေးရန် မလိုပါ။ တည်ဆဲဥပဒေတစ်ခုကို ဖျက်သိမ်းသည့် ဥပဒေကြမ်းသည် စာမျက်နှာ ၁ မျက်နှာသာရှိသည့် ဥပဒေဖြစ် သည်။ ထို့ပြင် ဥပဒေသစ်အများစုမှာ တည်ဆဲဥပဒေများပေါ်တွင်အခြေခံပြီး စာသားနှင့်ခေါင်းစဉ်သာ ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်း ဖြစ်ကာ ၎င်းတို့ကို "ပြုပြင်ဖြည့်စွက်ခြင်း"ဟု အမည်မတပ်ပဲ ဥပဒေသစ်များအဖြစ် ယူဆခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီး များ အထူးထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ(၂၀၁၅)သည် ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အထူးထိမ်းမြားခြင်းနှင့် အမွေခံဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်၊ အဆင့်မြှင့်၊ ထပ်ပေါင်းတိုးချဲ့ထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေကြမ်း ၂၃၂ ခုအနက် ထက်ဝက်အောက်သည်သာ အသစ်ဖြစ်ပြီး၊ နအဖခေတ်လွန် အစုအဖွဲ့အမျိုးမျိုးမှ မူကြမ်းရေးဆွဲပြုရာသည့် ဥပဒေများဖြစ် သည်။ ယင်းတို့အနက် ဥပဒေ ၁၆ ခု(သို့မဟုတ် ၆.၉ ရာခိုင်နှုန်း) သည် ဘဏ္ဍာငွေရသုံးစရိတ်နှင့်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများ (နှစ်အလိုက် ငွေကြေးမူကြမ်း သို့မဟုတ် ဘဏ္ဍာငွေ ရသုံးစရိတ် ဥပဒေ) ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေကြမ်းများ၊ နှစ်အလိုက် ထပ်ဆောင်းရသုံးစရိတ် ဥပဒေကြမ်းများ နှင့်တွဲဖက်ပြီး နှစ်စဉ်နိုင်ငံဘာ သို့မဟုတ် ဒီဇင်ဘာတွင် ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်သည်။

¹³⁶ I follow here the typology of legislative bodies set out by Professor Michael Mezey. See Mezey, Comparative Legislatures.
¹³⁷ Chit Win, "The Hluttaw and Conflicts in Myanmar," 211-12
¹³⁸ အမျိုးသားလွှတ်တော် အခွင့်အရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နှင့် မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ မတ်လ။
¹³⁹ "First Pyithu Hluttaw seconde regular session goes on for seventh day", New Light of Myanmar, August 31, 2011, p. 7. See also Thomas Kean, "More warnings over land bills," Myanmar Times, February 20, 2012.
¹⁴⁰ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင် "Pyithu Hluttaw session continues for seventh day", New Light of Myanmar, July 13, 2012, p. 8.
¹⁴¹ Olson, Democratic Legislative Institutions, 84. အမေရိကန်ကွန်ဂရက်သည် ယင်းစည်းမျဉ်းနှင့်ကင်းလွတ်သည့် ချွင်းချက်ဖြစ်သည်။

ဇယား (၄)။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း စည်းဝေးအလိုက် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေအရေအတွက်

ပုံမှန်အစည်းအဝေး	အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေအရေအတွက်
ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၁ ဇန်နဝါရီ - မတ်) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၀ ၀ ၀
ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၁ သြဂုတ် - နိုဝင်ဘာ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၅ ၉ ၂
တတိယအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၂ ဇန်နဝါရီ - မေ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၁ ၂ ၀
စတုတ္ထအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၂ ဇူလိုင် - စက်တင်ဘာ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၆ ၁ ၁
ပဉ္စမအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၂ အောက်တိုဘာ - နိုဝင်ဘာ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၇ ၀ ၃
ဆဌမအကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ - မတ်) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၃ ၅ ၄
သတ္တမအကြိမ်အစည်းအဝေး(၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ - သြဂုတ်) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၇ ၇ ၀
အဋ္ဌမအကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ - နိုဝင်ဘာ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၇ ၃ ၀
နဝမအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ - မတ်) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၂၂ ၉ ၁
ဒဿမအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၄ မေ - ဇူလိုင်) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၅ ၉ ၁
ဧကဒဿမအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၄ စက်တင်ဘာ - နိုဝင်ဘာ) တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၂၀ ၁၂ ၂

ဒွါဒသမအကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီ - ဩဂုတ်)	၅၆
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၂၅
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၂
တေရသမ အကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ - ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ)	၄၃
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၂၃
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁
စုစုပေါင်း	၂၃၂
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၁၀၅
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၁၇

ဥပဒေပြုမှုများ အလွန်အကျွံပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်၏ (အတိအကျဆိုရလျှင်) ၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီမှ ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီထိ ကျင်းပခဲ့သည့် အချိန်အကြာဆုံးပုံမှန်အစည်းအဝေး ၂ ခုသည် အခြားသော လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအတွက် ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် နေပြည်တော်တွင် ပြုလုပ်သည့် မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများတွင် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုဆိုင်ရာ တာဝန်များမှာ လိုအပ်သည်ထက် ပိုနေခဲ့သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ထက် ကျော်လွန်ဆောင်ရွက်နေသည့် အစုအဖွဲ့များအပေါ် ထိန်းကျောင်းနိုင်မှုလည်း အားနည်းခဲ့ပြီး နအဖခေတ်လွန်လွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းတွင် အများပြောလေ့ရှိသည့် အပြန်အလှန်ထိန်းညှိမှု (check and balance) မှာလည်း ပမာမခန့် ပြုခံခဲ့ရသည်။ ယင်းပုံစံသည် လွှတ်တော်များမှ အခြေခံဥပဒေအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိပြီး၊ အဓိကကျအရေးပါသော ဥပဒေကြမ်း ကော်မတီများကို အလုပ်ပိုစေခဲ့သည်။ အဖွဲ့ဝင်နှင့်ဝန်ထမ်းများ အပေါ်တွင် မတန်တဆဖိအားများ ကျရောက်စေခဲ့သည်။ ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကိုလည်း လျှို့ဝှက်စွာ ဆောင်ရွက်သည်။ အစောပိုင်း အစည်းအဝေးများတွင် ဥပဒေမူကြမ်းများကို ဆွေးနွေးရန်နှင့် မှတ်ချက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အများပြည်သူများရှေ့ ထုတ်ပြန်သည်မှာ ရှားပါးလှသည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များပင်လျှင် မည်ကဲ့သို့ပြင်ဆင်လိုက်သည်ကို မသိလိုက်ရဘဲ ကက်ဘီနက်က လွှတ်တော်အတွင်းသို့ အလျင်အမြန် တင်သွင်းလေ့ရှိသည်။¹⁴²

ကောင်းကျိုးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တည်ဆဲဥပဒေ ၄၀၀ ကျော်ကို အလေးအနက်ထားပြီး မပြည့်မစုံရေးသားထားသည့် ခေတ်မီတော့သော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့်ဥပဒေများကို ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန် အားထုတ်ခြင်းများသည် အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လွှတ်တော် ပထမသက်တမ်းကိုယ်စားလှယ်များ၏ နိုင်ငံရေးအရပါဝင်မှု အားကောင်းသည့် လက္ခဏာဖြစ်သည်။ အာဏာရှင်ထောက်တိုင်များ ဖြိုဖျက်ရေးအား စဉ်းစားရန် ဆန္ဒရှိလာသည်ကို ညွှန်းဆိုသကဲ့သို့ (ပြည်ခိုင်ဖြိုးကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ အာဏာရှင်ခေတ်လက်ကျန်များ ဖြစ်နေသည် မှာ အံ့ဩစရာ ဖြစ်သည်) တရားဥပဒေစနစ် ပို၍တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်လိုသည့်ဆန္ဒများ ရှိနေကြောင်းကိုလည်း ပြသရာရောက်သည်။ အာဏာရှင်ခေတ်လွန်လွှတ်တော်၏ ပထမသက်တမ်းသည် ဥပဒေရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ရာနေရာအဖြစ် အောင်မြင်စွာ နေရာယူနိုင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းနှင့် လူမှုစီးပွားပိုင်းတွင် အပြောင်းအလဲတစ်ချို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။¹⁴³

တတိယအနေဖြင့် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း ဆွေးနွေးအတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများ၏ အရည်အသွေးမှာ အလွန်နိမ့်ကျသည်။ လွှတ်တော်သည် ခနော်ခန့်အခြေအနေတွင်သာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ စုဖွဲ့မှုအစဉ်အလာနှင့် စုဖွဲ့မှုဆိုင်ရာလုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းမှာလည်း ကာလရှည်ကြာ ပျောက်ဆုံးခဲ့သည်။ လွှတ်တော်အစပိုင်းတွင် ရေရှည်တည်တံ့မည့် ဥပဒေ၊ ခိုင်မာသည့်ဥပဒေများ ရေးသားပြုစုနိုင်ရန်အတွက် နည်းပညာပိုင်း၊ နိုင်ငံရေးပိုင်း အလွန်အမင်း အားနည်းခဲ့သည်။¹⁴⁴ အမှားများ၊ မပြည့်စုံမှုများအပြင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ ဥပဒေ မူကြမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မပြီးနိုင်မီပင် ပြင်ဆင်ကြရသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာသည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံမှာ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အာဏာရှင်စနစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားပြု နိုင်ငံရေးစနစ်များ ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီကာ ပျောက်ကွယ်ခဲ့သည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယင်းအခြေအနေမျိုးနှင့် ကြုံတွေ့ရမည်ကို အလွယ်တကူ ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ လွှတ်တော်နှင့်အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်ကို တိုင်းတာရန်မှာ ၎င်းတို့အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများ၏ အရည်အသွေးအပေါ် အခြေခံရမည်ဖြစ်ပြီး အရေးအတွက်နှင့် တိုင်းတာရမည် မဟုတ်ပါ။ ဥပဒေအများအပြား အတည်ပြုခြင်း အထူးသဖြင့် မပြည့်မစုံရေးသားထားသည့် ဥပဒေများ အလွယ်တကူအတည်ပြုခြင်းသည် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ ထက်မြက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိသည့် ကိစ္စများဖြစ်သည်။

¹⁴² ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥပဒေကြမ်းကော်မတီဝင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ၊ နေပြည်တော်။
¹⁴³ "Legislating Reform?" and in Cheesman and Farrelly, Conflict in Myanmar, 221-41.
¹⁴⁴ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်အတွက်လည်း အကျိုးဝင်သည်။ ဥပမာ International Crisis Group (ICG) ၏ "Not a Rubber Stamp": Myanmar's Legislature in a Time of Transition, Asia Briefing No. 142 (Brussels and Yangon: ICG, 2013), 14; and Murphy, Survey of Myanmar, 27 ကို ကြည့်ပါ။

၂၀၁၀ လွှတ်တော်သက်တမ်းမှ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ ရွေးချယ်ရန်နည်းလှသည့် အခင်းအကျင်းတွင် ဥပဒေပြုရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရန် အတင်းတာဝန်ပေးခြင်း ခံလိုက်ကြရသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ရွေးကောက်ခံရပြီးသည်နှင့် ဥပဒေရေးရာကိစ္စများတွင် စိတ်ဝင်စားမှုပြုသူဦးရေမှာ လက်တစ်ဆုတ်စာသာ ရှိသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရောက်ခဲ့သူများ(အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များအတွက်မူ ၂၀၁၂ သို့မဟုတ် ၂၀၁၅)ကလည်း ၎င်းတို့ လွှတ်တော်သို့ ဝင်ရောက်ရသည့် အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာများကို ကိုယ်စားပြုသည့်အသံများအား ထုတ်ဖော်ရန်ဖြစ်ပြီး ဥပဒေသစ်များ ရေးဆွဲရန်၊ ဆွေးနွေးရန်မဟုတ်ဟု ဝန်ခံခဲ့ကြ သည်။ စည်းလုံးရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ ကချင်ပြည်နယ်၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးခက်ထိန်နန်က ဥပဒေရေးရာနှင့်လုပ်ငန်းပိုင်းကို ပံ့ပိုးပေးရန် ထက်မြက်သည့် ပါတီလုပ်ငန်းစဉ်မရှိဘဲနှင့် ပါတီဝင်များနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်များအဖို့ ဥပဒေရေးရာစာရွက် စာတမ်းများ ပြုစုရန်မှာ ခက်ခဲသည်ဟု ငြီးငြူပြောဆိုခဲ့သည်။¹⁴⁵ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ပြည်ထောင်စု အဆင့်ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ အသံထွက်ခြင်းမရှိဘဲ သစ္စာခံတစ်သီးပုဂ္ဂလများမှာလည်း တက်ကြွမှုမရှိသည့် ဥပဒေပြုကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ် ဖြတ်သန်းကိုယ်စားပြုခဲ့ကြသည်။

၅.၂။ လွှတ်တော်ဖန်တီးသည့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲ

အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ပထမလွှတ်တော်သက်တမ်းသည် ဥပဒေပြုရေးနှင့်ပတ်သက်လျှင် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ပိုမိုကောင်း မွန်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးသို့ သွားနေသည့်လမ်းကြောင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်ခြင်းမရှိဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ခြင်း မရှိပါ။¹⁴⁶ လွှတ်တော် အသစ်၏ နိုင်ငံရေးအရအရေးပါမှုကို လေ့လာသူအများအပြားက အစောပိုင်းကာလများမှစပြီး ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။ ရည်မှန်းချက်ကြီး မားသည့် တပ်မတော်ညှိနှိုင်း ကွပ်ကဲရေးမှူးဟောင်း သူရဦးရွှေမန်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အချိန် ကာလများကို ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်သည်။¹⁴⁷ သမ္မတဦးသိန်းစိန်သို့ အပ်နှင်းထားသည့် သမ္မတအာဏာနှင့် ယှဉ်ပြိုင်လျက် ဥပဒေပြု မဏ္ဍိုင်သစ်သည် စစ်အာဏာရှင်စနစ်တွင် ပါဝင်ခဲ့သူအများအပြား ပါဝင်နေလင့်ကစား အာဏာရှင် ခေတ်လွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ထင်သာမြင်သာရှိသည့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများကို ၂၀၁၀ နှစ်အစောပိုင်းကပင် ပြသနိုင်ခဲ့သည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ဥပဒေအများစုမှာ လူမှုစီးပွားကဏ္ဍမှ ကိစ္စရပ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်သည်။ ကလေးသူငယ် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေး၊ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထွက်ကုန် ကုန်သွယ်မှုများသည် ဝင်ငွေခွန်ကိစ္စ၊ ခုံသမာဓိ ကိစ္စနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုဆိုင်ရာကိစ္စများထိ ပါဝင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဥပဒေကြမ်းအများအပြားသည် အာဏာရှင်ခေတ်မှ ရက်စက်သည့်ဥပဒေများကို ဖျက်သိမ်းရန်ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် တင်ပြခြင်းများ ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၉၉၆ ခုနှစ် နဝတအစိုးရ လက်ထက်တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်တာဝန်ကို တည်ငြိမ်အေးချမ်းစွာ စနစ်တကျ လွှဲပြောင်းပေးရေးနှင့် အမျိုးသားညီလာခံ လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်ရေးတို့အား နှောင့်ယှက်ဆန့်ကျင်ခြင်းမှ ကာကွယ်သည့်ဥပဒေသည် အမျိုးသားညီလာခံကို ဝေဖန်သူများအား ဖိနှိပ်ရန်နှင့် ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အထိ စစ်အာဏာရှင်များ ရေးဆွဲခဲ့သည့် အခြေခံဥပဒေကို ဝေဖန်သူများအား နှိမ်နင်းရန်အတွက် ဖြစ်သည်။

စစ်အာဏာရှင်တို့သည် ယင်းဥပဒေကို အစွမ်းကုန် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သဘောထားကွဲပြားမှုများကို နှိမ်နင်းရန်အတွက် ထောင်နှစ် ၂၀ ချခြင်း၊ ထောင်ချခံရသူ၏ နေအိမ်ဥစ္စာများအား သိမ်းဆည်းခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဥပဒေကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ပြည်ခိုင်ဖြိုး လွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်က အမျိုးသားလွှတ်တော်၌ အဆိုတင်သွင်းကာ ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။¹⁴⁸

၁၉၀၉ ခုနှစ် ကြိမ်ဒဏ်ပေးခြင်းဥပဒေကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ရုတ်သိမ်းခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှဘားမားအင်ပါယာ တစ်နံတစ်လျား ကြိမ်ဒဏ်ပေးရန်သတ်မှတ်ထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။¹⁴⁹ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် လွှတ်တော်က ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစီတန်းလှည့် လည်ခွင့်ဆိုင်ရာဥပဒေကို အတည်ပြုပြီး နောက်ပိုင်း ပြည်သူလူထုများ စုရုံး ဆန္ဒပြမှုကို တားဆီးထားသည့် နဝတ အမိန့်အမှတ် ၂/၁၉၈၈ ကိုလည်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။¹⁵⁰ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း နဝတ မှ လူ ၅ ဦး အထက် စုရုံးခြင်းကို ပိတ်ပင်ခဲ့သည့်ဥပဒေအား ဖျက်သိမ်းခဲ့မှုကို အများက ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ဆန္ဒပြပွဲများဖြင့် အသစ်ပြဌာန်းလိုက်သောဥပဒေကို စမ်းသပ်ခဲ့ကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ မြစ်ဆုံရေကာတာစီမံချက်နှင့် တရုတ်ကုမ္ပဏီက ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေသော ပုံရွာမြို့အနီးမှ လက်ပံတောင်းတောင် ကြေးနီတူးဖော်ရေးစီမံကိန်း ကိစ္စများအပါအဝင် အခြားကိစ္စများကို

¹⁴⁵ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ဖေဖော်ဝါရီ။
¹⁴⁶ Htet Khaung Linn, "Myanmar parliament gets mixed score for performance," Myanmar Now, December 13, 2015.
¹⁴⁷ Kean ၏ ရှင်းပြချက်အရ "Myanmar's Parliament," 43-74; and Crouch, "Legislating Reform?"
¹⁴⁸ "Thein Sein repeals repressive law on public speeches," Irrawaddy, January 26, 2013.
¹⁴⁹ ၁၉၀၉ ကြိမ်ဒဏ်ပေးခြင်း အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေ အမှတ် ၂၇/၂၀(ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်)။ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီများဖြစ်ခဲ့သော အိန္ဒိယတွင် ၁၉၅၅၊ ပါကစ္စတန်တွင် ၁၉၉၆ ၌ ယင်းဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်မူ ယနေ့တိုင် အသက်ဝင် နေဆဲဖြစ်သည်။
¹⁵⁰ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဆိုင်ရာဥပဒေ(၂-၁၂-၂၀၁၁) (၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်။ ၁၅)

ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ရဲများထံမှ ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ လူထုဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းကို ဥပဒေအရ တားဆီးထားဆဲပင် ဖြစ်သည်။¹⁵¹ လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသည့် အုပ်စုအမျိုးမျိုးက ဆန္ဒပြတိုက်တွန်းမှုများကို လပေါင်းများစွာမနားမနေပြု လုပ်ပြီး နှစ်နှစ်ခန့်အကြာတွင် ဥပဒေကို ပြုပြင်ခဲ့သည်။¹⁵² အာဏာရှင်ထောက်တိုင်များနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်များမှစတင်ပြီး အားကောင်းလာသည့် အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအကြား အာဏာဆင်းသက်မှု အပြောင်းအလဲကို ပုံဖော်ပြသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် လူမျိုးရေးနှင့်ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ ၄ ခုကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးရန်စတင်သည့်အခါ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း အများအပြားသည် နေပြည်တော်သို့ လေယာဉ်ဖြင့် ကူးချီသန်းချီပြုလုပ်ကာ တင်ပြလာသည့် မူကြမ်းများကို ကန့်ကွက်ရန် ကိုယ်စားလှယ် များအား နားချခဲ့ကြသည်။¹⁵³

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်မှ ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့သည့် အခြားသောဥပဒေကြမ်းများသည်လည်း နိုင်ငံတွင်း ဥပဒေနှင့်လူ့အဖွဲ့ အစည်းကို ပြုပြင်ရန်ရည်ရွယ်သည့် ဥပဒေများဖြစ်သည်။ မီဒီယာနှင့်ဆိုင်သည့် ဥပဒေသစ်ကို အတည်ပြုနိုင်ရန် ၂ နှစ်ကြာ အချိန်ယူဆွေးနွေး ခဲ့ရသည်။ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ၃၁/၂၀၁၃၊ ပုံနှိပ်ခြင်းနှင့် ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းဥပဒေ ၁၃/၂၀၁၄၊ သတင်းမီဒီယာဥပဒေ ၁၂/၂၀၁၄ အစရှိသောဥပဒေများသည် ၂၀၁၃ နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်အကြား လွန်းထိုးဖြတ်သန်းပြီးမှ အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများဖြစ်သည်။ ယင်းဥပဒေများအတည်ပြုပြီးနောက် နယ်စည်းမခြားသတင်းထောက်များအဖွဲ့က သတ်မှတ်သည့် မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ချက်တွင် အဆင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ၁၇၈ နိုင်ငံကို လေ့လာခဲ့ရာ အဆင့် ၁၇၄ ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အဆင့် ၁၄၃ သို့ တက်လှမ်းခဲ့သည်။¹⁵⁴

သို့သော်လည်း မီဒီယာများကိုစောင့်ကြည့်ခြင်း၊ သတင်းစာဆရာ၊ ဘလော့ဂါနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများကို ရဲများနှင့် နိုင်ငံစစ်ထမ်းများက အကြမ်းဖက်ခြင်းများမှာ လျော့ကျသွားခြင်းမရှိပါ။ မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်နှင့်ဆိုင်သည့်များကို အကျယ်အပြန့်ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားသည့် ဥပဒေသစ်များ အတည်ပြုပြီးနောက်တွင် ထောင်ချခံရသည့် သတင်းထောက် အများအပြားရှိခဲ့သည်။¹⁵⁵ အတိအကျဆိုရလျှင် နအဖ လက်ထက် ၂၀၀၄ ဇူလိုင်လတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေးဥပဒေကို ၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မဆိုစလောက်ပြုပြင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။¹⁵⁶ ယင်းဥပဒေတွင်လည်းကောင်း၊ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေတွင်လည်းကောင်း သတင်းစာတိုက် ပိုင်ရှင်များ၊ မန်နေဂျာများ၊ အလုပ်သမားများ၊ ဘလော့ဂါများ၊ ဆိုရှယ်မီဒီယာအသုံးပြုသူများနှင့် ပြည်သူ့အရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်သူများကို အကျဉ်းချုပ်အတွက် ထပ်တလဲလဲအသုံးပြုခဲ့သည့် အသေရေဖျက်မှုနှင့်ဆိုင်သောအပိုဒ်များ အများအပြားပါဝင်သည်။ ယင်းကိစ္စများသည် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် ပေါ်ပေါက်သကဲ့သို့ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းတွင်လည်း ဆက်လက်တွေ့ မြင်နေရသည်။¹⁵⁷

ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်မှဥပဒေဖြစ်သော ၁၉၀၇ ရပ်ကွက်နှင့်ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေများသည် အာဏာရှင် ခေတ်လွန်မြန်မာနိုင်ငံတွင် မည်သူကမည်သည့်နေရာကိုသွားခဲ့သည်ဆိုခြင်းကိုဆက်လက်စုံစမ်းလိုသေးသောတပ်မတော်၏ဆန္ဒကိုအထင်ရှားဆုံးဖော်ထုတ်ပြခဲ့သော ဥပဒေဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်ကြီးကိုကိုက ဧည့်စာရင်းတိုင်ကြားခြင်းနှင့်ဆိုင်သော ပုံစံအသစ်ကို ပြန်လည် အသက်သွင်းသည့် ဥပဒေကြမ်းကို တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာတွင်စတင်သည့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ၂ ခုလုံးတွင် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အတည်ပြုခဲ့သည်။¹⁵⁸ အနစ်သာရအားဖြင့် ကိုလိုနီခေတ်ဥပဒေနှင့် များစွာကွာခြားခြင်း မရှိပါ။ အိမ်လာသည့်ဧည့်သည်တိုင်း၏ စာရင်းကို ဒေသခံအာဏာပိုင်များသို့ အသိပေးရန် ဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသည်။

¹⁵¹ "Burma: New Law on Demonstrations Falls Short," Human Rights Watch website, March 15, 2012. <https://www.hrw.org/news/2012/03/15/burma-new-law-demonstrations-falls-short>.

¹⁵² ငြိမ်းချမ်းစွာစုစည်းခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ ပြဌာန်း (၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၆ ။ ဇွန် ၂၄၊ ၂၀၁၄) ဝေဖန်သုံးသပ်ထားချက်များကို လေ့လာလိုပါက Amnesty International, Myanmar: Stop Using Repressive Laws against Peaceful Protesters (Amnesty International, October 15, 2014). <https://www.amnesty.org/en/documents/ASA16/025/2014/en/>. တွင်ကြည့်ပါ။ ဝေဖန်မှုများ ပြန်လည်ပေါ်ထွက်လာသည့် ကြားက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော်က ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာတွင် တဖန်ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

¹⁵³ မေတ္တာဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန် ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ။

¹⁵⁴ Reporters without Borders ၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းကို <https://rsf.org/en/burma>. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

¹⁵⁵ အသေးစိတ်သုံးသပ်ချက်ကို Southeast Asian Press Alliance (SEAPA), "Government using new Media Law to stifle criticism," SEAPA website, November 13, 2014. <https://www.seapa.org/government-using-new-media-law-to-stifle-criticism/>. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

¹⁵⁶ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ ပြဌာန်း (၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆ ။) (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၇) ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဆွေးနွေးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိလိုလျှင် "In the new Myanmar, an old junta's laws survive and adapt," Reuters, September 5, 2013. ကို ကြည့်ပါ။

¹⁵⁷ သဘောထားကွဲပြားမှုများကို ဆက်လက်ဖိနှိပ်နေသည့် မြန်မာ့ဥပဒေဖွဲ့စည်းပုံ အသေးစိတ်လေ့လာထားချက်များကို လေ့လာရန် Human Rights Watch, They Can Arrest You Anytime: The Criminalisation of Peaceful Expression in Burma (New York: HRW, 2016).

¹⁵⁸ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာများ အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ၊ ၁/၂၀၁၂ "Key legislation passed in third Parliament session," Mizzima, March 27, 2012. ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း ၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီတွင် ယင်းဥပဒေကို တစ်ကြိမ်ထပ်မံပြုပြင်ခဲ့သည်။

စစ်တပ်ကထိန်းချုပ်ထားသည့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ အရာရှိများကို ရပ်ကွက်နှင့်ကျေးရွာအဆင့်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်များစွာပေးထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။¹⁵⁹

အတည်ပြုလိုက်သည့် ဥပဒေသစ်များသည် ပြီးပြည့်စုံသည့် ဥပဒေမူဘောင်တစ်ခုထက် အလားအလာကောင်းများ ရှိသည့် စမတ်တစ်ခုဟူ၍သာ မှတ်ယူခဲ့ကြသည့်တိုင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း ဥပဒေပြုမှု ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို အပြုသဘောဆောင် လက်ခံခဲ့ကြသည်မှာ စီးပွားရေးကိစ္စများကြောင့် ဖြစ်သည်။¹⁶⁰ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေး ၃ ခုတွင် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများကို ဖြေလျော့ရန် ရည်ရွယ်သည့် ဥပဒေကြမ်းအများအပြား ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဥပဒေကြမ်းပါ အပိုဒ်များတွင် အမှားများ၊ အားနည်းချက်များ ရှိနေခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ နိုင်ငံတကာပိတ်ဆို့ထားမှုများ မဖယ်ရှားမီအချိန်လေးတွင် လွှတ်တော်သို့ ဒရော့သောပါး တင်သွင်းခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ခြုံငုံပြောရလျှင် စီးပွားရေးကိစ္စများ အဓိကဆောင်ရွက်မှုကို အကြီးအကျယ် ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။¹⁶¹ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် အလုပ်သမား အဖွဲ့အစည်းဥပဒေသည် အစောဆုံးဆွေးနွေးခဲ့သည့် ဥပဒေကြမ်းများအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။¹⁶² ၂၀၁၂ တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေအရ နေပြည်တော်ရှိ ခေါင်းဆောင်များသည် မြန်မြန်ဆန်ဆန် ပျက်စီးနေသည့် နိုင်ငံ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ပတ်သက်ပြီး စဉ်းစားမှုများရှိသည်ကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းထက်ပို၍ အရေးကြီးသည့်ကိစ္စမှာ နိုင်ငံတကာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ထားသည်ဖြစ်ရာ လိုက်နာရန်သတ်မှတ်ထားသည့် နိုင်ငံတကာစည်းကမ်းများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် ယင်းဥပဒေက အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေခဲ့သည်။¹⁶³

၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ ၂၁/၂၀၁၂၊ မြန်မာနိုင်ငံသားများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေ ၁၈ / ၂၀၁၃၊¹⁶⁴ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ ၁/၂၀၁၄ နှင့် ငွေရေးကြေးရေး အဖွဲ့အစည်းများဥပဒေ ၂၀/၂၀၁၆ တို့သည် ချုပ်ကိုင်ခံထားခဲ့ရသည့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဖြေလျော့ခြင်းကို အားကောင်းစေရန်ရည်ရွယ်သည့် ဥပဒေများဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေ ၁၆/၂၀၁၃ ကြောင့် ငွေကြေးမူဝါဒနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံ၏ဗဟိုဘဏ်အား ထိထိရောက်ရောက် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုကို အသုံးပြုခွင့်ရရှိခဲ့သည်။¹⁶⁵ လူမှုဖူလုံရေးဥပဒေ ၁၅/၂၀၁၂ နှင့် အနည်းဆုံးအခကြေးငွေ ဥပဒေ ၇/၂၀၁၃ တို့သည် မြန်မာအလုပ်သမားများကို ကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်သည့် ဥပဒေများဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ ၂၃/၂၀၁၃ တွင် အကျင့်ပျက်မှုများအား ကာကွယ်ရန်အတွက် ထည့်သွင်းထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အားနည်းလွန်းသည်ဖြစ်ရာ မျှော်မှန်းထားချက်နှင့် မကိုက်ဘဲဖြစ်သွားသည်။ မသေချာမှုများ၊ မပြည့်စုံမှုများ ရှိခဲ့သည့်တိုင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအပြီးတွင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်များ၏ နောက်ပိုင်းကာလများအတွင်း နအဖခေတ်လွန်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအသွင်အပြင်နှင့် တရားရေးစနစ်ကို တိုးတက်စေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့မှုများအား ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။¹⁶⁶

¹⁵⁹ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနနှင့်ဆိုင်သည့် အသေးစိတ်အကြောင်းအရာကို သိရှိရန် Kyi Pyar Chit Saw and Matthew Arnold, Administering the State in Myanmar, Discussion Paper No. 6 (Yangon: MDRI and The Asia Foundation, October 2014 တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

¹⁶⁰ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် စီးပွားရေးအကြံပေး တန်နယ် ထောက်ပြခဲ့သည်နှင့်အညီ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ Turnell, "Legislative Foundations of Myanmar's Economic Reforms," 198.

¹⁶¹ မြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၅ ဩဂုတ်.

¹⁶² အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်း ဥပဒေ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၁ (အောက်တိုဘာ ၁၁၊ ၂၀၁၁)

¹⁶³ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ဥပဒေအမှတ် ၉ / ၂၀၁၂ (၂၀၁၂ မတ်လ ၃၀)

¹⁶⁴ ၂၀၁၂ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ အမှတ် ၆၇/၂၀၁၅ (ဒီဇင်ဘာ ၂၂၊ ၂၀၁၅) နှင့် ၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေအမှတ် ၆၈/၂၀၁၅ (ဒီဇင်ဘာ ၂၂၊ ၂၀၁၅)

¹⁶⁵ Turnell, "Legislative Foundations of Myanmar's Economic Reforms," 188-90.

¹⁶⁶ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်အုပ်စု၏ (World Bank Group) Myanmar Investment Climate Assessment (Washington and Yangon: WB Publications, 2015); နှင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Asian Development Bank) ၏ Myanmar: Unlocking the Potential, ADB Economics Working Paper Series No. 437 (ADB, 2015). တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ စီးပွားရေးပညာရှင်အများစု သတိပေးခဲ့သည့်အတိုင်း တရားဥပဒေရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်များရှိလာပြီး မကြာမီတင်မီ အဆင်ပြေစွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ "Myanmar risks overheating: IMF," Myanmar Times, September 21, 2015.

၅.၃။ အဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်း ဥပဒေပြုမှုပုံစံများ (၂၀၁၆)

ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းအတွင်း တိုင်းပြည်ရှိ ကာလရှည်ကြာဖိစီးနှိပ်စက်ခဲ့သည့် ဥပဒေအချို့ကိုသာ ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ဥပဒေအသစ်များ၊ တည်ဆဲဥပဒေများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများသည်လည်း မပြည့်မစုံဖြစ်ကာ နိုင်ငံတကာ ဒီမိုကရေစီစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီခြင်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် စစ်အာဏာရှင်၏ သမိုင်းတစ်လျှောက် အတိုက်အခံအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် စိုးမိုးထားသည့် လွှတ်တော် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီတွင် စတင်သည့်အခါ မျှော်လင့်ချက်များ မြင့်မြင့်မားမား ထားရှိကြခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော်သက်တမ်း အစောပိုင်းအစည်းအဝေးများ၏ ဥပဒေပြုနိုင်စွမ်းမှာ အားနည်းနေသည်။ မပြည့်မစုံပြုစုထားသည့် ဥပဒေအမျိုးမျိုးအား အတည်ပြုခြင်း၊ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းများကို အထူးဝါယမစိုက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝေဖန်မှု အကြီးအကျယ်ခံနေရသည်။ ရှေ့လွှတ်တော်သက်တမ်း၏ အတွေ့အကြုံများသည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကို အပြောင်းအလဲအချို့ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။¹⁶⁷ ပေါ့လျော့စွာပြုစုထားသည့် ဥပဒေကြမ်းများအား အလောတကြီး အတည်ပြုခြင်းမျိုးကို ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစပြီး ပါတီအနေဖြင့် ၎င်း၏ကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် စည်းကမ်းတင်းကျပ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပါတီစည်းကမ်းနှင့် လွှတ်တော်အတွင်းစည်းလုံးမှု မရှိပါက နအဖခေတ်မြန်မာကဲ့သို့သော အများစုအသာစီးရသည့်စနစ်တွင် အထိန်းအကွပ်မဲ့သည့် ကိုယ်စားလှယ်များကြောင့် အစိုးရလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကိုသာမက အစိုးရရပ်တည်ရေးကိုပင် ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ အကူးအပြောင်းကာလတွင် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပေး ခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကတိများမှ သွေဖယ်မသွားစေရန် ပါတီမှ စည်းကမ်းချမှတ်ခြင်းသည်လည်း အရေးကြီး သည်။ လွှတ်တော်တွင်း စည်းကမ်းမရှိပါက ဥပဒေပြုမလှိုင်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးမလှိုင်ကို ထိရောက်စွာ အကျိုးပြု ထောက်ပံ့နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ထို့ကြောင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ၎င်း၏ အတွင်းစည်းစိမ်စုကို တင်းကျပ်ခဲ့သည်။ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီနှင့် တိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ လွှတ်တော်ရုံးသို့ ဥပဒေကြမ်း သို့မဟုတ် အဆိုတစ်ခု တင်သွင်းခွင့်မရှိသည်မှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းကပင် ဖြစ်သည်။¹⁶⁸ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစပြီး ပါတီတွင်းစည်းလုံးမှုနှင့်သစ္စာခံမှုကို အားကောင်းလာစေရန် အားတက်သရောဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုးထက်ပို၍ ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။¹⁶⁹ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုတင်း ကျပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်နှင့်အညီ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မတ်လမှစတင်ပြီး အစိုးရသစ်ဖွဲ့စည်းပုံအားလုံးကို ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်တစ်ဦးတည်းကသာ ထိန်းချုပ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် မူဝါဒချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ နှေးကွေးသွားခဲ့သည်။¹⁷⁰ အပြုသဘောတိုးတက်မှုအနေဖြင့် ဥပဒေကြမ်းအသစ်ပြုစုမှုပေါ်တွင် အာရုံစိုက်နိုင်ပြီး ဆွေးနွေးချိန်လည်း တိုးလာခဲ့သည်။ ရံဖန်ရံခါ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများမစမီ ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာအလိုကပင် ပါတီအာဏာ ပိုင်များ၊ အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ အခြားအစုအဖွဲ့များနှင့် အကျေအလည်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီးမှ တင်သွင်းသည်လည်း ရှိသည်။¹⁷¹

ဇယားကွက် ၅ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သက်တမ်း ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေး(ဖေဖော်ဝါရီ - ဇွန် ၂၀၁၆)တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေ ၇ ခုသာ ရှိသည်။ ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေး (ဇူလိုင် - အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆)တွင် ၈ ခု၊ တတိယအကြိမ်အစည်းအဝေး(နိုဝင်ဘာ - ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၆) တွင် ၄ ခုနှင့် စတုတ္ထအကြိမ် အစည်းအဝေး(ဇန်နဝါရီ - မတ် ၂၀၁၇)တွင် ၅ ခုသာ အတည်ပြုခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ၅ နှစ်အတွင်း လေးကြိမ် ပြုပြင်မှုပြုလုပ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတွင်းရှိ လွှတ်တော်အဆင့် ၂ ခု(ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်)၊ မဲပေးရွေးချယ်မှုနှင့်ဆိုင်သည့် ဥပဒေ ၃ ခု ပါဝင်သည်။¹⁷² ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းလွှတ်တော် ကဲ့သို့ပင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်အစောပိုင်းက ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ဥပဒေကြမ်းအများစု(၂၄ ခုအနက် ၁၇ ခု)သည် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှပြုစုသည့် မူကြမ်းများမဟုတ်ဘဲ တည်ဆဲဥပဒေများအား ရုပ်သိမ်းသည့် သို့မဟုတ် ပြုပြင်သည့် တစ်မျက်နှာစာ ဥပဒေကြမ်းများ ဖြစ်သည်။

¹⁶⁷ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁ ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ ဇွန်
¹⁶⁸ ၂၀၁၂ နှင့် ၂၀၁၆ တွင် မတူညီသည့်မဲဆန္ဒနယ်များမှ ရွေးချယ်ခံရသည့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁ ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ ဇွန်
¹⁶⁹ လွှတ်တော်သစ်၏ ပထမဆုံးအကြိမ်စည်းဝေးပွဲတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် ဥပဒေပြုရေးကိစ္စများအားလုံးကို စိစစ်ရန် အဖွဲ့ဝင် ၈ ဦးပါဝင်သည့် ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ Ei Ei Toe Lwin, "NLD 'iron rules' stifle new parliamentarians," Myanmar Times, April 25, 2016.
¹⁷⁰ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုခေါင်းဆောင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။
¹⁷¹ ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးစီးသည့်လွှတ်တော် စတုတ္ထအကြိမ်အစည်းအဝေးမစတင်မီ ၂ ပတ်အလိုတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ Kyaw Hsu Mon, "Amendments to Myanmar Companies Act up for parliamentary discussion," Irrawaddy, January 17, 2017.
¹⁷² ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၃၀/၂၀၁၆၊ ၃၁/၂၀၁၆၊ နှင့် ၃၂/၂၀၁၆ (အားလုံး ၂၀၁၆ ဇွန် ၈ ရက်နေ့)

ဇယား ၅။ ။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးစီးသည့် လွှတ်တော်သက်တမ်း အစည်းအဝေး ၄ ကြိမ်အတွင်း အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများ (၂၀၁၆ - ၁၇)¹⁷³

ပုံမှန်အစည်းအဝေးများ	အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေအရေအတွက်
ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီ - ဇွန်)	၇
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၃
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၃
ဒုတိယအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၆ ဇူလိုင် - အောက်တိုဘာ)	၈
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၃
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၃
တတိယအကြိမ် အစည်းအဝေး (၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ - ဒီဇင်ဘာ)	၄
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၂
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၀
စတုတ္ထအကြိမ်အစည်းအဝေး (၂၀၁၇ ဇန်နဝါရီ - မတ်)	၅
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၃
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၀
စုစုပေါင်း	၂၄
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေများ	၁၁
တည်ဆဲဥပဒေကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေများ	၆

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်အသစ်၏ ပထမဆုံးပုံမှန် အစည်းအဝေးတွင် ရာထူးခန့်ထားခြင်းများ၊ လွှတ်တော်တွင်းရှိ အမြဲတမ်းနှင့်အထူးကော်မတီများအား သက်တမ်းတိုးခြင်းတို့ကို အဓိက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မတ်လတွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတအသစ် ရွေးချယ်ခြင်း လုပ်ငန်းစတင်ခဲ့သည်။ ဦးထင်ကျော်ကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပထမဆုံးအတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေမှာ မကြုံဖူးအောင် ထူးခြားရှားပါးသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်း(ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ၂၆/၂၀၁၆) ဖြင့် ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသည့် နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံရာထူးကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပါအဝင် နိုင်ငံခြားသား အိမ်ထောင်ဖက် သို့မဟုတ် သားသမီးရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံသား တိုင်းကို သမ္မတရာထူးမရရှိစေရန် ပိတ်ပင်ထားသည့် ပုဒ်မ ၅၉(စ) အား ရှောင်ရှားကျော်ဖြတ်ခဲ့သည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။

မဲဆွယ်ကာလကတိများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ခေတ်နောက်ကျနေသည့်ဥပဒေ သို့မဟုတ် လူထုကို နှိပ်စက်သည့် ဥပဒေများကို ပြည်ခိုင်ဖြိုးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အရေအတွက်နှင့်တန်းတူ စတင်ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်နှင့်ဒုတိယအကြိမ် ပုံမှန်အစည်းအဝေး များတွင် နာမည်မကျော်ကြားသည့် ဥပဒေ ၂ ခုအပါအဝင် တည်ဆဲဥပဒေ ၆ ခုကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး အက်ဥပဒေ (၁၉၇၅)သည် ပထမဆုံး ပယ်ဖျက်ခံရသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဟောင်း ဦးသန့်ဈာပန အရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး လူထုဆန္ဒပြပွဲအပြီးတွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရက အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေ ဖြစ်သည်။ ဦးနေဝင်း နောက်လိုက်များကလည်း ၁၉၉၀ ခုနှစ်များနှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များတွင် နိုင်ငံရေးအရ သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို ဖိနှိပ်ရန်၊ ဒေါ်အောင်ဆန်း စုကြည်အပါအဝင် ပြည်ဖျက်သမားများကို နှိမ်နင်းရန် စနစ်တကျ ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေကိုပယ်ဖျက်သည့် ဥပဒေသည် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ဒုတိယမြောက်အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ (ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၂၇/၂၀၁၆)¹⁷⁴ အရေးပေါ်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ ၁၉၅၀ သည် ကွန်မြူနစ်နှင့် လူမျိုးစု သောင်းကျန်းမှုများ

¹⁷³ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ လက်မှတ်ထိုးအတည်ပြုထားသည့် ဥပဒေများအားလုံးကို <http://www.pyithuhluttaw.gov.mm/?q=laws> တွင် လေ့လာနိုင်သည်။

¹⁷⁴ Htoo Htant, "Hluttaws revoke oppressive state protection law," Myanmar Times, May 26, 2016.

အား နှိမ်နင်းရာတွင် ပြည်သူများ၏ထောက်ခံမှု ရယူနိုင်ရန် လွတ်လပ် ရေးရပြီးနောက် ပထမဆုံးပေါ်ပေါက်လာသည့် လွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ ဥပဒေ အတည်ပြုပြီး ၆၆ နှစ်အကြာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။¹⁷⁵

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးစီးသည့် လွှတ်တော်အသစ်သည် အငြင်းပွားဖွယ်ဥပဒေတစ်ခုဖြစ်သော ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် အပေါ်ယံပြုပြင်ထားသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သော Fortify Rights ၏အဆိုအရ ဤဥပဒေကို လွှတ်တော်တွင်နောက်ဆုံးဆွေးနွေးခဲ့သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစပြီး နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ပြည်သူ့အရေးတောင်းဆိုသူများ၏ လွတ်လပ်စွာသွားလာမှုကို ကန့်သတ်ရန် တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုခဲ့သည်။¹⁷⁶ စစ်တပ်ထိန်းချုပ်ထားသည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ဥပဒေပယ်ဖျက်ခြင်းကို အငြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကို အလျှော့ပေးဆောင်ရွက်ရန် အတင်းအကျပ်တောင်းဆိုမှုများ ရှိခဲ့သည်။¹⁷⁷ ဒေသခံ အာဏာပိုင်များသို့ ညအိပ်စေညှိသည်ရှိခြင်းကို သတင်းမပို့သည့်သူများကို သန်းခေါင်စာရင်းဝင်ရောက်စစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်သည့်အပိုဒ်ကို ဖြုတ်လိုက်သည့် ပြင်ဆင်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြန်လည်ပြုပြင်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ၌ အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင်လည်းကောင်း၊ စက်တင်ဘာ၌ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်တွင်လည်းကောင်း သတင်းပို့ရန် သတ်မှတ်ထားချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် သဘောတူသတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။¹⁷⁸ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ပြင်ဆင် သည့်ဥပဒေ ထွက်ရှိလာခဲ့သည်။¹⁷⁹

ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် အတည်ပြုခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပြုပြင်ခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြစ်ဒဏ်များကို ပြန်လည်လျှော့ချရန် စတင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုများရှိခဲ့သည့်တိုင် နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ် ချက်များနှင့် ဝေးကွာနေဆဲဖြစ်သည်။¹⁸⁰ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ခွင့်ပြုမိန့် မရဘဲ ဆန္ဒပြခဲ့သည့် လယ်သမားတစ်ဦး အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်ခန်းမရှေ့တွင် တစ်ကိုယ်တော်ဆန္ဒပြရန် ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုချက် ရယူရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။¹⁸¹

နောက်ဆုံးတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သည် စီးပွားရေးကိစ္စများကို မရဲတရဲနှင့် စတင်ဆွေးနွေးလာ ခဲ့သည်။¹⁸² ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် သမ္မတဘာရက်အိုဘားမားက အမေရိကန်ပိတ်ဆို့မှုများ ဖယ်ရှားပေးလိုက်သည်နှင့် မြန်မာ့လွှတ်တော် ၂ ရပ်ကလည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေသစ်ကို အတည်ပြုပေးလိုက်သည်။¹⁸³ ပြည်ခိုင်ဖြိုး သက်တမ်းတွင် အတည်ပြုထား သည့် ၂၀၁၂ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ ၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ဥပဒေ ၂ ခုကို အစားထိုး လိုက်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုပျောက်ရေးဥပဒေအား ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေကို အတည်ပြုလိုက်သော်လည်း မြန်မာ့လူမှုရေး နောက်ခံအခင်းအကျင်းကြောင့် လက်ဆောင် သို့မဟုတ် တံစိုးကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုမှာ ပြတ်သားမှုမရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်။ အမျိုးသားဒီမို ကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သည် လူမှုရေးကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆောင်ရွက်လိုစိတ် ထက်သန်သည်ကိုပြသရန် သက်ကြီးနိုင်ငံသားများနှင့် ဆိုင်သည့် ဥပဒေကို အတည်ပြုခဲ့သည်။¹⁸⁴

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့်လွှတ်တော်အနေဖြင့် ရင်ဆိုင်ရမည့် စိန်ခေါ်မှုကြီး ၂ ရပ် ရှိနေသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ လွှတ်တော်အသစ်သည် ကိုလိုနီခေတ်လွန်မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံကျသည့်လွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိန်းချုပ်ရန်၊ အတိုက်အခံများကို နှိမ်နင်းရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် ဥပဒေလက်တံများကို ချိုးဖျက်ရန် အစပြုခဲ့သည့် ပြည်ခိုင်ဖြိုး၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလမ်းစဉ်ကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန် ရှိမရှိဆိုသည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် သူရဦးရွှေမန်းဦးဆောင်သည့် ဥပဒေရေးရာနှင့်အထူးကိစ္စရပ်များ လေ့လာ ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရေးကော်မရှင်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တည်ဆဲဥပဒေ ၄၀၀ အနက်မှ ဖျက်သိမ်းရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်သုံးသပ် ရန်လိုအပ်သည့် ဥပဒေ ၁၄၂ ခုကို တင်ပြခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာ့တရားဥပဒေ စံသတ်မှတ်ချက် မြင့်တက်လာစေရန် ဦးစားပေး ဥပဒေအဖြစ်သတ်မှတ်ရမည့် ဥပဒေ ၄၈ ခုကို ထပ်မံတင်ပြခဲ့သည်။¹⁸⁵ ထို့ထက်အရေးကြီးသည့်ကိစ္စမှာ လွှတ်တော်အတွင်း ထိထိ

¹⁷⁵ အရေးပေါ်စီမံအုပ်စုဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ(၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၃၉ ။) (၂၀၁၆၊ အောက်တိုဘာ၊ ၄)
¹⁷⁶ "Ward, village law could disrupt elections: activists," Myanmar Times, December 25, 2014.
¹⁷⁷ စစ်တပ်ခန့်ထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ ဇွန်။
¹⁷⁸ "Amyotha Hluttaw approves Ward and Village-tract Administration Bill removing guest registration requirement," Global New Light of Myanmar, June 3, 2016; and "Pyithu Hluttaw approves bill to amend Ward or Village-tract Administration Law," Global New Light of Myanmar, September 19, 2016.
¹⁷⁹ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၁/၂၀၁၆ (၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၂)
¹⁸⁰ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၈/၂၀၁၆ (၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ ၄) ဥပဒေအဖြစ် Linda Lakhdir, "Freedom of Speech Remains Illusory in the New Burma," Irrawaddy, November 8, 2016 ကို ကြည့်ပါ။
¹⁸¹ "71-year-old protester arrested for shining lights on farmers' plight," Coconuts Yangon, November 16, 2016.
¹⁸² Tom Kean ၏ "How Aung San Suu Kyi is wasting Myanmar's economic potential," Southeast Asia Globe, January 2017 ကို ကြည့်ပါ။
¹⁸³ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၀/၂၀၁၆ (၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ ၁၈) ၂၀၁၇ - ၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အသက်ဝင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။
¹⁸⁴ သက်ကြီးရွယ်အိုဥပဒေ ၄၄/၂၀၁၆ (၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာ ၃၀)
¹⁸⁵ "Legal Commission recommends scrapping 142 laws," Irrawaddy, April 8, 2016; and Swan Ye Htut, "48 laws must be enacted as priority: legal commission," Myanmar Times, September 13, 2016.

ရောက်ရောက်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အခြေခံ လွတ်လပ်ခွင့်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ထားမှုများ ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစပြီး အရေးပါသည့် ထုတ်ဖော်မှုများကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုရုံးခွင့်နှင့် ဆန္ဒပြခွင့် ဆိုင်ရာဥပဒေ(၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသည့်တိုင်)နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေကို အရပ်သားလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အဓိကထားဆောင်ရွက်သည့် နိုင်ငံတကာနှင့်ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ပြခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားအများစု၏ လူမျိုးနှင့်ဘာသာကို ကာကွယ်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး အစွန်းရောက်ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းများမှ တက်ကြွစွာထောက်ခံခဲ့သည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေ ၄ ခုကိုလည်း သီးသန့်ထောက်ပြခဲ့သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီပြောင်းလဲမှု ရေရှည်အောင်မြင်မှုအတွက်လည်း အရေးကြီးသည့် မေးခွန်းဖြစ်သော အရည်အသွေးအဆင့်မီသည့် ဥပဒေကောင်းများကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်လားဆိုသည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာရေးသားထားပြီးသက်ရောက်မှုအားကောင်းသကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီသော စနစ်တကျပြုစုထားသည့် ဥပဒေတစ်ခုကို အတည်ပြု ရန်မှာ ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းအတည်ပြုလိုက်သည့် ဥပဒေသစ်များကို စနစ်တကျနှင့် မျှတစွာ အသက်သွင်းနိုင်ရန် သတ်မှတ်ချက်နှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပြုစုထားရန်လည်း လိုအပ်သည်။ လွတ်လပ်ထက်မြက်ကာ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အတိအကျဆောင်ရွက်သည့် တရားရေးစနစ်တစ်ခုဖြစ်ရန် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ စောင့်ရအံ့မည့် မြန်မာ့တရားရေးစနစ်၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူနှင့် ခင်မင်ရာခင်မင် ကြောင်းပေါ်လိုက်ပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံ၏ အခြေခံဗျူရိုကရေစီယန္တရားများ၊ ကြီးကြပ်သူမရှိဘဲ မိမိသဘောအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်နေသည့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍသည် လွှတ်တော်ကချမှတ်လိုက်သည့် ဥပဒေအသစ်များကို လိုက်နာရန်ဆန္ဒမရှိ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့အပေါ်သက်ရောက်မှုမရှိသည့် ဖြစ်ရပ်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။

အခန်း ၆။ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်း

နှစ်ပေါင်းများစွာ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှု သို့မဟုတ် တာဝန်ခံမှုမရှိဘဲ အုပ်ချုပ်ခံခဲ့ရပြီး အာဏာရှင် သက်တမ်းရှည်ခဲ့သည့် အခြားသော ဒီမိုကရေစီထွန်းသစ်စဉ်များမှာကဲ့သို့ပင် မြန်မာသည်လည်း စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းမှာကဲ့သို့ပင် အုပ်စိုးခံများသည် ၎င်းတို့အတွက် အုပ်စိုး သူများထံမှ တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုကို လိုလားကြသည်။ တာဝန်ခံမှုဖြစ်ပေါ်လာရန်မှာ စိစစ်မှု၊ စုံစမ်းမှုနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိထားရန်လိုသည်။

လွှတ်တော်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးတာဝန်သည် ကိုယ်စားပြုခြင်း၊ ဥပဒေပြုခြင်းများနှင့်အတူ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အဓိကဆောင်ရွက်ရမည့် ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်း ၃ ခုအနက် တတိယတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် မြင်တွေ့ရသည့် ဥပဒေမဏ္ဍိုင်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံ ၃ မျိုးမှာ (၁) လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများ (၂) အရေးပေါ်ကိစ္စများစုံစမ်းရန် ယာယီကော်မရှင်များ (၃) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ တစ်ဦးချင်းစီအနေဖြင့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် ဆောင်ရွက်မှုများ သို့မဟုတ် စုံညီစည်းဝေးများတွင် လွှတ်တော်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း မေးခွန်းမေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်မှစောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှု အားကောင်းသည်ဟုဆိုရာတွင် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်သည် အစိုးရဌာနများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်ရန် စွမ်းရည်အသင့်ရှိနေခြင်းကိုဆိုလိုပြီး အထူးသဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ကို ကြီးကြပ်နိုင်ရမည်။ လိုအပ်ပါက အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန် ဆင်ခြင်နိုင်ရမည်။ လျော့ရဲသည့် ထိန်းကျောင်းမှုဆိုရာတွင် ဥပဒေမဏ္ဍိုင်သည် ပုံမှန်စီမံလုပ်ငန်းများကို စစ်ဆေးနိုင်၊ နိုင်ငံ၏ ရ-သုံး ခန့်မှန်းခြေစရိတ်ကို စိစစ်နိုင်သော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၊ ပြည်သူ့ကဏ္ဍ နှင့် ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍတို့အား နိုင်ငံရေးအရ တင်းတင်းကျပ်ကျပ်ထိန်းချုပ်ရန် အာဏာမရှိခြင်း သို့မဟုတ် အသင့်မဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။¹⁸⁶ လွှတ်တော်မှ စောင့်ကြည့် ထိန်းကျောင်းမှု လုံးဝမရှိခြင်းသည် လက်ညှိုးထောင်ခေါင်းညှိမ့် လွှတ်တော်၏ လက္ခဏာဖြစ်ပြီး ဆိုဗီယက်ခေတ်အထိပရောက်ချိန် ဆိုဗီယက်လွှတ်တော်နှင့် ၁၉၇၄ - ၁၉၈၈ မဆလခေတ်၏ တစ်ခုတည်းသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကဲ့သို့သောလွှတ်တော်များ ဖြစ်သည်။

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၁၁ (က) တွင် ဥပဒေမဏ္ဍိုင်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးတာဝန်ကို

နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ခက်မသုံးဖြာဖြစ်သော ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာတို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ပိုင်းခြားသုံးစွဲခြင်းနှင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်း ခြင်းတို့ ပြုသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဇယားကွက် ၇။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းသည့်စနစ်

မြန်မာလွှတ်တော်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးလုပ်ငန်းကို အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းနိုင်မှုအာဏာဟု ညွှန်းဆိုအသုံးပြုသည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလများ၊ ဥက္ကဋ္ဌများနှင့်သုံးသပ်သူများသည် စကားပြောရာတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ကြားညှပ်အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ သည် စကားလုံးအချို့ကို အင်္ဂလိပ်၊ မြန်မာ ရောနှောသုံးစွဲကြသည်။ "check and balance" ထိန်းညှိ၊ "oversight" ကြီးကြပ်၊ "scrutiny" စိစစ် နှင့် "investigate" စုံစမ်း အစရှိသဖြင့် ရောနှောသုံးစွဲသည်။

စကားလုံးအသုံးအရ ကွဲပြားမှုအချို့ ရှိသည်။ "scrutiny" စိစစ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်သည် စိစစ်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် "investigations" များက အဆက်မပြတ်ဆောင်ရွက်ပြီး စိစစ်ခံရသည့် လုပ်ငန်း၏ ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် ပြုပြင်ရန် ကိစ္စများ အကြံပြုရန် သို့မဟုတ်၊ လုပ်ငန်း၏ တလွဲဆောင်ရွက်မှုများကို အဆုံးသတ်ရန် ပြန်လည်သုံးသပ်ဆန်းစစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ စိစစ်ခံရသည့် လုပ်ငန်းမှ ထုချေလွှာတင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး ဒဏ်ချခြင်း သို့မဟုတ် တိုက်ရိုက် ထိန်းချုပ်မှု တစ်စုံတရာ ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ "oversight" စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကြီးကြပ်သည့်အဖွဲ့သည် ကြီးကြပ်ခံရသည့်အဖွဲ့ပေါ်သို့ ထိန်းချုပ်မှုတစ်စုံတရာ၊ အာဏာတစ်စုံတရာရှိပြီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း၊ အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ရန် တွန်းအားပေးခြင်းများ ပြုနိုင်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်မူ တာဝန်ခံမှု ပြုရသည်။

နအဖခေတ်လွန် ပထမလွှတ်တော်သက်တမ်းတွင် ထိန်းညှိခြင်း(balances)ထက် စစ်ဆေးမှု(checks)က ပိုများကြောင်း ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌက တစ်ကြိမ်တွင် ဝန်ခံခဲ့ဖူးသည်။¹⁸⁷ သို့တစေ လွှတ်တော်၏ လှုပ်ရှားမှုများကြောင့်ပင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရသစ်၏ အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ထိန်းညှိခြင်းဖြင့် ၎င်း၏တရားဝင်မှုကို ထိန်းထားနိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း မဏ္ဍိုင် ၂ ရပ် လုံးသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ် တွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးအနိုင်ရရှိရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် မဏ္ဍိုင်များဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အတွင်း အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်ကြားတွင် အာဏာထိန်းညှိမှုကို လွှတ်တော်တွင်း ပုံမှန်စစ်ဆေးမှုများ

¹⁸⁶ လွှတ်တော်၏ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် အသေးစိတ်မိတ်ဆက်တင်ပြမှုကို Ricardo Pelizzo and Rick Staphenurst, Government Accountability and Legislative Oversight (London: Routledge, 2014) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

¹⁸⁷ နေပြည်တော်တွင်မေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၄ ဇူလိုင်။

ထိန်းညှိခြင်းများနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်သည်ထက် ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီအတွင်း နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အာဏာတည်ဆောက်ထားနိုင်မှုဖြင့် ပုံဖော်သွားသည်က ပိုများခဲ့သည်။¹⁸⁸

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဆောင်ရွက်သည့် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုမှာ အားနည်းသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးချင်းစီ၏ အားထုတ်မှုရလဒ် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော် သက်တမ်းတွင် အစိုးရဌာနများကို စေ့စပ်စွာ စိစစ်(scrutinize)ရန်၊ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန်ထက် စိစစ်ရွေးချယ်ခြင်း(vet)နှင့် စာရင်းစစ်ခြင်း(audit)များကို ဆောင်ရွက်ရန် အားထုတ်ခဲ့ပြီး သမ္မတနှင့်အပြိုင် အာဏာတည်ထောင်ရန် ပိုမိုအားစိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးလုပ်ငန်းသည် နာမည်ကောင်းရခဲ့သည်။ ပထမတွင် အာဏာရ ပြည်ခိုင်ဖြိုးပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အခြားသူများအပါအဝင် တစ်သီးပုဂ္ဂလများနှင့် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာကော်မတီများမှ ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ပြည်တွင်းပြည်ပ ပံ့ပိုးမှုအစီအစဉ်များနှင့် တဖြည်းဖြည်း စုစည်းအကောင်အထည် ဖော်လာနိုင်ခဲ့သည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကြားဖြတ်မေးခွန်းများ၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းများနှင့် အဆိုများ တင်သွင်းမေးခွန်းထုတ်ခြင်းသည် စိစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် အစိုးရတန်ဖိုးဆောင်ရွက်ချက်များ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများမှာ ရံဖန်ရံခါတွင် အစီအစဉ်မကျခြင်း၊ ကိုယ်ကျိုးအခြေခံခြင်း၊ အရေးမပါသည့်ကိစ္စများ ဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြေအမြစ်မရှိသည့် စွပ်စွဲမှုများပေါ် အခြေခံခြင်းများနှင့် ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသည်။¹⁸⁹ ယင်းကဲ့သို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို လက်ခံမှုမရှိကြသော်လည်း အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် ပြည်သူ့ကဏ္ဍကို ထိန်းကျောင်းရာတွင် အသုံးမတည့်ဟု ခြုံငုံအဓိပ္ပာယ်ထုတ်၍ မရပါ။¹⁹⁰

နောက်ဆုံးအနေနှင့် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စိစစ်မှုများ(parliamentary scrutiny) ပြုလုပ်ရာတွင် နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာငွေ ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေ ဆန်းစစ်မှုမှလွဲ၍ ရံဖန်ရံခါတွင် နောက်ကြောင်းပြန်ဆန်းစစ်သည့် သဘောပါလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စတင်ခဲ့သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လွှတ်တော်၏ ခြုံငုံဆန်းစစ်မှုနှင့် စိစစ်မှုအရည်အသွေးကို သုံးသပ်ရန်မှာ စောလွန်းနေသေးသည်။ ပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပို၍သဘောပေါက်လာသည့်တိုင် စေ့စေ့စပ်စပ် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုအစား ရွေးချယ်စိစစ်သည့် (vetting)ပုံစံ သဘောဆောင်သည့် အားပျော့သည့်စိစစ်မှုများ ဆက်လက်ရှိနေမည့် လက္ခဏာများ ရှိနေသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များ ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်သည် ကြီးမားသည်။ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများစုမှာ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် အတွေ့အကြုံမရှိကြသူများ ဖြစ်သည်။ တစ်သီးပုဂ္ဂလများကြားနှင့် အခြားတစ်ဖက်တွင် အာဏာရှိဝန်ကြီးများ၊ ပါတီခေါင်းဆောင်များ၊ ဝါရင့် ဗဟိုရက်များနှင့် စစ်သားများကြားမှ အာဏာဆင်းသက်ပုံများမှာ တစ်ဖက်စောင်းနှင်းဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးအနေဖြင့် အခြားအာဏာအခက်အပြောများကို စောင့်ကြည့်လိုသည်ဆိုပါက မိမိအနေဖြင့်လည်း စစ်ဆေးခံပြီး၊ ထိန်းညှိမှုခံပြီး ဖြစ်ရမည်ကို ဂရုမထားကြသည်ကလည်း အများစုဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်အနေနှင့်လည်း မိမိအစုအဖွဲ့ကို ထိထိရောက်ရောက် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုများ ပြုလုပ်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။

၆.၁။ စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ (Vetting Processes)

နိုင်ငံတော်ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေဘဏ္ဍာငွေ အတည်ပြုခြင်း၊ ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်များ စိစစ်ခြင်းသည် လွှတ်တော် တစ်ခု၏ အဓိကလုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ပြည်ထောင်စုရ-သုံးခန့်မှန်းခြေ ဘဏ္ဍာငွေလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာများအသုံးပြုပုံ ဆန်းစစ်ခြင်း တို့တွင် အဓိကတာဝန်ရှိသည့် အစုအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၂၄၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စိစစ်ခြင်းပြုလုပ်ရန် အာဏာရှိသည်နှင့်အညီ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအကူအညီဖြင့် နှစ်ပတ်လည် စာရင်းစစ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီနှင့် အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့်တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေးကော်မတီသည် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာစိစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးဆောင်သည်။

¹⁸⁸ Kean, Myanmar's Parliament; in Egretreau, Emerging Patterns of Parliamentary Politics; and in Fink, Myanmar's Proactive National Legislature. တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။
¹⁸⁹ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅၊ ဧပြီ။
¹⁹⁰ အောက်လွှတ်တော် ပြည်ခိုင်ဖြိုး ကော်မတီအတွင်းရေးမှူးနှင့် (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆) တွေ့ဆုံ မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅၊ ဧပြီ။

ဇယားကွက် ၈။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ

ဗြိတိသျှနေသဟာယမှ လွှတ်တော်များ သို့မဟုတ် ဗြိတိသျှဝက်စ်မင်စတာ ပုံစံယူထားသည့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ အသေးစိတ်အသုံးစရိတ်များနှင့် ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေများအား စီမံကွပ်ကဲရန်အတွက် အထူးကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းထားလေ့ရှိသည်။ ယင်းကော်မတီသည် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသည် ပုံမှန်အားဖြင့် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ အစီရင်ခံစာများကို လေ့လာ သုံးသပ်သည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီနှင့် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးကြား ရင်းနှီးပြီးအပြုသဘောဆောင်သည့် ဆက်ဆံရေးရှိပါက ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှုမှာ ပို၍အားကောင်းသည်။ စာရင်းစစ်ချုပ် အနေဖြင့် အစိုးရ၏တာဝန်ခံမှုကို ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် တက်ကြွထက်မြက်သည့် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ လိုအပ်သည်။ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသည်လည်း ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို မှန်မှန် ကန်ကန် သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ အစီရင်ခံစာများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အချိန်မှန်မှန် ပေးပို့သွားရန် လိုအပ်သည်။ မူရှာရက်အလွန် ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့သော ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းစဉ်အများစုတွင် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီများသည် အရေး ပါသည့် အစုအဖွဲ့များဖြစ်သည်။¹⁹¹ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးစီပါဝင်သည့် ပြည်သူ့ ငွေစာရင်းကော်မတီ ၂ ခုရှိသည်။ တစ်ခုသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင်ဖြစ်ပြီး (အပိုဒ် ၁၁၅ က) တစ်ခုမှာ အမျိုးသားလွှတ်တော်(အပိုဒ် ၁၄၇ က) တွင်ဖြစ်ကာ အခြေခံဥပဒေအရ လွှတ်တော်နှစ်ခုလုံးတွင် ဖွဲ့စည်း ထားသည့် ကော်မတီ ၄ ခု အနက် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီမှ အဖွဲ့ဝင် ၇ ဦး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မှ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ၈ ဦး (လွှတ်တော်ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ အပါအဝင်)ဖြင့် ပူးပေါင်းပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်း ထားသည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ကော်မတီများကြား အမြင်ကွဲပြားမှု သို့မဟုတ် အရေးကြီးကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာပါက ကော်မတီ အစည်းအဝေး ခေါ်ယူသည်။¹⁹² ပြည်ခိုင်ဖြိုးလက်ထက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရမူ ကော်မတီတစ်ခုချင်းစီမှ အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးလုံးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရန် သတ်မှတ်ထားသည်။¹⁹³

ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက် တင်သွင်းခဲ့သည့် အသုံးပြုခဲ့သည့် အသုံးစရိတ်အားလုံးကို စစ်ဆေးရသော အရေးပါသည့်တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ အခြားသော တာဝန်များအပြင် အစိုးရက ပြင်ဆင်လာသည့် တစ်နှစ်တာ ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ်ကို ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီက စိစစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ ကမ်းလှမ်းလာသည့် ချေးငွေများကိုလည်း သုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်သည်။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများမှ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများကို စစ်ဆေးသည်။ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဗဟိုဘဏ်၏ အစီရင်ခံစာများကို အထူးအာရုံစိုက် သုံးသပ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စပြီး နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီဝင်များနှင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများသည် အစီရင်ခံစာများကို တစ်ကြောင်းချင်း ဖတ်ရှုရန်အတွက် ရက်ပေါင်းများစွာ အချိန်ယူရသည်။¹⁹⁴ လွှတ်တော်တွင်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများမှ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ဗျူရိုကရက်များကို ဖိတ်ခေါ်နိုင်သည်။ ဗဟိုဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်နှင့် အခြားသော နိုင်ငံတကာငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းမှ အထူးပြုကျွမ်းကျင်သူ များကိုလည်း အကြံပေးရန်၊ ရှင်းလင်းပေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ဖူးသည်။¹⁹⁵

လွှတ်တော်သို့ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရသော်လည်း ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသည် ယင်းအစီရင်ခံစာများကို အပြင်သို့ထုတ်ပြန်ရန် သို့မဟုတ် ရလဒ်များကို အများပြည်သူသိစေရန်အတွက် ပြသရန်မလိုအပ်ပါ။¹⁹⁶ လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေးများတွင် အစီရင်ခံစာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးသည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးမှ အတည်ပြုလိုက်သည်ဆိုပါက နောက်ဆုံးအဆင့် ဆုံးဖြတ်ရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ပို့သည်။ ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုပုံစံနှင့်လည်းဖြစ်နိုင်သောကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးချင်းစီအနေဖြင့် အစီရင်ခံစာများကို ပြုပြင်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။¹⁹⁷ သို့သော်လည်း ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေနှင့် လွှတ်တော်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း သတ်မှတ် ချက်များတွင် လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အစိုးရသည် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ၏ အကြံပြုချက်များ အတိုင်း လိုက်နာရမည်ဟု ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ အစိုးရဝန်ထမ်း ဗျူရိုကရက်များသည်လည်း လွှတ်တော်မှ ဝေဖန်ထောက်ပြချက်များကို လိုက်နာမှုမရှိသည်က များသည်။ “မှတ်တမ်းတော့ ကူးသွားကြတယ်၊ ပြီးတော့ ဘာမှ ဆက်မလုပ်ကြဘူး”ဟု ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်အတွင်းမှ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်

¹⁹¹ International Crisis Group (ICG), Parliament's Role in Pakistan's Democratic Transition, Asia Report No. 249 (Brussels and Yangon: ICG, September 2013). ကိုကြည့်ပါ။
¹⁹² အမျိုးသားလွှတ်တော် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဦးအေးသာအောင် ဦးစီးကျင်းပသော ပူးတွဲပြည်သူ့ငွေစာရင်း ကော်မတီ အစည်းအဝေး၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
¹⁹³ "First day, third regular session of First Pyidaungsu Hluttaw kicks off", New Light of Myanmar, February 1, 2012, p. 8.
¹⁹⁴ "Fink, "Myanmar's Proactive National Legislature," 344
¹⁹⁵ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် ပူးတွဲပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ
¹⁹⁶ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၅
¹⁹⁷ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အကျဉ်းဖော်ပြချက်ကို "First regular session of Pyithu Hluttaw continues for third day", New Light of Myanmar, March 4, 2011, pp. 8-10. တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက စိတ်ပျက်လက်ပျက် ပြောသည်။¹⁹⁸ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင်စတင်ခဲ့သည့် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ၏တာဝန်သည် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းထက် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ စိစစ်မှုဟုဆိုပါက ပို၍သင့်တော်မည် ဖြစ်သည်။

ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေစရိတ်များ စိစစ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာများ စစ်ဆေးခြင်းသည် ရှုပ်ထွေးလှသည့် လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လက ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသို့ တာဝန်ပေးခံရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အနည်းငယ်သည်သာ တာဝန်အသစ်တွင် မည်သည့်အရာများ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို နားလည်ကြသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ၁ နှစ်ကြာ တာဝန် ထမ်းဆောင်ပြီးနောက်တွင် ပြည်ခိုင်ဖြိုးမှ စစ်တပ်အငြိမ်းစားတစ်ဦးသည် အခြားသော လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီများသို့ ပြောင်းရွှေ့ ပေးရန် ၎င်း၏ဥက္ကဋ္ဌကို အထူးခွင့်ပန်ခဲ့သည်။ ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေစာရင်းများ စိစစ်ရခြင်းသည် အလွန်မှပင် ပျင်းရိဖွယ်ကောင်းသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟု ၎င်းက အလေးအနက်ပြောသည်။¹⁹⁹ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစပြီး ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းများမှာ ရေရှည် တည်တံ့မည်ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်ခိုင်မာမာ ဖော်ပြနေသည့် အကြောင်းအရာများ ရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အထိ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပြည်သူ့ ငွေစာရင်းကော်မတီ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည့် ဝိုင်းမိုးအငြိမ်းစား မောင်တိုးသည် ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ နှစ် ဘဏ္ဍာရေး- သုံးခန့်မှန်းခြေအသုံးစရိတ်သည် ဆယ်စုနှစ်များစွာမဟုတ်သည့်တိုင် နှစ်ပေါင်းများစွာအကြာတွင် ပထမဆုံးသော လူသိထင်ရှားဆွေးနွေးကာ အနှစ်သာရရှိစွာ သုံးသပ်မှုပြုလုပ်ထားသည့် ရ-သုံးစရိတ် ဖြစ်သည်ဟု ဂုဏ်ယူဝင့်ကြားစွာဖြင့် ပြောသည်။²⁰⁰ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ သည် နှစ်စဉ် ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုနိုင်သည်။ ၎င်းပယ်နိုင်သည့် သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာအချို့ကို ပယ်ထုတ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အသစ်ထည့်ပေါင်းရန် အခွင့်မရှိပါ။²⁰¹ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီက တင်ပြလာသည့် အသုံးစရိတ်ကို ဖြတ်တောက်ပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုခြင်းမှာ တစ်စထက် တစ်စ တွင်ကျယ်လာသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံဘာလနှင့် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ နောက်တိုးရ-သုံး ငွေလျှောက်ထားမှုအား ဆွေးနွေးသည့်အခါတွင် ဖြစ်သည်။²⁰²

အစောပိုင်းလွှတ်တော်၏ စိစစ်မှုလုပ်ငန်းသက်သေကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တွေ့မြင်ရသည်။ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးက ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်၏ ပူးတွဲပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီသို့ အစိုးရ၏ အဂတိလိုက်စားမှု အစီရင်ခံစာကို တင်ပြခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး အဆင့်တွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ကိစ္စအများအပြား ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနကို နအဖအုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် နောက်ဆုံး ၂ နှစ် ဖြစ်သော ၂၀၀၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကြား ကျပ်ငွေဘီလီယံပေါင်းများစွာ အလွဲသုံးမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အထူးသဖြင့် ဝေဖန်ထားသည်။²⁰³ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးများသည် ၎င်းတို့၏အလွဲသုံးစားမှုများအတွက် စစ်ဆေးခံရမှုနှင့် အသားမကျသေးဘဲ ရှိနေသည်။ သို့သော် လည်း ၎င်းတို့သည်လည်း အစစ်ဆေးခံရနိုင်သည်ဟူသော အချက်ကသည်ပင် အပြုသဘောဆောင်သည့် တိုးတက်မှုဖြစ်သည်ဟု ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့သူ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ဒေါ်စုစုလွင်က မှတ်ချက်ချ ခဲ့သည်။²⁰⁴ ပြည်ခိုင်ဖြိုး လွှတ်တော်၏ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီတွင် အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည့် ချင်းလူမျိုးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကလည်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများသည် မထင်မရှား၊ လူသိမများသည့် တစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ်များ၏ ထောက်ပြချက်များကို လက်ခံရန် ဆန္ဒ မရှိသလောက်ဖြစ်ကြောင်းကို ထောက်ပြခဲ့သည်။²⁰⁵

သဘောတရားအရ လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများသည် ၎င်းတို့စုံစမ်းနေသော ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်သည့် မည်သည့်စာရွက်စာတမ်းကိုမဆို တောင်းဆိုနိုင်သည်ဟု ဆိုထားသော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနှင့် ဝန်ကြီးဌာနပိုင်းက လိုက်နာသည်မှာ ရှားပါးလှသည်။ ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကိုစိစစ်ခံရန် ဆန္ဒမရှိ၍ သို့မဟုတ် အချို့သော မေးမြန်းချက်များတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပျူရီကရက်လုပ်ငန်းများသည် တောင်းဆိုထားသည့် စာရွက်စာတမ်းများကို ထုတ်ပေးရန် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု အပြည့်အဝရှိရန် မျှော်လင့်ထားသည်မှာ စိတ်ကူးယဉ်ဆန်လှသည့်ကိစ္စ ဖြစ်သည်ဟု ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကိုယ်စားလှယ် အများအပြားက ငြီးငြူခဲ့ကြသည်။ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများတွင် ဝန်ကြီးဌာနခေါင်းဆောင်ပိုင်းက ဖော်ထုတ်လိုသည့်ကိစ္စများ ရိုးတိုး ရိပ်တိတ် ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ အာဏာရှင် ခေတ်လွန်လွှတ်တော် အစပြုသည့်အဆင့်တွင် ပျူရီကရက်များ၏ ပူးပေါင်းမှုများ တိုးတက်လာ သည့်တိုင် ကျောသားရင်သားမခွဲခြားဘဲ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းမှု အပြည့်အဝပြုလုပ်ရန်မှာ အခက်အခဲများ ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။

¹⁹⁸ တွေ့ ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၄၊ ဇန်နဝါရီ၊ နေပြည်တော်၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းအသစ်တွင် ပြင်ဆင်ထားပြီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ အတည်ပြုချထားပေးသည့် ရသုံးစရိတ်နှင့် အမှန်တကယ်အသုံးစရိတ်ကြား ကွာဟမှုကို လျော့ချနိုင်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်အသစ်ကို ဖော်ထုတ်ထားသည်ဟု အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ကိုယ်စားလှယ်အများစုပါဝင်သည့် ပူးတွဲပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၏ ပြောစကားအရ သိရသည်။ (စာတမ်းရင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ)

¹⁹⁹ တွေ့ ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ရန်ကင်း၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ

²⁰⁰ တွေ့ မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၃ ဩဂုတ်။

²⁰¹ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၊ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်နှင့် တွေ့ ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ။

²⁰² အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သည် ရဲရင့်ပြတ်သားသည့် ဖြတ်တောက်မှုများကို မကြာသေးမီကာလတွင် စစ်တပ်ထိန်းချုပ်ထားသည့် ပြည်ထဲရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဌာနများ၏ ရသုံးစရိတ်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းအပါအဝင် ထက်ထက်မြက်မြက် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ "Pyidaungsu Hluttaw cuts budget proposals of government ministries," Global New Light of Myanmar, December 13, 2016.

²⁰³ Gwen Robinson, "Myanmar ministries accused of corruption," Financial Times, March 15, 2012.

²⁰⁴ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၄ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမ္မတတော် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

²⁰⁵ နေပြည်တော်တွင် မေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ။

ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီအပါအဝင် လွှတ်တော်အတွင်းရှိ ကော်မတီအများစုသည် ၎င်းတို့နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ရ-သုံးစရိတ်နှင့် အသုံးစရိတ်များကို စာရင်းစစ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကော်မတီများသည် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ရ-သုံးစရိတ်ကို စိစစ်ရန်ဖြစ်သည်။²⁰⁶ အချို့ သောကော်မတီများသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန ၂ ခု သို့မဟုတ် အချို့မှာ ၃ ခုကို ကြီးကြပ်ရပြီး အလွန်အလုပ်များကြောင်း ကိုယ်စားလှယ်များက ပြီးပြောဆိုကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့်စီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးကော်မတီသည် အလုပ်များသည်။ တပ်မတော်၏ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ ဝန်ကြီးဌာနများဖြစ်သော ကာကွယ်ရေး၊ နယ်စပ်ရေးနှင့် ပြည်ထဲရေးတို့သည် ၎င်းတို့၏ဘဏ္ဍာငွေစီမံမှုကို စာရင်းစစ်ခံရန်မလိုပဲ အသုံးပြုနိုင်သည်။ အခြားသောနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် မြန်မာ၏ ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍသည်လည်း စစ်စုစုစမ်းခြင်းမှ ကင်းလွတ်လျက် ရပ်တည်နိုင်သည်။²⁰⁷

၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး ကာကွယ်ရေးဌာန၏ နှစ်စဉ်အသုံးစရိတ်ကို လွှတ်တော်၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေးများတွင် အတိအလင်း ဆွေးနွေးလာခဲ့ ကြသည်ကို တိုးတက်မှုအဖြစ် လက်ခံခဲ့ကြသည်။²⁰⁸ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများအပြား သည်လည်း မမျှော်လင့်ဘဲရလာသည့်အခွင့် အရေးကိုအမိအရဆုပ်ကိုင်လာပြီးမေးခွန်းမေးမြန်းသည့်အချိန်တွင် တပ်မတော်၏နှစ်စဉ်အသုံးစရိတ်အတွင်းအားနည်းချက်အသေးစိတ်ကို ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။²⁰⁹ စာရင်း ပြင်ပအသုံးစရိတ်များ ထည့်သွင်းခြင်းမရှိသေးဘဲ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ချထားပေးသည့် အမျိုးသား အဆင့် အသုံးစရိတ်ရာခိုင်နှုန်းပမာဏသည် အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည့် လွှတ်တော် မှတ်တမ်းဝင်ကိစ္စဖြစ်ပြီး တစ်နေ့တွင် လျော့ကျ သွားနိုင်သည့် အလားအလာများ မြင်တွေ့နေရသည်။²¹⁰ တပ်မတော်က ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်စပ်ရေး၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနများ၏ အသုံးစရိတ်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က တစ်ကြိမ်ထက်မနည်း ဖြတ်တောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။²¹¹

ငွေရေးကြေးရေးပွင့်လင်းမြင်သာမှုမှာ အကြီးအကျယ်အားနည်းနေဆဲဖြစ်ပြီး မြန်မာကာကွယ်ရေးကဏ္ဍက ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများ (တလွဲ) စီမံမှုနှင့် (တလွဲ)လျာထားမှုများကို သိရှိသူ အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ဝေးလံသည့်ဒေသများတွင် အသုံးပြုပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နအဖ မဖျက်သိမ်းမီ ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်အလိုတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် အထူးရန်ပုံငွေသည် ပြည်ထောင်စု အချုပ်အခြာကို ထိန်းသိမ်းသည့် မြန်မာ့ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေများဖြင့် နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍကို အကန့်အသတ်မရှိ ပံ့ပိုးရန်ရည်ရွယ်ထားသည့် ယင်းရန်ပုံငွေကို လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့တစ်ခုက စုစမ်းခြင်း၊ စာရင်းစစ်ခြင်းများ မပြုလုပ်နိုင်ရန် ယင်းဥပဒေ အပိုဒ် ၅ ဖြင့် ကာကွယ်ထားသည်။²¹² အတည်ပြုပြီး သည့်အချိန်မှစပြီး ယင်းဥပဒေကို အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်သက်တမ်းတွင် ပြင်ဆင်ရန်မဆိုထားနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းပင် မရှိသေးပါ။

အခြားသော လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများကိုလည်း အစိုးရ၏ တလွဲဆောင်ရွက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားမှုများကိုစိစစ်ရန် ဖွဲ့စည်း ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးလွှတ်တော်သည် အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် တရား စီရင်ရေး၊ ဥပဒေရေးရာနှင့် တိုင်ကြားစာများ၊ အသနားခံစာများ စိစစ်ဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကထိန်းချုပ်သည့် လွှတ်တော် တွင်လည်း ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးချင်းစီတွင် သို့မဟုတ် လွှတ်တော်ရုံးတွင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ လက်ခံ ရရှိသည့် တိုင်ကြားစာများနှင့် ကော်မတီလုပ်ငန်းများမှာ ပြည့်လုံလျက်ရှိသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းနှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်း ၂ ခုလုံးတွင် အခြေခံဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီများသည် ရန်ပုံငွေမလုံလောက်မှု၊ အစည်းအဝေးများဖြင့် မအားမလပ်သည့်ကြားမှ ကွင်းဆင်းလေ့လာမှု အနည်းငယ်ပြုလုပ် ခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ တလွဲသုံးမှုများနှင့် တလွဲလျာထားမှုများကို စစ်ဆေးခဲ့သည်။²¹³

၆.၂။ လွှတ်တော်စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေးအတွက် ပြင်ပထောက်ပံ့မှုများ

အခန်း ၂.၄ တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များ၊ အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် အစိုးရများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြန်လည် ပေါ်ထွက်စ လွှတ်တော်ကို အကူအညီအမြောက်အများပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၆ ထိ ပြည်သူ့လွှတ်တော်မူကြမ်းကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ နောက်ပိုင်း ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသူ ဦးတီခွန်မြတ်က မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်မီရန်အတွက်

²⁰⁶ ပြည်ခိုင်ဖြိုး ပြည်သူ့လွှတ်တော် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် (နေပြည်တော် ၂၀၁၅ ဩဂုတ်) အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ၎င်းနေရာဆက်ခံသူနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် (၂၀၁၆ ဇွန်၊ နေပြည်တော်)
²⁰⁷ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုဝန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ၊ နေပြည်တော်
²⁰⁸ International Crisis Group (ICG), Myanmar's Military: Back to the Barracks? Asia Briefing No. 143 (Brussels: ICG, 2014), 15-16.
²⁰⁹ ကချင်ပြည်နယ်မှ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ
²¹⁰ "Legal Commission recommends scrapping 142 laws," Irrawaddy, April 8, 2016; and Swan Ye Htut, "48 laws must be enacted as priority: legal commission," Myanmar Times, September 13, 2016.
²¹¹ ၂၀၁၆ - ၁၇ နောက်ထပ်တိုးဘဏ္ဍာငွေကို ၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာတွင်အတည်ပြုခဲ့သည်။ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသာလျှင် ရသုံးစရိတ် ဖြတ်တောက်ခြင်းမခံရချေ။ "Defense takes biggest slice of greenlit supplementary budget," Myanmar Times, December 15, 2016.
²¹² နအဖ ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၁ (၂၀၁၁ ဇန်နဝါရီ ၂၇)
²¹³ အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိကဝတ်များနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီနှင့် ဆွေးနွေးချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့ အများအပြားရရှိရန်လိုအပ်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဖူးသည်။²¹⁴ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများ အရည်အချင်း တိုးတက်လာရေးအတွက် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ သုတေသနနှင့် စာကြည့်တိုက် လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရေးအတွက် ကူညီခြင်း၊ ၂၀၁၆ တွင် လွှတ်တော်ဝင်ရောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များအတွက် မိတ်ဆက်အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ပေးခြင်းအပြင် အလှူရှင်များသည် လတ်တလောတွင် လွှတ်တော်စောင့်ကြည့်ရေးနှင့် စိစစ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အထူးအလေးပေးအာရုံစိုက်လာကြသည်။ (ဥပဒေကြမ်း ပြုစုခြင်း၊ မဲဆန္ဒနယ်နှင့် ဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော ကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော အခြားသော လွှတ်တော် လုပ်ငန်း များကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်အထိ)

၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းကစပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အနေဖြင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင် အဓိက အားနည်းချက်ကြီးများရှိကြောင်းလေ့လာသူအများစုက ထောက်ပြခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အသစ်ဖြစ်သော၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှု များကို ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရှိ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၂ ခုသည် အမျိုးမျိုးသော နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့များ အဓိက လက်ခံရသည့် အစုအဖွဲ့များဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစပြီး ရသုံးစရိတ်စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းကို ပံ့ပိုးပေးသည့် အစီအစဉ် အနည်းဆုံး ၃ ခုရှိပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) ၊ International Institute for Democratic and Electoral Assistance (IDEA) နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂတို့က ငွေကြေးထောက်ပံ့သည်။ မြန်မာလွှတ်တော်ရှိ ထိုကဲ့သို့သော အထူးရည်ရွယ်သည့် အထောက်အပံ့ရသည့် ကော်မတီ မရှိပါ။ မမျှမတနိုင်လွန်းသည့်အတွက် ရေရှည်တွင်တည်မြဲရန်ခက်ခဲသည့်အခြေအနေဖြစ်သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွင်းရှိ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီများ၏ လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးရန် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃ သန်းချထားပေးခဲ့သည်။ ပြည်သူ့အသုံးစရိတ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေး တာဝန်ခံမှု အစီအစဉ်ကို စိတ်ဝင်တစားရှိခဲ့ကြသည်။²¹⁵ အလား တူပင် IDEA သည်လည်း ကနေဒါမှ ထောက်ပံ့မှုနှင့်အတူ Ottawa's Parliamentary Center နှင့်ပူးပေါင်းပြီး ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၂ ခု စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်ကို ပြည်ခိုင်ဖြိုးအစိုးရလက်ထက်တွင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။²¹⁶ နိုင်ငံခြားကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ သင်တန်းပေးခြင်းနှင့်၊ မြန်မာအထူးပြုကျွမ်းကျင်သူ အကြံပေးများနှင့် ကျွမ်းကျင်သူများက ရွေးချယ်ထားသည့် လွှတ်တော်ရေးရာ ကော်မတီကို နည်းပညာအရ အကြံပေးကူညီခြင်းများကို ပေါင်းစပ်ထားသည့် အစီအစဉ် ဖြစ်သည်။²¹⁷ ဥရောပသမဂ္ဂသည်လည်း ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာရေး စီမံမှုနှင့် ရသုံးစရိတ်စောင့်ကြည့် ထိန်းကျောင်းခြင်းပေါ် အဓိကအသားပေးသည့် ၃ နှစ်ကြာ အစီအစဉ်တခုကို ၂၀၁၇ တွင် စတင်ရန်ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် အခင်းအကျင်း အတွင်းသို့ ခြေလှမ်းထားသည်။²¹⁸

လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ရသုံးစရိတ်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် စိစစ်ခြင်းကို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် လက်ရှိ ရောက်ရှိနေသော မြန်မာ့အခြေ အနေနှင့်ကိုက်ညီမှုရှိနေသော်လည်း ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံးများကဲ့သို့သော အစုအဖွဲ့များအနေဖြင့်လည်း စောင့်ကြည့် ထိန်းကျောင်းခြင်း ကဏ္ဍတွင် အပြည့်အဝ ပါဝင် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။²¹⁹ အာဏာရှင်ခေတ်လွန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာဏာရှိ အဖွဲ့အစည်း များက ကျူးလွန်ခဲ့သည့်၊ ကျူးလွန်နေသည့် အမှားများ၊ အနာဂတ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာမည့် အလွဲများအတွက် နိုင်ငံရေးအရ ခွဲဝေတာဝန် ယူရန် ဆန္ဒအနည်းငယ်သာရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ဖြစ်နိုင်ချေတခုမှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ၎င်း၏ စိစစ်ရွေးချယ်ခြင်း၊ အသေးစိတ် ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သွားမည်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုလည်း တစတစတိုးတက် လာမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တခုလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် အားကောင်းနိုင်မာမာသည်၊ စနစ်တကျစောင့်ကြည့် ထိန်းကျောင်းမှု ဖြစ်ပေါ်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေး ဆန္ဒမရှိခြင်း သို့မဟုတ် စွမ်းရည်မရှိခြင်းတို့တွေ့ကြုံလာနိုင်သည်။

²¹⁴ မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ

²¹⁵ ပူးတွဲပြည့်သူ့ ငွေစာရင်းကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်နှင့် မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ

²¹⁶ IDEA နှင့် Canada's Parliamentary Center တို့ အသုံးပြုခဲ့သည့် သင်တန်း စာရွက်စာတမ်းအားလုံးကို : IDEA, Strengthening Parliament's Role in the Budget Process (Yangon and Ottawa: International IDEA Publications, February 2016) တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၆ အပြီး လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုများပြုလုပ်ရန် IDEA သည် EU မှ ငွေကြေးပံ့ပိုးမှုရယူခဲ့သည်။

²¹⁷ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများသည် ရသုံးစရိတ်စာရွက်စာတမ်းများကို စစ်ဆေးနိုင်ရန်၊ စာရင်းစစ် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်နိုင်ရန်၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန တို့နှင့် ဆက်ဆံရေးတည်ထောင်ရာတွင် ကူညီရန်ဖြစ်သည်။ IDEA စီမံချက် အတွက် အလုပ်လုပ်ပေးနေသည့် မြန်မာအကြံပေးနှင့် မေးမြန်းချက်၊ နေပြည်တော်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

²¹⁸ ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကစပြီး မြန်မာအဖွဲ့အစည်းအများအပြားနှင့် အရေးကြီး ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ယုံကြည်မှုကို ရရှိခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော IDEA ကပင် စီမံမည်ဖြစ်သည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ စီမံကိန်းမန်နေဂျာနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

²¹⁹ UNDP ၏ လွှတ်တော်စွမ်းရည်ထက်မြတ်ရေးလုပ်ငန်း အထူးကျွမ်းကျင်သူနှင့် မေးမြန်းချက်၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာ။

သုံးသပ်ချက်၊ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်

အာဏာရှင်ခေတ်လွန်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် အရေးပါသည့်နိုင်ငံရေး အစုအဖွဲ့တစ်ခုအနေနှင့် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သော ၂၀၁၀၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ ၂ ခု၊ ၂၀၁၂၊ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ၂ ခုရလဒ်တို့ကို ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲကဲ့သို့မဟုတ်ပဲ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့နှင့် အစိုးရက လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်သည့် ဥပဒေ ပြုကိုယ်စားလှယ်များ ကာလရှည်ကြာပျောက်ဆုံးသွားပြီးနောက်တွင် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်အသစ်ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တာဝန်များနှင့် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဓိက တာဝန်သုံးရပ်ဖြစ်သော ဥပဒေပြုခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းနှင့် ကိုယ်စားပြုခြင်းများကို ယခင်ကထက်ပို၍အလေးထားလာကြသည်ကို အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ခဲ့သည့်နှစ်များ အတွင်း မေးမြန်းချက်များတွင် မြင်တွေ့ရသည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ အဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ၂ ခုလုံးသည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလတွင် စဉ်းစားရန်မရသည့် ဥပဒေပြုကိစ္စရပ်များကိုဆောင်ရွက်ပြခဲ့သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စိစစ်မှုမှားစတင်ပြုလုပ်လာခဲ့ပြီး အစိုးရဗျူရိုကရက်များ တင်သွင်းလာသည့် ဥပဒေကြမ်းများကို ပယ်ချမှုများ ပြုလုပ်လာသည်။ လွှတ်တော်တွင်းမေးခွန်းများဖြေဆိုရန် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးများကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်ထိန်းချုပ် ထားသည့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများတင်ပြလာသည့် အသုံးစရိတ်များကို ဖြတ်တောက်လျော့ချသည်များလည်းပြုလုပ်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးသည် မီဒီယာ အများအပြား စိတ်ဝင်စားလာရန်ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ တက်ကြွသည့် ပြည်တွင်းအရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ တက်ကြွသည့်တိုက်တွန်းမှုအများအပြားကိုလည်း လက်ခံရရှိခဲ့သည်။

ဖော်ပြခဲ့ပါ အားရဖွယ်တိုးတက်မှုများကြောင့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ခိုင်မာတိုးတက်ရေး၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်ရေး ဆောင်ရွက်နေမှုများသည် ရှေ့လျှောက် တည်ငြိမ်မည်၊ အောင်မြင်မည်ဟု ကံသေကံမ မပြောနိုင်ပါ။ မြန်မာ၏ ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်အသစ်သည် မှန်ကန်သည့် လမ်းကြောင်းပေါ်တွင်ရောက်နေသည်ဟု အပြောင်းအလဲများကို အဓိက ဖော်ညွှန်းသည့် ကိစ္စများကို ကြည့်ပြီးဆိုနိုင်သော်လည်း လွှတ်တော်ပြန်လည် ထွက်ပေါ်လာသည်မှာ လောလောလတ်လတ်ပင်ရှိနေသေးသည်။ အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ အစောပိုင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များမှာ ကျွမ်းကျင်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာလာသည့်တိုင် လွှတ်တော်ရေးရာစီမံမှုတွင် လက်နက်ကိုင် အင်အားစု၊ နိုင်ငံဗျူရိုကရေစီ စွက်ဖက်ခြင်းမှ ကင်းပြီး လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင် လုပ်ငန်းကိုအပြည့်အဝ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ဝန်ထမ်းများ ထည့်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

အာဏာရှင်ခေတ်လွန် လွှတ်တော်ပထမသက်တမ်း (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆) တွင် ဥပဒေပြုမှုကို လိုအပ်သည် ထက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မပြည့်မစုံ ရေးသားထားသည့် ဥပဒေအများအပြားထွက်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေများသည် ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်းများကို တခါမက ပြန်လည်ပြုလုပ်ရသည်။ ၂၀၁၆ ဖေဖော်ဝါရီတွင် ပထမဆုံးကျင်းပခဲ့သည့် အဖွဲ့ချုပ်ဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သည် ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် လူထုဆက်ဆံရေး လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သည်။ အရေးကြီး ကိစ္စရပ်အချို့ကို စုံညီစည်းဝေးများ တွင် ဆွေးနွေးရန် ဆန္ဒမရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်၏ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်မှုများ မြင့်တက်လာစေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ရုံး နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် အထက်အောက် အာဏာစီးဆင်းပုံနှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်မှုများ မြင့်တက်စေခဲ့သည်။ လွှတ်တော်မှ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်း သဘောတရားကို ကိုယ်စားလှယ်များက ကောင်းစွာနားလည်ခြင်းမရှိကြောင်းကို ဖြစ်စဉ်များက အခိုင်အမာ သက်သေထူလျက်ရှိသည်။ လွှတ်တော်မှ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းခြင်းသည် နိုင်ငံရေးအရ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည့် ကိုယ်စားလှယ်များလည်းရှိသည်။ လွှတ်တော်အသစ်၏ ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် မူဝါဒဖော်ထုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အဝဝကို ပြည်သူများ၊ ပညာရှင်များအား ကြိုတင် အသိပေးဘဲ လျှို့ဝှက် ဆောင်ရွက်နေကြဆဲ ဖြစ်သည်။

ယခုစာတမ်းသည် သက်တမ်းခြောက်နှစ်၊ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ၂ ကြိမ်သာပြုလုပ်ပြီးသည့် အနေအထားတွင် လွှတ်တော်ကို လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဝန်ထမ်းများကိုလည်းကောင်း လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု မြင့်မားလာစေရန် အားတက်သရော ဆောင်ရွက်နေမှုများကို ထောက်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ပါလီမန်အစိုးရ ပြန်လည် အသက်သွင်း ရန်အားထုတ်နေသည့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန်နိုင်ငံများတွင် မြန်မာနိုင်ငံဖြစ်စဉ်သည် ထူးခြားဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပြီး စံပြဥပမာပင်ဖြစ်နိုင်သည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းစေရန်၊ လွှတ်တော်၏ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့် စုစည်းခိုင်မာလာစေရန် မည်သို့ဆောင်ရွက် ရမည်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နားလည်လာရန် အတွက် လွှတ်တော်အတွင်း ရင့်ကျက်မှုရှိလာအောင် ဆောင်ရွက်မှုတွင် ပို၍အားထည့် အာရုံစိုက် ရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်တစ် အရှိန်ရလာသည့် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ အပြောင်းအလဲအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် အစု အဖွဲ့ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံ၊ လွှမ်းမိုးနိုင်မှုတို့ ပို၍ အားကောင်းလာစေရန် အကြံပြုချက်အနည်းငယ်ကို ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွက် အကြံပြုချက်များ

၁။ လွှတ်တော်တစ်ခုချင်းစီ၏ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းနှင့် တာဝန်များကို တိတိကျကျ ခွဲခြားထားရန်

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာတန်းတူပေးအပ်ထားသည်ဖြစ်ရာ ဥပဒေကြမ်းတင်ပြမှုမှာ ရှုပ်ထွေးမှုမရှိသည့်တိုင် စနစ်တကျမရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်။ တိုင်းရင်းသားရေးရာများ၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်အရေးကို အမျိုးသား လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးပြီး ပြည်သူများနှင့်ဆိုင်သည့် အရေးကြီးကိစ္စများ(စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ လုံခြုံရေး ကိစ္စများ)ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးရန် ခွဲခြားထားသည့်ပုံစံကိုလည်း စဉ်းစားနိုင်သည်။

၂။ လွှတ်တော် လုပ်ငန်းပြဇယား (legislative calendar) ရေးဆွဲရန်

လွှတ်တော်လုပ်ငန်းပြဇယားတစ်ခု ဖန်တီးပြင်ဆင်ထားရန်လိုကြောင်း ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များအားလုံးက ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများကို မည်သည့်အချိန်တွင် မည်ကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်မည်ကို ရက်ချိန်း သတ်မှတ်ပေးထားသည့် အချိန်ဇယားသတ်မှတ်ထားမှု မရှိလျှင်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ သည် မဲဆန္ဒနယ်သို့ ကွင်းဆင်းခြင်း၊ ကော်မတီအစည်းအဝေးများ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဥပဒေကြမ်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အခြားအခြားသောကိစ္စများကို ပြေလည်အောင် စီစဉ်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ လက်ရှိလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများ၊ ပါတီခေါင်းဆောင်များနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပို၍စနစ်ကျသည့် လွှတ်တော် လုပ်ငန်းပြ အချိန်ဇယားတစ်ခု ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ကြောင်းကို သတိထားမိနေပြီဖြစ်ကြောင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် မြင်တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆွေးနွေးပြီးသည့်တိုင် ပြဿနာကိုမဖြေ ရှင်းနိုင်သေးဘဲ ဖြစ်နေသည်။ အသေးစိတ် အတိအကျ ပြုစုထားသည့် လုပ်ငန်းအချိန်ပြဇယား မရှိလျှင် လုပ်ငန်းဌာနများနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲရေးတွင် ထိပ်တန်းနေရာမှ တာဝန်ရှိသူများက လွှတ်တော် လုပ်ငန်းများနှင့် အစီအစဉ်များကို စိတ်ကြိုက်လွှမ်းမိုး စီစဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ဦးစီးသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် တစ်နှစ်လျှင် ဘဏ္ဍာငွေရ-သုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး (ဇန်နဝါရီလမှ ဧပြီလ သင်္ကြန်ရုံးပိတ်ရက်ထိ)၊ နွေရာသီအစည်းအဝေး တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် နှစ်ကြိမ်(ဇွန်လမှ စက်တင်ဘာလ)နှင့် အတိုချုပ်ကျင်းပမည့် နောက်ထပ်တိုး ဘဏ္ဍာငွေ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး(နိုဝင်ဘာလ မှ ဒီဇင်ဘာလ)စသည်တို့ဖြင့် အစည်းအဝေး ၃ ကြိမ် သို့မဟုတ် ၄ ကြိမ်ထိ ကျင်းပမည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အနေဖြင့် ၎င်း၏ ကော်မတီလုပ်ငန်းများကို စနစ်တကျ စုစည်းဆောင်ရွက်မည်၊ အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါက စုံညီအစည်းအဝေး အချိန်များကို ချို့လိုက်ရန် လိုအပ်သည်။ အားလုံးခြုံ၍ဆိုရလျှင် ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် နေပြည်တော်အဝင်အထွက် အချိန်များကို စီမံနိုင်ရန် တစ်ပတ်စာ သို့မဟုတ် နှစ်ပတ်စာအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး အသေးစိတ်ပြုစုထားသည့် လုပ်ငန်းပြအချိန် ဇယားတစ်ခု လိုအပ်သည်။

၃။ လွှတ်တော်၏ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးလုပ်ငန်း တိုးချဲ့ရန်

လွှတ်တော်၏ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြည်သူများအနေဖြင့် ရုပ်မြင်သံကြား သို့မဟုတ် လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ ဖေ့စ်ဘုတ်စာမျက်နှာများတွင် လေ့လာနိုင်ပြီး လွှတ်တော်ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌများ၊ ဝါရင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများက ပြောကြားသည်။ ယင်းလမ်းကြောင်းများမှ သတင်းပေးခြင်းသည် လုံးဝ လုံလောက်မှု မရှိသည်မှာ အထင်အရှားဖြစ်သည်။ ပြည်သူလူထုထံသို့ သတင်းပေးရန်၊ လွှတ်တော် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ရှင်းပြရန်နှင့် အာဏာအဝန်းအဝိုင်းနှင့်အလှမ်းကွာသည့် ပြည်သူလူထု၏ လွှတ်တော် အပေါ်ထားရှိသည့် သဘောထားအား ပိုမိုကြည်လင်လာစေရန် အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ အချို့သော တိုးတက်မှုများ ရှိခဲ့သည့်တိုင် လွှတ်တော်အတွင်းစည်း၏ ဆောင်ရွက်မှုများမှာ နိုင်ငံသားအများစုမျက်ကွယ်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းရေး အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် သက်တမ်းတွင်ပါ မီဒီယာနှင့် အာဏာရပါတီ၊ ဥပဒေပြုအာဏာရှိသူများကြား ဆက်ဆံရေးကျသည့်ဖြစ်သောကြောင့် ပြည်သူလူထုနှင့် အမြင်ဖလှယ်ခြင်းကို အားနည်းသွားစေခဲ့သည်။ မီဒီယာ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျောင်းများနှင့်တက္ကသိုလ်များ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် လွှတ်တော်နှင့်ပုံမှန် ဝင်ထွက်ဆက်သွယ်မည့်သူများကို စည်းရုံးထားရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဌာနများနှင့် အနီးကပ် ညှိရမည်ဖြစ်ပြီး လွှတ်တော်၏လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာရန်၊ အများနားလည်နိုင်ရန်၊ ပြည်သူလူထုကို တာဝန်ခံနိုင်ရန်အတွက် ပြည်သူနှင့် လွှတ်တော် ဆက်ဆံရေးနွေးထွေးအောင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

၄။ လွတ်လပ်သည့် လွှတ်တော်အကျိုးပြုဌာနတစ်ခု ဖန်တီးရန်

လွှတ်တော်ဝင်းအတွင်း တစ်ခုတည်းသော သုတေသနနှင့် လွှတ်တော်စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးဌာနအဖြစ် ဥပဒေပြုကိစ္စလေ့လာရေးနှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးဌာနကို ဖန်တီးထားနိုင်သည်။ ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ သုတေသနနှင့် လူထုဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးခြင်း၊ နည်းပညာပိုင်း၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင် မှုပိုင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးခြင်းတို့ကို ပြည်တွင်းပြည်ပကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ပူးပေါင်းကာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည်။ ယင်းဌာနသည် နိုင်ငံတကာမှပံ့ပိုးသည့် လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ

အကူအညီများကို တစ်နေရာတည်းတွင် စုစည်းစီမံမည်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများ၊ အကြံပေးများ၊ ပညာရှင်များ၊ ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းများနှင့်ပြည်သူ့ရေးရာ၊ ဥပဒေပြုခြင်းကိစ္စများနှင့်ဥပဒေကိုကျေညက်သည့် နိုင်ငံတကာမှကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်ပေါင်းစပ်ထားသည့် တစ်ခုတည်းသော၊ လွတ်လပ်ပြီး ပါတီစွဲကင်းသည့် ဌာနတစ်ခုဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် နိုင်ငံတကာမှ ငွေကြေး ထောက်ပံ့ထားသည့် စွမ်းရည်မြင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များဖြင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အတွင်းရှိ လွှတ်တော် ၂ ရပ်၏ သုတေ သနလုပ်ငန်းများ ပေါင်းစပ်ရေးကို (လက်ရှိတွင်တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြား အပြန်အလှန် သတင်းပေးပြန်ကြားမှုမရှိပဲ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေသည်) ဆွေးနွေးလျှက်ရှိသည်။ ယင်းဌာနသည် လွှတ်တော်သက်တမ်း ၅ နှစ်နှင့် အချိန်ကိုကိုပြီး သင်တန်းသင်ရိုးပုံစံ ထုတ်ခြင်းများပင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၅။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်ရွေးချယ်ရေးစည်းမျဉ်း သတ်မှတ်ရန်

လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများ သို့မဟုတ် ပါတီခေါင်းဆောင်များ၏ ဆန္ဒအတိုင်း ရွေးချယ်သည်ထက် အသိပညာ၊ လုပ်ရည်ကိုင်ရည်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လိုသည့်ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံပြီး ကော်မတီအဖွဲ့ ဝင်များ ရွေးချယ်နိုင်ရန် စည်းမျဉ်းများသတ်မှတ်ထားရန် လိုအပ်သည်။ လွှတ်တော် ၂ ရပ်ရှိ ဆင်တူ သည့်ကော်မတီ ၂ ခု အကြား လုပ်ငန်းထပ်မူကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားရမည်။ အထူးသဖြင့် ကော်မတီ၏အချိန်အများစုကို အသုံးပြုရသည့် ပြည်သူလူထုနှင့် မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြဿနာများဖြေရှင်းရသည့် ကော်မတီမျိုး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရှင်းလင်းရန် လိုအပ်သည်။ (အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ ပြည်သူတို့၏ တိုင်ကြားစာကော်မတီသည် တိုင်ကြားမှုဖြေရှင်းခြင်းအတွက် နမူနာကောင်းအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်သည်) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ လွှတ်တော် ၂ ရပ်သည် လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်သည်ဖြစ်ရာ အရေးအရာတစ်ခုတည်းကို ဖြေရှင်းနေသည့် ကိုယ်စားလှယ် များ၏ လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းမှုများ တိုးတက်လာစေရန်အတွက် ပူးတွဲကော်မတီများ တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းရန် လိုအပ်သည်။

၆။ အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်မှု တိုးမြှင့်ရန်

ကော်မတီဦးဆောင်မှုပိုင်းတွင် (ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် အတွင်းရေးမှူး) အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက် တိုးချဲ့ရမည်။ နအဖ ခေတ်လွန် ပထမလွှတ်တော်သက်တမ်းထက်စာလျှင် တိုးတက်မှုများ ရှိလာသော်လည်း ပြင်ဆင်မှုပြုလုပ်ရမည့် နေရာအများ အပြား ရှိသေးသည်။ အလွတ်သဘော စုစည်းထားသည့် ပူးတွဲအမျိုးသမီးအဖွဲ့(ကော်မတီမဟုတ်)ကို ဖွဲ့ စည်းခြင်းဖြင့် အဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်နေသည့် လွှတ်တော် ၂ ရပ်မှ အမျိုးသမီးကိုယ်စားလှယ် ၆၀ ကျော်သည် အမျိုးသမီးရေးရာကိစ္စများကို အမျိုးသားများ ကြီးစိုးထားသည့် အမျိုးသမီးရေးရာလွှတ်တော်ကော်မတီထက် ပို၍ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ဆွေးနွေးလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ (၂၀၁၆ခုနှစ်မှစပြီး ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အမျိုးသမီး ရေးရာကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မရှိတော့ပါ)

၇။ လွှတ်တော်ရေးရာကိစ္စများတွင် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးခြင်းစီကို ဝန်ထမ်းတစ်ဦးကျ ခန့်ထားပေး နိုင်ရန် ပြည်သူ့ရန်ပုံငွေတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရန်

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ အချိန်တော်တော်များများတွင် အလုပ်ပိနေပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် မူဝါဒရပ်တည်ချက် ဖော်ထုတ်ရန်၊ ကိုယ်ပိုင်သုတေသန ပြုလုပ်ရန်ထက် မူဝါဒရေးရာလမ်းညွှန်မှု ခံယူရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပါတီကို အချိန်ပိုပေးရသည်။ လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီ ဝန်ထမ်းများကို လွှတ်တော်ဝင်းအတွင်း ကိုယ်ရေးအရာရှိများအဖြစ် ပုံမှန်ခိုင်းစေကြသည်ဖြစ် သောကြောင့် လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းငယ်များတိုးတက်ရေးကို အတားအဆီးဖြစ်စေပြီး၊ ဖိအားများလည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နေ့စဉ် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းများ၊ မီဒီယာနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ရန်၊ အရပ်ဘက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ တိုက်တွန်းချက်များကို တုံ့ပြန်ရန်၊ အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် မဲဆန္ဒနယ်ကိစ္စများ ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပြုမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး လိုအပ်သည်။ ဆွေမျိုးကောင်းစားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရအမြတ် ထုတ်ခြင်းများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် တင်းကျပ်သည့်စည်းကမ်းများနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု လမ်းညွှန်ချက်များ ပေါင်းစပ်ရန် လိုအပ်သည်။

၈။ ကိုယ်စားလှယ်များနေရေးထိုင်ရေး အဆင့်မြှင့်တင်ရန်

လွှတ်တော်ကျင်းပသည့်ကာလတွင် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်၊ မိသားစုများနှင့် ခွဲခွာလျက် နေပြည်တော်ရှိ စည်ပင်သာယာရိပ်သာတွင် လာရောက်နေထိုင်ကြရသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် အိမ်ငယ်များ တွင် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အခန်းတစ်ခုချင်းစီ တွင် လေအေးပေးစက်နှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဝိုင်ဖိုင်တပ်ဆင်ခြင်းဖြင့် နေထိုင်ရေးတိုးတက်လာစေရန် ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးကိစ္စများ အဆင်ပြေစေရန်အတွက် ပြင်ဆင်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် လွှတ်တော်လုပ်ငန်းများကို အာရုံစိုက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် မိသားစုများနေပြည်တော်သို့ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့်အခါ နေရာပေးနိုင်ရန်အတွက် သက်တောင့် သက်သာ၊ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းရှိသည့် နေရာထိုင်ခင်းများ ရရှိရန် လိုအပ်သည်။

၉။ ဝေးလံသည့်ဒေသများမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပံ့ပိုးရန်

ဝေးလံသည့်ဒေသနှင့် အဆက်အသွယ်ခက်ခဲသည့်ဒေသများမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များကို အကျိုးမပြုနိုင်သကဲ့သို့ အနီးအနားခရိုင်မှ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း အလားတူပင် ဖြစ်သည်။ ဝေးလံသည့်ဒေသ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် မဲဆန္ဒနယ်သို့ ကွင်းဆင်းခြင်းသည် အကုန်အကျများပြီး ခက်ခဲသည်။ ဆိုရှယ်မီဒီယာများ အသုံးပြုပြီး ဆက်သွယ်ရန် မှာလည်း အင်တာနက်သုံးစွဲမှု အားနည်းသည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိရောက်မှုမရှိပါ။ လွှတ်တော် အစည်းအဝေး ကျင်းပနေစဉ်အတွင်း မဲဆန္ဒနယ်များသို့ သွားလာစရိတ်များ ကာမိစေရန် တစ်နှစ်စာ အထူးအသုံးစရိတ်များကို ထုတ်ပေး သင့်သည်။ စုံညီအစည်းအဝေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ကိုယ်စားလှယ်များကို နေပြည်တော်သို့ အသွားအပြန်စရိတ် ထုတ်ပေးသကဲ့သို့ မဲဆန္ဒနယ် အကွာအဝေးကိုလိုက်ပြီး အထူးအသုံးစရိတ်များ ချထားပေးရမည်။ အသုံးစရိတ်ချထားပေးခြင်းကို လစာတိုးသည့်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာ များသည်။ လစာတိုးတိုင်း ပါတီရန်ပုံငွေသို့ ပြောင်းလဲလှေ့ရှိသည်ဖြစ် သောကြောင့် မဲဆန္ဒနယ်များသို့ဆင်းရာတွင် အသုံးပြုရန်ထက် ပါတီရန်ပုံငွေအဖြစ် အဆုံးသတ်သွားနိုင်သည်။

၁၀။ ကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေး အမြဲတမ်းကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းရန်

၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်တွင် တစ်ကြိမ်မျှ ဖွဲ့စည်းခြင်း မရှိသေးသည့် တစ်ခုတည်းသောကော်မတီမှာ ကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေး အမြဲတမ်းကော်မတီများ ဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးနှင့် စစ်ရေးအသိပညာရှိသော အရပ်သား ကိုယ်စားလှယ်များ၊ စစ်တပ်ခန့်ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် လွှတ်တော် ရေးရာ ကော်မတီ ပုံမှန်အစည်းအဝေးများသည် ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍကို လွှတ်တော်က စိစစ်နိုင်ရန်၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ အသုံးစရိတ်ကို စိစစ်နိုင်ရန် စမှတ်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သည်။ အရပ်သားနှင့်စစ်တပ် ကိုယ်စားလှယ်များအကြား လုံခြုံရေးကိစ္စ များနှင့်ပတ်သက်ပြီး လူသိရှင်ကြားဆွေးနွေးမှုများ ပုံမှန်စနစ်တကျ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အစပြုသည့်နေရာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

၁၁။ သင့်တော်သည့်နည်းဥပဒေများကိုမြန်မြန်ဆန်ဆန်ပြဌာန်းရန်

ဥပဒေတစ်ခုအတည်ပြုပြီးဆိုပါက ဥပဒေအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်လိုအပ်သည့် နည်းဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများကို လွှတ်တော်မှ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုမရှိဘဲ စတင်ရေးဆွဲရမည်။

၁၂။ ပြည်သူများ အမှန်တကယ် သွားလာဝင်ထွက်နိုင်သည့် လွှတ်တော် ဖြစ်လာရန်

လွှတ်တော်သည် ပြည်သူများအတွက် ဖွင့်ထားရမည်။ လွှတ်တော်ဝင်းအတွင်း ဝင်ရောက်လည်ပတ် လိုသူ၊ ကြားနာမှုများကို လေ့လာလိုသူ၊ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တွေ့ဆုံလိုသူ နိုင်ငံသားများကို အချိန်ဆွဲထားသည့် ခွင့်ပြုမိန့်စောင့်ရသည့်အချိန်ကို လျော့ချသင့်သည်။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်းတွင် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အများအပြားသည် ဧည့်သည်များနှင့် ကျမ်းကျင်သူများကို ခေါ်သွင်းမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ပြည်သူများနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များကိုပါ အလွယ်တကူ ဝင်ထွက် နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

လွှတ်တော်ရေးရာစီမံမှုအတွက် အကြံပြုချက်များ

၁။ လွှတ်တော်ရုံး ၃ ခုမှ ၂ ခုသို့ ပြောင်းလဲရန်

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရုံးသည် ပံ့ပိုးပေးရမည့် ကိုယ်ပိုင်ကိုယ်စားလှယ်များ မရှိသည့်ရုံး ဖြစ်သည်။ ပံ့ပိုးပေးရမည့် လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌလည်း မရှိပါ။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်မှ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌတို့သည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများ အဖြစ် လပေါင်း ၃၀ ကြာတိုင်း လွှဲပြောင်းတာဝန်ယူကြသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ရုံးများသည် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာအရာရှိများ၏ စီမံကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပေးရသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် အပို သက်သက် လုပ်ငန်းထပ်နေသည်။

၂။ လွှတ်တော်အရင်းချင်း အချိတ်အဆက်နှင့် ဆွေးနွေးမှုများ မြှင့်တင်ရန်

၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ရုံးများသည် အဆက်အသွယ် လုံးဝမရှိသလောက်နီးပါးဖြစ်ပြီး သီးသန့်စီလည်ပတ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရုံး ၃ ရုံးကြား သို့မဟုတ် အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စုစည်းထားသည့် ရုံး ၂ ရုံးကြား အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်လာပါက ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်တစ်ခုလုံး၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်စေမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်သူများမှ နိုင်ငံတော်ဌာနများ၊ နိုင်ငံတကာလေ့လာသူများအထိ ပြင်ပမှ လာရောက်ဆက်ဆံသူအမျိုးမျိုးနှင့် ဆက်ဆံမှုကိုလည်း တိုးတက်လာစေမည် ဖြစ်သည်။

၃။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းအင်အား တိုးမြှင့်ရန်

၂၀၁၃ ခုနှစ်၌ လွှတ်တော်ရုံး ၃ ရုံး ဖွဲ့စည်းပြီးနောက်တွင် တိုးတက်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း နှေးကွေးသည်။ လွှတ်တော်စီမံမှုများကို လျာထားသည့်ဝန်ထမ်းအင်အားအောက် ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းလျော့နည်းပြီး လုပ်ကိုင် စီမံနေရသောကြောင့် လျာထားသည့်အင်အား ပြည့်မီအောင် မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဖြည့်တင်းရန်လိုသည်။ အကျိုးခံစားခွင့်များ လုံလုံလောက်လောက်ပေးခြင်း၊ လွှတ်တော်ရုံးများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အနှစ်သာရ၊ ခေတ်စနစ်နှင့်ကိုက်ညီသည့် ခေတ်မီသက်မွေးဝမ်းကျောင်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဂုဏ်ဒြပ်ကြီးမားပုံတို့ကို ထိရောက်စွာကြော်ငြာခြင်းတို့ဖြင့် ဝန်ထမ်းသစ်များကို ဆွဲဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။ ပို၍အရေးကြီးသည်မှာ ဝန်ထမ်းသစ်များကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

၄။ ရာထူးတိုးအခွင့်အလမ်းများ မြှင့်တင်ရန်

အကြီးတန်းစီမံအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအရည်အသွေး မြင့်လာရန်၊ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများကို လွှတ်တော်ရုံးအတွင်း အဆင့်မြင့်နေရာသို့ နေရာပေးရာတွင် ချောမွေ့စေရန်အတွက် ရုံးတွင်း စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များ လိုအပ်သည်။ ယင်းအစီအစဉ်များသည် ရေရှည်တွင် အငယ်တန်းဝန်ထမ်းများအတွက် အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းကဏ္ဍတွင် စစ်တပ်အငြိမ်းစားများ ကာလရှည်ကြာ နေရာယူထားမှုကို ချိန်ခွင်လျှော့ညှိနိုင်မည့် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သည့် မျိုးဆက်သစ် ဦးစီးမှုများ ထွက်ပေါ်လာရေးတွင် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည်။

၅။ ကျား-မ မျှတသည့် အင်အားစုဖြစ်ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း

လွှတ်တော်ရုံးများစတင်သည့် အချိန်မှစပြီး အမျိုးသမီးဝန်ထမ်းဦးရေမှာ သိသိသာသာ မြင့်မားများပြား နေသည်။ သို့သော်လည်း ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဒုညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးအများစုမှာ အမျိုးသားများ ဖြစ်ကြသည်။ စီမံဝန်ထမ်း ၁၀ ဦးပါဝင်သည့် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီတွင် ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦး၊ ဒုညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး တစ်ဦးတို့သည် အမျိုးသားများဖြစ်ကြပြီး ကျန် ၇ ဦး သို့မဟုတ် အဆင့်နိမ့်ဝန်ထမ်းများသည် အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြသည်။ အဆင့်မြင့်နေရာသို့ ရာထူးတိုးလမ်းကြောင်းကို အမျိုးသမီးများအတွက် ဖွင့်ထားပေး ရမည်။ လွှတ်တော်ဝန်ထမ်းများအတွက် ပြည်တွင်းပြည်ပသင်တန်းများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့် လူမျိုးစုများအရေး သင်တန်းပေးသည့်အခါတွင် သင်ခန်းစာများ၌ ကျား-မတန်းတူဖြစ်ခြင်းကို ထည့်သွင်းရှင်းလင်းသင့်သည်။

၆။ လွှတ်တော်အတွင်း ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် ကိုယ်ပိုင်အလုပ်ခန်း ပြင်ဆင်ပေးရန်

စုံညီအစည်းအဝေးများ သို့မဟုတ် ကော်မတီအဆောက်အအုံများတွင် အစည်းအဝေး တက်ရောက်သည့်အခါ မရင်းနှီးသည့် နေရာတွင် ဧည့်သည်အဖြစ် လာရောက်နေရသကဲ့သို့ မကြာခဏ ခံစားရကြောင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ပြောသည်။ အလုပ်လုပ်မည့်နေရာများ ပြန်လည်ပြင်ဆင် နေရာချထားပေးခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးချင်းစီကို ဝန်ထမ်းတစ်ဦးစီဖြင့် ကူညီခြင်း၊ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်၊ လျှို့ဝှက်ဆက်သွယ်မှုများ ပြုလုပ်ရန်၊ အင်တာနက် အသုံးပြုရန်၊ စာအုပ်နှင့် စာရွက်စာတမ်းများ စုဆောင်းရန်၊ အင်တာဗျူးများ သို့မဟုတ် အကြံပေးဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် အတွက် လွှတ်တော်ရပ် နားနေချိန်အတွင်းမှာပင် အသုံးပြုနိုင်သော လုံခြုံသည့် နေရာအခင်းအကျင်းများ ပြင်ဆင်ပေးခြင်းဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို ပို၍အားကောင်း လာစေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။ လွှတ်တော်နှင့် အရပ်သားကိုယ်စားလှယ်အများစု နေထိုင်ရာ စည်ပင်ရိပ်သာကြား ပြေးဆွဲသည့် သယ်ပို့စနစ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်ပြီး အကြိမ်ရေစိတ်စိတ် ပြေးဆွဲခြင်းဖြင့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော်အတွင်း ပို၍အချိန်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ချမ်းသာသည့် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ သည် ကိုယ်ပိုင်ကားဖြင့် ဇိမ်ကျကျ သွားလာနိုင်သော်လည်း ကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ လွှတ်တော်နှင့်အဆောင်ကြား အချိန်မမှန်ပြေးဆွဲသည့် ဘတ်စ်ကားကို မှီခိုနေရသည်။ ယင်းအချက်များကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်များသည် နေ့စဉ် အစီအစဉ်နှင့် မဖြစ်မနေတက်ရသည့် ကော်မတီအစည်းအဝေးများ ပြီးသည်နှင့် လွှတ်တော်ဝင်းမှ အမြန်ဆုံး ထွက်ခွာလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

၇။ လွတ်လပ်သည့် လွှတ်တော်လုံခြုံရေးရုံး ဖွဲ့စည်းရန်

လွှတ်တော်ဝင်းတစ်ခုလုံး၏ စီမံမှုနှင့်လုံခြုံရေးကိစ္စများသည် တပ်မတော်ထိန်းချုပ်ထားသည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက် အောက်ခံခြင်းမှ ကင်းလွတ်သင့်သည်။ လွှတ်တော်ရုံးက ငွေကြေးသုံးစွဲပြီး ခန့်ထား၊ ကြီးကြပ် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ အကြံပြုချက်များ

၁။ အများပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးအကြံယူခြင်းကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်

အပြောင်းအလဲကာလတွင် မူဝါဒချမှတ်သည့် ခေါင်းဆောင်များသည် နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံများ အပါအဝင် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးနှင့် ချိတ်ဆက်မှုရှိနေရမည် ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်နှင့်အစိုးရရှိ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဥပဒေပြုရေး

ကိစ္စ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ပညာရှင်များ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများအပြင် လွှတ်တော်တွင် ပါဝင်ခွင့်မရသူများနှင့်လည်း ပုံမှန်၊ အချိန်မှန် တွေ့ဆုံထိတွေ့နေရန် လိုအပ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကြမ်းအားလုံးကို ပြည်သူများနှင့်ဆွေးနွေး သည့် တရားဝင် ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခုအနေဖြင့်လည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများကို ဆောင်ရွက် နိုင်သည်။

၂။ ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ် မဟာဗျူဟာ ချမှတ်ရန်

ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဥပဒေပြုမှုအစီအစဉ်နှင့် ၎င်း၏သက်တမ်း ၅ နှစ်အတွင်း တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်သွားမည့် ဥပဒေပြုလုပ်ငန်းစဉ် မဟာဗျူဟာကို အများပြည်သူ သိရှိစေရန် ထုတ်ပြန်ရမည်။ သို့မှသာ အစိုးရ၏ ဦးစားပေးမူဝါဒများနှင့် လွှတ်တော်အတွင်း ဆွေးနွေးမည့်အချိန်ကို သိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၃။ အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် ဥပဒေပြုမဏ္ဍိုင်ကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း အစဉ်အလာများ ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ရန်

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများမှ ဗျူရိုကရက်များနှင့် လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများကြား တက်ကြွသည့် အပြန်အလှန် ဆက်ဆံ ရေးသည် ထိရောက်သည့် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုအတွက် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးသည်။ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်များ သည် ဆက်ဆံရေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး လွှတ်တော်ကြားနာခြင်းများတွင် ၎င်းတို့လည်း တက်ရောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များသို့ အကြံပြုချက်များ

၁။ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်

လုပ်ငန်းထပ်ခြင်းများ ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ညှိနှိုင်းမှုဆောင်ရွက်ရန် သင့်တော်သည့် အနေအထားတွင် ရှိသော UNDP ဦးဆောင်သည့် ပူးပေါင်းပံ့ပိုးမှုများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့အကြားတွင် အပြိုင်အဆိုင်ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိနေသေး သည်။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံခြားအစိုးရများနှင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့မှ လွှတ်တော်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အကူအညီများနှင့် သင်တန်းများပေးရန် ဆန္ဒရှိနေကြသည်။ သို့သော်လည်း အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ အစည်းများ၊ ပြည်တွင်း အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆွေးနွေးမှုကို ရံဖန်ရံခါတွင် လျစ်လျူရှုတတ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စများကို စီမံသည့် ပူးပေါင်း လွှတ်တော်ကော်မတီသည် မကြာခင် တွေ့ဆုံမှုပြုလုပ်သင့်သည်။ အရှေ့ပိုင်းတွင် အကြံပြုခဲ့သည့် အတိုင်း လွှတ်တော်အကျိုးပြုဌာန (Parliamentary Institute) သည် အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီသည့် လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်၊ နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များကို စုစည်း၊ လမ်းကြောင်းတည့်ပေးခြင်း၊ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် ဖော်ထုတ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။

၂။ ကာလရှည် ထောက်ပံ့ရန်

လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲများတွင်လည်း ကိုယ်စားလှယ်နေရာအပြောင်းအလဲ အများအပြား ဆက်လက် ရှိဦးမည်ဖြစ်သောကြောင့် အာဏာရှင်ခေတ်လွန် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွှတ်တော်သက်တမ်းတစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ အတွေ့အကြုံ အသိပညာများကို နောက်သက်တမ်းတစ်ခုသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန်မှာ အခက်အခဲကြီးတစ်ခုအနေဖြင့် ရှိနေဦးမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့လွှတ်တော်သို့ ပံ့ပိုးသည့် နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များသည် ရေရှည်ဆောင်ရွက်လိုစိတ် ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး အခြေအနေအလိုက် ပြောင်းလဲနိုင်သည့် ပံ့ပိုးမှုများ ဖြစ်ရန်လိုသည်။

၃။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များအတွက် မိတ်ဆက်အစီအစဉ်ကို တိုးချဲ့ရန်

၂၀၁၆ အစောပိုင်းတွင် UNDP မှ ပံ့ပိုးခဲ့သည့် မိတ်ဆက်၊ လမ်းညွှန်သည့် အစီအစဉ်များကို လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များက စိတ်အားထက်သန်စွာဖြင့် ကြိုဆိုခဲ့ကြသဖြင့် နောက်သက်တမ်းများ တွင်လည်း ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ပို၍ကျယ် ပြန့်စွာ သင်တန်းပေးနိုင်ရန် အခြေခံသင်တန်းများကို တိုးချဲ့နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုမှ ကိုယ်စား လှယ်နှင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

၄။ လွှတ်တော်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အထူးပြုသည့် သင်တန်းများ

လွှတ်တော်ရေးရာကျွမ်းကျင်သူ အကြံပေးတစ်ဦးက မြန်မာ့လွှတ်တော်ကို ပံ့ပိုးနေသည့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများသည် လွှတ်တော်၏ အတွင်းဝန်သဖွယ် ဆောင်ရွက်နေသောကြောင့် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့ဖူးသည်။ လွှတ်တော်တစ်ရပ် သည် လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်မှာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများသည် ဥပဒေပြုမှုလုပ်ငန်းစဉ်၏ ရှုပ်ထွေးလှသည့် နည်းပညာပိုင်းကိစ္စများကို ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်နားလည်နေရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာ့လွှတ်တော်

ခိုင်မာအားကောင်းလာရေးအတွက် ကူညီနေသည့် နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ကောင်းမွန်သည့်အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် သင်တန်းများအပြင် လွှတ်တော်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နည်းပညာပိုင်းအခြေခံများဖြစ်သော ဥပဒေ၊ ဥပဒေပြုရေးကိစ္စများ၊ ပြည်သူ့မူဝါဒ၊ ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲရာတွင် မပါမဖြစ်ကိစ္စများ၊ ရ-သုံးခန့်မှန်းခြေစရိတ် စာရင်းစစ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းရန် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ခြင်း ကိစ္စရပ်များကိုပါ သင်တန်းပို့ချပေးရမည်။ နိုင်ငံတကာအစိုးရများက မိတ်ဖွဲ့ချိတ်ဆက်ရန် သို့မဟုတ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ရန် ရံဖန်ရံခါ အသုံးပြုလေ့ရှိသော ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများအတွက် နိုင်ငံရပ်ခြားခရီးစဉ်များ၊ လေ့လာရေးခရီးစဉ်များကို ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ အသိပညာများ ရရှိစေရန် အဓိကရည်ရွယ်ပြီး စေလွှတ်သင့်သည်။

၅။ အမြဲတမ်းကော်မတီများနှင့် ရေးရာကော်မတီများကို တိုးမြှင့်ပံ့ပိုးရန်

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ ၂ ခုသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ကနေဒါ ကဲ့သို့သော အလှူရှင်များမှ နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များ ခိုင်ခိုင်မာမာ ရရှိခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော် ဥပဒေပြုရေးနှင့် စောင့်ကြည့်ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများတွင် ယင်းကော်မတီများကဲ့သို့ပင် အရေးပါသည့် အခြားကော်မတီများဖြစ်သော အခြေခံ ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကော်မတီ ၃ ခုသည်လည်း နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များ ရရှိသင့်သည်။

၆။ ပြည်တွင်းမှ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့် ပူးပေါင်းရန်

မြန်မာ့လွှတ်တော်သည် ၎င်း၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အနာဂတ်ကို လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင် ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် အပြင်းအထန် အားထုတ် ရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ပနိုင်ငံခြားသက်တမ်းတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်လက်ထက်တွင် ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည့် လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းကော်မတီသည် အပြုသဘောခြေလှမ်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တက်ကြွသော နိုင်ငံအနံ့ရှိနေသော အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ လွှတ်တော်ခိုင်မာအားကောင်းလာရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို နိုင်ငံ တကာထောက်ပံ့မှုများ တိုးမြှင့်ပံ့ပိုးသင့်သည်။ နိုင်ငံတကာမှ လာရောက်ပို့ချသည့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်များ သည် နိုင်ငံနှင့်ဒေသ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီရန်လိုအပ်ပြီး (မြန်မာဘာသာဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်) ပြည်တွင်းကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးသည်။ မြန်မာပြည်ရှိ NGO များ၊ မူဝါဒဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အကြံပေးအုပ်စုများ တိုးတက်ခိုင်မာလာရေးအတွက်လည်း တစ်ပါတည်း ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။

၇။ ဥပဒေပြုရေးနှင့်ဆိုင်သည့် အဓိက ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အခြားစာအုပ်စာတမ်းများကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရန်

သက်တမ်းနုနယ်သည့် လွှတ်တော်၏ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များသည် လွှတ်တော်မိတ်ဆက်အစီအစဉ်များ၊ ညီလာခံများ၊ သင်တန်းများ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများနှင့် စနေ၊တနင်္ဂနွေ တောက်လျှောက် အလုပ်များသော်လည်း ၎င်းတို့၏စာဖတ်ချိန်ကို ထိခိုက်စေခြင်း မရှိပါ။ မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များသည် စာအလွန်ဖတ်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဖြင့် ရှည်လျားစွာ ရေးထားသည့် စာပိုဒ်ရှည်တစ်ခု သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံခြားဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို ဖတ်ရှုနိုင်သူမှာ လက်တစ်ဆုတ်စာသာ ရှိသည်။ မြန်မာ့လွှတ်တော်ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် အတွက် လွှတ်တော်လုပ်ငန်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များနှင့် ပတ်သက်သည့် အရေးကြီး စာအုပ်စာတမ်းများ၊ ကျမ်းကိုးများ၊ လုပ်ငန်းစာစောင်များ၊ မူဝါဒစာတမ်းများနှင့် အတိုချုပ် စာစောင်များကို ဘာသာပြန်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ ဘာသာပြန်အရည်အသွေးမှာ အရေးကြီးပြီး အထူးသဖြင့် မြန်မာဘာသာတွင် မရှိသည့် အထူးပြုဝေါဟာရများကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်ပြန်ဆိုနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။

၈။ နိုင်ငံရေးပါတီများကို သင်တန်းပေးရန်နှင့် အတူတကွ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပံ့ပိုးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များက ကမ္ဘာအနှံ့တွင် ထောက်ပံ့ရေးအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေအရ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အပိုဒ် ၄၀၄ ခ နှင့် ၄၀၇ ဂ အရ နိုင်ငံရေးပါတီများအား နိုင်ငံခြားအထောက်အပံ့များပေးခြင်းကို အကြီးအကျယ် ကန့်သတ်ထားသည်။ နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့များ ရယူထားသည့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အနီးကပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ သည် ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းများ၊ လွှတ်တော်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ဥပဒေမူဘောင်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပို၍ နားလည်အသိ တိုးလာမည် ဖြစ်သည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. Yangon: Printing and Publishing House, Ministry of Information, 2008.
- The Parliaments of Myanmar*. Yangon: MCM, 2013.
- Arter, David, ed. *Comparing and Classifying Legislatures*. London: Routledge, 2009.
- Ballington, Julie, and Azza Karam, eds. *Women in Parliaments: Beyond Numbers*, rev. ed. Stockholm: International IDEA Publications, 2009.
- Baskin, Mark, and Michael L. Mezey, eds. *Distributive Politics in Developing Countries: Almost Pork*. Lanham, MA: Lexington Books, 2014.
- Chandra, Kanchan. "Patronage, Democracy, and Ethnic Politics in India." In *Clientelism, Social Policy, and the Quality of Democracy*, edited by Diego Abente-Brun and Larry Diamond, 135-172. Baltimore MD: The Johns Hopkins University Press, 2014.
- Cheesman, Nick, and Nicholas Farrelly, eds. *Conflict in Myanmar: War, Politics, Religion*. Singapore: ISEAS Publications, 2016.
- Cheesman, Nick, Nicholas Farrelly, and Trevor Wilson, eds. *Debating Democratization in Myanmar*. Singapore: ISEAS Publications, 2014.
- Chit Win. "The Hluttaw and Conflicts in Myanmar." In *Conflict in Myanmar: War, Politics, Religion*, edited by Nick Cheesman and Nicholas Farrelly, 199-220. Singapore: ISEAS Publications, 2016.
- Crouch, Melissa. "Legislating Reform? Law and Conflict in Myanmar." In *Conflict in Myanmar: War, Politics, Religion*, edited by Nick Cheesman and Nicholas Farrelly, 221-41. Singapore: ISEAS Publications, 2016.
- Englehart, Neil A. "Two Cheers for Burma's Rigged Elections." *Asian Survey* 52 no. 4 (2012): 666-86.
- Egreteau, Renaud. "Emerging Patterns of Parliamentary Politics." In *Myanmar: The Dynamics of an Evolving Polity*, edited by David I. Steinberg, 59-88. Boulder CO: Lynne Rienner, 2014.
- . "Legislators in Myanmar's First Post-Junta National Legislature (2010-2015): A Sociological Analysis." *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 33 no. 2 (2014): 91-124.
- . "Who Are the Military Delegates in Myanmar's 2010-2015 Union Legislature?" *Sojourn* 30 no. 2 (2015): 338-70.
- . *Retired Military Officers in Myanmar's Union Parliament: An Emerging Legislative Force?* ISEAS Trends no. 17. Singapore: ISEAS–Yusof Ishak Institute, 2015.
- . "Soldiers as Lawmakers? Assessing the Legislative Role of the Armed Forces (2010-2015). In *Metamorphosis: Studies in Social and Political Change in Myanmar*, edited by Renaud Egreteau and François Robinne, 15-42. Singapore: NUS Press, 2015.
- . *Caretaking Democratization: The Military and Political Change in Myanmar*. New York: Oxford University Press, 2016.
- Egreteau, Renaud, and François Robinne, eds. *Metamorphosis: Studies in Social and Political Change in Myanmar*. Singapore: NUS Press, 2015.
- Fink, Christina. "Myanmar's Proactive National Legislature." *Social Research* 82 no. 2 (2015): 327-54.
- Fish, M. Steven. "Stronger Legislatures, Stronger Democracies." *Journal of Democracy* 17 no. 1 (2006): 5-20.
- Gonzales, Keila, and Kristen Sample, eds. *One Size Does Not Fit All: Lessons Learned from Legislative Gender Commissions and Caucuses*. Stockholm: International IDEA Publications, 2010.
- Hibbing, John R. "Legislative Institutionalization with Illustrations from the British House of Commons." *American Journal of Political Science* 32 no. 3 (1988): 681-712.
- Hluttaw Research Services (HRS). *Key Issues for the New Hluttaw (2016)*. Nay Pyi Taw: HRS, January 2016.
- International Crisis Group (ICG). *Myanmar's Post-Elections Landscape*. Asia Briefing No. 118. Jakarta and Brussels: ICG, 2011.

- . *Parliament's Role in Pakistan's Democratic Transition*. Asia Report No. 249. Brussels: ICG, 2013.
- . *"Not a Rubber Stamp": Myanmar's Legislature in a Time of Transition*. Asia Briefing No. 142. Brussels and Yangon: ICG, 2013.
- . *Myanmar's Military: Back to the Barracks?* Asia Briefing No. 143. Brussels: ICG, 2014.
- . *The Myanmar Elections: Results and Implications*. Asia Briefing No. 147. Brussels and Yangon: ICG, 2015.
- International IDEA. *Strengthening Parliament's Role in the Budget Process: A Compilation of Training Material*. Yangon and Ottawa: International IDEA Publications and the Parliamentary Center, 2016.
- Kean, Tom. "Myanmar's Parliament: From Scorn to Significance." In *Debating Democratisation in Myanmar*, edited by Nick Cheesman, Nicholas Farrelly, and Trevor Wilson, 43-74. Singapore: ISEAS Publications, 2014.
- Kyi Pyar Chit Saw and Matthew Arnold. *Administering the State in Myanmar*. Discussion Paper No. 6. Yangon: MDRI and The Asia Foundation, 2014.
- Lindberg, Staffan I. "Democratization by Elections? A Mixed Record." *Journal of Democracy* 20 no. 3 (2009): 86-92.
- Martin, Shane, Thomas Saalfeld, and Kaare W. Strom, eds. *Oxford Handbook of Legislative Studies*. Oxford: Oxford University Press, 2014.
- Mezey, Michael L. *Comparative Legislatures*. Durham, NC: Duke University Press, 1979.
- Murphy, Mary C. *Survey of Myanmar: Members of Parliament; Reflections from the First Hluttaw*. Yangon: UNDP Publications, 2016.
- Ninh, Kim N. B. "Myanmar Elections Usher in Unprecedented Number of Women Parliamentarians." *InAsia* (blog), March 2, 2016. <http://asiafoundation.org/2016/03/02/myanmar-elections-usher-in-unprecedented-number-of-women-parliamentarians/>.
- Nixon, Hamish, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, and Matthew Arnold. *State and Region Governments in Myanmar*. Yangon: MDRI and The Asia Foundation, 2013.
- Olson, David M. *Democratic Legislative Institutions: A Comparative View*. Armonk NY: ME Sharpe, 1994.
- Paxton, Pamela, and Melanie M. Hughes. *Women, Politics, and Power: A Global Perspective*, 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2013.
- Pelizzo, Riccardo, and Rick Stapenhurst. *Government Accountability and Legislative Oversight*. London: Routledge, 2014.
- Pitkin, Hanna F. *The Concept of Representation*. Berkeley, CA: University of California Press, 1967.
- Power, Greg, and Rebecca A. Shoot. *The Changing Nature of Parliamentary Representation*. Geneva and New York: IPU-UNDP, 2012.
- Robertson, Bart, Cindy Joelene, and Lauren Dunn. *Local Development Funds in Myanmar: An Initial Review*. Discussion Paper No. 9. MDRI, ActionAid, and The Asia Foundation, October 2015.
- Semenova, Elena, Michael Edinger, and Heinrich Best, eds. *Parliamentary Elites in Central and Eastern Europe: Recruitment and Representation*. London: Routledge, 2014.
- Steinberg, David I., ed. *Myanmar: The Dynamics of an Evolving Polity*. Boulder CO: Lynne Rienner, 2014.
- Turnell, Sean. "Legislative Foundations of Myanmar's Economic Reforms." In *Law, Society, and Transition in Myanmar*, edited by Melissa Crouch and Tim Lindsey, 183-199. Oxford: Hart Publishing, 2014.
- Walton, Matthew J. "The Wages of Burman-ness: Ethnicity and Burman Privilege in Contemporary Myanmar." *Journal of Contemporary Asia* 43 no. 1 (2013): 1-27.
- Yoshihiro Nakanishi. *Strong Soldiers, Failed Revolution: The State and Military in Burma, 1962-88*. Singapore: NUS Press, 2013.
- Zheng Yongnian, Lye Liang Fook, and Wilhelm Hofmeister, eds. *Parliaments in Asia: Institution Building and Political Development*. London: Routledge, 2014.
- Zin Mar Aung. "From Military Patriarchy to Gender Equity: Including Women in the Democratic Transition in Burma." *Social Research* 82 no. 2: 531-51.

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ ဇယား ၁။ ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်း

အခြေခံဥပဒေ အပိုင်း ၉၆ ကို ရည်ညွှန်းသည်။

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ဇယား ၁ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်းပါ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စု တစ်ဝန်းလုံးအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အတွက်သော်လည်းကောင်း အာဏာသက်ရောက်စေရန် ဥပဒေပြုခွင့် ရှိသည်။

၁။ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းများ ကာကွယ်ရေး၊ ယင်းသို့ ကာကွယ်ရေး အတွက် စီမံပြင်ဆင်ခြင်း၊
- (ခ) ကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (ဂ) ဇီဝနှင့်ဓာတုစသည့် လက်နက်များအပါအဝင် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များနှင့် ပေါက်ကွဲစေတတ် သည့်ပစ္စည်းများ၊
- (ဃ) အကျမြူစွမ်းအင်၊ အကျမြူလောင်စာ၊ အကျမြူရောင်ခြည်နှင့် ယင်းတို့ကိုဖြစ်ထွန်းစေသော ဓာတ်သတ္တုပင်ရင်းအခြေအမြစ်များ၊
- (င) စစ်ကြေညာခြင်းနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းခြင်း၊
- (စ) နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊
- (ဆ) ရဲတပ်ဖွဲ့။

၂။ နိုင်ငံခြားရေးကဏ္ဍ

- (က) သံတမန်ရေးရာ၊ ကောင်စစ်ရေးရာနှင့် အခြားရေးရာဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊
- (ခ) ကုလသမဂ္ဂ၊
- (ဂ) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နှစ်ပြည်ထောင်ဆိုင်ရာ ညီလာခံများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ အစည်း အဝေးများ၊ အသင်းများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ယင်းတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက် များကို အထမြောက်စေရေး၊
- (ဃ) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့်ဒေသဆိုင်ရာ စာချုပ်များ၊ သဘောတူညီချက်များ၊ ကွန်ပင်းရှင်းများ၊ နှစ်ပြည်ထောင်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ၊ စာချုပ်များကို ချုပ်ဆိုရေးနှင့် အထမြောက်စေရေး၊
- (င) နိုင်ငံကူးလက်မှတ်များနှင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ်များ၊
- (စ) ပြည်ပခွင့်ပီဇာ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုရေး၊ နေထိုင်ခွင့်ပြုရေး၊ နိုင်ငံမှ ထွက်ခွာခွင့်ပြုရေး၊ လူပင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးရေး၊
- (ဆ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရေးနှင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံမှ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရန် တောင်းဆိုရေး။

၃။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်းကဏ္ဍ

- (က) ပြည်ထောင်စု အရ-အသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊
- (ခ) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ၊
- (ဂ) ငွေစက္ကူထုတ်လုပ်ရေး၊ ဒဂီးသွန်းလုပ်ရေး၊
- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်နှင့် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊
- (င) နိုင်ငံခြားသုံးငွေ ထိန်းသိမ်းကြီးကြပ်ရေး၊
- (စ) အရင်းအနှီးနှင့် ငွေကြေးဈေးကွက်၊
- (ဆ) အာမခံလုပ်ငန်း၊
- (ဇ) ဝင်ငွေခွန်၊
- (ဈ) ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊
- (ည) တံဆိပ်ခေါင်းခွန်၊

- (၄) အကောက်ခွန်၊
- (၅) အောင်ဘာလေထီ၊
- (၆) အခွန်အယူခံခြင်း၊
- (၇) ပြည်ထောင်စု၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊
- (၈) ပြည်ထောင်စုပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အခြားနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၉) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ထုတ်ချေးခြင်း၊
- (၁၀) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
- (၁၁) ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ငွေချေးယူခြင်း၊
- (၁၂) ပြည်ထောင်စုအတွက် ပစ္စည်းရယူခြင်း၊
- (၁၃) ပြည်ပမှ ငွေကြေးအကူအညီနှင့် အထောက်အပံ့။

၄။ စီးပွားရေးကဏ္ဍ (က) စီးပွားရေး၊

- (ခ) ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၊
- (ဂ) သမဂ္ဂဇာတိ၊
- (ဃ) ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ဘုတ်အဖွဲ့၊ လုပ်ငန်း၊ ကုမ္ပဏီ၊ အစုစပ်၊
- (င) သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်နှင့် ယင်းကုန်ပစ္စည်းများ၏ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ခြင်း၊
- (စ) ဟိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်း၊
- (ဆ) ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်း။

၅။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကဏ္ဍ

- (က) မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၊
- (ခ) မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊
- (ဂ) ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်း၊
- (ဃ) မြေတိုင်း၊
- (င) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲသည့် ဆည်မြောင်း၊ တာတမံနှင့် စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊
- (စ) မိုးလေဝသ၊ ဇလဗေဒနှင့် မြေလျှင်တိုင်းတာရေး၊
- (ဆ) စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊
- (ဇ) စက်မှုလယ်ယာ၊
- (ဈ) စိုက်ပျိုးရေးသုတေသန၊
- (ည) ဓာတ်မြေဩဇာနှင့်ပိုးသတ်ဆေး ထုတ်လုပ်ရေး၊
- (ဋ) ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း၊
- (ဌ) တိရစ္ဆာန်မျိုးပွားရေး၊ ရောဂါကာကွယ်ရေး၊ ကုသရေးနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ။

၆။ စွမ်းအင်၊ လျှပ်စစ်၊ သတ္တုနှင့် သစ်တောကဏ္ဍ

- (က) ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေအရ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လောက်အောင် လောင်ကျွမ်း စေတတ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော အခြားအရည်အခဲ စသည်များ၊
- (ခ) ပြည်ထောင်စု လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊
- (ဂ) သတ္တုများ၊ သတ္တုတွင်းများ၊ သတ္တုတွင်းအလုပ်သမားများ ဘေးကင်းရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်း ရေးနှင့် ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ရေး၊
- (ဃ) ကျောက်မျက်ရတနာ၊

(င) ပုလဲ၊

(စ) သစ်တော၊

(ဆ) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ သဘာဝအပင်များနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ အပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး။

၇။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ

(က) ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကဆောင်ရွက်မည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊

(ခ) စက်မှုဇုန်များ၊

(ဂ) ထုတ်လုပ်သည့်ပစ္စည်းများအတွက် အခြေခံစံချိန်စံညွှန်းများ၊

(ဃ) သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာ၊ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ သုတေသန၊

(င) အလေးတင်းတောင်း၊ အတိုင်းအတာစသည်တို့ကို စံပြုခြင်း၊

(စ) မူပိုင်ခွင့်များ၊ တီထွင်မှုပိုင်ခွင့်များ၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များ၊ စက်မှုဆိုင်ရာဒီဇိုင်းများ စသည့် အသိဉာဏ် ဆိုင်ရာပစ္စည်းများ။

၈။ ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ

(က) ပြည်တွင်းရေးကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊

(ခ) ရေကြောင်းလမ်းများ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး၊

(ဂ) ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မြစ်ချောင်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊

(ဃ) ပင်လယ်ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊

(င) ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းကြီးများ၊

(စ) မီးပြတိုက်၊ မီးပြသင်္ဘောနှင့် မီးပြအစီအမံများ၊

(ဆ) သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေး၊ ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းရေး၊

(ဇ) လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊

(ဈ) လေကြောင်းပျံသန်းရေး၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လေယာဉ်ကွင်းတည်ဆောက်ရေး၊

(ည) ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊

(ဋ) မီးရထား၊

(ဌ) ပြည်ထောင်စုကစီမံခန့်ခွဲသည့် လမ်းမကြီးများ၊ တံတားကြီးများ၊

(၃) စာတိုက်၊ ကြေးနန်း၊ တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်(စ်)၊ အီးမေးလ်၊ အင်တာနက်၊ အင်ထရာနက်နှင့် အလားတူ ဆက်သွယ်ရေးများ၊

(ပ) ရုပ်မြင်သံကြား၊ ဂြိုဟ်တုဆက်သွယ်ရေး၊ အသံလွှင့်အသံဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် အလားတူဆက်သွယ်ရေးများ၊ အိမ်ရာနှင့် အဆောက်အအုံများ။

၉။ လူမှုရေးကဏ္ဍ

(က) ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာ၊ သင်ပြနည်းစနစ်၊ သုတေသန၊ စီမံကိန်း၊ စီမံချက်နှင့် စံများ၊

(ခ) တက္ကသိုလ်၊ ဒီဂရီကောလိပ်၊ သိပ္ပံစသည့် သင်တန်းများနှင့် အဆင့်မြင့်ပညာ အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၊

(ဂ) ပြည်ထောင်စုကသတ်မှတ်သည့် စာမေးပွဲများ၊

(ဃ) ကိုယ်ပိုင်ကျောင်းများနှင့် သင်တန်းများ၊

(င) အမျိုးသားအားကစား၊

(စ) အမျိုးသားကျန်းမာရေး၊

(ဆ) တိုင်းရင်းဆေးပညာနှင့် တိုင်းရင်းဆေးဝါးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊

(ဇ) ကုသိုလ်ဖြစ်ဆေးရုံများနှင့်ဆေးခန်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံများနှင့်ဆေးခန်းများ၊

(ဈ) မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေး၊

(ည) ကြက်ခြေနီအသင်း၊

(ဋ) အစားအသောက်၊ ဆေးဝါး၊ ဆေးပစ္စည်းနှင့် အလှကုန်စသည်တို့ တုပရောနှော ထုတ်လုပ်ရောင်းချခြင်းမှ ကာကွယ်ရေး၊

(ဌ) ကလေးသူငယ်များ၊ လူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်မစွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အခြေအနေမဲ့များအား စောင့်ရှောက်ရေး၊

(ဍ) ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကိစ္စရပ်များ၊

(ဎ) မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊

(ဏ) အလုပ်လုပ်ချိန်၊ နားချိန်၊ အလုပ်ပိတ်ရက်များနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊

(တ) ဝါဏီဇွပ်ပဋိပက္ခ၊

(ထ) လူမှုဖူလုံရေး၊

(ဒ) အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းများ၊

(ဓ) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲသည့် -

(၁) ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု သို့မဟုတ် သမိုင်းဝင်ဒေသများ၊ အဆောက် အအုံများ၊ အထိမ်းအမှတ်များ၊ မှတ်တမ်းများ၊ ကျောက်စာများ၊ မင်္ဂလာများ၊ ပေပုရပိုက်များ၊ လက်ရေးစာများ၊ လက်ရာများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန လုပ်ငန်းများ၊

(၂) ပြတိုက်များ၊ စာကြည့်တိုက်များ။

(န) စာပေ၊ သဘင်၊ ဝိတ၊ ရိုးရာပန်း၊ ရုပ်ရှင်၊ ဝီဒီယို၊

(ပ) မွေးဖွားခြင်းနှင့်သေဆုံးခြင်းဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်ရေး။

၁၀။ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍ

(က) အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး၊

(ခ) ရွာမြေ၊ မြို့မြေ စီမံခန့်ခွဲရေး၊

(ဂ) အိမ်ငှား၊ မြေငှား၊

(ဃ) မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သောဆေးဝါး၊

(င) နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊

(စ) အသင်းအဖွဲ့များ၊

(ဆ) အကျဉ်းထောင်၊

(ဇ) နယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊

(ဈ) သန်းခေါင်စာရင်း၊

(ည) နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း၊ နိုင်ငံသားပြုခြင်း၊ နိုင်ငံသားအဖြစ်မှရပ်စဲခြင်း၊ ရုပ်သိမ်းခြင်း၊ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးနှင့် မှတ်ပုံတင်လုပ်ငန်း၊

(ဋ) ဘွဲ့ထူး၊ ဂုဏ်ထူး။

၁၁။ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ

(က) တရားစီရင်ရေး၊

(ခ) ရှေ့နေများ၊

(ဂ) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများ၊

(ဃ) တရားမဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများအပါအဝင် ပဋိညာဉ်၊ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး၊ တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသော နစ်နာချက်များ၊ လူမွဲအဖြစ်ခံယူခြင်း၊ ယုံမှတ်အပ်နှံခြင်းနှင့် ယုံမှတ်အပ်နှံထားသဖြင့် စီမံပိုင်ခွင့်ရှိသူများ၊ အမွေထိန်းနှင့်ပစ္စည်းထိန်း၊ မိသားစု ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ အုပ်ထိန်းသူများနှင့် အုပ်ထိန်းခံရသူများ၊ ပစ္စည်း လွှဲပြောင်းခြင်း၊ အမွေဆက်ခံရေး၊

(င) သက်သေခံဥပဒေ၊

- (စ) ကာလစဉ်းကမ်းသတ်၊
- (ဆ) အမှုတန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း၊
- (ဇ) သီးခြားသက်သာခွင့်၊
- (ဈ) နိုင်ငံခြားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊
- (ည) ပင်လယ်ရေကြောင်းစီရင်ပိုင်ခွင့်၊
- (ဋ) ပင်လယ်စားပြုမှုများ၊ နိုင်ငံတကာပင်လယ်ပြင် သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ယံ၌ ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်၍ ခြေပြင် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာပင်လယ်ပြင် သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ယံ၌ ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုများ။

နောက်ဆက်တွဲ ၂။ ပြည်ခိုင်ဖြိုးသက်တမ်းတွင် အတည်ပြုခဲ့သည့် ဥပဒေများစာရင်း (၂၀၁၁ - ၂၀၁၆)

- ၁။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁/၂၀၁၁ အမြတ်ခွန်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၉)
- ၂။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂/၂၀၁၁ မြန်မာနိုင်ငံ တံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၉)
- ၃။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၁ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၉)
- ၄။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၁၁ ဝင်ငွေခွန်ကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၉)
- ၅။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၁၁ ရုံးခွန်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ(၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၂၉)
- ၆။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၆/၂၀၁၁ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁အောက်တိုဘာ ၅)
- ၇။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၁ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းဥပဒေ (၂၀၁၁ အောက်တိုဘာ ၁၁)
- ၈။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၈/၂၀၁၁ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ အောက်တိုဘာ ၁၈)
- ၉။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၉/၂၀၁၁ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ အောက်တိုဘာ ၁၈)
- ၁၀။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၀/၂၀၁၁ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ အောက်တိုဘာ ၁၈)
- ၁၁။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၁ နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ ၂၀)
- ၁၂။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၂/၂၀၁၁ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ ပြည်သူ့အလုပ်သမားများ၏ အခြေခံရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်များအား ပြဌာန်းသည့်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ ၂၁)
- ၁၃။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၃/၂၀၁၁ အသေးစားငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ(၂၀၁၁ နိုဝင်ဘာ ၃၀)
- ၁၄။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၄/၂၀၁၁ ကိုယ်ပိုင်ကျောင်း မှတ်ပုံတင်ဥပဒေ (၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာ ၂)
- ၁၅။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၅/၂၀၁၁ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၁ ဒီဇင်ဘာ ၂)
- ၁၆။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁/၂၀၁၂ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄)
- ၁၇။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၂/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၄)
- ၁၈။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၃/၂၀၁၂ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၁၉)
- ၁၉။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၄/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ် အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၁၉)
- ၂၀။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၅/ ၂၀၁၂ အလုပ်သမားရေးရာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၂၈)
- ၂၁။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၆ /၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ-အသုံးဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၂၈)
- ၂၂။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၇/၂၀၁၂ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၂၈)
- ၂၃။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၈/၂၀၁၂ မသန်မစွမ်းဖြစ်သွားသော တပ်မတော်သားများနှင့် သေဆုံးသော သို့မဟုတ် ကျဆုံးသော တပ်မတော်သားများ၏ မိသားစုများအား ထောက်ပံ့စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၃၀)

- ၂၄။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၉/၂၀၁၂ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၃၀)
- ၂၅။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၀/၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ မတ် ၃၀)
- ၂၆။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၁/၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ၊ (၂၀၁၂ မတ် ၃၀)
- ၂၇။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၂/၂၀၁၂ နိုင်ငံခြားသုံးငွေစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ (၂၀၁၂ ဩဂုတ် ၁၀)
- ၂၈။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၃/၂၀၁၂ အရေးကြီးကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုဥပဒေ (၂၀၁၂ အောက်တိုဘာ ၈)
- ၂၉။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၄/၂၀၁၂ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေးအက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၂ ဩဂုတ် ၂၉)
- ၃၀။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၅/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ လူမှုဖူလုံရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ ဩဂုတ် ၃၁)
- ၃၁။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၆/၂၀၁၂၊ ၁၉၅၅၊ ခုနှစ်၊ အစိုးရအိမ်ဥပစာ(နှင်ထုတ်ခြင်း)အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ၊ (၂၀၁၂ ဩဂုတ် ၃၁)
- ၃၂။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၇/၂၀၁၂၊ ဝိုက်ကုန်သွင်းကုန်ဥပဒေ(၂၀၁၂ စက်တင်ဘာ ၇)
- ၃၃။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၈/၂၀၁၂ ၁၉၆၄၊ မြန်မာနိုင်ငံကြယ်ငါးပွင့်သဘောလုပ်ငန်းကော်ပိုရေးရှင်း ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ၊ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁)
- ၃၄။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၁၉/၂၀၁၂ မြေသိမ်း(သတ္တုတွင်းများ)အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁)
- ၃၅။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၀/၂၀၁၂ ပြည်သူ့ အကျိုးပြုဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကာကွယ်ရေးအက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၁)
- ၃၆။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၂၁/၂၀၁၂၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ၊ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၂)
- ၃၇။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၂/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍရေးနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၂၃)
- ၃၈။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၂၃/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၂၆)
- ၃၉။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေ အမှတ် ၂၄/၂၀၁၂၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၂ နိုဝင်ဘာ ၂၆)
- ၄၀။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁/၂၀၁၃၊ နိုင်ငံတော်တာဝန်ကို တည်ငြိမ်အေးချမ်းစွာ စနစ်တကျလွှဲပြောင်းပေး ရေးနှင့် အမျိုးသားညီလာခံ လုပ်ငန်းများ အောင်မြင်စွာဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို နှောင့်ယှက်ဆန့်ကျင်ခြင်းမှ ကာကွယ်သည့် ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၁၅)
- ၄၁။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂/၂၀၁၃၊ တိုင်းရင်းဆေးကောင်စီဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၁၅)
- ၄၂။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၃ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၂၁)
- ၄၃။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၁၃၊ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၂၁)
- ၄၄။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၁၃ နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၈)
- ၄၅။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၁၃၊ တိုင်းဒေသကြီး (သို့မဟုတ်) ပြည်နယ်အဆင့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ချီးမြှင့်ငွေ၊ စရိတ်နှင့်အဆောင်အယောင်များဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၈)

- ၄၆။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၃၊ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ အနည်းဆုံးအခကြေးငွေဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၂၂)
- ၄၇။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၈/၂၀၁၃၊ နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့ အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၂၂)
- ၄၈။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၉/၂၀၁၃၊ ၁၉၄၅ခုနှစ်၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းအုပ်ထိန်းသူအက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၂၂)
- ၄၉။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၀/၂၀၁၃ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ
- ၅၀။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၁/၂၀၁၃၊ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၂၉)
- ၅၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၂/၂၀၁၃၊ ၂၀၁၂ - ၁၃ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ပြည်ထောင်စုအသုံးစရိတ် ဥပဒေ (၂၀၁၃ မတ် ၂၉)
- ၅၂။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အမှတ်၁၃/၂၀၁၃ အထူးကာလစည်းကမ်းသတ်နှင့် အတိုးကန့်သတ်ရေး အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇွန် ၂၈)
- ၅၃။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၄/၂၀၁၃ ပုဂ္ဂလိကကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇွန် ၂၈)
- ၅၄။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၅/၂၀၁၃ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်းဥပဒေ ကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇွန် ၂၈)
- ၅၅။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၆/၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၁၀)
- ၅၆။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၇/၂၀၁၃ တရားရုံးများကိုမထိမဲ့မြင်ပြုမှုဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၂၉)
- ၅၇။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၈/၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံသားများရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၂၉)
- ၅၈။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၁၉/၂၀၁၃ လူဦးရေနှင့်အိမ်အကြောင်းအရာသန်းခေါင်စာရင်းဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၂၉)
- ၅၉။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၂၀/၂၀၁၃ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ်ရောင်းဝယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၃၁)
- ၆၀။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၂၁/၂၀၁၃ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ (၂၀၁၃ ဇူလိုင် ၃၁)
- ၆၁။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၂၂/၂၀၁၃ ၂၀၁၃ခုနှစ် တိုင်းဒေသကြီး (သို့မဟုတ်)ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၆)
- ၆၂။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၂၃/၂၀၁၃ အတိတ်လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၇)
- ၆၃။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၂၄/၂၀၁၃၊ အမျိုးသားအစားအသောက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ၊ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၁၃)
- ၆၄။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အမှတ် ၂၅/၂၀၁၃၊ မျက်စိလူ့ဒါန်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၂၀)
- ၆၅။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၆/၂၀၁၃၊ ရေကြောင်းအတားအဆီးများအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၂၀)
- ၆၆။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၇/၂၀၁၃၊ မြစ်ကျဉ်းသွားလာရေးအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၂၀)
- ၆၇။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၈/၂၀၁၃၊ ဓာတုပစ္စည်းနှင့်ဆက်စပ်ပစ္စည်းများအန္တရာယ်မှ တားဆီးကာကွယ်ရေး ဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၂၆)
- ၆၈။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၉/၂၀၁၃ အလုပ်အကိုင်နှင့်ကျွမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ ဩဂုတ် ၃၀)

- ၆၉။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၀/၂၀၁၃ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ ၈)
- ၇၀။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၁/၂၀၁၃ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ ၈)
- ၇၁။ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၃၂/၂၀၁၃ တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေး ကာကွယ်ရေးနှင့် အကျိုးစီးပွား မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ ၈)
- ၇၂။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၄/၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံရေကြောင်းပညာတက္ကသိုလ်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ ၁၅)
- ၇၄။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၅/၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံကုန်စည်အမှတ်အသားများအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ ၂၂)
- ၇၅။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၆/၂၀၁၃၊ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ နောက်ထပ် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေ (၂၀၁၃ နိုဝင်ဘာ ၁၃)
- ၇၆။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၇/၂၀၁၃ မြန်မာနိုင်ငံအင်ဂျင်နီယာကောင်စီဥပဒေ (၂၀၁၃ နိုဝင်ဘာ ၂၈)
- ၇၇။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ်၁/၂၀၁၄၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ ၂၃)
- ၇၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂/၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ ၂၅)
- ၇၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၄ ဘက်စုံပို့ဆောင်ရေး ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇန်နဝါရီ ၃၁)
- ၈၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄ /၂၀၁၄ ရှေးဦးအရွယ်ကလေးသူငယ် ပြုစုပျိုးထောင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၆)
- ၈၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၁၄ အဆိပ်များအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၆)
- ၈၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၆ /၂၀၁၄ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင် သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၆)
- ၈၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၄ မြန်မာနိုင်ငံရဲညွှန်တပ်ဖွဲ့ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၈)
- ၈၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈/၂၀၁၄ တိုင်းရင်းဆေးဝါးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၈)
- ၈၅။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၉/၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၁၂)
- ၈၆။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၀/၂၀၁၄ စားသုံးသူအကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၁၄)
- ၈၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၄ ငွေကြေးခဝါချမှု တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ(၂၀၁၄ မတ် ၁၄)
- ၈၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၂/၂၀၁၄ သတင်းမီဒီယာဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၁၄)
- ၈၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၃/၂၀၁၄ ပုံနှိပ်ခြင်းနှင့်ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၁၄)
- ၉၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၄/၂၀၁၄ ရုံးခွန်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၁၉)
- ၉၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၅/၂၀၁၄ ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၄)
- ၉၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၆/၂၀၁၄ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၄)
- ၉၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၇/၂၀၁၄ ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၈)

- ၉၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေကိုယ်စားလှယ် ၁၈/၂၀၁၄ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု ရ-သုံး ခန့်မှန်းခြေစရိတ်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၈)
- ၉၅။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၉/၂၀၁၄ မြန်မာနိုင်ငံတံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၈)
- ၉၆။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၀/၂၀၁၄ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုအခွန်အကောက်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၈)
- ၉၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၁/၂၀၁၄ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေ (၂၀၁၄ မတ် ၂၈)
- ၉၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၂/၂၀၁၄ အမျိုးသားဆေးဝါးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဧပြီ ၁)
- ၉၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၃/၂၀၁၄ အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇွန် ၄)
- ၁၀၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၄/၂၀၁၄ ၂၀၁၄ခုနှစ်၊ စာချွန်တော်အမိန့်လျှောက်ထားမှုဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇွန် ၅)
- ၁၀၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၅/၂၀၁၄ လမ်းနှင့်တံတား အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇွန် ၁၇)
- ၁၀၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၆/၂၀၁၄ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇွန် ၂၄)
- ၁၀၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၇/၂၀၁၄ ကြိမ်ဒဏ်ပေးခြင်းအက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၁)
- ၁၀၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၈/၂၀၁၄ စံချိန်စံညွှန်းသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၃)
- ၁၀၅။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၉/၂၀၁၄ တရားမကျင့်ထံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၃)
- ၁၀၆။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၀/၂၀၁၄ ၁၉၅၁ခုနှစ်၊ ခွင့်ရက်နှင့်အလုပ်ပိတ်ရက်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၁၈)
- ၁၀၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၁/၂၀၁၄ အသင်းအဖွဲ့များမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၁၈)
- ၁၀၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၂ /၂၀၁၄ အတိတ်လိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇွန် ၂၃)
- ၁၀၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၃/၂၀၁၄ လမ်းမကြီးများဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၂၄)
- ၁၁၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၄/၂၀၁၄မြန်မာပုလဲလုပ်ငန်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၂၉)
- ၁၁၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၅/၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၃၀)
- ၁၁၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၆ /၂၀၁၄ ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဇူလိုင် ၃၁)
- ၁၁၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၇/၂၀၁၄ နိုင်ငံတကာအကျိုးစီးပွားနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လေယာဉ်ပစ္စည်း ကိရိယာများဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၄ ဩဂုတ် ၁)
- ၁၁၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၈/၂၀၁၄ နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ
- ၁၁၅။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၉/၂၀၁၄ မြန်မာနိုင်ငံမိသားစုကောသလီဥပဒေ (၂၀၁၄ စက်တင်ဘာ ၃၀)
- ၁၁၆။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၀/၂၀၁၄ အလုပ်သမားရေးရာ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၄ စက်တင်ဘာ ၃၀)

- ၁၁၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၁/၂၀၁၄ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေ (၂၀၁၄ စက်တင်ဘာ ၃၀)
- ၁၁၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၂/၂၀၁၄ စစ်ဘက်ရာထူးနှင့်အဆင့်အခေါ်အဝေါ်များသုံးစွဲခြင်းကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ အောက်တိုဘာ ၇)
- ၁၁၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၃/၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄) (၂၀၁၄ အောက်တိုဘာ ၁၀)
- ၁၂၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၄/၂၀၁၄ လျှပ်စစ်ဥပဒေ (၂၀၁၄ အောက်တိုဘာ ၂၇)
- ၁၂၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၅/၂၀၁၄ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ ကျေးလက်စီးပွားရေး တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု ရန်ပုံငွေအက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၃)
- ၁၂၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၆ /၂၀၁၄ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၅)
- ၁၂၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၇/၂၀၁၄ တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးနှင့် အကျိုးစီးပွား မြှင့်တင်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၁၉)
- ၁၂၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၈/၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေ ဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၂၀)
- ၁၂၅။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၉/၂၀၁၄ ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲရေးဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၂၀)
- ၁၂၆။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၀/၂၀၁၄ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ အမိန့်ထုတ်ဆင့်တောင်းဆိုခြင်း (အရေးပေါ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ) အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေ (၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာ ၂၀)
- ၁၂၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၁/၂၀၁၄ပြည်တွင်းရေးကြောင်းပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၅)
- ၁၂၈။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၂/၂၀၁၄ မြန်မာအမျိုးသားလေကြောင်းဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၅)
- ၁၂၉။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၃/၂၀၁၄ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသော အရေးပေါ်လူနာကို ကူညီစောင့်ရှောင်ခြင်းနှင့် ကုသခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၅)
- ၁၃၀။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၄/၂၀၁၄ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသဥက္ကဋ္ဌနှင့် အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင်များ၏ ချီးမြှင့်ငွေ၊ စရိတ်နှင့် အဆောင်အယောင်များဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၉)
- ၁၃၁။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၅/၂၀၁၄ နေပြည်တော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌနှင့် ကောင်စီဝင်များ၏ ချီးမြှင့်ငွေ၊ စရိတ်နှင့် အဆောင်အယောင်များဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၉)
- ၁၃၂။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅၆ /၂၀၁၄ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ချီးမြှင့်ငွေ၊ စရိတ်နှင့် အဆောင်အယောင်များဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၉)
- ၁၃၃။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၇/၂၀၁၄ တိုင်းဒေသကြီးသို့မဟုတ် ပြည်နယ်အဆင့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ချီးမြှင့်ငွေ၊ စရိတ်နှင့် အဆောင်အယောင်များဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ ၉)
- ၁၃၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁/၂၀၁၅ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ဦးစီးအဖွဲ့ဝင် များ၏ ချီးမြှင့်ငွေနှင့် စရိတ်များဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီ ၃၁)
- ၁၃၅။ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၂/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ခုနှစ်)ကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကြမ်းအတည်ပြုရေး ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၀)
- ၁၃၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၅ သံအရာရှိများနှင့် ကောင်စစ်အရာရှိများ (ကျမ်းသစ္စာများနှင့် အခကြေးငွေများ) အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၀)

- ၁၃၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၁၅ ကမ္ဘော့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ (အခွင့်အရေးများနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ) အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၀)
- ၁၃၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၁၅ မျိုးစေ့ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈)
- ၁၃၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၁၅ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်တတ်သူများ ခြေချုပ်နှင့် ခံဝန်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ စက်တင်ဘာ ၄)
- ၁၄၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၅ လယ်ယာထွက်ဈေးကွက်များ အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈)
- ၁၄၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၈/၂၀၁၅ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈)
- ၁၄၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၉/၂၀၁၅ ယှဉ်ပြိုင်မှုဥပဒေ (၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈)
- ၁၄၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၀/၂၀၁၅ မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းနှင့် ပြည်တွင်းရေးကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းကိုင်ခွင့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၅)
- ၁၄၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံမီးသတ်တပ်ဖွဲ့ ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၁၇)
- ၁၄၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၂/၂၀၁၅
- ၁၄၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အထိမ်းအမှတ်များ (ဆင်ယင်ပြင်မှုကန်သတ်ရေး) အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင် သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၁၇)
- ၁၄၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၃/၂၀၁၅ ပင်လယ်ကြောင်းအကောက်ခွန်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၁၇)
- ၁၄၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၄/၂၀၁၅ ကုန်းလမ်းအကောက်ခွန် အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၁၇)
- ၁၄၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၅/၂၀၁၅၊ မြေဩဇာဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၂၃)
- ၁၅၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၆/၂၀၁၅ မြေနှင့်အခွန်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မတ် ၂၃)
- ၁၅၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၇/၂၀၁၅ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏အခွန်အကောက် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၂)
- ၁၅၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၁၈/၂၀၁၅ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ဥပဒေကိုပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၂)
- ၁၅၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၉/၂၀၁၅ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၊ အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၀/၂၀၁၅ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၁/၂၀၁၅ မြန်မာ့ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၂/၂၀၁၅၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ဥပဒေကိုရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၃/၂၀၁၅ အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေး ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၄/၂၀၁၅ အမြန်လမ်းမကြီးများဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၅၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၅/၂၀၁၅ ဥပဒေဘာသာပြန်ကော်မရှင်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၆၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၆/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံဆေးကောင်စီဥပဒေ (၂၀၁၅ ဧပြီ ၉)
- ၁၆၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၇/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံသူနာပြုနှင့် သားဖွားကောင်စီဥပဒေ (၂၀၁၅ မေ ၁၉)
- ၁၆၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၈/၂၀၁၅ လူဦးရေတိုးပွားနှုန်းထိန်းညှိခြင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု

ဥပဒေ (၂၀၁၅ မေ ၁၉)

၁၆၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၉/၂၀၁၅ ပြည်တွင်းရေးကြောင်းသွားရေယာဉ်ဥပဒေ (၂၀၁၅ မေ ၁၉)

၁၆၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၀/၂၀၁၅ မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၅)

၁၆၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၁/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံစာရင်းကောင်စီ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၅)

၁၆၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၂/၂၀၁၅ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၁၇)

၁၆၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၃၃/၂၀၁၅ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၁၇)

၁၆၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၄/၂၀၁၅ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၁၇)

၁၆၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၅/၂၀၁၅ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ(၂၀၁၅ ဇွန် ၂၅)

၁၆၉ ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၆/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ကိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကြမ်းအတည်ပြုရေး ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂ ၀ ၁ ၅ ဇွန် ၂၅)

၁၇၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၇/၂၀၁၅ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇွန် ၂၅)

၁၇၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၈/၂၀၁၅ ၂၀၁၄ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ

၁၇၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃၉/၂၀၁၅ ဘွဲ့ပြင်လာဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၁၄)

၁၇၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၀/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၁၄)

၁၇၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၄၁/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံတံကြီးများဆိုင်ရာ အမျိုးသားကော်မတီဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၁၄)

၁၇၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၂/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးရေးဆွဲတင်ပြခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၁၅)

၁၇၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ်၄၃/၂၀၁၅ ရှေးဟောင်းဝတ္ထုပစ္စည်းများကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၂၂)

၁၇၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၄၄/၂၀၁၅ နယ်စပ်ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ

၁၇၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၅/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၂၂)

၁၇၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၆/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေကို တတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၂၈)

၁၈၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၇/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုရာထူးဝန်အဖွဲ့ . ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဇူလိုင် ၂၈)

၁၈၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၈/၂၀၁၅ ကိုးကွယ်ရာဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၆)

၁၈၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄၉/၂၀၁၅ နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများ ရွေးချယ်တင်မြှောက်

ခြင်း ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၆)

၁၈၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၀/၂၀၁၅ မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိန်းမများ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၆)

၁၈၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၁/၂၀၁၅ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၆)

၁၈၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၂/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၆)

၁၈၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၃/၂၀၁၅ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် အသံထုတ်လွှင့်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၂၈)

၁၈၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၄/၂၀၁၅ တစ်လင်တစ်မယားစနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဩဂုတ် ၃၁)

၁၈၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၅/၂၀၁၅ မော်တော်ယာဉ် ဥပဒေ (၂၀၁၅ စက်တင်ဘာ ၇)

၁၈၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၆/၂၀၁၅ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ စက်တင်ဘာ ၇)

၁၉၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၇/၂၀၁၅ သွေးနှင့်သွေးပစ္စည်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၅)

၁၉၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၈/၂၀၁၅ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းလှူဒါန်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၅)

၁၉၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅၉/၂၀၁၅ ပင်စင်အက်ဥပဒေကို ရုပ်သိမ်းသည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၅)

၁၉၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၀/၂၀၁၅ အမြန်လမ်းမကြီးများဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၇)

၁၉၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၁/၂၀၁၅ လမ်းနှင့်တံတား အသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၇)

၁၉၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၂/၂၀၁၅ လမ်းမကြီးများ ဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ နိုဝင်ဘာ ၂၇)

၁၉၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၃/၂၀၁၅ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၅)

၁၉၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၄/၂၀၁၅ နိုင်ငံခြားသုံးငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၅)

၁၉၈။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၅/၂၀၁၅ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ပြည်ထောင်စု၏ နောက်ထပ်ဘဏ္ဍာ ငွေခွဲဝေသုံးစွဲရေး ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၁၅)

၁၉၉။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၆/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံယစ်မျိုးအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)

၂၀၀။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၇/၂၀၁၅ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)

၂၀၁။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၈/၂၀၁၅ မြန်မာနိုင်ငံသားများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)

၂၀၂။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆၉/၂၀၁၅ အာမခံလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)

၂၀၃။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇၀/၂၀၁၅ ငွေစာဘဏ်လုပ်ငန်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)

- ၂၀၄။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇၁/၂၀၁၅ တိရိစ္ဆာန်ဆေးပညာကောင်စီဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ၏ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၂)
- ၂၀၅။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇၂/၂၀၁၅ မြန်မာ့သတ္တုတွင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၄)
- ၂၀၆။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇၃/၂၀၁၅ သက်သေခံအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၄)
- ၂၀၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇၄/၂၀၁၅ ဘက်စုံပို့ဆောင်ရေးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၈)
- ၂၀၈။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁/၂၀၁၆ မြန်မာနိုင်ငံမီးပြတိုက်အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၅)
- ၂၀၉။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂/၂၀၁၆ ပြည်သူ့ကြွေးမြီ စီမံခန့်ခွဲမှု ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၅)
- ၂၁၀။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၃/၂၀၁၆ ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၅)
- ၂၁၁။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၄/၂၀၁၆ ရထားပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၅)
- ၂၁၂။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၁၆ အနုညာတစ်ရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၅)
- ၂၁၃။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၆/၂၀၁၆ ရာဇသတ်ကြီးကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၇)
- ၂၁၄။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၇/၂၀၁၆ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို တတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၈)
- ၂၁၅။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၈/၂၀၁၆ အမျိုးသား လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို တတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၈)
- ၂၁၆။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၉/၂၀၁၆ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို တတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၈)
- ၂၁၇။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၀/၂၀၁၆ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၈)
- ၂၁၈။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၁/၂၀၁၆၊ အထူးကုန်စည်ခွန် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၁၈)
- ၂၁၉။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၂/၂၀၁၆ ၁၉၅၁ စက်ရုံများအက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ
- ၂၂၀။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၃/၂၀၁၆ ရပ်ကွက်သို့မဟုတ်ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေကို ဒုတိယ အကြိမ်ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၀)
- ၂၂၁။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၄/၂၀၁၆ ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၀)
- ၂၂၂။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၅/၂၀၁၆ အပင်မျိုးသစ်အကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၀)
- ၂၂၃။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၆/၂၀၁၆ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၁)
- ၂၂၄။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၇/၂၀၁၆ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အခကြေးငွေ ပေးချေရေးဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၅)
- ၂၂၅။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၈/၂၀၁၆ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဆိုင်များနှင့် အလုပ်ဌာနများဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၅)
- ၂၂၆။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၁၉/၂၀၁၆ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အမျိုးသားစီမံကိန်းဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၅)
- ၂၂၇။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၀/၂၀၁၆ ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၅)
- ၂၂၈။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၁/၂၀၁၆ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၅)

၂၂၉။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၂/၂၀၁၆ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်အကောက် ဥပဒေ (၂ ၀ ၁ ၆
ဇန်နဝါရီ ၂၅)

၂၃၀။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အမှတ် ၂၃/၂၀၁၆ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေကို ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ
(၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၉)

၂၃၁။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ဥပဒေအမှတ် ၂၄/၂၀၁၆ စုပေါင်းပိုင်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၉)

၂၃၂။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥပဒေအမှတ် ၂၅/၂၀၁၆ နိုင်ငံတော်သမ္မတတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ၏ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ
(၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီ ၂၉)

နောက်ဆက်တွဲ ၃။ လွှတ်တော်ကော်မတီများ နှိုင်းယှဉ်ချက် (၂၀၁၁ နှင့် ၂၀၁၆)

ဇယား ၈ ။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သက်တမ်း ၂ ခုအတွင်း လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများ

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (၂၀၁၁)	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (၂၀၁၆)
ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ	ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ
ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ	ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ
အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီ	အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီ
လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီ	လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီ
နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ	နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ
တိုင်းရင်းသားရေးရာနှင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ကော်မတီ	တိုင်းရင်းသားရေးရာနှင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ကော်မတီ
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ကော်မတီ	နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ကော်မတီ
ဘဏ်များနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ	ဘဏ်များနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ
ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း (စီးပွားရေး ကော်မတီနှင့် ပေါင်းလိုက်သည်)
တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမားနှင့် လူငယ်ရေးရာ ကော်မတီ	လယ်သမားနှင့် အလုပ်သမား ကော်မတီ
စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ	စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ
ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ	ပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ
အားကစား၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း (ကျန်းမာရေး ကော်မတီနှင့် ပေါင်းလိုက်သည်)
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကော်မတီ	စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ကော်မတီ
ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် စက်မှုလက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ	ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် စက်မှုလက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ
သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ	သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ
ကျန်းမာရေး မြှင့်တင်မှု ကော်မတီ	ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ
ပညာရေး မြှင့်တင်မှု ကော်မတီ	ပညာရေးမြှင့်တင်ရေးကော်မတီ
တရားစီရင်ရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာကော်မတီ	တရားစီရင်ရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာကော်မတီ
ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ	ပြည်သူ့ရေးရာစီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ
အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ် ကာကွယ်ရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း

လူဦးရေ၊ နှင့် လူမှုဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စိစစ်ရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
ရေလမ်းပို့ဆောင်ရေးကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း(ပို့ဆောင်ရေး၊ဆက်သွယ်ရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေး ကော်မတီနှင့် ပေါင်းလိုက်သည်)
မရှိခဲ့	လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ
စုစုပေါင်း - ၂၅	စုစုပေါင်း - ၁၉

ဇယား ၁။ အမျိုးသားလွှတ်တော် သက်တမ်း ၂ ခုအတွင်း လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများ

ပြည်ခိုင်ဖြိုးဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (၂၀၁၃)	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (၂၀၁၆)
ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ	ဥပဒေကြမ်းကော်မတီ
ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ	ပြည်သူ့ငွေစာရင်းကော်မတီ
အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီ	အစိုးရ၏ အာမခံချက်များ၊ ကတိများနှင့် တာဝန်ခံချက်များ စိစစ်ရေး ကော်မတီ
လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီ	လွှတ်တော်အခွင့်အရေးကော်မတီ
နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ	နိုင်ငံသားများ၏ မူလအခွင့်အရေး၊ ဒီမိုကရေစီအရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီ
ပြည်သူတို့၏တိုင်ကြားစာနှင့် အသနားခံစာကော်မတီ	ပြည်သူတို့၏တိုင်ကြားစာကော်မတီ
တိုင်းရင်းသားရေးရာကော်မတီ	တိုင်းရင်းသားရေးရာကော်မတီ
နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးကော်မတီ	နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ လွှတ်တော်ချင်း ချစ်ကြည်ရေး နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကော်မတီ
အစိုးရမဟုတ်သော ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာကော်မတီ	အစိုးရမဟုတ်သော ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာကော်မတီ
အာဆီယံ အသိုင်းအဝိုင်း နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေး	ဖျက်သိမ်း
အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ကော်မတီ	အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ကော်မတီ
ငွေကြေး၊ အကောက်ခွန် နှင့် အခွန် ဆိုင်ရာ ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေး ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ ကော်မတီ	ပညာရေးမြှင့်တင်ရေးကော်မတီ
မရှိ	ကျန်းမာရေး၊ အားကစားနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာကော်မတီ
အမျိုးသား စီမံကိန်းကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
ပြည်တွင်းပြည်ပ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကော်မတီ	ပြည်တွင်းပြည်ပ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကော်မတီ

သတ္တု နှင့် သယံဇာတ ကော်မတီ	သတ္တု၊ သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ကော်မတီ
တောင်သူလယ်သမားနှင့် ကျေးလက်ရေးရာ ကော်မတီ	တောင်သူလယ်သမားရေးရာကော်မတီ
မရှိ	စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး နှင့် ရေအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ
စုစုပေါင်း - ၁၈	စုစုပေါင်း - ၁၆

ဇယား ၈။ ။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် သက်တမ်း ၂ ရာအတွင်း ပူးပေါင်းကော်မတီများ

ပြည်ရိုင်းမြို့ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် (၂၀၁၃)	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် (၂၀၁၆)
ပူးပေါင်းမှုကြမ်းကော်မတီ	ပူးပေါင်းမှုကြမ်းကော်မတီ
ပူးပေါင်း ပြည်သူ့ငွေစာရင်းပါတီ	ပူးပေါင်း ပြည်သူ့ငွေစာရင်းပါတီ
စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဖွံ့ဖြိုးရေး ပူးပေါင်း ကော်မတီ	ဖျက်သိမ်း
လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ စိစစ်ရွေးချယ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ (၂၀၁၁ - ၂၀၁၃)	ဖျက်သိမ်း
အခြေခံ ဥပဒေ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေး ပူးပေါင်းကော်မတီ (၂၀၁၃ - ၂၀၁၅)	ဖျက်သိမ်း
လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ကော်မတီ	လွှတ်တော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ကော်မတီ
မရှိ	လွှတ်တော် သမဂ္ဂဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းကော်မတီ
မရှိ	အာဆီယံပါလီမန်များ ညီလာခံဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ကော်မတီ

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

17, Thu Khi Tar Street
Pyi Thar Yar Residence Lane (1)
15 Ward, Bauk Htaw, Yankin Township,
Yangon, Myanmar